

**Con
GRECEA**

Cupidon

Talida

**EDITURA
PORTO
FRANCO**

Ion GRECEA

Talida

roman

Editura PORTO-FRANCO
GALAȚI, 1991

I.S.B.N : 973-557-049 1

O femeie a ucis !

A ucis un bărbat, căruia i-a fost cîndva dragă, poate că și ea l-a iubit, nu știu, nu-mi pot da seama, acum toate gîndurile îmi sînt învîlmășite și zbuciumate, negre și tulburi ca și noaptea ce abia a trecut biciuită de viscol, aici în hăurile dintre munți.

Această femeie sînt eu...

Cutremurat de cele citite, priveam adînc mișcat prima filă a caietului pe care îl țineam în mîna și parcă în clipele acelea, scrisul mărunț, dezordonat, ce trăda o nervozitate evidentă, îmi juca fantomatic în fața ochilor, iar literele prinseseră a se amesteca într-un tot cenușiu, uniform, ca pasta de culoare de pe un șevalet. Ale cui or fi aceste însemnări, mă întrebam, stăpînit de curiozitate și cum de ajunseseră pe patul meu în cușeta rapidului de noapte ? Ce dramă, oare, ascundeau ele, ce univers necunoscut și sumbru puteau dezvalui, a cui era mîna care, înserînd cuvintele în disperarea așteptării, putuse deopotrivă ține și arma ce luase viața unui om ?

Pe pled, lînga caiet era aruncat un pachet de țigări „Snagov” pe jumătate consumat, iar lîngă el o brichetă din auble cu un monogram frumos încrustat, format din două litere, N și T ; alături o pereche de ochelari de soare, un „mers al trenurilor” și un program de sală al teatrului muzical „Fantasio” din Constanța... De bună seamă, mi-am zis, toate aparținînd bărbatului voinic, ars de soare, cu părul ușor grizonat la temple, care, pe semne se întorcea dintr-o vacanță pe litoral și acum, învelit cu cearșaful, dormea dus în legănarea trenului, pe patul de jos al cușetei. Mi-l și închipuiam cum, îndată după plecarea rapidului, se dezbrăcase grăbit și se culcase, uitînd toate acele lucruri, bineînțeles și caietul pe patul de sus. Sau poate, văzînd că nu

are un tovarăș de călătorie, deci neavînd pe cine să deranjeze, își permisesese să le lase împrăștiate care încotro, pe unde se nimeriseră.

Afară era întuneric. Stropi de ploaie loveau geamul cabinei, răpăiau ca boabele de grindină pe acoperișul de tablă al vagonului, iar trenul alerga vertiginos pe întinsul parcă fără sfîrșit al Bărăganului, cu roțile făcînd sacadat, ca-n ritmul unui jazz nevăzut. Cînd și cînd, locomotiva dădea un țipăt prelung, ascuțit, al cărui ecou se perpetua peste cîmpia învăluită în noapte, sub năvala apelor. Eram obosit, vroiam să mă culc, pentru că a doua zi, chiar de dimineață, mă așteptau treburi importante în îndepărtatul oraș de la marginea țării. Așadar, nu l-am mai așteptat pe însoțitorul de vagon să-i comand o băutură răcoritoare sau așa ceva și, cu grijă, să nu-mi trezesc tovarășul de drum, am început să mă dezbrac, adunînd mai înfil lucrurile acelea străine de pe patul meu. Și, în timp ce-mi scoteam haina, am observat la valiza celui ce dormea, așezată pe suportul nichelat de deasupra ferestrei, o carte de vizită prinsă într-un chenar de piele și agățată de mînerul metalic. Interesat să văd cu cine călătoresc și mai ales să știu al cui era caietul cu pricina, m-am apropiat și am citit scrisul frumos caligrafiat al literelor tipărite: „Maior Nicolae Teodorian”. Deci un ofițer, un maior, mi-am zis, dar ce fel de maior? De poliție? Sau din justiția militară? Era în civil, l-am văzut hainele rînduite frumos pe-un umerăș, deci nu-i puteam preciza arma, dar ceea ce mă determina să-l socotesc vreun anchetator sau procuror în uniformă, nu era altceva decît descoperirea acelor însemnări ce făceau, cred, parte dintr-un dosar penal și pe care omul legii le luase cu el să le studieze. Sau ridicase caietul de la vreo instanță de judecată, de undeva de pe litoral, avînd nevoie de el pentru completarea cercetărilor, iar acum se întorcea în orașul unde își făcea serviciul... În orice caz, primele fraze, ale primei file, ce-mi căzuseră involuntar sub ochi, afirmau destul de limpede o acuzație și încă una foarte gravă: o femeie ucisese. Pe cine? Cînd? Și pentru care motiv? Ce o determinase să-și relateze propria vină, confesiune dureroasă, lucidă, pe un ton atît de sincer, nu însă lipsit de căință?

Vădit interesat să aflu cît mai degrabă drama acelei femei, convins fiind că nu comit o indiscreție sau, mai bine

zis, un act de nepolitete — oricare, mi-am zis, ar fi procedat la fel —, mi-am pus pijama, ni-am urcat în pat și, renunțând la somn, cu toate că eram obosit și vroiam să dorm, m-am apucat să citesc la lumină lămpii de noapte al cărei fascicul discret bătea lateral, peste umărul meu. În definitiv, cine mă putea acuza că fără voia cuiva mi-am luat permisiunea de unul singur să cunosc tainele respectivei acuzate? Ar fi fost posibil ca asemeni oricărui cetățean cu treburi pe la tribunal să mă fi găsit în sala de judecată și să aflu totul din dezbaterile procesului. Nu? Sau dacă, să zicem, n-a avut însă loc un asemenea proces, în mod sigur, aflând despre el, aveam să mă duc să audiez rechizitoriul procurorului, să ascult cercetarea judecătorească, declarațiile martorilor, ale imprecinatei și așa mai departe. Atunci? Nu era, oare, același lucru?

În vuietul furtunii de afară și în legănarea trenului, mi-am potrivit mai bine capul pe pernă și am deschis la prima filă pregătindu-mă de lectură... Cu aviditatea omului dornic să pătrundă într-o lume — conștient că nu este o lui — dar care speră că-l va fascina prin ineditul faptelor ce dau totuși vieții un sens.

Așadar...

1

O femeie a ucis !

A ucis un bărbat căruia i-a fost cîndva dragă. poate că și ea l-a iubit. nu știu nu-mi pot da seama acum toate gîndurile îmi sînt învălmășite și zbuciumate, negre și tulburi ca și noaptea ce abia a trecut biciuită de viscol, aici în hăurile dintre munți.

Această femeie sînt eu...

Ah, e groaznic înfiorător, mă cutremur cînd îmi aduc aminte de toate cîte au fost și cîte s-au întîmplat. simt cum mi se încrîncenează carnea pe mine și mi se taie răsufierea de spaimă. pentru că eu fiinta plăpîndă ca un lujer de floare, temătoare și înfiorată pînă și de tipătul unei păsări rănite am fost în stare — nu știu ce putere stranie, diabolică m-a împins s-o fac ! — da am fost în stare să ucid... Cu sînge rece fără un calcul premeditat fără să mă gîndesc într-o clipă poate de cosmar de nebunie, de răzbu-nare... O clipă care acum mi se pare o viață. Viața lui... Sau putea fi viața mea...

Firesc, oricine se poate întreba de ce am făcut-o ? Nu știu. Poate ca să-mi apăr dragostea... Sau fericirea pe care mi-a dăruit-o dragostea... Sau amîndonă deopotrivă. Poate dintr-un legitim instinct de conservare... Sau pentru că propria-mi conștiință mi-a dictat astfel. Sau aceea secundă a reacției cînd am pus mîna pe armă a fost să fie secunda de fatalitate ce uneori, voită sau nu, schimbă cursul vieții unui om. Nu știu ! N-am știut atunci și poate că nu voi ști nici-odată. Ceea ce știu este... că am ucis...

Va trece timpul. — oare cum va trece acest timp pentru mine ? — voi medita sau poate că nu voi avea putința

s-o fac, voi uita așa cum se uită multe sau dimpotrivă cli-
pa aceea va fi obsesia vieții mele, nu, nu-mi dau seama
acum de nimic, dar ceea ce știu cu certitudine este faptul
că voi fi stigmatizată de toți cei care m-au cunoscut, de
toți cei care au fost mai apropiați sau mai depărtați de su-
fletul meu, iar scurgerea timpului, implacabila scurgere a
acestui timp, va săpa clipă de clipă în inima mea ceea du-
rere adâncă și neiertătoare care, până la urmă, cred că va
însemna moartea.

Știu că mă înțelegi, tu, ființa care te-ai contopit cu în-
săși existența mea, cu viața mea, cu visurile mele, cu tot
ce s-a legat de numele meu, de trăirile mele. De aceea îți
scriu și te rog să mă crezi că o fac pentru că în fiecare
rînd ce ti-l aștern pe hîrtie, în fiecare cuvînt destăinuin-
du-mă pun ceva din amarul sufletului meu încărcat de
durere, din inima mea înșingerată de chin, din viața mea...
O fac pentru că simt nevoia să mă despovărez de greuta-
tea acestui blestem ce m-a apăsător întreaga noapte cînd co-
pleșită de toate și răvășită de durere, cu ochii plini de la-
crimi și obosiți de nesomn, încerc cu mîna tremurîndă să
rotunjesc cît mai caligrafic literele unor cuvinte ce se lasă
cu greu găsite.

Afară este frig de azi noapte viscolul șuieră bezmetic
pe la ferestre, învîrtejind zăpada troienită aici, în munți,
acoperind mica noastră așezare cu vâluri mari de zăpadă,
gata parcă să-i ia răsufierea. Privesc pe geamul înghețat
— prin picla ninsorii nu se zărește mai departe de doi pași
—, privesc tulpure ca printr-o ceață albă și totul în jur este
estompat și uniform, apăsător de uniform. Prin gîrnirea
deasă a fulgilor abia se conturează vag, ca o părere călă-
direa pichetului ascunsă sub omăt, iar dincolo de ea cu
greu se deslușește înălțîndu-se schela metalică a foișorului
de veghe. Mă uit cu atenție, caut să străpung cu privirea
pînza tot mai compactă a fulgilor de nea, dar nu văd nici
un grănicer acolo sus, pe platformă. De altfel, în afară de
cei ce stau de veghe sau patrulează de-a lungul hotarului,
ar fi o nebunie ca cineva să stea măcar cîteva clipe sus,
sub tăișul viscolului. n-ar avea nici un rost, pentru că, ori-
cît s-ar strădui, n-ar putea zări nimic de-a lungul frontie-
rei a cărei linie nu se conturează acum nici pe creste, nici
în hăurile tăcute și albe. În odaia în care sînt reținută pen-

tru anchetă este cald, pereții de birne sînt bine căptușiți cu tencuială, în sobă focul arde domol, iar în juru-mi stăruie mireasma aromată a unor cetini de brad aruncate de dimineată de către unul dintre grănicerii pichetului. E liniște aici, în această încăpere în care, pînă ieri, primeam rari oaspeți ai pichetului, acum transformată ad-hoc în cameră de detenție pentru mine. o liniște într-atît de adîncă și grea, încît aproape că-mi aud inima cum bate în timp ce penița aleargă pe hîrtie înșirîndu-mi gîndurile pline de zburcîm și suferință. Și, în această liniște de catedrală, ce mă înfricoșează ca niciodată, trăiesc clipe de incertitudine și groază, aud numai cum zăpada viforită în trîmbete albe se lovește cu furie de geamurile înghețate, în timp ce lemnele din sobă trosnesc ușor. Dincolo de ușă, pe coridor, se aud bocănînd rar pîslarii grei ai santinelei. Poate că este Simon, cel înalt și voinic, tăietorul de lemne, sau Gavrilă, olarul, cel ce a împodobit întregul pichet cu farfuriile lui smălțuite, de la Horezu, sau poate că este Tache, acordeonistul, nu știu. n-am de unde-l cunoaște pe cel care acum, în ceasul dimineții, își fac e datoria și, cu pistolul mitralieră la umăr, așa după cum a primit ordin, stă și priveghează odaia în care este reținută pentru anchetă soția comandantului. Îmi dau seama numai că băieții îndeplinesc acest serviciu cu o jenă ascunsă, reținută, ori de cîte ori îi văd trecînd prin dreptul ferestrei, să schimbe postul de la ușa mea, le citesc pe chipurile întunecate aceeași durere, ce le sfișie și lor inima, de ieri noapte încoace, cînd gloanțele pistolului meu au luat o viață de om... Pentru că într-adevăr, nu le este ușor, lor, prietenilor mei — serviciul de graniță ne-a legat sufletește în acest colț de țară, departe de lume — zic nu le este ușor acestor băieți care pînă ieri mă alinau în fel și chip cu micile lor atenții, ca acum să stea cu arma în mînă și să mă păzească ca pe cel mai înrăit in-fractor prins în zona de frontieră.

N-am dormit toată noaptea. Am așteptat să vină ofi-terul anchetator, dar se vede treaba că, luat cu alte tre-buri, a întîrziat și va sosi în cursul zilei de azi. Și aștep-tînd simțeam cum mă încearcă oboseala, cum o sfîrșeală îmi cuprinde întregul trup ca după un lung leșin. Am vrut să mă culc, să închid ochii, dar somnul m-a ocolit și m-a chinuit, vlăguindu-mă dureros. Am stat pe scaun, la masă, în liniștea odăii, cu fruntea sprijinită în palme, ascultînd

șuierul viscolului de afară și glasurile grănicerilor care plecau sau veneau din serviciu, tresărind la fiecare pas ce cadenta pe sub fereastra mea. În întuneric, flăcările de la gura sobei făceau să danseze umbre și lumini pe pereții odăii, nu-mi dădeam seama cât este ceasul, în orice caz timpul s-a scurs destul de greu și noaptea mi s-a părut nepus de lungă, la fel de tristă și de dureroasă ca aceea când, copilă fiind, am trăit sfârșitul celei dintâi drame ale mele...

Era iarnă ca și acum. Și noapte... Și de la fereastra vechiului conac boieresc priveam cum ninge peste cîmpie și peste satul nu prea îndepărtat ale cărui slabe luminițe pîlpăiau firav ca niște candelă prin fulguirea albă și deasă. Priveam și, înfricoșată de groază, așteptam, în aceeași liniște grea, sfârșitul unui om. Un om care, împotriva voinței mele, a visurilor mele de fetiță încă pe băncile liceului, împotriva a tot ce poate fi firesc și uman, urma să-mi fie soț. Îi auzeam uneori, dincolo de perete, respirația înțetăiată, adîncă și chemările, deznădăjduite dinaintea morții, mă cutremuram în singurătatea acelei odăi înalte și reci, cu mobilă veche, mîneată de cari, departe de sat și de lume, țipetele lui tot mai stîNSE tăiau adînc în carnea mea, dar ceva mă ținea locului lipită de fereastră și nu mă lăsa să fac un singur pas, să trec pragul dincolo, în cealaltă odăie, unde bătrînul paralizic își trăia ultimele clipe dinaintea sfârșitului. Doamne, și cât îmi era de frică! Și cât eram de coplesită de teamă! Căci ce curaj și ce putere de a-și alunga temerea putea avea o copilă ce abia împlinise șaisprezece ani și care, printr-o nenorocită ironie a soartei, se afla singură, la miez de noapte, cu un muribund, într-un conac dărăpănat și stingher, în mijlocul unei cîmpii albe, departe de sat, avînd de jur împrejur numai troiene și viscol?

Mi-a fost dat să mă nasc într-o familie săracă, ce-și ducea zilele de azi pe mîine într-o căsuță cu două odăi ridicate din chirpici, la marginea orașului. Alți cinci copii veniseră pe lume înaintea mea, toate fete și un singur băiat după mine, cel de mult așteptat și înconjurat din prima clipă cu dragoste de către toți ai casei, cel care a fost și a rămas bucuria tatei pînă-n clipa cînd a închis ochii.

— Mi-ai adus pe lume niște pietre de moară! îi s'riqua el cîteodată mamei pînă a se naște Traian, cînd se în-

torcea seara beat de la cariera de piatră unde lucra din zori și pînă se lăsa noaptea. Niște poveri... Pietre de moară ce-mi macină sufletul ăsta păcătos și bolnav, și eu trebuie să le car în spinare... Le car că așa mi-e ursita, fir-ar ea a dracului de ursită să fie! Uite la ele... pietre de moară...

Vorbea din pragul ușii în timp ce ne arăta cu degetul pe fiecare în parte, iar noi, înfricoșate, stăteam toate ghemuite prin colțurile odăii, fără să scoatem un cuvînt, fără să ne mișcăm, împietrite de spaimă și groază. Îl priveam în ascuns pe tata, ne cutremura fața lui subțiată și aspră, cu cute adînci tăiate în obrazul neras de multă vreme, cu fruntea acoperită de praf alb și sudoare, ne înfricoșau ochii aceia ai lui sticloși ca de gheață, goi de orice omenie, a căror uitătură parcă tăia parcă sfredelea adînc, răscolindu-te, îi vedeam hainele rupte numai trențe, albe și ele de colbul carierei, mîinile mari și ciolănoase cu care ne închipuim ridicînd barosul și lovind stîncile de granit, pregătindu-le pentru malaxoare.

Stătea un timp, clătîindu-se în mijlocul odăii, privirea lui tulbure vedea și nu ne vedea, mai arunca vorbe într-aiurea, după care zvîrlea pălăria pleostită pe unde se nimerea, se așeza la masă, murdar cum era, așteptînd să i se aducă mîncarea, dar după cîteva clipe adormea cu capul pe brațe, așa cum de multe ori îl găseam adormit în circiurma „La trei roșiori” din colțul străzii, tîrziu cînd grecul Vanghelis trăgea obloanele, închidea deci. și noi trebuia să-l ducem acasă.

Nu rare erau zilele cînd din te miri ce ne bătea și cea care avea cel mai mult de suferit eram eu, ultima dintre cele cinci, nedorită și neașteptată și care-i stăteam ca „un ghimpe-n ochi” sau ca „un cui în inimă” cum îmi striga el. Pricini se găseau destule: nu aveam grija găinilor care scăpau printre uluci la vecini sau pe cîmp întîrziem venind de la școală și trebuia s-o ajut pe mama gravidă care mă trimitea să cumpăr ba una, ba alta, nu-și găsea pachetul de țigări și mă zorea să i-l caut „în doi timpi și trei mișcări” și cîte altele. Cum i se părea că nu i-am făcut într-un fel pe plac, că l-am supărat cu ceva, simțeam de îndată palma lui lată și grea căzîndu-mi scurt după ceafă încît mi se zdruncinau creierii în cap de durere și mi se făcea negru

înaintea ochilor. Și cum mă lovea, mă și prăbuseam pe unde mă nimeream, izbușind în plins că eram firavă și neîmpunătoare, mai mult o umbră.

— Nu mai plînge, mi-ai aturisită ce ești! Îmi mai dădea ei iar un ghiont, văzînd cum îmi șiroiau lacrimile pe obraz. Ai venit pe capul meu ca un blestem. Toate-ai venit ca un blestem! Să vedem ce i-o hărăzi Dumnezeu maică-ti, că de-mi leapădă iar o mită ca tine să se ducă dracului, unde-o vedea cu ochii!

Eram o fire bolnavicioasă de fapt așa mă născusem, răceam din nimica toată făceam febră, tușeam, mă durea ba una, ba alta, dar nu mă văicăream, mai ales cînd era tata acasă, stăteam și zăceam lîngă tăblia patului, cu picioarele ghemuite sub mine, înecîndu-mă în suspine, dar el cum mă zărea seara, venind de la cariera de piatră, ghicind ce-l cu mine îmi și arunca aspru săgetîndu-mă rece cu privirea lui de gheață:

— Ești bolnavă?

— Nu tată...

— De ce plîngi?

— Nu plîng...

— Să nu te aud scîncînd, că te arunc în stradă!

— Las-o, Dionisie, ce ai cu ea? intervenea mama. Ce ți-a tăcut? N-o vezi cum arată? Parcă duce apă la morți! Se țin frigurile de ea de nu mai are scăpare...

— Poate crapă pînă la miezul nopții! bombănea tata, trîntindu-și ușa și ieșind în săliță. Îmi iau o belea de pe cap...

Mama, scundă și slăbuță ca o trestie cu fața trasă și umerii ascuțiți, lucra la o fabrică de pălării în celălalt capăt al orașului. Era cămăratoreasă stătea ore întregi în aburi, cu fierul de călcat în mînă, într-un atelier întunecos și îndrepta borurile la pălăriile ce urmau a fi împachetate pentru expediție. Venea seara istovită abia trăgîndu-și picioarele cu părul despletit sub basma și ochii apoși, suflînd din greu — cred că avea o boală a pieptului și fără să aibă o clipă de răgaz se apuca atunci să facă mâncare, să țerețice prin casă sau să alerge pe la brăvălii după de-ale gurii. Pe tata îl găsea ori dormind cu capul pe masă, așa cum îl era obiceiul ori trîntit pe pat sfîrșind, cu țigara aprinsă între degete, duhnînd a băutură și mirosind greu a sudoare și a praf de piatră. Nu-l trezea pentru că

nu vroia să-i umple capul cu blestemele lui, cu înjurăturile și vorbele de ocară ce i le arunca așa, tam-nisam. Ii lua numai țigara dintre degete, încet să nu-i scuture scrumul alungit, o arunca afară, în curte, închidea și-l lăsa să-si facă somnul pînă ce spre ziuă se scula singur, ieșea la cișmea cu părul vilvoi și mutra acră, se spăla turnîndu-și o găleată de apă rece pe cap, după care, liniștit de parcă nu băuse cu o seară înainte, pleca la lucru, fără să uite a mîngîia cîinele ce se gudura la picioare, pînă la poartă.

— Ce-i, mă, bătrîne mă? îi vorbea el cu duioșie, de parcă animalul l-ar fi înțeles. Ce vrei tu? Hai, îl împingea apoi cu piciorul să nu iese în stradă, du-te la ale tale. Du-te că mă superi și-ți dau una peste bot!

Locuiam într-un cartier mărginaș, spre cariera de piatră, cu case mici, din paianță multe dintre ele acoperite cu bucăți de tinichea sau de gudron, ascunse sub coroanele bogate ale nucilor, teilor sau pe sub bolțile viței de vie, case peste care deseori în după-amiezele toride, se înălțau pînă sus spre zări, porumbei jucători sau zmeie cu cozi lungi, colorate, case în curțile cărora mai ales simbăta seara se auzeau petreceri de cheflii, cu cîntece și chiușituri în sunetul armonicilor și țipătul femeilor, petreceri ce se sfîrșeau uneori cu scandaluri și bătăi cu cuțite, cu înjurături și încăierări ce cuprindeau patru-cinci străzi deodată.

Cînd s-a născut Traian, într-o primăvară, doamne ce-a mai fost în curtea noastră! M-a strigat mama din odaia ei, unde era cu niște vecine și de unde se auzea plînsul celui ce abia venise pe lume și-l îmbrăcia într-o copaie și mi-a spus să las orice treabă și să alerg la carieră, să-l vestesc pe tata că are un băiat. Tocmai îmi făceam lecțiile, dar bucurîndu-mă de bucuria mamei, am strîns cărțile caietele, mi-am luat o basma pe cap — că trăgea un vînt rece dinspre cîmpie — și am alergat într-un suflet la carieră. Îmi părea bine că eu sînt aceea care-i dau prima de știre tatei, fiind sigură că are să se înveselească, pentru că de ani și ani numai nădejdea asta îl stătea la inimă de neîmplinirea ei se îmbrăta, ne ocăra și ne blestema pe toate cele cinci fete și pe mama.

L-am găsit cu greu printre sutele de muncitori ce se mișcau ca niște umbre în praful alb ca de cretă, încărcînd

camioanele cu lopetile grele de piatră, în zgomotul infernal al malaxoarelor ce mestecau scrișnind din măselele lor de oțel bucățile mari de granit.

— Ce-i cu tine fă? a zvrilit el lopata cît colo și apropiindu-se degrabă, m-a prins de umeri, privindu-mă speriat drept în ochi. E ceva pe-acasă? Spune! Ce-i cu mamă-ta?

— Avem un băiat tată! am zis eu semeată, ferindu-mi fața cu palmele de praful înecăcios ce mă învăluia ca o ceață. M-a trimis mama să...

— Fă, nu mă minți? m-a întrebat el bănuitor, plin de neîncredere, dar cu fața luminată deodată ca de-un soare. Nu cumva.

— Dacă-ți spun... Acum o jumătate de oră l-a născut...

— L-ai văzut?

— Nu l-am auzit numai țipătul. Dar îi băiat, mi-a zis mama de dincolo de ușă. Mi-a zis și vecina Polina a lui Drăgobete, că a ieșit cu ligheanul să zvîrle apă în curte,

Atunci, cutremurat de emoție și cu ochii sticlind de bucuria mult așteptată a scos pălăria lui ponosită de pe cap a înălțat ochii spre cer, cu degetele împreunate a făcut o cruce mare pe piept și a dat drumul unui oftat greu, din adîncul sufletului:

— Doamne, aibi-l în paza ta! a șoptit printre buzele arse. Ține-l sănătos să avem parte de sprijinul lui!

S-a întors apoi deodată și, ca un apucat, a dat un țipăt către grămada de muncitori ce la cîțiva pași de noi încărcau piatră în camioane:

— Mă fraților, măăă! Am un flăcău, măăăă! Măăă sînt cineva, măăă! Născătoarea ei de viață!

Inveselit peste măsură, m-a luat apoi protector de după umeri cum n-o mai făcuse niciodată pînă atunci, m-a tras mai încolo din calea prafului ce ne umplea ochii și mi-a spus zorît:

— Du-te acasă, fata tatii, du-te... Mă învoiesc și vin și eu. Mamă-ta îi bine?

— Bine.

— Du-te îndată sînt și eu acasă. Ai grijă, însă cum ieși la drum m-a povățuit blînd, petrecîndu-mă cîțiva pași printre grămezile înalte de granit. Vin și pleacă mereu mașinile astea cu piatră...

Spre seară, am auzit la poartă scuturându-se şiragul unor zurgălăi, gălăgie, chiote, apoi un taral de lăutari a izbucnit drăceşte din viori şi armonici şi peste toată larma aceea am desluşit glasul tatei, răguşit şi dirz, tipind să se facă auzit de toată lumea.

— Am un băiat, măăă! Să-mi trăiască şi să trăiţi cu toţii! Marşul, mă! Cîntaţi marşul, că aşa vreau să-mi întâmpin băiatul!

Am alergat la poartă. Eu şi surorile, care cum veniseră de la lucru sau de la şcoală. O trăsură hodorogită, cu arcurile lăsate şi caii numai piele şi os, abia de se mai ţinea pe roţile-i scălimbăiate, sub greutatea celor vreo şase-şapte prieteni de-ai tati, toţi beţi, şi a patru lăutari tuciurii ce veniseră înghesuţi sus pe capră, lângă birjarul bătrîn şi cocîrjat. Pe la porţi sau pe gardurile încărcate de bogătia liliacului abia înflorit, auzind larma, ieşiseră vecinii cu mic cu mare, stăpînind cu greu cîinii să nu latre, chemînd copiii să nu se bage între picioarele cailor.

— Eşti boier, Dionisie, ai venit cu trăsura ca grangurii! se auzeau glasuri din mulţime. Şi cu orchestra... Lasă, să-ţi trăiască băiatul şi să-l vezi mare!

— Să trăiţi cu toţii! Eu am venit cu trăsura, el o să mă aducă cu otomobilul! Că domn vreau să fac din el, să ştiţi! Haideţi în curte, haideţi cu toţii... S-o găsi un pahar de vin pentru fiecare. Fetelor! Unde sînteţi, fetelor?

— Aici, tată! ne-am arătat noi şi l-am ajutat să coboare din trăsură. Hai, uşurel...

— Trap, mîncă-v-ar tata, trap la domnu' Vanghelis. să vă dea nişte sticle cu vin şi doi-trei metri de cîrnaţi afumaţi. Gata, mă? Aţi dispărut? Să treacă acolo, la catastif, am să-i plătesc eu, mama lui de hoţ! N-o sărăci din cauza mea...

Toată noaptea, în curtea noastră, la lumina lămpilor de gaz, prinse de stîlpii casei sau agăţate de uluci, s-a cîntat şi s-a jucat, încît pe patru-cinci străzi în jur n-a dormit nimeni. Mama era în pat, boala încă, slăbită şi cu faţa trasă, dar avea un zîmbet abia ghicit în colţul buzelor un zîmbet al mulţumirii şi împlinirii, ce-i dădea o anumită strălucire ochilor încercănaţi şi obosiţi. Tata mai beat ca niciodată, abia ţinîndu-se pe picioare, se sprijinea cu greu de pereţi, intra de zeci de ori în odaie, lălăind cuvin-

tele vreunui cîntec, vroia s-o mîngîie pe mama, umbla să dezvelească fărima de ou din copale, ochii îi avea înlăcrimați. nu știa ce-i cu el, nici pe ce lume se află.

— Să-l iau și să-l joc o țîră-n curte! spunea el de fiecare dată, bijbind cu mîna peste copale. Să-l vadă lumea... Să ia hora înainte, mîncă-l-ar tata de flăcău!

— Lasă-l, Dionisie, lasă-l! căuta mama să-l îndepărteze. Vrei să răcească?

— Numai o sîrbă să fac cu el? Numai una!

— Mă, ești într-o ureche? abia vorbea mama cu glasul stins. Du-te afară, vezi de oamenii ăia, că ai sculat mahalaua-n picioare!

Două săptămîni a stat mama în pat. Veneau vecinele și scaldau copilul, noi, surorile ne ocupam de-ale casei, găleam, umblam după cumpărături pe la piață, prin prăvălii, dereticam prin odăi, măturam curtea, aduceam apă cu gălețile și spălam, într-un cuvînt ne ocupam cu rîvnă de gospodărie ca să găsească tata o mîncare caldă și o rufă curată, să nu aibă pricină de ceartă și de scandal. Apoi a început și mama lucrul la fabrica de pălării. Plecam diminețile cu toate, unele dintre noi pe la magazine unde erau vînzătoare, cele mai mici la școală. Rămînea acasă numai Cornelia, cea mai mare dintre noi și poate cea mai frumoasă, dar care umbla cu greu în cîrje și nu putuse căpăta nici un serviciu. Cu ani în urmă, într-o noapte geroasă de iarnă, fusese cu tata la furat cărbuni din vagoane, dincolo de gară. Nu apucaseră însă să umple nici măcar o găleată, că au auzit fluieretele paznicilor și au rupt-o la fugă peste linii, trecînd peste garnituri de tren, macazuri și rampe, să li se piardă urma. Dar din grabă înfricoșată de urmăritori, a scăpat piciorul între tampoanele unor vagoane ce tocmai începuseră manevra și a rămas cu el zdrobit pentru toată viața.

— Ești o neghioabă! a pîlmuit-o tata, după ce o cărase drum lung și greu pe brațe pînă acasă. Din pricina ta era să înfund pușcăria! Acuma ai să rămîi în casă fără lucru și ai să mînninci pe de-a pomana!

Intr-adevăr, nu s-a mai dus la atelierul de croitorie al unei bătrîne doamne din centrul orașului, unde intrase cu puțin timp înainte ca ucenică. A zăcut doi ani, blata de ea, cu piciorul prins între scîndurele de brad, învelit în cîrpe și oblojit cu fel de fel de buruieni, după grija mamei. Se prindea

greu osul, dar s-a prins, a rămas însă înfirmă și n-avea să mai cunoască nicio dată bucuria alergării prin zăvoiul Băhutei sau al plimbărilor, seara, prin parcul orașului. A rămas să aibă grijă de casă și de Traian, sufletul tatei și de fapt al nostru, al tuturor. Umbla cu greu în cirje de colo până coco, făcea cum putea mîncare, încercînd s-o ajute pe mama, de-retica prin cele două odăi, spăla, stînd cu greu apiecată peste albie, cosea ce era de cusut, dădea de mîncare ci-nelui, orătaniilor, într-un cuvînt nu slătea o clipă cit era ziua de mare și căuta să aiate că este folositoare familiei, că-și merită și ea farfuria cu cartofi ce i se punea dinainte, la amiază. Era deșteaptă Cornelia, avea o minte sprintară, ascuțită, poate că înfirmitatea îi sporise inteligență, nu știu, dar noi, celelalte surori, îi recunoșteam într-un fel superioritatea, ea impunîndu-ne o anumită autoritate, cuvîntul ei fiind respectat de către noi, surorile, cu sfințenie și fără nici un fel de comentariu. Cît timp fusese ucenică, învățase să coase la mașină, să croiască rochiți simple, fără pretenții deosebite. Nevoită să rămînă acasă, s-a gîndit că în puținul ei timp liber ar putea cîștiga un ban lucrînd temerilor sărace din cartier capoate de casă tuste, bluze, așa că a închiriat de la o bătrînă o mașină de cusut și și-a făcut repede clientela, mai ales că cerea puțin și fiecare dădea cînd avea bani la îndemină. Își trecea astfel timpul, fără un anume preț pentru ea, dar se simțea mulțumită că putea face ceva, avînd o îndeletnicire care să-i dea satisfacție, că dădea și ea un ban în casă și putea înfrunta privirea tatei, care nu mai conținea s-o considere o povară pentru familia lui săracă, cu multe guri la masă.

Începuse războiul, se făceau concentrații peste concentrații, curtea regimentului de dorobanți din orașul nostru era până de tîrziu, mereu treceau către gară șiruri lungi de soldați ce formau batalioanele pentru front, soldați se vedeau și prin curțile oamenilor unde ruseseră băgați în cantonamente, stînd pe prispe și curățînd de unsoare puști și mitraliere noi-nouțe, țesălînd caii, îngrijind tunurile ce-și înălțau țevile peste ulucele gardurilor.

La școală începuseră să se rărească profesorii, nu se prea țineau lecțiile, stăteam mai mult prin recreație și priveam prin grilajul de fier al liceului coloanele lungi de mașini grele germane, oprite peste drum, pline de praf, cu sol-

dați blonzi, înalți, în uniforme verzui, ce se spălau între camioane turnându-și apă din bidoane, cântau din armonici de gură, lovind cu tăpile țintuite caldarimul, făceau glume și ne întindeau batoane de ciocolată prin gard, îndemnându-ne să servim, odată cu cuvinte ce probabil ne complimentau și de care noi făceam mare haz, pentru că nu prea le înțelegeam.

Duminica sau în zilele de sărbătoare, surorile mai mari decît mine, ce veneau îndată după Cornelia, mai ales Victorița și Mioara, se îmbrăcau în ascuns, își coafau părul, își dădeau cu roșu pe buze și pe unghii și, tot în ascuns, să nu afle tata, se duceau la dans, la un salon în cartier, de fapt o odaie lungă și igrasioasă într-o fostă circiumă, unde se întâlneau cu băieții și petreceau pînă aproape de miezul nopții. Veneau apoi acasă însoțite de tinerii aceia gălăgioși și veseli de care se despărțeau în fața porții, vorbindu-și de-acum pe șoptite, să nu sîrnească la lătrat cîinele, după care ele intrau încetișor în curte și, pășind în virful picioarelor, să nu-l scoale pe tata, treceau pragul odăii ca niște umbre, se dezbrăcau pe întuneric și se culcau pe unde ni mereau, sub privegherea mamei care nu putea închide un ochi pînă ce nu le știa în casă. Și nu odată am zărit-o pe Cornelia, pată albă decupată în noapte, ascunsă după uluci și ascultînd în taină, stăpînită de emoție, ce-și spuneau la despărțire băieții și fetele, cu ce vorbe de dragoste și cu ce cuvinte de alint se dezmierdau. O auzeam atunci oftînd și plîngînd, apoi își lua cîrjele, se ridica din ghemuirea ei și venea încet către casă, stăpînită de durere și suspine. Cine și cînd avea să-i spună și ei vreodată asemenea cuvinte? Veni-va cîndva vremea să simtă înfiorarea primelor șoapte de dragoste? Nîci odată, își spunea, nîci odată... Viața era pentru ea un chin și acest chin îi sporea cu fiecare zi, mai ales în ultima vreme cînd tata, din te miri ce, își vărsa tot mai mult focul pe ea. Venea seara, ca de obicei beat acasă, îl găsea uneori pe Traian, frățiorul cel mic, cu ochii în lacrimi, murdar, umblînd desculț prin noroiul din curte... Sau cerînd de mîncare... Sau vroind să se joace careva cu el...

— Toanto, mă mir că te țin și cîrjele alea! îi arunca tata Corneliei, lovînd-o cu palma lui grea peste grumaz. Ce faci toată ziua? De ce plînge ăsta micu? De ce nu ai grijă

de el? Shiloadă afurisită ce ești? Țasta, fă, îmi va purta numele! El mă va scoate din sărăcie și mă va îngriji la bătrînețe, nu tu care de-abia îți tragi picioarele!

Da, abia își trăgea picioarele, dar chiar în suferința și în neputința ei fizică, tot ne pregătea mîncarea, spăla rufe, mătura curtea, sprijinindu-se cu greu numai într-o cîrje ca să poată ține mătura, căuta să ne fie fiecăruia dintre noi de ajutor, pentru ca noi să ne vedem de rosturile noastre. Nu e de mirare că în ultima vreme, de atîta plîns și suferință, slăbise mult, ochii îi erau încercănați, dar frumusețea ei rămăsese ca o icoană în lumină și nici una dintre noi n-o puteam egala ca înălțare. Poate numai Victorița, cea care venea îndată după ea...

Într-o zi, cînd am venit la amiază de la școală, am găsit-o pe Cornelia nespus de veselă, chiar cînta, lucru ce nu-l mai văzusem la ea de multă vreme. Am zvîrlit ghiozdanul pe pat și am venit lingă ea pe prispă, unde stătea cu cîrjele alături, odihnindu-se.

— Ce-i cu tine? am întreat-o, prinzînd-o de mînă.

— Ce să fie? a înălțat ea din umeri. Nimic...

— Te vād veselă, nu știu... pari altfel...

— Fugi de-acî, că ți se pare!

Mi-a aruncat o privire sprîntară, apoi și-a înălțat ochii peste curte —, vai, atîta lumină era în strălucirea lui! —, după care a început să murmure un cîntec ce era atunci la modă, cu violete pentru fete sau așa ceva...

— Hai, zău, Cornelio, am insistat eu, încitată de zîmbetul ochilor ei, ce naiba, știu că eu sînt cea mai apropiată de tine, sînt confidenta ta, crezi că nu pot să țin un secret? Și mai ales cînd e vorba despre tine?

— Dar nu e vorba de nici un secret, a îngăimat ea.

— Atunci?

A stat cîteva clipe în cumpănă, chibzuind. Apoi, cu un gest de timiditate a băgat mîna în buzunarul capotului și a tras afară un plic, cam ponosit, cu multe timbre și ștampile, acoperit cu un scris mărunț, dezordonat, al unui ins, se vede treaba, neobișnuit să țină condeiul în mînă.

— O scrisoare? m-am mirat eu și am luat degrabă plicul. De la cine? Și pentru cine? Pentru tine? Cînd a venit?

— Mi-a adus-o factorul de dimineață.

— Cine ți-a trimis-o ?

— Lasă, nu mai întreba, citește! m-a îndemnat ea, puțin stînjentă și și-a acoperit fața cu palmele, cuprinsă de-o subită emoție.

Am deschis plicul, am tras afară hîrtia, am des păturit-o și am început să citesc. Același scris stîngaci, în rînduri strîmbe, înșiruit de la un capăt la altul al paginilor, dar care trăda, prin cuvintele-i simple, multă sinceritate și afecțiune în același timp. Și cu cît citeam, cu atît mă încerca un fior necunoscut, simțeam o ușoară căldură cum îmi cuprinde tot trupul, o senzație de plăcere mă învăluia ca-ntr-un fum, cu arome dulci, de mirodenii. O scrisoare de dragoste! O scrisoare venită de pe front, prin care respectivul îndrăgostit cerea să i se răspundă fără întârziere.

— Cine este insul? am întrebat-o pe Cornelia, vădit impresionată de cele citite.

— Nu vezi? Îl cheamă Fănel...

— Și cum l-ai cunoscut? Cînd? În ce împrejurare?

— Îți spun, dar să nu vorbești nimănui despre treaba asta. Nici mamei, ! Juri?

— Juri!

A început să-mi povestească cu glasul încărcat de emoție, ușor tremurat, dar șoptit, parcă cu grijă nu fie vreo ureche străină în preajmă, să-i afle taina. Stătea într-o dimineată la gard, spre drum, în cîrjele ei ascunsă după uluci și înălțînd capul privea în stradă; se auzeau nechezat de cai, comenzi, gălăgie, vorbe repezite, rîsete. Oprise, de cîteva minute, o coloană lungă, de tunuri grele, trase de cîte șase cai, pe primul din diapa, în sa, aflîndu-se cîte un gradat, cu casca trasă adînc peste ochi, cu arma în bandulioră. În spate, pe chesoane cîte un soldat sau doi, alții îngrămădiți în căruțele cu baloturi de fîn sau peste lăzile cu muniție. Unul dintre acești militari, subțirel, nu prea înalt, cu fața bălană și un zîmbet mereu înflorit, în colțul buzelor a sărit de pe cheson și, zărînd-o pe Cornelia cum privește peste gard, s-a apropiat de ea și i-a cerut voie să rupă o floare de liliac din crenguțele ce spînzurau peste poartă.

— Am s-o iau cu mine, o păstrez și cînd mă voi întoarce, voi trece pe aici și am să ți-o arăt. Ochii tăi seamănă cu două petale de liliac albăstrii...

— Să nu uiți! a zis Cornelia, rușinată și parcă o ușoară amețală îi cuprinsese fruntea.

— Nu uit. Cum te cheamă?

— Cornelia. Dar pe tine?

— Ștefan. Băieții îmi spun Fănel...

— Care băieți?

— Băieții din atelierul în care lucrez. Sînt tinichigiu...

— În ce oraș?

— Ei, multe vrei să știi deodată! a rîs el mîngîind cu duioșie floarea de liliac. Vasăzică te cheamă Cornelia și stai după cîte vād pe tăblița asta, pe strada Alion, la numărul 86. Ai să-mi răspunzi dacă-ți scriu?

— Îți răspund...

Și se ținuse de cuvînt. Trimisese prima lui scrisoare de pe front, care făcuse zile lungi pe drumurile poștei de campanie, plicul era mototolit, cu scrisul pătat de ploii, cu cîteva ștampile ale cenzurii și oficiilor poștale prin care trecuse. Băiatul era orfan, crescuse într-un orfelinat, învățase tinichigerie la o școală de meserii, scria că pe front deocamdată e bine, dar le mănîncă zilele noroaielor, că intră roțile tunurilor pînă la butuci și abia le urnesc din loc caii și oamenii. Floarea de liliac s-a vestejit, dar petalele ei le-a pus între filele unui carnet, iar carnetul îl poartă la el în buzunarul vestonului. Vor trece zilele, se va sfîrși calvarul războiului, se va întoarce, și primul drum îl va face către ea, în acele zile de pace și liniște. Vor rătăci zile în șir prin parcul orașului, că a văzut în drum Grădina publică umbrită de bătrîni platani, vor merge la un local, vor dansa, chiar în grădină a văzut un restaurant, cu terasă și acoperiș de tablă. O va lua și în orașul lui, departe, pe malul Dunării, vor merge la pescuit, sau la ștrand, sau pe cheiul apei, să privească vapoarele...

— Ești fericită, Cornelia! i-am spus, prinzîndu-i mîinile înti-ale mele. La rîndu-mi sînt și eu fericită pentru fericirea ta. Mă crezi?

— Te cred... Dar eu n-am să fiu niciodată fericită!

O umbră i-a întunecat pe dată chipul, pînă atunci mîngîiat numai de lumina unui zîmbet ascuns. Și-a desprins apoi ușor mîinile dintr-ale mele, lăsînd fruntea în palme, copleșită de ascunsă ei durere.

— Ce ai? Ce este cu tine?

— Nimic, a oftat ea, ferindu-și privirea într-o parte. Nimic...

Suferca, suferea enorm din cauza infirmității căzute pe capul ei ca un blestem, o înțelegeam, de aceea căutam să-i fiu mereu în preajmă, cu o vorbă bună, de încurajare, de dragoste, de afecțiune, cu grijă să nu se simtă singură și tot de aceea evitam deseori, eu și surorile mele, să-i dezvăluim micile noastre bucurii, împliniri, către care ea n-ar fi îndrăznit să tindă niciodată. Tinărul îi scria că se vor plimba, vor dansa, o va lua în orașul lui... Ea știa — și durerea aceasta îi săpa adânc în suflet — că toate astea nu se vor întâmpla niciodată. Ostașul de pe front și alți băieți asemeni lui, toți cei care s-ar fi încumetat s-o cunoască, văzînd-o, ar fi fost cuprinși de vâlul negru al dezamăgirii. Firesc, nu? Și atunci? Ce mai putea ea, oare, oferi vieții? Și ce mai putea cere de la viață?

Din ziua aceea, am văzut-o mereu tristă. Nici nu-mi venea să cred că atunci, pe pragul casei, o zărisem pentru câteva clipe cu chipul scăldat în lumina unei bucurii, o bucurie care ținuse cit o flacără de chibrit, după care, dezmeticindu-se, revenise la cruda realitate, se stinsese ca și cînd nici n-ar fi fost. Se țira prin odăi sau prin curte, sprijinindu-se în cîrje, umbla tot tăcută, abătută și îngîndurată, o surprindeam de multe ori citind în ascuns scrisoarea aceea pe care apoi o împăturea cu grijă și o pitea în locuri numai de ea știute, ca pe un lucru de preț, ce făcea parte din însăși viața ei. Am întrebat-o într-o zi, pe șoptite, dacă i-a scris lui Fănel. Mi-a spus că da, dar n-a primit încă răspuns. Și a trecut o săptămînă două, trei, au trecut două luni, ea stătea mereu pe la poartă la vremea amiezii cînd se împărțeau scrisorile pe la casele oamenilor, dar de fiecare dată bătrînul factor o saluta respectuos și destăcea larg brațele, în semn că nu are nimic să-i dea.

— Așteaptă, Cornelio, așteaptă! o linișteam eu, citindu-i pe chipul înnegurat întristarea. Frontul e departe, îmi spun colegile că au frați sau părinți plecați, scrisorile se mai rătăcesc, dar pînă la urmă ajung... Așteaptă, deci...

— Ce să mai aștept? Și chiar dacă s-ar întoarce, la ce bun? Dădea ea a deznădejde din mină. Cui îi trebuie o schiloadă ca mine? A fost, poate, numai un joc... A aflat cum arăt sau și-o fi dat seama, dar a vrut să fie un joc...

Într-o noapte, cînd nici n-am știut, a plecat de acasă. N-a venit dimineața și nici în zilele următoare. Și nimeni din cartier la insistențele mamei nu ne-a putut da vreo lămurire despre soarta ei. Numai după o săptămînă, un vecin acar la gară, a venit și ne-a spus că a aflat de la un alt om, precum că nevasta aceluia, ducînd rufele la spălat dincolo de marginea orașului, a văzut pe apa Bahnitei, oprite în stufărișul dintre sălcii două cîrje.

Erau cîrjele Corneiei, cu care își sprijinise ultimele clipe ale vieții. Cîrjele pe care mama le mai are și acum în pod, păstrîndu-le ca pe unica amintire de la copilul adus întîi pe lume și de care nu s-a putut bucura la bătrînețe.

Cu bani de împrumut și cu ce a mai găsit într-o cutiuță de tablă, agoniseala Corneliiei din munca ei de Croitoreasă, mama i-a cumpărat surorii celei mari, dusă în veșnicie, o rochie ieftină de mireasă și un voal alb cu care i-a împodobit fruntea învîinețită de ape. Așa a învățat-o lumea că s-ar cuveni, a fost fată harnică, tînă, cinstită și n-a trăit și ea bucuria împlinirii femeiești. I-a mai cumpărat o verișgetă de alamă pe care i-a pus-o pe deget, să plece logodită în cealaltă viață, i-a pus în picioare pantofi albi de mușama și un colăcel de ceară curată pe piept...

— Of, fata mea... fata mea... plîngea mama prăbușită peste sicriul din căruță, cum te-ai dus tu din lumea asta, tu, primul meu copil, prima mea bucurie...

Seara, întorcîndu-ne de la cîmîțir, n-am închis ochii. Am stat toate fetele pe praful casei, la lumina stelelor, în tăcerea nopții ce învăluia cartierul cu mama alături și cu amintirea Corneliiei între noi, plîngînd și vorbind în șoaptă ca și cînd n-am fi vrut să trezim somnul cuiva. Fata stătea și el pe-o grămadă de lemne lîngă gard tăcut cu fruntea plecată, fuma țigară după țigară fără să se clintească, împietrit de durere ca și noi. De cînd aflase că pe Cornelia o luase apa Bahnitei, nu pusese strop de băutură în gură. În toate zilele a umblat îngîndurat și abătut, cu chipul tot întunecat și privirea ascuțită, rece, fără să vorbească sau să asculte pe careva.

Într-un firziu, mama s-a ridicat, slabă și prăpădită cum era, a luat de lîngă burlanul casei cîrjele uitate acolo de cînd le adusese un vecin și cu ele în brațe a intrat în odaie, izbucnind iară în plîns, parcă mai avan ca înainte.

— Lasă mamă, căuta s-o liniștească Victorița, rămasă acum cea mai mare dintre noi. Nu mai piînge atîta, vrei să te prăpădești și dumneata?

Biata Victorița! Nu știa ea, atunci, că nu va trece mult și în zilele Anului Nou vom trăi și durerea pierii ei....

2

Nimeni și niciodată nu va înțelege trista-mi copilărie, lipsită de bucurii, viața grea de mizerie, petrecută numai în certuri și privațiuni în casa părinților mei, în cartierul celor mai sărmani dintre sărmanii orașului, pentru că nimeni și niciodată nu cred să fi trăit zilele pe care le-am trăit eu, în anii de școală, de liceu. Chiar mică fiind și neîmplinită, umblînd încoace și-ncolo, începi să deschizi ochii, să vezi ce-i în jurul tău, cu timpul, vîrsta își cere firese drepturile dar, conștient și în același timp dureros, și sentimentul amar că nicicînd, oricît te-ai zbate și orice ai face, destinul nu te va ajuta să ajungi la limanul împlinirilor dorite, așteptate.

Tata avea o leală mică pe care aproape jumătate o lăsa prin circiuni, mama cîștiga puțin, muncind istovitor de mult, Victorița și Mioara aduceau și ele cîte ceva în casă, erau doar vinzătoare de magazin, iar Nina și Anișoara, ca ucenice, una la un atelier de coafură, cealaltă la o croitorie, nu primeau deocamdată nimic. Incepuse războiul, viața în țară era din ce în ce mai grea, nu se prea găsea de mîncare și noi... atîtea guri la masă! Dar unde era îmbrăcămîntea, încălțămîntea și toate cîte sînt de trebuință într-o gospodărie, chiar săracă așa cum era a noastră? Victorița și Mioara, ca mai mari și cu pretenții să arate bine în lumea în care se învîrteau, mai puneau un ban deoparte pentru o rochiță sau un pantof, dar Nina și Anișoara umblau ca vai de ele, cîrpite și trențuite, iar cît privește pantofii, o le două aveau o singură pereche, pe care o încălțau cu rîndul, atît la școală, cît și la atelierelor unde uceniceau în timpul

lor liber. Eu singură reuşisem să urmez liceul, să trec mai departe de clasele elementare şi asta datorită faptului că fusesem bună la învăţătură în şcoala primară şi directoarea, la absolvire, insistase pe lângă tata să-mi dea voie să-mi continui studiile.

— E 'un copil bun, domnule Runcu, căutase să-i vorbească dumneaei tatei, când la sfîrşitul clasei a patra, luasem premiul doi. E păcat că o fată afit de inteligentă şi de talentată să rămînă la acest nivel de studii.

— Cu ce-o ţin, doamnă, în şcolile astea înalte? se scărpinase tata în creştetul capului, stînd în uşa cancelariei, ferindu-se să nu murdărească mobilele cu hainele lui prăfuite. Că uite, două mîini am, nu mai multe...

— Dar ce gînd ai cu ea?

— Păi ce gînd? La şcoala de ucenici, ca alea două dinaintea ei, sau vînzătoare ca alea mai mari... Bani n-am să plătesc liceul...

— Fata va fi bursieră, îi asigurase directoarea. Apoi voi vorbi cu secretara liceului care îmi este bună prietenă şi, prin grija „Ligii ortodoxe“, va avea dimineaţa un ceai şi la prînz o farfurie de mîncare, la cantina copiilor săraci...

— Şi toate pe ea? Că-i trebuie şi toate, nu?

— Va avea şi îmbrăcăminte. Atît cît îi trebuie să vină la şcoală.

— Bine, se învoise pînă la urmă tata, cam cu jumătate de glas. Dacă dumneavoastră, ca femeie învăţată ziceţi aşa, eu nu mă-ncontrez.

Eram frumuşică, la fel ca toate surorile mele, frumuseţe ce a sporit mai tîrziu în anii adolescenţei, cînd mi s-au împlinit şoldurile şi mi s-au rotunjit sîni sub şorţul de uniformă. Părul lung, negru, pleptănat în onduleurile lui naturale, îl purtam prins spre capete în două fundiţe albe, aşa cum ni se cerea la şcoală. Obrazul alb, uşor pigmentat către pomeţii mereu îmbujoraţi, buzele frumos desenate, ochii verzi, cu privirea încărcată de melancolie şi visare, nu odată mi-au adus invidia multor colege, fără să mai vorbesc de unele profesoare, ajunse fete bătrîne şi care nu scăpau prilejul, în diferite ocazii, să mă ironizeze şi să-mi arunce cuvinte jignitoare, îndurerîndu-mă profund.

— Tu, Talida, ai nume enigmatic, trup de balerină şi ochi ce privesc asemenea unei dame de consumaţie. De ce priveşti aşa? Spune, de ce?

— Cum, doamnă ?
— Parşiv !
— Nu înţeleg cuvîntul...
— Privesc ca ai ăloră de zăpăcesc bărbaţii prin locaiuri...
— Nu ştiu, doamnă, n-am fost prin localuri şi nu ştiu ce-s acelea „dame de consumaţie”. Dumneavoastră, poate, aţi fost... şi...
— Impertinento ! La ora mea priveşti numai podelele clasei, ai înţeles ?
— Am înţeles !

De fapt nu înţelegeam nimic, pentru simplul motiv că nu-mi dădeam seama în ce fel deranja privirea ochilor mei ? Mă uitam la cei din juru-mi ca toată lumea, firesc, fără ostentaţie, aşa cum îmi era felul, fără a urmări un ţel definit. Într-adevăr, îmi mai spusese cineva că am... „o privire fascinantă”, „tulburătoare” şi nu mai ştiu cum, fapt ce-mi umpluse inima de bucurie, mai ales că înţelesesem atunci că aprecierea era sinceră, izvorită dintr-un sentiment de dragoste, de afecţiune. Le-am auzit într-o iarnă cînd, în vacanţă fiind, treceam pe drumul meu obişnuit către liceu, chemată la cor de profesoara de muzică, deoarece pregăteam nişte colinde pentru Crăciun şi Anul Nou. Într-o dimineaţă, în dreptul unei case înalte, cu grilaj de fier şi trepte de marmură, în curtea căreia se vedea un automobil tras la peron, am auzit pe cineva strigîndu-mă. făcîndu-mă să privesc nedumerită în jur.

— Hei, aici domnişoară. aici !

M-am oprit, gata să intru în nişte nămeţi de zăpadă, îngrămădiţi lîngă rigolă. M-am uitat apoi în sus. La una dintre ferestre, deschisă, între perdelele tunşi de mătase, aplecat peste pervaz, am zărit un băiat îmbrăcat într-o haină de casă cafenie, cu reverele matlasate, al cărui ciuf blond îi flutura rebel peste frunte. A înălţat mîna să se tacă văzut.

— Un'te duci tu pînă-n zori, cu papucii roşiori ? a rîs el şi ochii săi albaştri aveau o strălucire aparte. De două zile tot pîndesc şi, cum treci la aceeaşi oră, nu mi-a fost greu să te văd şi-n dimineaţa asta !

Am înălţat din umeri, fără să ştiu ce să răspund. Mă pierdusem cu totul, fiindcă luată prin surprindere şi în mod atît de direct. Şi mă mai încerca şi o ruşine teribilă. pentru gheţele roşii, ponosite şi cam mari pentru mine ce le

aveam în picioare, ghetе ce le promisem chiar cu cîteva zile înainte de Crăciun de la „Comitetul pentru ajutorarea copiilor săraci” ce colectase îmbrăcăminte și încălțăminte de pe la bogătașii și nequistorii din oraș pentru elevii nevoiași. Așa se face că aveam și un palton albastru, cu stofa cam rărită și gulerul de blană ros de vreme, dar care-mi prindea bine în zilele acelea geroase ale sfîrșitului de an...

— Te duci în oraș ? a insistat băiatul, aranjîndu-și ciuful blond pe frunte. Da ?

— La liceu... am îngăimat eu, parcă fără glas, stăpinită de emoția neașteptatei conversații.

— O, dar nu ești în vacanță ?

— Sînt, dar ne cheamă la cor...

— Așteaptă-mă, te rog, cîteva secunde. a cerut el. Cobor îndată !

Nu știam ce să cred. Am pornit pe poteca de zăpadă, abia bătătorită, mergînd încet către centrul orașului în timp ce mulțime de gînduri mi se învîrteau în cap ca o morișcă. De ce oare m-a oprit să stăm de vorbă ? mă întrebam și întrebarea ciocănea insistent sub frunte. E un băiat de oameni bogați... Casa este a avocatului Ștefan Dragomirescu, o cunosc, și el, în mod sigur este fiul acestui distins politician al orașului. Dar cum de nu l-am văzut pînă acum ? Nu cumva mă confundă cu cineva ?

Peste puțin am auzit pași în urmă-mi. Mi-am aranjat repede părul sub căciuliță și am întors capul. Era el. Îmbrăcat într-o frumoasă uniformă bleumarin de liceu militar, cu centură albă și basc în culoarea hainelor, pus pe-o sprînceană. Se apropia zîbind, în timp ce-și trăgea precipitat mînușile de pe mînă.

— Am venit repede ? a întrebat foarte familiar, degajat și mi-a întins mîna.

— Da.

— Îmi dai voie să mă prezint. Mă numesc Mircea. Mircea Dragomirescu. De la liceul militar Mînăstirea Dealu. Tîrgoviște...

— Talida... am spus eu mai mult șoptit, fără să îndrăznesc a-l privi în ochi.

— Cum ? s-a aplecat el să mă audă mai bine. Iartă-mă. n-am auzit.

— Talida, am repetat eu. Talida Runcu...

— Talida... s-a mirat el, vădit impresionat de numele

meu. Talida... Romantic... Exotic... De fapt, cum de porți numele ăsta? a devenit interesat, prinzîndu-mă ușor de orăș, să nu intru în zăpadă. Nu l-am mai auzit...

— Nici eu... am zîmbit abia schițat, fără să știu ce să-i răspund. Mama mi l-a pus... Și dacă mi l-a pus așa, așa îmi zice...

— Talida... a mai murmurat el, parcă fermecat de sonoritatea numelui meu. Frumos... Foarte frumos... Îmi place... De fapt și ochii îi ai frumoși. Ai o privire fascinantă tulburătoare...

— Se poate...

Era deci la liceul militar. În clasa a șaptea. Primele patru le făcuse în oraș. Fusese dorința mamei să-l vadă în uniformă, dar și convinsă că în asemenea liceea „se face carte serioasă”, te poți prezenta la o facultate bine pregătit sau, dacă dorești, poți urma mai departe cariera armelor. Venise în vacanță de câteva zile. Mai avea un coleg cu el, la Tîrgoviște, fiul unui negustor, tot din oraș, cu care își pierdea dimineațile, plimbîndu-se pe strada prăvăliilor, prin centru, pe la vitrinele magazinelor. După-amiezele se duceau la patinaj sau la cîte un film...

— Nu ai putea să ieși și tu într-o dimineață?

— Nu, nu pot. Mă duc la liceu, ți-am spus...

— În toate zilele?

— Pînă la Crăciun.

— Și pe urmă?

— Nu știu.

— Dar după-amiezele? a insistat el.

— Trebuie să stau acasă.

— Și ce faci acasă?

— Tot ce poate face o fată într-o gospodărie, am răspuns și, înfrigurată, am vîrit și mai adînc mîinile în buzunarele cam mari ale paltohului. Este atît de important?

— Este, a zîmbit el, pentru că îmi face impresia că nu vrei să ne mai întîlnim și nu știu ce să cred. În ce clasă ești?

— Într-a cincea...

— La „Elena Doamna”?

— Da.

— Înțelege că dorese tare mult să te mai întîlnesc, a urmat el. Întîmplarea a făcut să te zăresc alaltăieri dimineață. Stăteam la fereastră și mi așteptam colegul. Plănu-

sem să jucăm ping-pong. Când ai trecut tu... Și ți-ai aruncat involuntar privirea în sus. Privirea asta fascinantă...

— Mi-ai mai spus că-i... fascinantă am vrut eu să-i curm în mod răutăcios șirul complimentelor.

— Și-o să mai spun !

Ne apropiam de centrul orașului. Străzile troienite erau tot mai aglomerate. Mă întâlneam cu colegi de la liceu se uitau după mine cu uimire, dar și cu invidie pentru faptul că mergeam alături de un impozant tânăr în uniformă bleumarin, care mă ținea de braț și-mi vorbea atît de curtenitor. Și cu cît intram mai mult în mulțimea străzii principale, cu atît mă stăpînea mai stăruitor tulburarea, ciuda, revolta pe mine însămi, pe viața mea, pe tot ce se lega de existența familiei mele. Îmi era rușine de ghetetele mele roșii primite din mila comitetului „pentru rezultate frumoase la învățătură” cum ținuse să precizeze o cucoană nevasta unui negustor de țiglă și cărămidă, vicepreședinta celui for de binefacere. Îmi era rușine cu paltonul meu tot de căpătat, prea larg pentru trupu-mi subțire, de ciorapii groși de ață gri, pe care-i purtam, cînd alte fete treceau pe lîngă mine în șosoni îmblăniți, pe umeri cu pelerine căptușite cu mătase, cu căciuli de lînă care mai de care mai fistichii și fulare aruncate neglijent peste umăr. Cît era de distins acest Mircea Dragomirescu ! Cîtă eleganță emana uniforma lui, bascul bleumarin, centura albă, întreaga lui ținută... Și ce impunător mergea alături de mine pe stradă ! Un pas elastic, sportiv, degajat ceva ce arăta nărcă mîndrie, prestață, siguranță de sine...

Nu după mult timp ne-am despărțit. Prima stradă la dreapta era strada liceului. Mi-a întins iarăși mîna ceremonial, mi-a sărutat-o de astă dată --, vai, ce-mi ardeau obraji ! --, și m-a întrebat cînd ne mai putem întîlni. I-am spus că nu știu. Trebuia să merg zilnic la liceu, iar de acasă nu puteam lipsi după voia mea.

— Dar dorești acest lucru ? a ținut să afle el, privindu-mă drept în ochi.

— Ce anume ?

— Să ne întîlnim...

— Da... desigur... am murmurat, cu privirea plecată..

— Cît timp mai treci dimineața spre școală ?

— Ți-am spus, pînă la Grăclun...

— Te aștept la fereastră, a propus el. Dacă nu te pot conduce, îți arunc un bilet. Bine?

— Da.

— Și poate într-o după-amiază...

— Să vedem... La revedere.

— La revedere!

Am plecat grăbită pe lângă zidurile caselor, lovind zăpada cu virfurile ghetelor, stăpinită de toată acea situație nou ivită și care îmi dădea un simțămînt de neliniște, dar și de visare. Am privit înapoi. Nu l-am mai văzut. Dăduse colțul străzii. „Oare ce-o fi cu el? m-am tot întrebat, atunci și-n clipele următoare cînd repetam colindele, înconjurată de fete. E orb, se joacă, îi plac glumele, n-a văzut cum sînt îmbrăcată? Iar îmbrăcămintea nu i-a spus nimic, nimic? Cine este el, și cine sînt eu? Oare ce-ar face dacă ar cunoaște situația familiei mele? Sau mă place cu adevărat și nici o conveniență nu-i poate sta în cale în dragostea ce poate mi-o poartă? Totul este posibil... În mod sigur mă place... Mi-a și spus-o. Dar, în definitiv, de ce să nu mă placă?”

Toată ziua aceea m-am uitat numai în oglindă. Doamne, și cît eram de fericită! Și cum să nu fiu, cînd colege bogate din liceu, îmbrăcate la magazinele cele mai elegante din centrul orașului nici nu și-ar fi putut imagina că puteau fi plăcute de-un băiat ca cel al avocatului Ștefan Dragomirescu! Și eu? Nu, visam! Visam cu adevărat. Un vis frumos, neașteptat, un vis ce mă legăna ușor pe aripile lui nevăzute și-mi dădea o stare ce n-o cunoscusem decît foarte vag, în clipele acelea cînd citisem scrisoarea primită de Cornelia... Biata de ea! O înțelegeam, o înțelegeam acum cu adevărat, abia în clipele astea îmi dădeam seama ce însemnau voioșia, speranța, strălucirea ochilor ei, toate chiar trecătoare, dar atît de firești și de înălțătoare!

A doua zi, dimineata, am trecut pe aceeași stradă, a lui Mircea. De departe, cu inima ticăind de emoție, am zărit casa înaltă, cu ferestre largi, luminoase, frontonul peronului, gardul de grilaj din fier, frumos ornamentat. Și cu cît mă apropiam mai mult, cu atît inima îmi bătea mai puternic, parcă gata să-mi sară din piept. Mă așteaptă oare la fereastră sau nu? Mergeam rătăcind zăpada cu piciorul, dar ochii nu mi se dezlipeau de la geamurile strălucinde, patru la număr, acoperite pe jumătate cu jaluzele de lemn gal-

ben, lustruit. Și când am apuns în dreptul celui de al treilea, am auzit deodată zvicnetul giurgiuvelei și dintre perdele a apărut capul lui Mircea, cu ciuful lui blond pe frunte și ochii albaștri, zîmbind pentru plăcuta revedere. Mi-a făcut un semn discret cu mîna să-l aștept, că va coborî de îndată și eu am continuat ea și în ajun să merg încet pînă ce, după cîteva minute, m-a ajuns și m-a prins familiar de braț.

— Ești foarte punctuală, mi-a spus el, strîngîndu-se mult lingî mine. Mergi tot la școală?

— Tot..

— Deocamdată este singura posibilitate de a te întîlni ca să schimbăm cîteva cuvinte. Te-aș aștepta și când ieși, dar mi-ai spus că nu știi ora cînd vă dă drumul...

— Nu, nu pot ști, am răspuns puțin supărată, pentru că într-adevăr, iată, îl puteam întîlni și la sfîrșitul programului de cor. Profesoara este o fire nervoasă, îi sare țandăra din nimic și dacă nu-i place ceva ne pune să repetăm pînă ametim...

Prin fulguirea zăpezii, treceau ofițeri, cu căciuli brumării și săbiile sub braț, unii dintre ei răniți, sprijinindu-se în cîte un baston sau cu brațul spînzurat în feșe de gît, abia veniți de pe front sau ieșiți din spitale, și atunci Mircea, respectuos, îi saluta ceremonios, ducînd palma la marginea bascului său bleumarin. Mă lua apoi de mînă și, la fel ca mine, spulbera și el în joacă nămeții cu vîrfurile bocancilor.

În a treia dimineată n-a putut coborî, așa cum mă așteptam, pentru că trebuia să mărturisesc, povestea aceasta cu întîlnirile, în fiecare dimineată, la ora exactă, începuse să fie pentru mine o obișnuință. A deschis fereastra și mi-a aruncat un bilețel, cu un scris foarte ordonat, prin care mă vestea că va lipsi două zile din oraș, deoarece îl va însoți pe tatăl său la o vînaătoare. Evident, am mers tot timpul intristată, către școală, drumul mi s-a părut pustiu și dimineața destul de mohorîtă, iar orele de repetiție la cor un adevărat chin. Intuiam însă speranța că întorcîndu-mă pe strada lui îl voi revedea; poate că nu mai plecase dintr-un motiv sau altul și-l voi vedea la fereastră sau la poartă, așteptîndu-mă. Sau mă va întîmpina la colțul liceului... Sau pe strada magazinelor. Și tot gîndindu-mă la el, mi-l închipuiam undeva, într-o pădure, într-un pulover sport, alergînd prin troiene alături de alți vînători, cu pușca în mînă și ochiul ager, gata să deschidă focul. Oare, o ști să ocheas-

că? Vai, ce prostie, doar era elev la un liceu militar și orice militar măcar atîta lucru trebuie să știe, nu? Doamne, și dacă o să-i iese în cale un urs? Sau un lup? Sau chiar o haită de lupi?

— Eleva Runcu, unde te uiți dragă? Tu nu auzi?

O colegă mi-a dat în ascuns un ghiont și am tresărit. Priveam pe fereastră în adîncimea parcului înzăpezit ce înconjura clădirea liceului, parc ce-l asemuiau în acele clipe cu desîșul alb al unei păduri. M-auzeam nimic din cele ce se petreceau în jurul meu. Nici cîntecul fetelor, nici loviturile de diapazon ale profesoarei în tăbliia catedrei, nimic. Pesemne că luasem și-o notă falsă. Sau nici nu deschiseseam gura...

— Tu nu cînti?

— Cînt, doamna profesoară!

— În ce măsură?

— Păi... în măsura... în măsura obișnuită!

Fetele au început să rîdă. Profesoara, autoritară, a cerut să se facă liniște, apoi a venit lîngă mine, m-a lovit cu diapazonul în creștetul capului și mi-a șuierat printre dinți:

— Obraznico! O să te am în vedere la notare!

Am ajuns acasă coplesită de tristețe. Nu l-am zărit pe Mircea nici pe stradă, nici la fereastra lui. Și ce pustie mi s-a părut ziua aceea! Acasă, în odăile noastre era frig. Anișoara îl învelise pe Traian într-un cojocel cam slinos ce fusese cîndva al tatei și-i ostioia plînsul cu vorbe mîngietoare. M-am dus în șopron, am adunat cîteva țandări de lemne și am făcut focul în soba de tuci, sub al cărui burian, prins de tavan, pe-o sfoară, erau întinse la uscat scutecele frățiorului. Patul mare, cu picioarele bătute zdravăn în pămîntul odăii, în care dormeam de-a latul toate cele cinci fete, era răvășit, cu păturile și pernele aruncate care-ncotro. Pe masă, fumea lampa cu gaz între cîteva străchini nespălate de cu seara, cu resturi de mămăligă rece și firimituri de brînză uscată.

— De ce arde lampa, Ani? am luat-o la rost pe sorămea ce legăna copilul pe-un scaun. Și de ce n-ai făcut și tu curat în odaia asta? S-a dus Cornelia dintre noi, acum n-are cine să mai pună mîna. Ne lăsăm una pe alta...

— Numai ce-am venit, s-a apărut ea, mîngîind fruntea lui Traian. Am dus o rochie la o doamnă pe strada

Dimbovicioara și am dat puțin pe-acasă. Trebuie să mă duc înapoi...

— De ce să te duci înapoi?

— E mult de lucru pentru Crăciun. Așa mi-a zis patroana...

— Și pe ăsta micu' l-ai găsit singur?

— Nu, cuh mama. Adineaori a plecat și ea la fabrică...

— Și lampa de ce arde?

— Nu știu. Așa am găsit-o...

— Bine, du-te, am zis eu și am suflat în lampă. Rămîn eu cu Traian...

Am luat băiețelul aproape adormit și l-am pus pe pat, învelindu-l bine cu cojoculul. În odaie mirosea a gaz și a lemne umede, aprinse, dar se simțea cum se întetește căldura cu fiecare clipă, aburind geamurile înghețate. Cît mai cu grabă, pînă a nu se face seara, m-am apucat să spăl vasele, apoi să mătur, să curăț sticla afumată a lămpii, să aranjez patul și raftul unde-mi țineam cărțile de școală. Pe pereți, ca și pe tăblia ușii, pe bețe în chip de umerase erau agățate cîteva rochițe de-ale surorilor, învelite în ziare să nu se prăfuiască. Le-am scuturat și pe acelea. Dincolo, în odaia mamei și a tatei n-am intrat. Am privit numai din prag, am văzut că era curat, pesemne dereticase mama înainte de plecare.

Cînd a început să se lase amurgul, am aprins lampa și m-am apucat să fac lecțiile pentru primele ore de după vacanță. Era cald de-acum în odaie, Traian dormea liniștit lîngă tăblia patului, cu mînuțele scoase afară, peste cojocel, iar un pisoi venit nu se știe de unde, că nu era al nostru, torcea ușor, ghemuit lîngă cenușarul sobei, culcat pe-o parte, cu labele întinse în dezmoșnire. Ningeă încontinuu, fulgurea tot mai deasă nu se oprișe din seara trecută, zăpada se făcuse acum destul de mare în curte iar pirtia ce-o croisem eu după plecarea Anișoarei, către poartă aproape că nu se mai cunoștea. Scriam în călete, căutam să pătrund sensul lecțiilor, esența lor, dar gîndu-mi zbura tot la Mircea, întrebîndu-mă cu neliniște pe unde-o fi, ce-o fi făcînd, dacă-i era frig pe-acolo sau dacă era acasă la ora aceea. Oare el se gîndea la mine? Sau poate că mă uitase de cum a plecat? Nu știu, mă simțeam fericită, era prima mea poveste de dragoste, așa mi-o închipuiam, o poveste, cum mai citisem prin cărți, cu primii ei

fiori ce-mi mîngiau sufletul, totul se realizase peste aşteptările visate dar, vai, atît de repede şi pe nepregătite, în-cît vîrtejul ameţitor al celor întîmplate mă făcea să plutesc ca un fulg de lea peste necuprinsurile firii. Ce va mai fi mine? Dar poimîine? Dar în zilele următoare? Un neastîmpăr febril pusese stăpînire pe mine, nu-mi mai aflam locul, nu-mi mai plăcea nimic în juru-mi, aş fi vrut să plec, să umblu pe stradă, să rătăcesc prin desimea fulgilor de nea, cu el alături, ţinîndu-mă de mînă, aşa cum mă ţinuse cu atîta tandreţe în prima zi şi în prima noastră plimbare către şcoală. Oare, îi plac cu adevărat? m-am întrebat, poate de sute sau mii de ori, în dimineaţa aceea, întrebare ce mă stăpînea şi acum, în faţa caietelor deschise în faţă-mi. Cred că da, de altfel mi-a şi mărturisit acest lucru. Dar bănuieşte ceva despre sărăcia mea, despre nevolnicia traiului meu, despre acest cartier în care m-am născut şi în care se pare că sînt hărăzită să-mi trăiesc viaţa? Ştie ceva despre familia noastră împovărată de nevoi şi lipsuri, despre tot şi despre toate ce înseamnă universul meu mizer? Şi dacă ar afla mai ūrziu, ar fi în stare să treacă peste prejudecăţi, peste convenienţe şi să rămînă mai departe alături de mine? Cred că da, îmi spuneam, citisem nişte cărţi, văzusem şi vreo două filme, în care feciori de împăraţi se luptaseră cu zmei, cu armate întregi de potrivnici numai să salveze dragostea dintre ei şi cite o fată sărmană, a pădurarului, a săpătorului de fîntîni sau a cine ştie cărui om necăjit. El n-ar putea fi ca aceştia? Dragostea, adevărata dragoste nu te îndeamnă către fapte măreţe ce întrec orice închipuire?

Am auzit poarta şi am tresărit. Cîinele a început să se gudure lîngă şopron. Venise tata. Şi-a scuturat ghetele de zăpadă în pragul odăii şi a intrat. Pălăria şi umerii surtucului său erau albite, miinile îngheţate, îşi sufla în palme, parcă nu era băut, de altfel, de la moartea Corneliiei nu prea mai punea strop de ţuică în gură, nenorocirea aceea îl zguduise şi pe el şi fărîma de omenie pe care i-o bănuiam în suflet se vede că exista şi-i îndrepta paşii — cu voia Domnului — numai pe calea cea bună.

Şi-a scos pălăria, a scuturat-o de zăpadă lîngă sobă, a pus-o într-un cui. Şi-a scos şi surtucul peticit pe care l-a aşezat pe pat l-a privit pe Traian cum doarme („ce-i pasă, pezevenghiul! a glumit el, ciupindu-l uşor de obraz,

n-are griji, n-are nimic!"), după care și-a luat un scaun și a venit lângă mine, la masă. Flaneaua-i îmbibată de praf și sudoare, părul năclăit, murdar, ca și cămașa nespălată de multă vreme, totul răspîndea în jur un miros acru, greu, de nesuportat.

— Ce faci tu aici? m-a întrebat el blînd, umblînd cu degetele-i noduroase printre caietele mele ca și cînd ar fi căutat ceva. Înveți?

— Da, tată, îmi fac lecțiile. Vrei să mănînci? Adun imediat astea... și am dat să mă ridic. Îți pun eu mîncare. Nu știu ce-a gătit mama.

— Nu, nu mănînc, m-a oprit el cu același glas blînd, ce nu i-l mai auzisem de multă vreme. Stai, vezi-ți de treaba ta...

S-a căutat prin buzunare, a găsit un chiștoc de țigară, s-a dus și l-a aprins la gura sobii. A revenit apoi pe scaun, lângă mine, pufăind, slobozînd în odaie un fum gros, înecăcios, să-l tai cu cuțitul. A încercat să-l împrăstie, vînturîndu-l cu palma, în zadar. A zîmbit amar, nu știu de ce, privind undeva în gol, peste caietele și cărțile mele, a clătînat apoi capul și iar a zîmbit, vorbea cu el însuși sau își amintise ceva, nu știu, nu-mi puteam da seama, în orice caz îl frămînta un gînd, era limpede că-l frămînta...

Și zici că-ți faci lecțiile? a urmat el, tot căzut pe gîndurile acelea și tot cu privirea în gol, peste cărțile și caietele mele.

— Da, mi le fac...

— Știi ce? s-a întors el și m-a prins cu palma lui grea de umăru-mi prea slab și prea ascuțit. Chestia e că din hîrtoagele astea, așa după capul meu, n-o să ajungi să trăiești și să cîștigi un ban. Ai vrut să te duci la liceu, te-ai dus, ai văzut, n-am zis nimica, asta a fost ambiția ta și gata! Nu?

Îl ascultam tăcută, îngrijorată, cu tocul în mînă, îi priveam fața înăsprită de vînturi și ploi, cu sprîncenele stufoase albite de praful carierei, căutam să fiu atentă, să nu-mai scape nimic, să înțeleg cam care ar fi rostul acestei discuții pe care, oricît mă străduiam, n-o puteam înțui în clipele acelea. nu știam ce vroia și unde avea să ajungă, desigur, avea el ceva pe inimă. altfel n-ar fi venit lângă mine, la masă și niciodată nu-mi vorbise atît de blînd și de așezat ca acum.

— Tu vezi cum ne zbatem noi în nevoi și-n greutate, a urmat el, făcându-și de lucru cu o riglă a mea pe care o răsucea în mină pe toate părțile, privind-o prin fumul țigării. Vezi, nu? Că muncim în brinci și eu, și mumă-ta, și fetele alea, care pe unde sînt, zic muncim și, oricît am munci, tot nu s-ajunge s-o scoatem și noi la un capăt, cumva. Apoi mai e și vremea asta de război cînd toate sînt scumpe, că le scumpesc negustorii de pe-o zi pe alta, și ce cumperi azi nu mai poți cumpăra mîine, altele-s prețurile și pretențiile ăloră de la tejghea. Și noi trebuie să trăim, nu? Norocul meu că-s bolnav de plămîni, am fost mobilizat pe loc, nu m-am dus la moarte, că altfel cum vă descurcați voi, aici, atîtea guri pe timpurile astea?

A tras iar din țigară, mult, cu sete, a slobozit fumul către tavan și a aruncat chiștocul jos, la gura sobei. pe tabla de sub cenușar.

— Și cum îți spuneam, zilele sînt grele, fata mea, grele de tot, a vorbit mai departe cu același glas liniștit, așezat, privind către fereastra întunecată, pe geamul căreia se prelingeau. în joacă, fulgi mari de zăpadă. Toți muncim în casa asta, dar tu nu te gîndești că ești singura care mănînci pe de-a pomana, așa cum era altădată sora ta, Cornelia?

Mi s-a făcut deodată negru înaintea ochilor, odaia parcă a prins a se întîrzi cu mine, nu știam ce să cred, ce să răspund, ce avea, oare, cu mine, ce vroia de la mine?

— Hai, ce zici? a stăruit el și m-a privit ascuțit cu ochii săi de gheață. Sau...

— Bine, tată, dar învâț. eu urmez la liceu. ce-aș putea să fac?

— Și ce-mi ajută mie liceul tău? a ridicat deodată glasul. Îmi dă să mănînc liceul ăsta al tău? Le dă ăstora din casă ceva? Hai, spune, le dă?

— Mie îmi dă. am încercat eu să leg o discuție cu el. Uite, acum o lună mi-a dat comitetul ghetе și palton. Cam uzate, dar sînt bune, mă pot duce la școală... La prînz am o mîncare, acolo, la cantină...

— Sigur, te gîndești la tine, dar la ălalți nu te gîndești? a replicat el aspru, ridicîndu-se de pe scaun. „Mi-a dat comitetul...” a îngăimat apoi, imitîndu-mă. Praf în ochi ți-a dat. Ce ți-a dat? Și să vedem o să mai dea dacă o să cadă guvernul ăsta? Și n-o mai fi primar ăsta de-a-

cuma? Ce știi tu? Gata, comitetul!... Acuma în vacanță îți mai dă mâncare? Nu-ți mai dă? Vezi? Dar de-o rochie pe tine nu ai nevoie? De-o cămașă nu ai nevoie? Sau de-o flaneau, ceva? Ei? Mare brinză a făcut comitetul vostru...

Se înfierbîntase, i se zbăteau aprig venele la încheietura gîtului, ochii îi scăpărau scînteii, ca-n zilele cînd venea beat acasă. Eu tăceam, nu îndrăzneam să scot o vorbă, de altfel nici nu aveam ce spune. Dar nici nu bănuiam ce vroia de la mine... Să mă retrag de la liceu și să intru la o meserie, ca să am leafă să aduc și eu un ban în casă? Sau ce vroia?

— Te-aș mărita, să scap de tine, a urmat el dîndu-se mai lîngă sobă. Dar ești mică, necoaptă. Gîndurile astea ie am pentru Victorița, pentru Mioara, or găsi și ele pe careva pe la prăvăliile alea ale lor să se căpătuiască. Pentru tine am însă altceva...

— Ce? am întrebat înfricoșată, cu sufletul la gură. Nu! am strigat, parcă dezmeticindu-mă dintr-un somn greu și urît. De la liceu să știi că nu plec, dacă ți-e gîndul la asta. Mă omor, dar eu cartea n-o las, să știi!

— Stai și nu te grăbi ca proasta-n bîlci! m-a oprit el, și mi-a dat un ghionț, crezînd că vreau să mă ridic de pe scaun. A spus cineva să pleci de la liceu?

— Nu...

— Păi atunci? Sari cu gura „de la liceu nu plec!”, dar ți-am zis eu așa ceva? Spune, fă. ți-am zis?...

— Nu...

— Țîmoaso! Uite, stai liniștită pe scaun și ascultă-mă. Ai să mă înțelegi și ai să-mi dai dreptate și cum te știu cu scaun la cap, vorba aia, n-o să zici nu...

„Doamne, ce i-o mai fi trecînd prin cap? mă întrebam cu aceeași neliniște de la început. Ce planuri o avea omul ăsta, a cărui minte e mereu tulbure din pricina băuturii și niciodată nu poți pune preț pe vorbele lui?”

— Care va să zică, chestiunea stă așa... a început el și a venit iar lîngă mine, la masă, luînd din nou rigla, așa ca să facă ceva. Ascultă-mă, și bagă la cap...

Și încet, încet am aflat despre ce este vorba. Domnul Take Vanghelis, om cu stare, în ale cărui prăvălii găsești de toate, de la lacăte și șine de fier, la cămăși, pînză, sardele, plus restaurantul, brutăria, sifonăria, depozitul de gheață și de fin, deci acest negustor are foarte mulți clienți. U-

nii vin să fie serviți la tejghea, alții nu pot și cer să li se aducă marfa acasă. Dar nu orice marfă, ei numai pîinea și sifoanele. Sifoneria o are mai de mult, dar brutăria a deschis-o numai de două săptămîni și pîinea ca la el nu găsești în tot orașul, deoarece a adus doi lucrători din București, oameni de meserie, harnici, pricepuți. Are mulți vinzători domnul Vanghelis, dar toți sînt tocmiți ca să stea la tejghele. Dumnealui ar avea însă nevoie de cineva care să mîne calul la sanie, să treacă pe străzi și să lase ici două sifoane, luîndu-le pe cele goale înapoi, colo o pîine sau un cozonăcel, mă rog, marfă de brutărie. Plătește bine, domnul Vanghelis, e om darnic, cu suflet. Și la urma urmei, ce mare lucru este să te plimbi cu sania? Iar la vară cu dubița pe arcuri? Un fel de distracție care aduce bani...

— Ei, ce zici? m-a întreat, într-un sfîrșit, tata, punîndu-și iar palma grea pe umărul meu. Uite, decît să stai seara cu nasu-n cărțile astea, după ce-ți faci lecțiile, te duci fetițo și aduci și tu un ban în casă. Într-o oră, două ai și făcut treaba, apoi duci sania, calul, dai socotelile la stăpîn și vii acasă. Simplu, nu?

Eram de-a dreptul năucă! Parcă mă lovise cu ceva în moalele capului... Nu, la orice mă așteptasem, dar la treaba asta nu. De unde pînă unde i se mai năzărise să mă trimită să fac munca asta? În viața mea nu minasem un cal, nici nu-l atinsesem măcar cu palma, dar să-l lovesc cu biciul și să-l strunesc pe străzile orașului! Și încă la o sanie care-i o jucărie în urma lui...

— Ei? m-a trezit tata din gîndurile mele. Ce zici? Aud?

— Bine, dar asta-i o treabă de băiat... am spus eu cu jumătate de glas. Nu știu să umblu cu calul...

— De unde mă-ta să iau băiat? a răcnit el și-n clipa aceea l-a înecat tusea, înăbușîndu-se, cu fața roșie ca para focului. De unde, fă? Să-l trimit pe ăsta micu? Pe el vrei să-l trimit la muncă? Toți fac cîte ceva în casa asta, numai tu plimbi terfeloagele astea de cărți de colo pînă colo! Ce, vrei s-ajungi ministru? Sau regină? Ce vrei s-ajungi? Cu palmele astea, fă, se cîștigă banu, să știi și tu de la mine, nu cu hîrtoagele astea ale tale! Astea-s bune pentru copii de domni, de boieri, nu pentru tine... Mîine începi treaba! Ai înțeles? Te duci la domnul Vanghelis, am și vorbit cu el și începi serviciul. Avem datorie la el, omu ne ajută, mai taie din datoriile alea din catastif și, încet-

încet, scăpăm de belea. Ce, vrei să-mi vină cu priceptoru-lă poartă? Asta vrei tu? Sau să-mi taie din leafă, la carieră ca la alții? Așa că miine cînd vîi de la școală, după masă te duci la grecotei. Ne-am înțeles?

Tăceam cu capul ascuns între umeri, suspinam, lacrimi începuseră a-mi șiroi pe obraz, mă îneca plînsul, dar căutam să-l opresc năvala, doamne, ce blestem pe capul meu, ce blestem! Bine, acuma-i vacanță, dar după ce trec zilele astea cînd voi avea eu timp să-mi fac lecțiile? Și cum să mă înțeleg cu calul acela cînd, de cînd mă știu mi-a fost frică de cai, de vite, de berbeci încît, atunci cînd îi vedeam trecînd pe stradă, mă băgam repede pe după un gard pînă ce se mistuiau cirezile alea în norii de praf...

— Fă, tu n-aiuzi? m-a zgîlțit tata de umăr, gata să mă doboare de pe scaun. Ești surdă?

— Ce să aud?

— Miine te duci la domnul Vanghelis!

— Nu! am răspuns eu hotărîtă, cu un curaj care nu știu de unde pusesese atunci stăpînire pe mine.

— Ce „nu“?

— Nu mă duc!

— Nu te duci? s-a ridicat el amenințător de pe scaun. Îmi spui mie că nu?

— Nu!

În clipa aceea, am simțit usturimea palmei lui pe obraz și-apoi pumnii grei zdrobindu-mi grumazul. M-am prăbușit pe pămîntul odăii, agățîndu-mă în cădere de mușamaua mesei și toate cărțile și caietele au venit vraiste peste mine. Le-a călcat în picioare fără milă, făcîndu-le fereniță m-a lovit de cîteva ori cu bocancul în spate, după care m-a prins de păr și a început să mă zgîlție cu putere, izbindu-mi capul de marginea patului o dată, de două ori, de trei ori, încît am simțit deodată că mă prăbușesc într-o prăpastie neagră și adîncă. Traian s-a trezit și a început să țipe, agițîndu-și minuțele în aer, aruncînd cît colo cu picioarele cojocelul cu care fusese învelit.

— Te-ncontrezi cu mine, nu? mugea tata, continuînd să mă lovească, cu ochii sticloși ieșiți din orbite de furie. Cu mine, tat-tu care muncește să-ți dea să mănînci pe de-a pomana! Cu mine, fă?

Prăpastia aceea neagră era tot mai adîncă și mai înfri-coșătoare, iar eu continuam să mă prăvălesc vertiginos că-tre afundul ei, pînă ce am simțit o liniște mîngietoare în juru-mi, ecouri metalice, prelungi îmi răsunau în urechi, glesuri multe se învălmășeau deasupra-mi, amețindu-mă în-tr-o beție de somn...

Leșinasem...

3

Stau acum înlăcrimată și îndurerată și înșirui pe hîrtie aceste rînduri, într-o odaie pustie, departe de toate întîm-plările ce parcă s-au petrecut aievea, întîmplări ce sînt în-săși viața mea, privesc uneori la viscolul de afară ce mi-a acoperit geamul de zăpadă și mă gîndesc la iernile ce mi-au speriat anii copilăriei atunci, de mult, ierni aducătoare de bucurie pentru băieții și fetițele ce plecau la săniuș sau la patinaj pe lacul înghețat din parcul orașului, dar care pen-tru mine erau adevărate coșmare, înfricoșîndu-mă, umplin-du-mi inima de amărăciune și întristare...

Domnul Take Vanghelis, cel mai înstărit om al cartie-rului și unul dintre cei cinci ai orașului, de neam grec, dar trăit multă vreme pe alte meleaguri, își începuse cari-era negustorească mai întîi cu o tarabă în piață la care vindea țaranilor și necăjiților de prin mahalale oglinjoare, piepteni de sticlă colorată, șireturi, agrafe, pistoale de ta-blă cu dopuri de plută, iconițe, candelile din tinichea, pa-puci din mușama cu ciucuri de mătase și cîte altele. carie-ră care se vede treaba că-i adusese în cîțiva ani un în-semnat cîștig, la care se adăugase averea unui medic ra-molit, cîștigată într-o noapte la cărți, dîndu-i astfel posibi-litatea să deschidă deodată șase prăvălii, toate în aceeași clădire, ridicată de el din temelii, în colțul străzii Alion cu Dimbovicioara. Trei uși se aflau pe-o stradă, trei pe alta, încadrate de geamuri înalte, luminoase, zăbrelete în grile-je de fier, iar în colț sus pe fronton, unde se afla intrarea principală în marele lui magazin, o firmă de tablă, frumos

colorată, pe care erau desenați trei călăreți, cu cai de dîrlogi și în mîină cu cite o halbă de bere, indica numele restaurantului „La trei roșiori”, celelalte prăvălii, fiind de fapt anexele acestuia și nimic mai mult. În orice caz, oamenii cartierului și chiar cei de prin alte părți ale orașului, găseau aci cuie, lacăte, suluri de sîrmă împletită, șine de fier, lopeți, arcuri pentru trăsuri, vopsele, var, ciment, găseau la băcănie sardele, măsline, făină, orez și zahăr, fidea, ulei, macaroane, ca să nu mai amintim prăvălia cu tricotate, pînzeturi, stofe sau cea de încălțăminte de tot felul de la ghete cu elastic, la papuci și pantofi pentru mirese. Sifoneria, brutăria, depozitul de gheață și cel de fin, completau ostentativ averea comercială a acestui nequistor care-și construise înapoia prăvăliilor, într-o curte largă, în mijlocul unei mici plantații de brazi și ulmi, o vilă din lemn negru afumat, cu acoperiș de ardezie, cu obloane vopsite în alb și trepte din lemn de stejar, în jurul căreia se desfăța o grădină, tăiată de alei acoperite cu pietriș colorat.

Domnul Take Vanghelis era un om scund și gras, chiar enorm de gras, cu o față mare și nas coroiat, purtînd pe capul veșnic ras o tichie din catifea neagră, cum neagre-i erau lavaliera și jacheta din postav cu nasturi lucitori, ce aproape că plesnea pe trupu-i voluminos. Mergea legănat ca un rățoi, cu pantalonii scurți și largi ca niște burlane încît i se vedeau ciorapii mereu căzuți peste ghetele cu bombeuri înalte, strașnic lustruite. Ochii săi negri, bulbucați, cu pungi vineții sub ei, priveau întotdeauna blînd, îndatoritor, iar sprîncenele-i stufoase, alburii, de deasupra lor se înălțau deseori a mirare, cînd vreun client mai pricîjit îi trecea pragul prăvăliei, fără prea mulți bani, dar doritor să cumpere ceva.

— Țe, țe este draga prieten, țe este? îl prindea pe acela familiar de braț, împotrîvindî-se să-l lase să plece. Țe dorește? O ținzeaca de rachiu. o măslină. se găsește, cum să nu se găsește. N-ai bani? țe daca n-ai bani? Ni-meni nu moare de banii dumitale. Ai se dai cînd da Dumnezeu! Costica! se întorcea el dolofan, greoi, către unul din vînzătorii de la teigheaua acoperită cu tablă zincată și pe care se lăfăiau zeci de pahare și sticle cu băuturi. Da-i, te rog, la dumnealui o ținzeaca de rachiu. Da-i și țe mai dorește inima la el. Și trece la cont...

Era singur Vanghelis. Nevasta îi murise cu patru ani în urmă, de inimă, într-o vară, când supraveghea lucrul unor țigani în spatele vilei, tocmiți să frăminte pământul, pentru câteva mii de cărămizi, ca să ridice niște grajduri. Atît strigase la ei, — în loc să muncească, dăduseră năvală în vie —, încît deodată căzuse jos, lîngă șezlongul din care abia se ridicase și acolo rămăsese, fără să mai scoată un cuvînt. Singurul băiat al negustorului, pe nume Nikos, înalt, brunet, în vîrstă cam de patruzeci și cinci de ani, era marinar, căpitan de cursă lungă, angajatul unei companii engleze de transport maritim și făcea drumuri pe apă în toată lumea, poposind acasă foarte rar și numai pentru scurtă vreme. Era un îns frumos, impunător, bine legat și-și purta cu o anume semeție prin oraș, uniforma bleumarin și șapca albă, cu însemnele companiei engleze de navigație; toată lumea, dar mai ales femeile se uitau lung și admirativ după el. Nikos, însă, afișa un aer distant, grav, chiar superior, se plimba de unul singur, cu minile la spate și nu băga în seamă pe nimeni. Lăsa în urma lui o undă de parfum de cea mai bună calitate, ca și aroma de smochină coaptă a tutunului din pipa ce-o ținea între dinți cu o distincție rar întîlnită.

După bătaia pe care am luat-o de la tata, m-am trezit a doua zi dimineată cu obrazul vinăt și ochii încercănați, cu oasele zdrobite și cu o moleșeală în tot trupul. Era acasă numai Victorița, acum cea mai mare dintre noi, care își călca o fustă pe-o scîndură așezată pe spătarele a două scaune. Traian dormea dincolo, în odaia mamei, învelit în același cojocel murdar ce ținea loc de plăpumioară. Nu mi-a zis nimic Victorița, m-a privit numai mirată îndelung, cu ochii mari și și-a văzut mai departe de treabă, fără să mă întrebe ceva. Fiecare dintre noi luam bătaie de la tata, din pricini mai mult sau mai puțin justificate, așa încît eram obișnuite ca una dintre noi să apară dimineata cu ochii umflați de plîns și urme de palme pe obraji. M-am îmbrăcat și am plecat către liceu la cor, dar am ocolit strada lui Mircea, de teamă să nu mă vadă cumva în halul acela. Nici la amiază n-am trecut pe acolo, cu toate că un dor lăuntric mă îndemna să-l văd numai de la distanță și să mă liniștesc că s-a întors acasă. După-amiază mi-am mai făcut ceva lecții și, la ora patru m-am dus la domnul Vanghelis, așa cum mă trimisese tata. Ninge, începuse să se

lase amurgul, iar pe stradă se aprindeau unul câte unul becurile, împrăștiind în jur o lumină slabă, bolnăvicioasă, în raza căreia se zbenguiau în înalt fulgii de zăpadă ca niște fluturași albi într-o joacă nesfârșită.

Am urcat treptele de piatră ale prăvăliei, cu teamă și m-am dus drept la domnul Vanghelis, care stătea pe un scaun, lângă tejghea, în apropierea sobei, cu lichia lui neagră pe cap și citea un ziar. De cum m-am apropiat, m-a recunoscut, a lăsat ziarul și s-a ridicat în picioare, privindu-mă blajin, cu ochii săi mari, apoși, luminați de bunăvoință.

— O, țe bine, țe bine, draga domnișoara că ai venit? m-a prins el de bărbie, după care m-a mângâiat pe creștetul capului, familiar și binevoitor. Se nu spune că cumperi țeva! m-a amenințat el, glumind, cu degetul arătător, scurt și gros, înălțat a admonestare. Se nu spune...

— Nu, domnule Vanghelis, am venit că m-a trimis tata...

— Dionisos, bun băiat Dionisos, a urmat el vesel. Țe spune, fațem treaba, înțelegerea, eu plătesc bine, scadem din datorii... Cum cheamă pe tine?

— Talida...

— Cum? a lungit urechea Vanghelis să audă mai bine, aplecându-se lângă umărul meu.

— Talida...

— Bre, este grecoaică! s-a înveselit pe dată negustorul. Asta place...Ei, ei, afurisit Dionisos, eu am spus că el grec, dar n-a vrut înțelege... Uite, tu Talida... Da, da. Talida... Frumosa domnișora, frumos nume ține la tine. Ai frumos ochi, așa ceva culoare cum este apa la Egee, la noi la Salonic...

— Nu sînt grecoaică, domnule Vanghelis, am protestat eu, puțin contrariată. Sînt româncă...

— Țe spune, țe spune? m-a prins el de mîină. Lasă, eu știe, Talida este țeva grecoaica, țeva... așa... nu de tot, dar țeva așa... Ai, ai pacatos, Dionisos...

A plecat prin prăvălie, făcîndu-mi semn să-l urmez, am trecut printre cele două tejghele, apoi pe sub un raft cu sticle, am intrat pe un culoar întunecos și rece, mărginit de-un rînd de geamuri cu perdele cam murdare și pe-o ușă dosnică m-am pomenit într-o curte largă, în mijlocul căreia, sus, într-un stîlp lumina slab un becuț făcînd ca.

jos, zăpada să scînteieze diamantin. Departe, între brazii înalți se deslușeau ferestrele luminate ale vilei. Clădire cochetă dar singuratică sub fulgurea deasă a serii.

Ne-am oprit în fața unor șoproane scunde, acoperite cu țiglă. Troiene de zăpadă se rezemau de scîndurile putrede ale pereților prinși în stîngii groase de lemn, grosolan cioplite. De dincolo de pereți venea nechezat de cai și tropot de copite. Și un miros de bălegar și de fin mucegăit...

— Dumitra! Bre, Dumitra? Unde este, bre?

Îndată, de după o baracă în care se vedeau diferite unelte de gospodărie, s-a ivit un moșneag, scund și gîrbov, cu un șorț din piele, cam scorojit pe dinainte. Ținea în mînă un felinar, pe care-l ridicase în dreptul frunții să vadă cine și de unde venea chemarea...

— Ei, Dumitra! a zis Vanghelis zărindu-l. Unde umblă bre?

— Au venit cinci care cu gheață, păcatele mele, s-a scuzat bătrînul, rămînînd smerit în fața negustorului. Am deschis poarta ailaltă. Acuma le descarcă oamenii...

— Bre, scoate sania și Țuca, a poruncit Vanghelis și cu capul i-a făcut un semn bătrînului către una din ușile grajdului Țuca, știi, iapa, m-a lămurit el, ai, ai, te cuminte și blînd te cuminte, și așa trage sania. Cumperat de la Țircus iapa dresat, merge singur.

Peste cîteva minute aveam în fața mea o sanie lucrată cam din topor, pe a cărei tăblie, spre spate, era prinsă o ladă mare, cu capac, iar în față se înălțau cîteva etaje-re cu zeci de sifoane, înghesuite unele peste altele. Între hulube, o iapă slabă, jigărită, cu părul roșcat, năpîrlit, căreia îi numărai coastele, stătea adormită, cu botul în pămînt, nepăsătoare la tot ce era în juru-i.

— Bre, fetița, asta toată treaba, mi s-a adresat Vanghelis aîtîndu-mi sania și iapa. Simplă, se știe la tine, simplă bre n-are bataie de cap. Totul așa ușor... Aici lada cu pîine aici sifoane pline. Pui deasupra patura se nu îngheață apa gazos. Înțeles?

— Da, domnule Vanghelis...

— Primește lista cu strada și numărul, și clientu cutare, și cutare, și cutare, a urmat el tot ridicîndu-și pantalonii pe pîntecu-i voluminos, dai la fiecare cum scria la lista. Dai pîinea, dai sifon plin, ieși sifon gol. Cînd gata go-

lește, vii înapoi,iei alta pîine, alta sifon, alta strada, alta clientu, Greu? Nu-i greu! Teva plimbarea... Cal blind, cuminte, de la țircus, am spus, merge singur. Așa. Țuca, draga?

Mărinimos, s-a dus. i-a dat iepei un pumn de grăunțe, i-a potrivit hamurile de sfoară putredă, a tras-o de urechi, a mîngîiat-o pe bot, după care s-a întors iarăși către mine.

— Ai, ai, țe cuminte calu... Țe cuminte... Așa blind...

— Cînd trebuie să încep serviciul, domnule Vanghelis? am întrebat, jucînd pe loc să-mi încălzesc picioarele.

— Mîine. La ceasul trei, cînd afară lumina și scoate cuptoru pîine calda. Se știi, m-a făcut atentă negustorul, Dumitra aduce cal, Dumitra pune ham, tu fetița numai merge plimbarea, diii Țuca. diii Țuca, atîta îndeamna la el...

A doua zi, după ce am venit de la școală, mi-am uscat puțin ghetele la gura sobei, am trecut un fular trențaros de-al tatei în jurul cîntului, mi-am tras căciula mai adînc peste urechi să nu-mi înghețe și, așa înfosită, m-am dus la domnul Vanghelis să încep treaba. N-am mai intrat prin prăvălie, ci direct pe una din porțile mari dinapoia casei. Un miros de pîine caldă, abia scoasă din cuptor m-a întîmpinat de cum am pășit în curtea largă, îndreptîndu-mă către grajduri. Sania era pregătită. Iapa, parcă mai rebegită ca-n seara din ajun, tremura între hulube, cu picioarele subțiri înfipse în zăpadă. De cum m-a văzut. bătrînul vizitiu Dumitru a și venit înaintea mea. Duhnea a rachiu, tare, respingător de tare, dar se străduia pe cît putea să nu arate turmentat, dimpotrivă, că e vioi și stăpîn pe mișcările sale. A pus o pătură pe spinarea calului, mi-a dat în mînă o biciușcă, făcută dintr-o nuaia afumată, cu un ciot de sfoară legată la un capăt. A venit de îndată și domnul Vanghelis care mi-a numărat pîinea, bucată cu bucată, sifoanele, după care mi-a dat un caiet, cu un creion prins cu ață de una din coperți. Calm, cu răbdare, mi-a arătat apoi cum sînt scrise străzile, adresele și numele clienților. De la niciunul din acești clienți nu aveam să primesc bani. Socotelile cu ei le încheia domnul Vanghelis la sfîrșitul lunii, cînd fiecare venea la prăvălie și lichida contul. Eu trebuia numai să mă port cuviincios, să duc pîinea și sifoanele pînă-n pragul casei, să trec tot ce-am dat în caiet, să nu zăbovesc mult pe străzi și să iau aminte ca nu cumva să mi se fure ceva din sanie. Dacă se înnopta, să aprind felinarul prins la una din loitrele saniei.

N-am întrebat cu cât mi se răsplătește munca asta, nici domnul Vanghelis nu mi-a spus nimic. Desigur, se înțelese într-un fel cu tata și nu avea rost să-i cer explicații pentru acest lucru. Ceea ce știam însă, era faptul sperat, că prin noua mea îndeletnicire aveam să aduc un pic de liniște în casă, să nu mai fiu acuzată că nu fac nimic, decît „plimb cărțile”, în timp ce toți ceilalți muncesc de dimineată pînă seara...

Și astfel, urcată pe loitra saniei, cu hăturile de cînepă în mînă, prin desimea fulgilor, îndemnînd mîrtoaga rebegită de frig să-și miște mai repede picioarele, a început pentru mine un șir întreg de necazuri ce aveau să-mi intrizeze zilele copilăriei. Dar primul și cel care m-a îndurerat cel mai mult și pe care n-am să-l uit toată viața, s-a întîmplat chiar în după-amiaza aceea, în înflia mea zi de cărăușie. Întîmplarea a săpat adînc în inima mea suferință, dezamăgire, întristare și-am plîns cum cred că n-am plîns niciodată pînă atunci!

Mergeam de-un ceas și ceva cu sania, trecem pe străzile ce le vedeam scrise în caiet, opream la porți, mă dădeam jos și strigam către curțile oamenilor, ieșea careva, dădeam pîinea, întrebam de sifoane, totul mergea bine și lumea se mira („ehei, s-a ținut grecul de cuvînt, asta da negustorie!”), mai căpătam și cîte un ban de la casele mari, fapt ce mă bucura și-mi dădea speranțe că nu-mi voi petrece timpul fără folos. Ba, în sinea mea, chiar începusem să-l iert pe tata, dîndu-i dreptate: muncind, chiar și-n felul acesta, două-trei ore pe zi după venirea de la școală, puteam agonisi și eu ceva pentru o rochiță sau o pereche de pantofi, s-o am de Paști la primăvară. Și așa, încet-încet am intrat și pe strada lui Mircea și privind în caiet am văzut scris și numele tatălui său. Cu emoție stăpînită de rușine, am oprit sania în dreptul porților mari, înalte din grillaș de fier. Încă nu se înserase. M-am dat jos am prins hăturile de loitră și am privit în sus către cele patru geamuri, acoperite pe jumătate cu jaluzele. „O fi venit de la vinătoare?” m-am întrebat, simțind cum inima îmi bate în piept cu putere. De dimineată, cînd am trecut la școală nu-l văzusem. De fapt, nici n-aș fi voit să dau ochii cu el. Încă mai aveam vînatăi pe obraz de la palmele tatei...

Iapa a început să scuture salba zurdăliilor de la gît. M-am dus și, stăpînit de aceeași emoție ce mă cuprinsese

de cum dădusem colțul străzii, am apăsat lung butonul alb al soneriei de sub placa de alamă pe care scria „Ștefan Dragomirescu, avocat”. Îndată am auzit ușa de la verandă deschizându-se. Apoi pași tîrșiți pe cimentul aleii, abia măturată, ce veneau către poartă. Iar după cîteva clipe a apărut în rama porții o bătrînă, mărunțică și gîrbovită, cu un șorț alb pe dinainte-i.

— Ce dorești mătăluță, fetiço? m-a întrebat ea cu glas blînd, cercetîndu-mă din cap pînă-n picioare.

I-am spus de ce am venit și femeia a prins să se bucure.

— A, brava! a exclamat ea prinsă de voie bună. Iaca să-i dea Dumnezeu sănătate lu'domnu' Vanghelis. Vasăzică, de azi ne vin sifoanele și pîinea acasă. Asta e bine. Foarte bine. Are să fie mulțumit și domnu' avocat.

Ascultîndu-i vorba, m-am dus și am luat din sanie două pîini, mari, albe, i le-am pus în brațe, după care am înșirat și patru sifoane lîngă pragul porții, în zăpadă. Am dat să plec, dar parcă ceva mă reținea locului, ezitînd.

— Mai e ceva, pușorule? m-a întrebat blînd femeia.

— Domnul Mircea este acasă?

— Da, este. Vrei să-l chem pe domnișoru'?

— Nu, nu! am refuzat eu hîlbîindu-mă. Am vrut numai să știu...

— Este acasă, drăguță. Este... Numai ce a venit cu domnu' avocat de la țară...

— Bine, vă mulțumesc!

„Deci este acasă, mi-am zis, într-un fel împăcată cu mine însămi. Am să-l văd mîine dimineată. Pînă atunci o să-mi treacă, sper și vîntăia de sub ochi. „Cu aceste gînduri, liniștitoare, m-am întors la sanie, în stradă. Ninsoarea parcă se pusese și mai tare. Am luat pătura de pe sifoane și am aruncat-o peste grumazul costeliv al iepei. Săraca de ea, îi tremurau coastele, iar în coamă îi înghețaseră ciorchini de zăpadă. Am dat să mă urc, dar am observat cu uimire că se desfăcuse un ștreang de la șislete. Îi loveși iapa cu piciorul și acum bucata de cîneapă atîrna pe jos, între tălpile saniei. Nu știam ce să fac... În viața mea nu mă apropiasem de un cal și acum să umblu printre picioarele acestuia, după sfoara de cîneapă? Dacă mă lovește cu copita? Vanghelis îmi spusese ceva de blîndețea animalului, de cumînțenia lui, dar mai știu... Îmi era totuși

teamă. Dar nici nu puteam să rămân acolo, în stradă, sub ninsoare și încă în fața casei lui Mircea! Norocul meu că nu mă văzuse, aducându-i piinea și sifoanele, nu știu, dacă-i întâlneam cumva ochii: cred că așa ti intrat în pământ de rușine, nu alta! Și așa avusesem complexe din pricina paltonului meu prea lung și ponosit ca și a ghetelor de căpătat; acum așa fi apărut în fața lui într-o lumină și mai sumbră. Ce-ar fi zis, oare? Care ar fi fost reacția lui? Și ce-ar fi urmat? Și tot chibzuind astfel, nevoită de împrejurări, m-a cuprins pe dată un curaj fără seamăn, m-am aplecat cât mai ferit și cu codiriștea biciului, tot privind picioarele dinapoi ale iepei, am bijbiit prin zăpadă și am tras ștreangul de cîneapă cât mai în afară, încît am putut să-l prind cu mîna. Ușurată ca de-un blestem, l-am legat înapoi de șislete așa cum m-am priceput și am dat să mă urc în sanie. Îmi înghețaseră mîinile, suflam tare în palme să le încălzesc.

— Cine a întrebato de mine? am auzit un glas, venind de sus de la ferestre. Dumneata?

Am înălțat privirea. Era chiar Mircea, în baina lui de casă, cafenie, cu revere matlasate.

— A, tu? s-a mirat el, puțin stînjedit și abia i-am zărit chipul prin cernerea fulgilor de nea. Ce faci?

— Bine... am răspuns cu glasul pierit, copleșită de rușine că țineam în mîna hățurile mîrtoagei, dar și înciudată că nu plecasem cu un minut mai devreme din fața porții. Cînd ai venit?

— La amiază...

Îl priveam în tăcere, nu știam ce să mai spun, eram fisticită de-a binelea, cineva aprinsese lumina în camera lui, se vedea lustra de cristal scînteind după perdele de mătase, așa fi vrut în clipa aceea să plec, să mă amestec cu fulgii de zăpadă în noaptea care se lăsa, să pier într-un fel, să nu mai fiu văzută. Strada era tot mai troienită, calul tremura sub pătura trențăroasă, cînd și cînd clinchetul clopoțelilor îmi amintea că sînt acolo da, eram acolo, doamne și n-aș fi vrut să fiu, nu, nu, nu...

— Și ce-i cu sania aceea? a întrebato el, aplecîndu-se tot mai mult peste pervazul ferestrei. Nu cumva tu ai adus piinea și sifoanele?

— Da, eu...

— Ești comisioneră?

— Nu știu ce este asta...

— Dar văd că ai un bidiviu tare năvălaş, doarme-n ham! a ris el, îndreptîndu-și cu un gest reflex ciuful de păr blond ce-i cădea mereu pe frunte. Vezi să nu-ți răs- toarne caleașca de aur!

— Am să am grijă! am răspuns moale, fără să gust gluma lui amară. E un animal liniștit...

— Nu știam că ești birjeriță, a urmat el stînd tot a- plecat peste pervazul ferestrei. Te-ai retras de la școală?

— Nu, nu m-am retras. Treaba asta — și am arătat cu capul către sanie — o fac numai după amiezele. Avem fami- lie grea și...

— Bine. Spor la treabă!

Fereastra s-a închis, perdeaua a căzut moale peste gea- murile luminate și eu am rămas o clipă ca electrizată, cu ochii ațintiți într-acolo, sus, unde imaginea lui părea a se contura încă deasupra pervazului. Am stat astfel preț de cîteva minute, tăcută, fără să mă mișc, ca și cînd n-aș fi vrut să tulbur chipul acela, chipul lui ce mi se desena lim- pede ca-n oglinda unei ape. Fulgii tot mai deși și tot mai jucăuși îmi mîngiau rece obrajii înfierbîntați, fruntea. Le simțeam umezeala pe buze, umezeala aceea aș fi vrut să fie sărutul lui, dar, vai, el era departe, tot mai departe de mine și privindu-i chipul care se stîngea în amurgul ace- la de iarnă, o durere îmi apăsa inima și-mi tăia tot mai mult răsufarea. Oare cum să iau gluma lui? m-am între- bat într-un tirziu, neliniștită și cuprinsă de îndoieli. Dar a fost chiar o glumă? Ce-și spune oare, în clipele acestea, despre mine? Și de ce s-a retras repede de la geam? Era grăbit? Sau poate ca să nu-l vadă, cumva unul de-ai casei că stă de vorbă c-o fețișcană de mahala... Sau se răcea o- daia... Sau l-a chemat tatăl lui... Sau, totuși, el și-a dat seama că... Nu, nu! Mîine dimineată, cînd am să-l întîl- nesc ca de obicei în drum către școală. îi voi desluși eu adevăratele gînduri".

Întreaga noapte n-am închis ochii. Am stat cu pri- virea în întunericul odăii, sub așternut, surorile mele se mișcau prin somn, dincolo, în odaia mamei, Traian scîncea ușor, tata tușea sec pînă se îneca, iar afară ninge, ninge mereu, zăpada se lipise de geamurile înghețate, încercam să dorm, dar somnul mă ocolea, simțeam pleoapele grele, ca de plumb și oricît m-am străduit, n-am putut pune geană pe

geană. Obosită, sfârșită, dimineața m-am sculat mai devreme ca de obicei, m-am îmbrăcat, m-am uitat în oglindă. Eram trasă la față ca după o boală grea, iar pe obraz mai aveam încă urma vineției de la palma tatei. El poate mai dormea sau chiar plecase, nu știu, dar nu vroiam să mă vadă, m-ar fi întrebat ce e cu mine, n-aș fi știut ce să-i răspund.

Văzându-mă cu mina pe clanța ușii, Anișoara a început să dea zor cu îmbrăcatul, trebuia să fie cu noaptea-n cap la atelierul de croitorie, să facă focul, să măture, să dea zăpada din dreptul vitrinelor.

— Stai că merg și eu! a încercat să mă oprească ea. Uite acuși is gata...

N-am așteptat-o. Am ieșit în stradă și am pornit-o către școală. Vroiam să fiu singură, eu cu gândurile mele să trec pe sub ferestrele lui, să-l aștept ca de obicei și tot ca de obicei să mă conducă pînă spre centru sau chiar pînă la colțul liceului. Nu mai ninge, dar se lăsase frig și be-teala scînteietoare a chiciurii spinzura pe ramurile înghețate ale pomilor, dantelînd abundent gardurile, sîrmele electrice de deasupra străzii... Cartierul se arăta tăcut, stăpînit încă de noaptea abia trecută, cu rari trecători ce înotau prin nămeți, croindu-și drum pe sub streșinile caselor. Curînd am intrat pe strada lui Mircea. De departe i-am zărit casa înaltă și, mergînd către ea, călcînd zăpada, nu mi-am dezlipit privirea de la geamurile cu jaluzelele pe jumătate lăsate. Și cu cît mă apropiam, cu atît inima îmi bătea tot mai tare, în așteptarea revederii lui. Dar am trecut pe sub ferestre și nici una nu s-a deschis. Nici măcar vreo fluturare de perdea înapoia lor. Totul părea pustiu, stăpînit încă de liniștea nopții abia sfîrșite. M-am dus mai departe către colț, încetinindu-mi mersul, am privit de cîteva ori înapoi, am stat locului și am așteptat, dar zadarnic. Ferestrele se arătau tăcute ca și mai înainte. Am plecat atunci către școală cu nădejdea că la amiază, cînd voi ieși de la repetițiile corului, Mircea mă va aștepta la colțul liceului. Dar nici de data asta nu l-am văzut. Și nici cînd m-am înapoiat, tot pe strada lui privind numai către geamuri n-a fost chip să-l zăresc. Am ajuns acasă mîhnită, copleșită de tristețe, nu știam ce-i cu mine, nu-mi aflam o clipă liniștea, ceva greu îmi apăsa inima pînă la durere. „Ce să fie cu el? mă întrebam căutînd un răspuns cît mai

plauzibil. A plecat iar undeva? O fi bolnav? Sau... Nu, nici nu vreau să mă gândesc că poate a renunțat. Și totuși..."

După-amiaza am plecat din nou cu sania să duc pîine și sifoane pe la casele clienților domnului Vanghelis. M-am oprit și la poarta avocatului Dragomirescu. Cu aceeași nădejde ce mă stăpînise de dimineată am privit iar spre geamurile înalte. Erau tot tăcute, cu strălucirea lor rece, ca de dimineată. Mi-a deschis bătrîna menajeră, femeia mi-a zîmbit șters, convențional, luîndu-mi din mînă sifoanele, mi le-a adus pe cele goale, m-a ajutat să le pun în sanie și am plecat fără s-o mai întreb nimic. Ce rost ar fi avut? Am privit înapoi totuși, cu speranța că voi vedea o perdea mișcîndu-se, bănuindu-l înapoia ei pe Mircea. Dar nici acest lucru nu s-a întîmplat. Și nu avea să se mai întîmple niciodată!

Am înțeles atunci că totul fusese un vis frumos, nesperat de frumos și atît. Că dragostea lui Mircea pentru mine, nu însemnase în inima lui decît un simplu divertisment ce se spulberase neașteptat de ușor ca fumul luat de prima adiere a vîntului. Că mă hrănisem cu speranțe, că trăisem cu iluzii, că-mi făurisem un ideal pe care nu aveam să-l realizez niciodată. Era prea mare prăpastia ce ne despărțea, din punct de vedere social, pentru ca vreo punte aruncată peste ea, fie și a unei iubiri împărtășite, curate și sincere, să ne apropie vreodată. N-am realizat atunci acest lucru, așa cum îl gîndesc azi, eram prea mică și prea neștiutoare pentru a înțelege ceea ce societatea îmi impunea prin însăși structura ei, iar răzvrătirea mea lăuntrică, zbuciumul și chinul meu sufletesc n-aveau să ajute nimănui. Bineînțeles, nici mie...

În seara ajunului de Crăciun aveam să mă conving pentru totdeauna că nu-mi era permis să mă mai uit vreodată către ferestrele înalte unde, văzînd chipul lui Mircea zîmbetul lui chemarea ochilor lui, trăisem în inocența mea primele sentimente de dragoste ce mă învăluiseră ușor și romantic în balsamul lor amețitor.

Pînă aproape de înserat am umblat cu sania, să duc pîine și sifoane. Apoi am alergat acasă, mi-am aranjat puțin părul, mi-am periat paltonul, mi-am șters ghețele și m-am dus la școală. Clasele erau luminate. Ne aștepta profesoara de muzică. Ne-am adunat toți cei de la cor, ea a trecut și ne-a inspectat la fiecare îmbrăcămîntea, („ești

cam sărăcuț îmbrăcată, Runcu, ai, să stai în rîndul al treilea, nu se poate, fetiço să apari cu paltonul ăsta l") și nu după mult timp am plecat să ne prezentăm programul de colinde și cîntece de Crăciun pe la casele indicate de către direcțiunea liceului, bineînțeles case al unor oameni înstăriți, notabilități ale orașului. Tîrziu de tot am ajuns și la casa avocatului Dragomirescu. Am intrat în curtea cu dale de piatră, de pe care fusese răzuită zăpada înghețată și am urcat cu emoție greu stăpînită scările de marmură. "Oare, cum va fi înăuntru? mă întrebam cu neliniște Mircea o fi acasă? Și dacă va fi și mă va vedea, ce va spune?".

Bătrîna menajeră ne-a poftit într-un salon larg, cu două oglinzi laterale pe pereții tapetați în mătase, salon în care, sub lumina bogată a unei lustre de cristal am văzut într-un colț un pian negru, lăcuit, cîteva fotolii, o masă stil, o canapea care ca și fotoliile era tivită cu un șnur gros din mătase roșie. Femeia a așternut degrabă peste covorul viu colorat cîteva bucăți de pînză țărănească, să nu-l murdărim de zăpadă și s-a retras discret înapoia unei uși înalte, vopsite în alb, cu mîner greu din bronz. Nu după mult timp au apărut toți ai casei, printre care l-am văzut și pe Mircea, în uniformă de liceu militar, proaspăt frizat, elegant, ținînd-o de mîna pe-o elevă — o cunoșteam — din ultimul an al liceului nostru, Claudia Iliescu, fata unui farmacist invitat în seara aceea cu familia în casa distinsului avocat.

Am venit să colindăm,

Pe la case să urăm

ieri-i, doamne, ieri...

Cîntam și plîngeam ascunsă în rîndul al treilea. așa cum îmi poruncise profe-oara, lacrimi îmi șiroiau pe obraji, plîngea sărăcia din mine, din sufletul meu amar, plîngeau sentimentele mele sincere, curate, ale unui copil ce îndrăznise să se agațe de iluzii, sentimente zdrobite și de loc înțeleg. Nonșalan, Mircea era absent la cîntecul nostru, cred că prezența lui acolo, în seara aceea era impusă numai de conveniența familiei pentru că nici nu ne lua în seamă, fiind preocupat de Claudia căreia îi spunea ceva vesel la ureche în timp ce-i strîngea tîndru brațul, căutînd să și-o apropie. Așa mă ținuse și pe mine în drum către li-

ceu, dar timpul acela trecuse, mi se părea rămas undeva departe, în urmă, foarte departe, de parcă nici n-ar fi fost...

— Doamnă profesoară, rămîneți, vă rog cu noi la un pahar cu vin! a spus la urmă avocatul, jovial, sărutîndu-i cu eleganță mîna, iar copiii, prin curte să treacă la acareturile din spate, unde li se vor da cele cuvenite. Mircea, te rog, arată-le tu drumul...

Am fost prima care am ieșit pe ușă, de acolo în stradă și am fugit către casă. Zăpada scîrțîia sub ghetetele mele prea largi, lacrimile îmi înghețaseră pe obraji, uneori mă poticneam în nămeți, dar zoream la drum, fără să mă opresc și fără să privesc înapoi. La unele case, prin geamurile sclipitoare se vedeau brazi încărcăți de globuri și lumină-rele aprinse, în cartier se auzeau pocnete de bici, strigătele unor cheflii, lătrat de cîini, eu însă nu luam seama la nimic, pentru mine și ai mei nu era sîrbătoare, am ajuns și m-am culcat de îndată, ascunzîndu-mi suspinele sub pătura putredă, să nu mă vadă nimeni, să nu mă audă nimeni, să nu-mi știe nicidecum suferința ce-mi îneca sufletul.

Pînă spre sfîrșitul iernii am plimbat sania domnului Vanghelis pe străzile orașului, împărțind pîine și sifoane la numeroasa lui clientelă, apoi m-am îmbolnăvit de-o gripă virotică ce m-a ținut la pat aproape două săptămîni. Tușeam, mă durea capul, parcă toate oasele îmi erau zdrobite, abia mă puteam ține pe picioare. Stăteam în pat, cu ochii împăienjeniți și pleoapele lăsate, răsufлам greu, simțeam o apăsare în capul pieptului, nu mîncam decît ceai și acela foarte puțin, încît nici nu știu cum de am trăit și am ieșit în primăvară. Venea cînd și cînd o colegă din clasa mea, fata unui cismar din cartier, îmi spunea ce-au mai învățat la școală, îmi dădea temele, le scriam și eu cum puteam, cu caietele pe genunchi, în pat, învățam lecțiile la toate materiile ca să fiu la zi, pentru că aveam ambiția să termin anul școlar și să nu rămîn în urma celorlalte fete. Cînd și cînd, în clipele cînd nu-mi mai simțeam fruntea grea, luam o foaie din caietul de desen și încercam să conturez cu creionul obiectele de prin casă sau cele pe care le vedeam pe geam afară. Aveam talent, mi-o spusese chiar profesorul nostru, domnul Panaite, un om în vîrstă, pictor recunoscut care avusese, după cum aflasem, deschise cîteva expoziții nu numai în țară, ci și în străinătate. Omul îmi dădea curaj, căuta să mă inițieze cît mai mult

în tainele culorilor și chiar îmi promisese că vara, în vacanțe mă va chema să lucrez cu el, să mă învețe meșteșugul picturii, întrucît și-a dat seama de înclinațiile mele.

— Nu dau oricui speranțe, mi-a spus el într-o zi, privindu-mi schița unui peisaj de toamnă, dar tu ai evident talent și e păcat dacă nu ți-l cultivi. Iar eu am să fiu alături de tine, pentru că, dacă vei ajunge cîndva să te realizezi în acest domeniu, să știi că are să fie și mîndria mea...

Tata venea seara acasă, așa cum îl știam dintotdeauna, plin de praful alb al carierei de piatră, mereu supărat și nemulțumit, vorbea de unul singur pînă ce răbufnea înjurînd și pleca să-și înece necazurile cu o țuică. În colț, la domnul Vanghelis. Se întorcea cînd afară era întuneric de-a binelea, cherchelit încît abia se ținea pe picioare, lălăind cîte un cîntec pe care numai el îl înțelegea, venea, se așeza cu greutate pe pat, lîngă mine, mă privea lung și tulbure cu ochii lui de gheață, încerca să zîmbească, dar se încrunta iară, mă apuca de mînă și-mi vorbea printre sughituri.

— Cum te simți, fă? Să nu crăpi, că nu am bani să te duc colo, lîngă soru-ta. E zăpadă mare afară...

Îmi venea să rîd de ce cele ce-i măcinau gîndul, mă abțineam însă: poate că dacă își dădea seama se înfuria mai rău, îi știam obiceiul, din certurile ce le avea cu celelalte surori, ori cu mama. Altădată, cum să nu rîd? Îmi arunca vorbe grele, nu mă scotea din miță afurisită și-mi dorea sfîrșitul, iar acum nu vroia să mor, că-l băgam la cheltuială. Îl înțelegeam și nu-l băgam în seamă. Știam, avea și el necazurile lui, muncea mult și primea puțini bani, iar în ultima vreme l-am auzit că proprietarul intenționa să închidă cariera: nu mai renta, era război, oamenilor nu le mai trebuia ciment, nici piatră, nu se mai construia nimic, fiecare aștepta să se limpezească lucrurile într-un fel. Și atunci, ce avea să facă? Unde avea să muncească?

Într-o zi a venit la amiază acasă. mama încă nu plecase la lucru, eu stăteam tot în pat, cu o cană de ceai în mînă, cu Traian alături, într-o copaie, pe care-l leqănam să adoarmă.

— Ce-i cu tine, Dionisie? s-a mirat mama; de ani de zile îl știa că vine tot pe înserat acasă.

— Gata, am terminat cu piatra! a zis el hotărît, tăind aerul cu palma. Am dat-o dracu'!

— Păi... cum?

— Am mirosit că banditu' de propitar vrea să vîndă cariera, ăla care-o ia n-are nevoie de toți muncitorii și decît să fiu gonit ca un cîine răpăduș, mai bine am plecat eu singur. Mi-am cerut lichidarea...

— Și ce-o să ne facem acum? l-a privit mama îngrozită de spaimă. Unde ai să muncești?

— Am și aranjat, a liniștit-o tata, așezîndu-se la masă. Am fost la nașu' Cristescu, la atîlerile celereului și m-a și angajat...

— El? Păi are el puterea asta?

— Ei, el! Ția mai mariu, dar s-a dus el, cu propteaua...

— Și ce lucruri acolo?

— Hamal. Car tablă cu spinarea. Cît m-o ține și spinarea asta. E rău? Nu-i rău! Meserie sigură, pensie, pensie... Și nici nu mai înghit pratu' ăla... Se zice că după un an ne dă și permise pe calea ferată... Avem și dispensar... Și economat...

Ascultîndu-l, mama s-a luminat tot mai mult la față. I se luase o piatră grea de pe inimă. A pus repede masa, cu ochii tot pe ceas să nu întîrzie, a adus strachina cu ciorbă de fasole, a tăiat mămălița rece cu sfoara, în felioare drepte și egale, a adus și un ardei murat...

— Și cu leafa. Dionisie, cu leafa cum e? a întrebat ea, gata de plecare. Ai vorbit?

— La început e cam tot atîta ca la carieră, dar am vorbit cu meșterul și peste două-trei luni mai capăt cîteva sute de lei...

— Dar te-ai și dus acolo?

— Păi cum crezi? a zîmbit tata în timp ce mesteca ciorba de fasole cu lingura, să se răcească. Am fost. De mîine încep lucrul. Mi-au făcut și fișe de pontaj... Sînt ceferist, femeie, nu-s un oareșcare! a lovit vesel cu lingura în tăblia mesei. Las' c-o să ne descurcăm noi, n-o să murim, mai rău de ăia care-s pe front...

— Să te-audă Dumnezeu, Dionisie, să fie cum spui tu. Ei, am plecat, că drumu-i lung pînă la fabrică. Tu, tată, mi s-a adresat mama, ai grijă de ăla micu, iar cînd vin ălelalte, să plece una du'ă cărbuni, alta după gaz, că nu mai e strop. Și Victorița să se apuce să spele...

Gînditor, tata și-a văzut mai departe de mîncare. Stătea aplecat cu umerii lui lați peste masă și mesteca rar, în tăcere, privind cînd și cînd pe geam la amurgul ce începuse a albăstri zărilor.

4

S-a făcut frig în odale, îmi potrivesc mai bine paltonul pe umeri așa am stat toată noaptea la masă, singură îndurerată stăpînită de gîndurile mele negre și triste, așa cum mi-a fost copilăria și anii adolescenței. Afară viscolul continua să suiere bezmetic, zgîlțîind giurgiuvelele, lovind geamurile înghetate cu rafale de zăpadă, e o dimineață albă, foarte albă un alb ce face ochii să lăcrimeze cu intensitatea culorii lui. Prin vîntoasa zăpezii răscolite se văd luncînd niste umbre, sîni poate patrurile grănicerești pe schiuri ce se întorc din zona de frontieră sau poate că pleacă în misiune, nu știu, nu deslușesc chipurile ostașilor și chiar dacă le-aș desluși, la ce mi-ar folosi acum, în clipele astea? Ei își văd de treburile lor militare, azi ca și ieri ca și alaltăieri ca întotdeauna, se duc în zona de graniță stau în pînde se întorc și pleacă iar, viața de aici, de la pichetul aflat în vîrfurile muntelui se desfășoară după tipicul ei obișnuit, de fapt de ce n-ar fi așa și ar fi altfel? Pentru că soția comandantului este închisă în camera de oaspeți a pichetului pînă se vor lămurii niște lucruri legate de fapta ei neașteptată? Dar, oare, cîți alții asemenea ei nu sînt reținuți de grăniceri la o frontieră sau alta pentru a răspunde față de legile țării? Și atunci? Știu, băieții au față de mine anumite sentimente, am fost confidența multora dintre ei, prietena lor apropiată înțeleg că au resimțit puternic șocul produs de gestul meu spontan, chipurile lor întunecate, grave spun mai mult decît vorbele și eu îmi dau seama de tot pentru că le cunosc sufletele așa cum le-aș fi cunoscut din filele unei cărți sau din propriile lor destăinuiuri.

Aud pași în săliță, cineva își scutură zăpada de pe picioare, se răsucesce cheia în broască. Tresar... Mă întorc... Fruntașul Simon, nimeni altul, țapinarul cel înalt, încotoșmănat într-o subă lungă, cu sprâncenele înspicate de zăpadă și umerii albiți de nea. În brațe cu un vraf de lemne...

— V-ați speriat, no? Apăi eu sînt... vorbește moale, cu glas molcom și blajin, ca al unui bătrîn. M-o trimăs dom' sârjent cu gâtejele astea...

Intră cu un fel de jenă, aplecîndu-se mult de șale să nu-și lovească fruntea de grînda de sus a ușii. Se lasă într-un genunchi, pune jos lemnele, își suflă în palmele înghețate și deschide binișor ușa de tuci a sobei...

— Tulai! exclamă el, o rămas numa' o țir de jar! No, minte-naș s-o aprinde vilvătaie... D-apăi, cum stați așa în răceală? se întoarce el mirat către mine. Și nici n-ați pus capu' pentru hodină, arată el spre patul de fier din colțul odăii, al cărui așternut e nedesfăcut. Or sinteți plînsă? Las, nu-i bai, lejea-i cu dumneavoastră, știu eu bine, așa spun și ăilalți. Numa că trebe o țir de cercetare, trebe acturi, că făr' de acturi nu se poate, știți doară, e vorba de-o viață de om... Viața lui... Îl privesc și-l ascult în tăcere, da, e vorba de-o viață de om... Viața lui... Dar putea tot atît de bine să fie viața mea... Sau viața celuiilalt...

— Trebă să vină ofițărul anchetator, își urmează Simon vorba, în timp ce suflă în focul ce a început să pîlpîie. Numa că jos în vale, is troienele cît omu și greu o ajunge pe tălpije pînă aicea, sus, la noi. Că pichetu' ăsta al nost, parcă-i în cer! Zău, parcă-i în cer... Cică nu-i altu mai abîtir ca el. De aici se vede nu numa zona noastră, ci tătă țara...

Vorbește de unul singur, nu-l mai ascult, dealtfel nici nu știu cînd a ieșit pe ușă, gîndurile îmi sînt învălmășite, negre, amestecate, de-ar veni odată ofițerul anchetator să ies din așteptarea asta care mă apasă cumplit de mult mă sufocă și nu-mi dă liniște. Știu, vor începe interogatoriile, aici, pe urmă în altă parte, întrebări, răspunsuri, iar întrebări, altele pare-se, dar nuanța lor e aceeași, declarații și iar declarații, „trebă acturi, că făr de acturi nu se poate, știți doară...”, da, știu, dar nu sînt pregătită pentru asta, așa cum n-am fost pregătită nici atunci, cînd a fost în joc viața tatălui meu... Și am trecut și atunci, ca și acum, prin aceleași clipe grele, eram o fetiță lipsită de experiența

vieții, bine, alta-i răspunderea mea acum față de societate, alta era cea de atunci, ființa mea e aceeași, structura conștiinței mele aceeași, dar societatea de atunci îi reprezenta pe cei avuți și avuții ne țineau în palmă viețile, precum în zugrăvelile din vechime, ctitorii de biserici sfintele lor lăcașuri.

Victorița, cea mai mare dintre noi, după moartea Corneliiei, fusese o fată de-o rară frumusețe, cum nu cred că mai exista o a doua în tot orașul. Nu prea înaltă, bine făcută, cu șolduri împlinite și trupul zvelt, cu un păr negru, bogat, ochi albaștri și obrazul ușor măsliniu, îmbrăcată cu gust din mica ei leafă de vânzătoare, trecea pe stradă ca o rază de lumină, unduindu-și în mers trupul mlădieu, privind lumea cam de sus și numai fugar, demnă și plină de importanță, ca o regină. Se știa frumoasă de neegalat, unică în felul ei în tot orașul? Sau firea ei închisă, retrasă îi poruncea în acest fel? Nu știu... Cert este că femeile o priveau cu invidie, bărbații cu voluptate și ascunse dorinți, cele de seama ei cu admirație și respect. Nu erau rare cazurile când simbăta seara, la salonul din cartierul nostru, se încingeau bătăi în timpul dansului, fiecare dintre cei ce se aflau acolo dorind să-i fie partener numai câțiva pași de tango sau de vals. Nu erau rare nici acele împrejurări când era acostată pe stradă de unul sau de altul sau când i se trimiteau scrisori de dragoste, cu promisiuni dintre cele mai ispititoare din partea unor suspuși ai urbei, scrisori discrete, dar umilitoare în același timp, pe care ea le rupea și nu le dădea nici o importanță.

În acea vreme, pe strada principală a orașului nostru, doi frați pe nume Ecovescu au deschis o mare casă de modă feminină, într-un magazin spațios, cu o vitrină lărcă din cristal și cu firmă luminoasă, în diferite culori, pe care scria „Afrodita”. În afișele împărțite peste tot anunțau clientela feminină că i se vor prezenta în curând cele mai noi modele de rochii după moda pariziană sau londoneză, mantouri, pălării, poșete, costume de baie, rochii de casă, pijamale și cîte și mai cîte... Stofe și imprimeuri de cea mai bună calitate... Un serviciu ireproșabil... Croială după ultimele jurnale străine... Și, pentru ca reclama să fie desăvîrșită, cei doi proprietari ai magazinului au dat zvon în tot orașul că doresc să angajeze, prin concurs o prezentatoare

de mode. Salariu destul de bun. Ore de program acceptabile. Rochiile, mantourile și tot ce se expunea ca model și le putea procura cu cincizeci la sută reducere...

Bineînțeles că Victorița a lăsat tejeheaua la care vindea ciorapi, fulare și batiste și s-a prezentat la concurs. Iar dintre cele optsprezece candidate, de departe a fost aleasă ca cea mai potrivită, considerându-se că va avea un mare succes la public. Aprecierile n-au fost lipsite de adevăr. După câteva zile, o fotografie mare a ei a fost pusă în vitrina de cristal, iar dedesubt, câteva rînduri anunțau evenimentul: „În curînd, VICKY, zeița frumuseții, va prezenta pentru dumneavoastră cele mai noi modele ale „Afroditei”. Doriți să fiți o femeie elegantă? Îmbrăcați-vă ca VICKY! În orice împrejurare, o distincție feminină ca VICKY! VICKY suride fericită pentru că s-a îmbrăcat la „Afrodita”. Ceea ce puteți face și dumneavoastră...”

Victorița devenise, deci, Vicky! Nu-i dispăcea acest lucru, dar pe tata nu-l încînta de loc. De unde pînă unde, Vicky? Ce nume poate fi ăsta? Nu-i trecut în nici un calendar, e boieresc, cum de se amestecă alții în actele fetei? Dar dacă ei îi convine, treaba ei! Însă pentru el tot Victorița rămîne. Așa i-a pus numele nașul Cristescu, așa îi va spune. Dar nimeni nu lua în seamă părerea tatei. Pentru că în casa noastră era acum sărbătoare... Victorița va avea bani, mulți bani, căzuse norocul pe capul ei; dar în afară de asta, fusese aleasă drept cea mai frumoasă fată din oraș. Și acest lucru ne ferea pe toate celelalte, dar mai ales pe mama, care se simțea mîndră între lucrătoarele de la fabrica de pălării că are o asemenea fată.

— Victoriță, mamă, mi s-a făcut mie un semn la nașterea ta, uite că te-a pricopsit norocul ăsta...

— Pricopseala mea să fie a casei, mamă. Cît cîștig, știi că aduc aici...

— Bine, fata mea, așa e. Să te țină Dumnezeu cuminte...

Un nou afiș mare, colorat a fost lipit pe geamul vitrinei de la „Afrodita”; „Începînd de mîine, între orele 9—11 și 15—17, onorata clientelă este invitată s-o admire pe VICKY!”. Și a doua zi o mare mulțime de oameni, mai ales femei, se înghesuiau în fața vitrinei noului magazin de mode. Sus, după geamul de cristal, într-un decor ce înfățișa o grădină, pe malul unui lac desenat într-atît de reușit încît părea că-i vîlurește apa, a apărut Victorița într-o

frumoasă rochie din voal, cu pantofi albi și poșetă în aceeași culoare. Parcă aștepta pe cineva... S-a oprit, a privit de-a lungul închipuitei alei, s-a învîrțit de cîteva ori în loc, și-a privit ceasul de mînă și s-a așezat după aceea pe bancă răsfoind o revistă de mode. A așteptat ce a așteptat, s-a ridicat și a privit iar în lungul închipuitei alei, apoi peste lac, după care a prins să se plimbe cu mersul ei elegant și sobru, ca o doamnă din lumea mare...

Animația din fața vitrinei era neobișnuită, comentariile nu mai conțineau, se auzeau cuvinte de admirație dintre cele mai sincere, elogiile dintre cele mai strălucite...

— Vai, e superbă fetița asta! Uite ce corp are!

— Dar ce frumos e îmbrăcată! Si cit de bine o prinde culoarea asta!

— E distinsă, frumoasă, mai bine se făcea artistă...

A doua zi însă, s-a întîmplat un lucru ce avea să schimbe soarta Victoriei și s-o ducă la pieire. Tot așa, dimineata, în vitrina de cristal și în același decor, a apărut într-o rochie de ștrand, albă cu picățele roșii, pe cap cu o pălărie tot albă, cu borul mare și eșarfă din materialul rochiei, în picioare cu niște sandale cu talpă de lemn și în mînă cu un coșuleț din nuiel în care avea o carte. Și-a dat jos ochelarii de soare, a privit în jur căutînd parcă un loc pe malul lacului, a pus coșulețul pe bancă, după care și-a scos încet rochia și a rămas într-un frumos costum de baie, roșu, cu picățele albe...

Lume în fața magazinului de nu aveai loc să treci pe trotuar! Fiecare se înghesuia, se înălța pe vîrfuri să vadă mai bine, se îmbrînceau și se apostrofau, lăsînd la o parte orice gest de politețe și de bună-cuviință. Vînzătorii de la celelalte prăvălii, lăsaseră clientela și alergaseră și ei să vadă ce nu mai văzuseră, sporînd hărmălaia din fața vitrinei. Funcționarii de la banca „Creditul român” de peste drum închiseseră chiar birourile pentru o oră, pe motiv că a venit coșarul să curețe sobele. Nu mai vorbesc de obișnuiții gură-cască ai străzii care de-acum își făcuseră un obicei și ocupau primele rînduri din fața vitrinei, ca la teatru, odată cu ridicarea rulourilor și deschiderea magazinului. Și peste toată hărmălaia aceea, un diufzor prins deasupra ușii, ce răspindea muzică de dans, se oprea cînd și cînd și glasul unuia dintre patroni, anunța pentru toată lumea: „Frumusețea unui trup de femeie sporește prin fru-

mușețea unui costum de plajă. „Afrodita” vă oferă cele mai noi modele de sezon. În ștrandurile pariziene, londoneze, în întreaga lume, veți întâlni numai femei ca Vicky, pentru că toate poartă costumele ce vi le oferă „Afrodita”!

Deodată, în vacarmul acela, s-a auzit un zgomot puternic de motoare. Parcă începuse a se cutremura pământul. Iar geamurile vitrinelor prinseseră a zumzui continuu. Nu după mult timp de-a lungul străzii, lângă trotuar, s-a oprit o coloană de mașini germane înalte, cu roți duble, pline de praf, din care au coborât să se dezmorească mulțime de nemți, în hainele lor de doc cenușiu, cu pistoale automate agățate de umăr și cisme scurte, ținute. Dintr-o motocicletă cu ataș, trasă în fața coloanei s-a dat jos un ofițer scund și gras, cu o față roșcovană plină de cosuri, cu cascheta înaltă dată pe ceafă, care, cum s-a văzut pe trotuar a tras de la spatele pantalonilor, dintr-un buzunar, o sticlă plată, plină cu coniac și, dînd capul pe spate a băut-o dintr-o singură suflare, după care, goală, a aruncat-o departe, în mijlocul străzii cu un gest de dispreț. Și-a sters apoi fruntea cu o batistă, și-a scuturat hainele de praf și întinzînd brețele să se dezmorească la fel ca ceilalți a dat o roată cu privirea în jur să vadă cum se prezintă orașul. Deodată însă, ochii săi bulbucăți, verzi s-au mărit nefiresc de mult, gata să sară din orbite. De ce se îngămădea lumea aceea în fața vitrinei? Ce se întimpla acolo? Și de ce atîta gălăgie?

— *Was is hier?* a întrebat el pe un ins slab și înalt ca o prăjină, ce-l văzuse alături.

Insul n-a priceput vorba neamțului și a înălțat din umeri fără să-i dea vreun răspuns. Dar nici neamțul n-a mai insistat. Făcîndu-și loc cu coatele, s-a zbătut ce s-a zbătut și a ajuns chiar în fața vitrinei. Și, văzînd-o pe Victoria, în costumul de plajă, întinsă pe malul închipuitului lac, a scos un sunet gutural de admirație și și-a dat cu un bobîrnac ștregăresc cascheta pe ceafă.

— *Mein Gott, mein Gott...* a îngăimăt el, admirativ, *wie schön ist sie!*

Și fără să mai stea pe gînduri, a intrat în magazin și a început să umble la geamul din spate al vitrinei. Au venit de îndată vânzătorii, patronii, s-a adunat și lumea care era acolo, neștiind ce vrea neamțul să facă. Dar nimeni nu se înțelegea cu el. Necunoscînd careva limba germană, cei doi

patroni au încercat prin gesturi să-l întrebe ce dorește, dar el zgâlțâia mereu geamul din spate al vitrinei, gata să-l spargă.

— Ce vrei, omule, ce vrei? a ridicat deodată glasul unul din trații Ecovescu. Explică-ne, te ascultăm...

— Lasă-l, nu vezi că-i beat?

— Și dacă-i beat, să ne distrugă magazinul?

În sfârșit, au înțeles că vrea să stea de vorbă cu frumoasa domnișoară din vitrină. Atunci, unul dintre patroni a deschis fereastra și i-a făcut semn Victoriței să coboare pentru un minut în magazin. Ea a ascultat, și-a pus degrabă rochia de strand peste costumul de baie și peste câteva minute era în fața neamțului.

— Ce vrea, domnule Ecovescu? l-a întrebat ea pe patron.

— Dracu' știe! a înălțat el din umeri. Să vedem...

Cum a dat cu ochii de Victorița, neamțul, întărit, s-a apropiat de ea, a cuprins-o în brațe și a încercat s-o sărute pe gît, dar ea s-a dat la o parte, scăpîndu-i, arătîndu-i chiar semn cu degetul la obraz că nu-i frumos ceea ce vrea să facă. Precipitat, dar tot insistent, neamțul, fără să renunțe, a tras dintr-un buzunar al bluzei prăfuite un portofel doldora, a luat un pumn de bancnote, mărci germane și le-a întins unuia dintre patroni. Refuzat, le-a aruncat nervos pe teighea și s-a întors din nou la Victorița pe care a încercat s-o prindă de mîină, dar ea s-a răsucit pe loc și a trecut după teighea să se apere. Înfierbîntat și agresiv, neamțul, lezat, se vede treaba, în bărbăția lui, s-a luat după ea, totodată umblind cu mîina la tocul pistolului de la sold. A încercat din nou s-o prindă de mîină, dar în clipa aceea, îndrîjnită, Victorița a luat dintre vîgurile de stofă de pe teighea o oglindă și a făcut-o țândări în capul neamțului. Acesta a dat un tipăt sfîșietor de durere, ca și cum l-ar fi înjunghiat careva și s-a prăbușit pe podea, cu fața numai sînge.

Repede unul dintre patroni a tras oblonul în față. De îndată a venit și poliția. Comisarul-ajutor Mișu Zamfirescu, un ins înalt, voinic în uniformă neagră, cu eghileții albi pe piept, însoțit de un agent și doi gardieni a început să facă cercetări despre cele întîmplate. Apoi au luat-o pe Victorița într-o mașină și au dus-o la poliție. Iar neamțul a fost trimis la spital. Așa încît, într-o jumătate de oră, lu-

crurile s-au liniștit, magazinul s-a redeschis, iar lumca s-a împrăștiat. Coloana de mașini a rămas însă tot în fața magazinului și nu a plecat pe la amiază când s-a înapoiat ofițerul neamț cu capul înfășurat în feșe albe și cu cascheta în mână...

Victorița a venit acasă veselă și bine dispusă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Mișu Zamfirescu, comisarul ajutor a poftit-o în biroul său, a servit-o cu o cafea, purtându-se cu ea mai mult decât amabil, a pus-o să scrie o declarație din care să rezulte că a fost atacată și s-a aflat în legitimă apărare, martori fiind vânzătorii și patronii magazinului, după care, curtenitor, i-a cerut o întâlnire pentru seara aceea, lucru pe care ea nu l-a refuzat. Așa că au fost la un restaurant, au băut, au dansat, după care, cu aceeași recunoscută amabilitate, a condus-o pînă acasă.

— Vai, fetelor, ne spunea ea a doua zi dimineața, știți ce șarmant e comisarul? O bomboană de băiat! Și auziți voi, are și dreptul! Pe cuvînt, are dreptul, așa ca avocații...

— Ce spui! se mira Mioara. Ei, și?

— Ce, „ei și”?

— Mai departe...

— Mai departe nimic. Rămîne să mă întîlnesc cu el. Zice că e bolnav după mine, că mă vrea de nevastă, că mă ține numai în puș și chestii din astea. Dar poți să-l crezi?

— De ce să nu-l crezi?

— Uite că nu-l cred și gata! s-a sumețit Victorița. Las' că știu eu cum sînt bărbații!

La vreo două săptămîni după povestea asta, într-o seară, vine tata la mine și-mi spune că trebuie să mă duc pînă la nașul Cristescu, în partea cealaltă a orașului, să-i duc un pachet. Niște cărți... Dar să nu trec prin centrul orașului, ci numai pe străzile cutare și cutare. Dacă mă pune dracu' și-o iau razna pe unde mă taie capul, va fi vai și amar de mine...

— Bine, tată, fac cum spui matala...

— Ia seama să nu pierzi pachetul.

— Nu-l pierd.

— Dacă mai e cineva în casă, în afară de el, nu-l dai, ai înțeles?

— Da.

— Iar dacă vezi pe careva pe la colțul străzii lui sau că se ia după tine, nu intri la nașu', ci ții drumul tot înainte și vii acasă, ai înțeles, fă?

— Am înțeles.

— Ți-e greu să faci treaba asta?

— Păi de ce să-mi fie greu? m-am mirat eu. Ce, numai odată m-am dus eu la nașu'?

— Bine, știu că te-ai mai dus, dar acum a să fii cu ochii-n patru...

Ăfară turna cu găleata, potop mare, nu alta. Mi-am luat o haină veche de-a tatei pe mine să nu mă ude ploaia, am pus pachetul sub braț și am plecat, ocolind cu grijă bălțile din mahalaua noastră, cufundată în întuneric. Mergeam și mă uitam mereu înapoi, să iau aminte dacă e cineva pe urma mea. Nu era nimeni. În definitiv, de ce să fie? Tatei, poate îi era teamă să nu se ia de mine vreun derbedeu, vreun bețivan sau mai știu eu cine și s-o pățesc și eu, ca Victorița cu neamțul acela. Dar străzile erau pustii și, prin bezna ce învăluia orașul, din cauza camuflajului, aproape că nu zăreai la doi pași înainte. După vreo jumătate de oră am ajuns, am bătut în poartă, a ieșit chiar nașul...

— Ce-i cu tine? s-a mirat el și m-a tras după poartă, cît mai ferit.

— M-a trimis tata cu pachetul ăsta...

— Dar de ce n-a venit el?

— Nu știu...

— Bine, du-te acum, mi a deschis el poarta, cam cu fe-reală. Și ai grijă, dacă te întreabă cineva ceva, spui că vii de la o colegă în nici un caz de la mine...

— Da, nașule. Sărut mîna...

Am făcut treaba asta de cîteva ori, tot după lăsatul nopții, mergînd pe străzile ce mi le indica tata, fără să în-teleg de ce era nevoie să mă tot ascund atîta de ochii lu-mii, cînd, la urma urmei, nu făceam nimic rău, ducînd niște cărți lui nașu-meu...

I-am spus gîndul meu mamei. Și mama, puțin înfricoșată, m-a tras într-un colț al odăii, tremurînd toată ca prinsă de friguri...

— Ce-i, mamă, ce s-a întîmplat?

— De cînd te trimite nenorocitu' ăsta de tat-tu la nașu'?

— De vreo trei săptămîni...

— Cu niște cărți, zice...

— Gu...

— M-a trimis și pe mine odată, a vorbit ea precipitat, tot pe șoptite, cu glasul sugrumat de emoție. Am zis că au făcut o fabrică de bani și în pachetul acela sînt numai hîrtii de-o mie. Că sărăcia te-mpinge la lucruri necurate...

— Și?

— Pe drum, n-am avut liniște și m-am uitat în pachet. Știi ce era? Numai afișe, mici cît palma în care se vorbea de Antonescu că s-a încîrdășit cu nemții și au pornit războiul... Abia am deslușit unu' la lumina unui geam ce da spre stradă. Și cum l-am deslușit, parcă m-a apucat un tremurat, uite, ca și-acuma, de ziceai că stau cu tălpile goale pe gheață. Îți dai tu seama în ce belea intră nenorocitu' ăsta de tat-tu, dacă află poliția că s-a dat cu bolșevicii, cu rușii ca să-l dea jos pe maresal? Și să ne tragă pe toți după el? Uf, doamne, că grele zile mi-ai dat lîngă bețivanu' ăsta!

— Nu mă mai duc mamă, liniștește-te.

— Minte-l într-un fel și nu te mai du... Așa, fetița mea...

Intr-o zi a venit la școală un agent de la poliție și a întrebat de mine. Directoarea a intrat în clasă, mi-a spus să-mi adun cărțile și caietele și să vin la cancelarie. Am ieșit pe culoar. Cel de la poliție mă aștepta. Era un ins înalt, știrb, cu fața suptă, cenușie. De cum m-a văzut, m-a luat de braț și a cerut să țină el ghiozdanul, poruncindu-mi să-l urmez. M-am speriat de moarte... Ce avea cu mine? Ce făcusem? Unde mă ducea? Am început să plîng...

— De ce plîngi, fă? mi-a dat el un ghiont. Ți-a murit mă-ta?

— Unde mă duceți?

— Lasă că ai să vezi tu. Hai, umblă mai repede...

M-a urcat într-o mașină, fără să-mi mai spună ceva și m-am pomenit la poliție, într-o odaie cu un birou și-o masă.

— Șezi, fă, acilea! m-a împins insul cel slab și știrb, înghiontindu-mă să iau loc pe scaunul dinapoia mesei.

— Da-ți-mi ghiozdanul, am cerut, cu ochii plîși.

— Închide pliscul că tragi corent la măsele! mi-a aruncat el și a ieșit, trîntind ușa.

După un timp, a intrat un comisar, sau așa ceva, era tot în uniformă neagră cum ne povestise Victorița că surta Mișu Zamfirescu și tot cu fireturi albe pe piept. M-a întrebat cum mă cheamă, mi-a întins după aceea o foaie albă de hîrtie, un toc și o sticlută cu cerneală și mi-a cerut pe un ton foarte calm, să scriu tot ce știu de nașul Cristescu și de prietenia lui cu tata. De cîte ori am fost eu la el și cu ce rost... Și dacă nașul a mai venit pe la noi în ultima vreme... Cînd anume? Și cu cine a mai venit? Și dacă au venit, ce au vorbit, nu se poate ca eu să nu fi auzit un cuvînt sau două... Sau mai multe...

— Ai înțeles, domnișoară? m-a întrebat el pe același ton de blîndețe ca la început și s-a așezat și el pe-un scaun alături, în așteptare, aprinzîndu-și o țigară. Scrie tot, cu amănuntul și vezi să nu uîți ceva...

— Am înțeles...

— Dacă scrii totul, adevărat, îți iei ghiozdanul, pleci acasă, și am să-ți dau și bani să-ți iei o prăjitură...

Plîngînd, m-am apucat să scriu. Îmi șiroiau lacrimile pe obraz iar hîrtia îmi juca alb înaintea ochilor... Și-n timpul ăsta mi-am amintit de temerile mamei, de adevărul acestor temeri, de nopțile cînd tata lipsea de acasă, de mînia ce-l cuprindea în ultima vreme tot mai des. Să-l fi pîrît careva că-i înjura pe nemți, pe miniștrii lui Antonescu și chiar pe mareșal? Bine, dar, oare el era singurul care răbufnea cînd și cînd și asta mai mult la un pahar cu vin, acolo în cîrciuma lui Vanghelis?

Tocmai cînd scriam mai de zor, ușa s-a deschis și în încăpere a intrat un bărbat înalt, frumos, brunet, cu părul ondulat, tot într-o uniformă neagră, cu fireturi albe pe piept.

— Ce-i, Mișule? a întrebat comisarul ce mă supraveghea, trăgînd alene din țigară.

Auzind numele, am tresărit și am înălțat privirea. Desigur insul nu era altul decît acela cu care mai în fiecare seară se întâlnea Victorița. Într-adevăr, era drăguț, avea un zîmbet liniștitor pe chipu-i măsliniu și ochii îi sclipeau într-un fel anume...

— Asta-i fata? a întrebat el, privindu-mă.

— Asta...

— Lasă că preiau eu cazul. Am vorbit cu șeful. Tu ocupă-te de ăia cu spargerea de la ceasornicăria lui Gavrilescu...

— Bine, Mișule, dacă așa-i porunca, așa voi face.

După ce a ieșit comisarul, Mișu Zamfirescu, căci el era, în mod sigur, a venit lângă mine, s-a aplecat peste umărul meu să vadă ce am scris, apoi zîbind, mi-a luat hîrtia, a rupt-o în patru și a băgat-o în buzunar.

— Ești frumoasă ca soru-ta, mi-a zis tot zîbind, prinzîndu-mă de bărbie. Hai, șterge-ți ochii și du-te acasă. nu mai plînge. Vezi, că jos te-așteaptă și tatăl tău...

Nu știam ce să mai cred. Bunătatea acestui om mă copleșise, pur și simplu! Nu-mi puteam închipui că la poliție pot fi și oameni deosebiți, oameni de omenie... Dar, în definitiv, nu-mi cunoșteam nici o vină, nu făcusem nici un rău și nici tata, cred că nu putea fi învinuit de ceva. Și totuși, nu-mi putea explica de ce fusese luat de la atelier, iar eu de la școală? Ceva, ceva se întimplase, lucru de care cred că nu era străin nașul Cristescu.

Jos, în holul poliției, stînd pe-o bancă murdară, cu ghiozdanul meu pe genunchi, mă aștepta tata. M-a întîmpinat cu un suris amar în colțul buzelor, cu un aer parcă vinovat de cele ce mi se întimplaseră. M-a prins ocrotitor pe după umeri și am ieșit în stradă sub privirile plictisite ale unui bătrîn gardian, ce ne-a deschis încet, fără grabă, poarta înaltă, cu gratii.

— Unde-i nașul? am întrebat neliniștită, mergînd alături de tata. L-au chemat și pe el?

— Or că pînă mîna pe el, cînd mi-oi vedea eu ceafa.

— Dar ce a făcut?

— Uite și el, și eu, și alții nu ne mai place pînea cu mîlai pe care ne-o dă mareșalul, e clar? Asta e? Și nici, că ne stau nemții ăștia-n spinare de nu ne mai putem trage sufletul!

Peste o lună de zile, Victorița s-a căsătorit cu comisarul-ajutor Mișu Zamfirescu și s-a mutat în casa acestuia, undeva în centrul orașului. Amabil și galanton, el a făcut toate cheltuielile ce se întreprind în asemenea împrejurare. Sora mea a îmbrăcat cea mai frumoasă și mai scumpă rochie de mireasă din cîte au fost la „Afrodita”. Pantofi, poșetă mînuși — toate albe. Și-o capă de blană tot albă pentru seara. I-a cumpărat și mamei o rochie, tot de la frații Ecovescu, tatei un costum de haine, nouă, fetelor, pantofi, cîte o bluziță, o fustă. Am fost cu toții la biserică, apoi la restaurant, așa cum se cuvine. Niciodată pînă atunci nu am

trecut pragul unui local și mai ales semandicos, cum era aceasta. cel din orașul nostru. niciodată n-am stat la o masă să fiu servită de chelneri și să ascult o orchestră citeva ore în șir. Mama parcă întinerise de fericire, o lumină blîndă îi juca pe față, se simțea cam stînjinită în noua ei rochie, pantofii o cam strîngeau, era neîndemînică, la fel ca și noi, surorile, în minuirea tacimurilor, dar se descurca și ne părea bine că e veselă, cum n-o mai văzusem niciodată pînă atunci. Trebuia să mai aibă și grija lui Traian pe care-l ținea cînd în brațe, cînd pe genunchi, îi ostioia plînsul, m-l mai dădea și nouă, ca s-o lăsăm să se bucure în voie de sărbătoarea Victoriței.

Dar spre toamnă s-au abătut nori negri și a răbufnit furtuna peste casa Victoriței. În urma unei sesizări într-o zi a venit în oraș, la poliție, o comisie, după cum se auzea, trimisă personal de mareșalul Antonescu pentru a face cercetări în legătură cu atitudinea ostilă a lui Mișu Zamfirescu față de armata germană. învinuit fiind și de niște atacuri cu refugiații polonezi ce, după invazia hitleristă, își găsiseră adăpost în țara noastră, ba i se mai puneau în sarcină și unele legături ascunse cu comuniștii, declarîndu-l agent bolșevic și cîte și mai cîte. A fost trimis pe front pînă la judecarea procesului. Evident că Victorița a fost distrusă. A plîns zile și nopți într-una, nu știa ce să mai facă, unde să se mai ducă pentru a-l salva pe Mișu, pe care-l știa nevinovat, dar oriunde a încercat, toate ușile i-au fost închise, fără nici un fel de explicație. I-a fost confiscată mobilă dată afară din casa în care locuise. Mă atunci așa incît îndurerată s-a întors iar în odăile noastre în care crescuse ca și noi, în suferință și amar. Patru luni ținuse furtuna ei, și atît! Acum era dezrădăjduită, își dădea seama că nu mai are nici un rost în lume, nimic pe fața pămîntului, între oameni. Multe săptămîni n-a mai apărut în vitrina magazinului „Afrodita” — era tot timpul plînsă ce să caute acolo, s-o vadă întregul oraș în halul acela? — și patronii erau disperați că li se împuținase clientela pe care și-o făcuseră în primele luni de la deschidere. I-au mărit loafa Victoriței, s-au rugat de ea în fel și chip, au implorat-o, cîte nu i-au promis, așa că, după ce a mai trecut un timp și s-a mai liniștit, și-a reluat rolul pentru reclama magazinului, rol ce-i adusese atîta faimă, ei, dar și câștig patronilor.

Atît cît a stat între noi, Mişu Zamfirescu fusese ca un meteor ce strălucise scurt, lăsînd o urmă de lumină şi de fericire în viaţa întunecată a familiei noastre; pierise apoi, stîns ca într-un abis, lăsînd în urma lui durerea şi întristarea de mai înainte. Plecase deci pe front, avea să fie judecat şi eram cu toţii îngrijoraţi de soarta pe care avea să i-o hărăzească viitorul.

Parcă-l văd şi acum, noaptea, în gară, îmbrăcat în nişte straie ponosite de soldat, tuns, cu raniţa în spinare şi santinela lingă el, înconjurat de toţi ai noştri, stătea tot tăcut, îmbrăţişînd-o mereu pe Victoriţa, şoptindu-i la ureche cu glasul frînt de durere :

— Să nu uiţi, draga mea, că am fost şi sînt nebun după tine. Clipele trăite lingă tine, sînt singurele mele amintiri, pe acolo, pe unde m-oi duce...

— N-ai nici o grijă, Mişule. Am să te aştept...

— De-oi putea, am să-ţi scriu...

A venit trenul, ne-a sărutat pe toţi, s-a urcat repede pe scara unui vagon, cu santinela după el şi-n vacarmul acela de pe peron, l-am mai auzit strigînd în întuneric, peste lume :

— Am să mă-ntorc, Victoriţo ! Fac pe dracu-n patru şi am să mă întorc !

Dar viaţa Victoriei avea să troacă prin clipe şi mai grele, clipe ce i-au grăbit sfîrşitul, cernîndu-ne iarăşi inimile, şi așa zdrobite de suferinţă.

Pleca dimineaţa la magazinul fraţilor Ecovescu, în centrul oraşului, îşi făcea orele de reclamă şi apoi, pînă la amiază, urma o şcoală particulară de dactilografie, la un fost funcţionar de bancă. Acesta, om întreprinzător, înghesuisese cîteva cursante într-o cămăruţă a casei sale şi, în schimbul unei sume derizorii, le dădea zilnic lecţii, urmărindu-le şi corectîndu-le exerciţiile bătutului la maşina de scris. Vroia ca mai tirziu să se angajeze undeva, la vreo întreprindere sau instituţie, să aibe un serviciu al ei, bine stabilit, pentru că la „Afrodita” nu ştia cît va mai putea dura angajamentul. Într-o bună zi, fraţilor Ecovescu le putea trece prin cap o altfel de reclamă. Întrucît se cam obişnuise lumea cu manechinul în vitrină, situaţie în care ar fi fost nevoită să-şi caute de lucru în altă parte. Iar la teigheaua cu ciorapi şi batiste nu vroia în nici un chip să se mai întoarcă.

Trecuse vara, venise toamna, chiar începuseră zilele de iarnă, dar frații Ecovescu nu renunțaseră la reclama cu vitrina. Dimpotrivă, printr-un joc de lumini, cu decoruri adecvate, totul pe un fond muzical discret, cei doi negustori prezentau acum mantouri, paltoane de damă, fulare, costume de munte și schi, iar al cincizecelea cumpărător ce făcea un cadou soției de Anul Nou luat din magazinul „Afrodita”, se putea fotografia împreună cu Vicky, chiar în incinta magazinului, socotindu-i-se totodată și un rabat de zece la sută din cele ce avea să plătească la casă. Sub o ninsoare artificială, pe panta unui munte, cu schiurile în picioare și într-un splendid costum bleu, Vicky scruta zărilor albe, zîmbind cînd și cînd celor înghesuiți în fața vitrinei. Sau apărea în holul unui cinematograf, așteptînd pe cineva, într-o frumoasă haină de blană, ce-i venea ca turnată. Începuse să crească iar deverul magazinului și Victorița se gîndise să renunțe la dactilografie, întrucît patronii se țînuseră de cuvînt și-i măriseră leafa, fiind pe deplin mulțumită. Plănuise chiar să plece la București, să se facă artistă de varieteu, auzise cîte ceva despre fetele astea — distracție, bani, lume bună, în jurul lor curtezani cu duimul — socotind în sinea ei că era o situație ademenitoare. Mai ales că era frumoasă, atrăgătoare și știa să se facă plăcută în orice împrejurare. Dar nu putea întreprinde nimic în acest sens, întrucît nu avea consimțămîntul lui Mișu, care plecase de atîta timp și nu mai dăduse nici un semn de viață. Neliniștită de îndelungata așteptare, Victorița chiar îl oprea zilnic pe bătrînul factor, dar acesta, tăcut, înălța din umeri și, desfăcînd larg brațele, arăta cu părere de rău că nu are nimic pentru ea. Deznădăjduită, prin patronii ei, care aveau fel de fel de relații suspuse, întrebase pe unul și pe altul despre soarta celui trimis pe front. A aflat pînă la urmă că fostul comisar-ajutor este înrolat într-un batalion de sacrificiu, unitate a cărei soartă este întotdeauna incertă, prin misiunile ce le întreprinde. Intervine în luptă, în cele mai grele situații, înregistrînd jertfe peste jertfe și, de cele mai multe ori, efectivul este decimat pînă la ultimul om.

Pe la începutul lui decembrie, unul dintre patroni a chemat-o pe Victorița la el în birou și i-a spus că, după cîte a aflat de la un bun prieten al său, ofițer într-un regiment de dorobanți, recent întors de pe front, acel batalion de sacrificiu a fost complet decimat într-o aprigă luptă.

tă care a ținut aproape două zile și două nopți în pustiilele cîmpii rusești răscolite de viscol. Se mai spunea că unii dintre soldați ar mai fi scăpat, dar erau probabil numai vorbe, pentru că nu i-a văzut nimeni și nici măcar unul nu se mai întorsese la unitatea de bază.

— Cine v-a spus toate astea? a izbucnit Victorița în plîns prăbusindu-se pe un scaun. Cine, domnule Ecoves-cu? Vai, Dumnezeu, ce crud ești! Ce crud!

— Domnul maior, clientul nostru, cel care a fost mai înainte în magazin.

— Și e sigur? Doamne, cît sînt de distrusă! Cît sînt de nenorocită!

— Le-a venit comunicarea la partea sedentară...

Zile în șir, după aceea, Victorița n-a mai fost bună de nimic. A stat tot timpul acasă, pe marginea patului, cu fruntea între palme, plîngînd, fără să mănînce, fără să bea nici măcar un strop de apă. Slăbise, se subțiasse la față, devenise certăreață, într-o seară chiar era gata să-l lovească pe tata cu un scaun în cap, cînd acesta, venind beat acasă, o insultase nu știu ce fel; pe noi surorile, nici nu ne băga în seamă, privea peste noi ca peste niște umbre, lăcută, gînditoare, fără să scoată un cuvînt...

— Ești o proastă... căuta s-o domolească mama, ți-a venit hîrtie că a murit, cum a venit unora de pe strada noastră? Nu ți-a venit. Și-atunci? Te iei după vorbele unuia și altuia!

— Mi-a spus domnul Ecovescu. Și dumnealui i-a spus un maior.

— Și ce, maiorul fi Dumnezeu, le știe pe toate? a stăruit mama, tot mai aprinsă, căutînd să fie cît mai convîn-gătoare. Hîrtia, fata mea, hîrtia la mîină, asta e treaba ade-vărată, nu spusa unui oarișicare!

Dar hîrtie n-a venit, nici atunci și nici în zilele următoare. Și n-a venit niciodată. Iar cu timpul, Victorița s-a mai liniștit, s-a dus la magazin, veniseră patronii după ea, se apropia Anul Nou, trebuia vîndută marfa, cît mai multă mar-fă și se știe, reclama e sufletul comerțului. Așa că din nou, de după cristalul înalt al vitrinei, zîmbind, domnișoara Vicky ura „la mulți ani” celor ce se opreau s-o privească și-i invita în magazin să cumpere cîte ceva pentru sărbă-torile de care nu-i mai despărțeau decît puține zile.

Într-o duminică, înainte cu trei zile de Anul Nou, s-a oprit în fața „reclamei” un marinar, înalt, brunet, într-o mantă bleumarin, cu fular de mătase albă, iar pe cap cu o șapcă a cărei emblemă era cusută în fireturi din aur. În gură avea o pipă; mâinile le ținea la spate, ca omul fără treabă, ieșit un ceas-două la plimbare. Și, privind stăruitor vitrina fața lui măslinie, ridată, a prins a zîmbi iar ochii de-un verde căprui aveau o strălucire care putea tulbura și cea mai reținută ființă de pe pământ. Scoțându-și pipa din gură a inclinat ușor capul zîmbind, într-un salut discret, plin de eleganță și bune maniere. Victorița, surprinsă, a zîmbit și ea, poate întâiul ei zîmbet, în afară de cel profesional, de la plecarea lui Mișu pe front.

Ce s-a întâmplat, nu mai știu. Numai că, în ajun de Anul Nou, Victorița a venit mai pe înserat acasă și față de noi celelalte fete i-a spus bucurioasă mamei că în urmă cu cîteva zile l-a cunoscut pe Nikos Vangelis, băiatul negustorului, căpitan pe un vapor englez. S-a întîlnit de cîteva ori cu el, a așteptat-o cînd a ieșit de la magazin, s-au plimbat prin centrul orașului, pe strada mare, timp în care acesta i-a povestit atîtea întîmplări de prin țările pe unde a umblat încît, ascultîndu-l cum vorbește cu glasul lui baritonal, aveai impresia că vezi un film la cinema sau că citești o frumoasă carte de călătorii...

— Vai, mamă, știi ce mi-a spus? Că numai la Paris și la Marsilia a mai văzut fete atît de frumoase ca mine în vitrinele magazinelor. Ai naibii Ecoviștii ăștia!

— Ei nequștorii...

— Și mi-a mai spus că orice domnișoară cu fizicul meu poate oricînd să devină manechin în marile case de modă de pe acolo sau să se facă artistă de cinema... Știi ce mi-a promis? Că atunci cînd mai vine-acum face Anul Nou cu tat-su, o să-mi aducă o mulțime de lucruri scumpe, cum nu s-au mai văzut pe aicea. Sau, dacă vreau, pot merge cu el să mi le cumpăr singură...

— Eh vorbe... a dat mama neîncrezătoare din mînă.

— Nu-s vorbe, mamă, e un om serios, pe cuvînt! Un om calculat... Și știi ce de bani are? Mi-a arătat portofelul, cu fel și fel de bani de hîrtie de prin toate țările. Unde se duce poate să cumpere ce vrea...

— Așa-s marinarii. Altfel cum ar trăi pe-acolo?

— Mamă, te rog ceva. a urmat după un timp Victorița. cu glas mîeros. Dar te superi ?

— Spune, te ascult...

— Nikos m-a invitat deseară să fac revelionul la el acasă. Vin mai multe familii, prieteni de-ai domnului Vanghelis. A insistat. n-am putut să-l refuz... Zău, e așa de drăguț și atât de amabil...

Noi, surorile rămăsesem cu gurile căscate în jurul ei. nu știam ce să credem, uite, ne ziceam ce noroc a dat peste Victorița, i-auzi. să fii plăcută, poate chiar iubită de un bărbat ca fiul negustorului. într-adevăr un îns distins. manierat. cu o anume demnitate ce impune. fără doar și poate. Îl văzusem și eu de cîteva ori, dar cîtă lume nu-l admira cînd trecea pe stradă cu aerul lui sobru, grav. impunător, cu luleaua între dinți și șapca pe-o sprînceană. al cărei cozoroc scripitor îi acoperea fruntea înaltă și părul ușor grizonat la temple...

— Mă lași, mamă ? a insistat Victorița cu același glas rugător de la început. Sînt și eu necăjită. am trecut prin atîtea o să înnebunesc. nu alta, de atîtea gînduri negre...

— Bine, Victorița mamă, du-te te mai distrezi și tu s-a învoit mama. Noi o să stăm toate acasă, o veni și tat-tu, ascultăm o vreme cum umblă copiii pe stradă cu colindele, după care o să ne culcăm...

Și soră-mea n-a mai stat pe gînduri. S-a îmbrăcat repede și-a pieptănat părul. avea o rochie și un palton nou, primite de la patronii magazinului, cizmulițe. mănuși și-o căciuliță de lînă tot de la ei o priveam care de pe unde ne aciuisem în colțurile odăii și ne minunam cît îi stătea de bine și cît era de frumoasă. Era nespus de veselă cînta în timp ce-și contura buzele cu ruj, și-a pensat apoi sprînce-nele, s-a parfumat, ne-a sărutat pe toate, după care a ieșit repede pe ușă. în zăpada de afară.

— La mulți ani și la anul să avem numai bucurii ! ne-a urat ea tuturor din prag.

— La mulți ani !

— Și petrecere frumoasă !

— Mulțumesc, vă sărut...

Nu știam atunci că erau ultimele cuvinte pe care a-veam să le auzim. cum nu știam că o vedeam pentru ultima oară. Cele ce s-au întimplat apoi, ne-au fost povestite de cei care, în noaptea aceea, au fost la masă, în casa negus-

torului, de către vecini, de bătrînul vizitiu Dumitru și de cine s-a mai nimerit să fie prin apropiere.

Mai erau cîteva minute pînă la clipa de sfîrșit a vechiului an. În salonul larg, la masa din mijloc, sub lumina revărsată din plin de bogata lustră de cristal, invitații negustorului se distrau de minune, ascultînd muzică de la radio sau glumele făcute de unul și altul dintre meseni; veselie era generală și cu greu se mai puteau înțelege între ei. Nikos, într-un costum de culoare închisă, cu papion roșu la cămașa albă, imaculată, proaspăt frizat, stătea în capul mesei cu Victorița lîngă el, ținînd-o tandru de după umeri. Tot timpul, parcă absent la tot ce-i în juru-i, o privea numai pe ea, îi dădea să bea din paharul lui, avînd totodată grijă s-o servească cu tot ce dorea de pe masă. Cînd și cînd, strîngînd-o mai tare lîngă el, o săruta discret pe păr sau pe umărul dezgolit, în timp ce ea se retrăgea tot atît de discret, de teamă să nu observe careva dintre cei de la masă, mai ales femeile, acea intimitate permisă numai ade-văraților îndrăgostiți. Vanghelis, și el într-un costum de culoare închisă, cu aceeași nelipsită tichie de catifea neagră pe cap, era tot numai ochi și urechi la felul cum erau serviți invitații săi, îndemnînd din priviri servitoarele ce stăteau în juru-i să aducă tot ce este nevoie la masă.

— Țe este bre, țe este, de țe nu bea vinul ăsta? ridică el cîte o sticlă brumărie, înfășurată în foiță, cu dop auriu, arătînd-o tuturor ca pe un trofeu. Vin grețeste, de la Salonic, numai din smochina și stafida...

În sfîrșit, la miezul nopții s-a stins lumina după obicei, invitații au început să bată din palme, cuprinși de-o nestăvilită bucurie, s-au făcut felicitările de rigoare și, cînd brusc becurile lustrei s-au reaprins, inundînd salonul cu valul acela de lumină orbitoare Nikos încă o mai săruta pe Victorița, în timp ce ea rușinată cu obrajii îmbujorați încerca să se apere, dar fără a-și desprinde mina de după gîtul lui.

— Bravo! Bravo! au început cu toții să aplaude ca la teatru văzîndu-i pe cei doi și înveselindu-se tot mai tare. Așa să vă țină tot anul!

Un nou ropot de aplauze. Victorița n-a mai putut suporta privirile celor din jur și, cu obrajii tot mai aprinși, s-a ridicat brusc de la masă și a ieșit afară, pe terasa largă în aerul rece al nopții de iarnă. Nikos s-a ridicat și el imediat și a venit după ea.

Peste parcul pustiu, însingurat, ninge cu fulgi mari și pufoși, noaptea era plină de glasuri, de strigăte, chiuituri și pocnete de bici. Mai toate casele din jur aveau ferestrele luminate, iar pe străzi, stârniți de copii, cîinii lătrau pe întrecute.

— Ce este cu tine? a întrebat Nikos, prinzînd-o protector pe Victorița de umeri. De ce ai ieșit?

— Uite așa... să iau aer. Vai, ne-a văzut toată lumea cum se sărutam, parcă nu mai pot sta la masă în fața tuturor...

— Mă duc să-ți aduc paltonul, ai să răcești...

— Bine, te aștept...

Dar n-a apucat Nikos să intre în salonul vilei, să afară s-a auzit un strigăt disperat, de moarte, da parcă cineva fusese înjunghiat cu un cuțit. În clipa aceea toți invitații au ieșit repede pe terasă imbulzindu-se să vadă ce s-a întâmplat și cele ce li s-au dezvăluit ochilor i-au îngrozit de spaimă. Pe cimentul acoperit în parte de zăpadă, Victorița se zvîrcolea într-un lac de sînge, ținîndu-se cu minile de gît, horcăind din ce în ce mai greu și mai stins în zbaterile dinaintea morții. Imediat, Nikos a luat-o pe brațe și a dus-o în casă, încercînd să-i dea primele îngrijiri ca s-o salveze. A fost chemat în grabă un doctor. Dar totul a fost zadarnic. În cîteva minute, biata de ea s-a stins, fără să scoată măcar un cuvînt. Tăietura de la gît fusese atît de adîncă și crescută cu atîta înverșunare, încît nu s-a aflat o cît de mică putîntă de scăpare. Și în timp ce casa era plină de plînsuri și jale, cîțiva bărbați s-au împrăștiat de îndată prin curte cu felinare aprinse, să-l afle pe făptaș. Nu după multă vreme, a venit și un comisar de la poliție cu vreo trei gardieni și au început să facă cercetări, dar totul a rămas fără rezultat. Singurul martor, omul care putea da vreo lămurire era bătrînul Dumitru care se spune că tocmai atunci trecea pe acolo, prin preajma vilei. Plecase să aducă niște sifoane și a văzut sus, pe terasă, un bărbat cu o femeie. Era întuneric, pe deasupra mai și ninge, așa încît nu i-a deslușit bine la chip. Atîta că bărbatul era înalt, voinic, îi ținea bărbia femeii ridicată, privind-o numai în ochi.

— Am zis că fac pe dracu-n patru și mă întorc! Uite că m-am întors! ar fi spus el. De ce nu m-ai așteptat? Unde ți-e cuvîntul?

A sclipit scurt lama unui cuțit sau brici de bărbierit, s-a auzit apoi strigătul acela prelung, de groază, clipe în care bătrînul vizitii speriat, s-a răsucit în loc să vadă ce s-a întîmplat. Dar pe terasă nu mai era nimeni. Doar după un minut a văzut lumea năvălind dinspre salonul luminat, tipînd și inghesuindu-se, căutînd să afle ce s-a întîmplat.

În zori, polițiștii au descoperit niște urme în zăpadă, chiar înugă terasa vilei, urme de opinci ce duceau către gardul din spatele casei. Iar jos, lingă uluci, au dat peste o capelă de soldat, cam soioasă, și terfelită, acoperită și ea ca și urmele, în parte, de ninsoarea ce căzuse peste noapte...

Scurtă a fost viața Victoriei... Și a Corneliiei. S-au prăpădit ca două flori abia răsărite în primăvară sau năpraznica biciuire a unei furtuni de zăpadă și umbrele lor, amintire și durere, au stăruit multă vreme între noi, cei ce-am rămas să ne urmăm destinul...

5

Stăteam în clasă, cu bărbia rezemată în pumni și priveam pe fereastră, afară în stradă, luînd seama la toți cei care treceau pe trotuare către centrul orașului. Era vară, mai aveau cîteva zile pînă la vacanță, nimeni în clasă nu mai avea poftă să învețe și toate fetele așteptau să se încheie cursurile ca să se plimbe prin parcuri, să meargă la cinema sau să plece în excursii prin țară. Profesorii ni se împuținaseră, cîțiva dintre ei căzuseră pe front, unul, cel de fizică era rănit, veneau la ore mai mult profesoare, cele cu care începusem anul școlar și altele noi, pe care nu le mai văzuserăm pînă atunci, aduse prin transfer din alte părți. Prin primăvară, se prezentase la catedra de „naturale”, un bătrînel scund și slab, dar care se ținea încă bine și se purta foarte elegant îmbrăcat. Hainele mereu călcate, cămașa din poplin și lavaliera neagră, pantofii bine lustruiți și mîinile fine, privirea lui albastră, superioară, puțin erogantă, făceau din el un îns distins, rezervat, presupus greu accesibil, a cărui severitate la ore începuse să ne cam spe-

rie Domnul Păunescu — căci așa îl chema —, fusese profesor universitar multă vreme în București, studiasse la Paris iar înainte de începerea războiului se pensionase din cauza unui preinfarct și se retrăsese la moșia lui de la Izvoarele, o comună nu mai departe de treizeci de kilometri de orașul nostru. Trăia singur, nu fusese însurat niciodată, iar în casă avea de ajutor pe un bătrîn servitor pe nume Walter, un neamț de pe lângă Sibiu care-i făcea menajul dar se ocupa și de administrația celor patruzeci de hectare de pămînt din jurul conacului. În oraș, domnul Păunescu locuia la o soră, văduva unui general și asta numai pe timpul cît, solicitat de către direcțiunea liceului, fiind mare lipsă de profesori —, acceptase să ne predea „științele naturale” cîteva ore pe săptămînă. Duminicile însă, pleca la moșie. Într-o trăsură cam hodoroșită, cu coviltir de dril alb, trasă de doi cai pe care-i mîna chiar Walter, ce venea sîmbăta la prînz să-l ia din poarta liceului. Noi, fetele stăteam toate îngrămădite pe pervazul ferestrelor, sus la etaj de unde priveam cu cîtă meliculozitate își precătea bătrînul profesor plecarea. Îmbrăca mai întîi un halat alb, să-l aperse de praful drumului, după care scotea din buzunarul vestei cîte o bucătică de vată cu care-și infunda urechile, ferindu-se astfel de curent. Apoi dădea o dată înconjur trăsorii să ia seama ca nu cumva vreo roată să aibă șina căzută sau să fie vreo osie ruptă. Își privea ceasul cu lănișor de aur, ce-l scotea din buzunarul de la vestă, se urca și făcea semn vizitiului că puteau pleca. Dar ceea ce ne amuza mai mult era însuși Walter, cu pălăria lui înaltă din pai de orez, cu barbișonii albi și mustata mare, răsucită pînă sub umerii obrazilor, îmbrăcat într-o haină de doc albastră cu nasturi galbeni lucitori și mănuși albe. Omul, care părea mai degrabă un actor de operetă decît un îns oarecare, stătea țeaș pe capra înaltă a trăsorii grav, plin de importanță ca și cînd era vizitiul unui echipaj imperial și nu al unei droște, cu arcurile lăsate, prăfuite și trasă de doi cai slabi și prăpădiți ce-și loveau mereu capetele în hamuri de adormiți ce erau.

Dar dincolo de toate acestea, după cum spuneam, domnul Păunescu era un profesor sever autoritar și de loc îngăduitor cu ce-l care erau indisciplinați în timpul orelor sau nu-și făceau temele pentru clasă. Deseori, predînd nouă lecție, se oprea și ne punea întrebări din cea

dentă, așa încît trebuia să fim mereu cu atenția încordată, să răspundem prompt și fără ezitare, altfel făceam cunoștință cu catalogul în care insera fără rezerve note ce ne duceau la corijență. La început, ne-a distrat ținuta lui de gală, manierele alese și distincția cu care vorbea de la catedră, gesticulînd larg, teatral, parcă ar fi ținut o conferință în fața unui amplu auditoriu, dar după cîteva lecții am început să regretăm lipsa fostei noastre profesoare, mutată definitiv la Tîrgoviște, o femeie cu care ne înțelegeam de minune, comunicativă și drăguță ca nimeni alta. Pe cită vreme, domnul Păunescu...

Cu toată această severitate excesivă, care dăduse de gîndit întregii clase, am observat și asta cu multă ușurință, că eu mă bucuram de o deosebită atenție, de o anumită favoare și de ce să n-o spun, chiar de-o neascunsă simpatie din partea bătrînului profesor. Deseori, cînd vorbea clasei, o făcea de lîngă banca mea, privindu-mă destul de des și insistent, de parcă mi s-ar fi adresat numai mie, o privire ce mîngîia și dezmiarda în același timp, dar care, cînd se îndrepta către celelalte colege, devenea severă și gravă, așa cum de fapt o avea mai tot timpul. Uneori, cînd îmi corecta caietul, stătea o secundă sau două cu palma lui fină peste a mea, simțeam tremurul abia perceptibil al mîinii. Întreaga-i ființă vibra de o tainică răscolire și-l vedeam cum, după aceea, pleca precipitat la alte bănci la alte caiete, în timp ce, complet schimbat la față, își tampo-
na cu batista fruntea îmbrobodită de sudoare. Îl urmăream puțin speriată, neliniștită, nu înțelegeam ce se întîmplă cu el, apoi plecam privirea în caietul meu și stăteam așa pînă ce, de la catedră îi auzeam din nou glasul și trebuia să ascult expunerea. Desigur, simțeam cum îmi ard obrajii, cum o căldură interioară îmi inundă tot corpul, dar totul trecea cînd el părăsea clasa cu catalogul sub braț.

Tata fusese arestat de două ori, îl ținuseră puțin la poliție, apoi îi dăduseră drumul. Era învinuit că lua parte la niște adunări ascunse ale unora și că el, împreună cu aceia pun la cale ceva împotriva mai marelui țării, că blestema războiul, timpurile pe care le trăia și că nu era străin de explozia unui cazan cu aburi de la ateliere. Mama îl tot povătuia să se astîmpere să nu se mai ia după nașul Cris-
tu dacă într-adevăr era în cîrdășie cu el, să-și vadă de lui și de casă. O duceam tot mai greu cu hrana și

din puținul ce-l aduceau mama și surorile, mai ales că totul se dădea pe cartelă, nu ne îndestulam niciodată. Vroiam și eu să câștig altfel decât umblînd cu sifoanele și pîinea pe la clienții domnului Vanghelis, dar nu știam cum, pentru că școala îmi lua mare parte din timp și nu prea mai aveam vreme de altceva. Astfel stînd lucrurile, am primit bucuroasă propunerea profesorului meu de desen, domnul Sergiu Panaite care, fiind în vîrstă, renunțase a mai lucra pentru expozițiile sale personale și se angajase — socotea el ca fiind cel mai rentabil — să reconstituie frescele unor biserici în cîteva comune din județ, îndeletnicire ce vroia s-o realizeze cu ajutorul cîtorva băieți și fete cu talent la desen. Bineînțeles că, după spusa dumnealui primeam și noi ceva bani, din contractele pe care profesorul le semnase cu respectivele parohii. Așa că, în vacanța de primăvară, eu cu încă două colege, am umblat tot timpul cu șareta între oraș și o comună învecinată unde, la biserica satului, cățărare pe o scară, am spălat cu o soluție specială picturile vechi, din naos și pronaos, le-am limpezit și, cînd s-au uscat, sub supravegherea domnului profesor Panaite, am început, cu vopsele preparate de el, să dăm contur sfinților înșiruiți pînă sub boltă, pe toți pereții. Era o muncă obositoare, dar îmi plăcea, mai ales că cam întotdeauna sub schelele noastre se adunau zeci de țărani — femei, bărbați, dar mai ales copii — care ne admirau munca și ne lăudau talentul. Să fiu sinceră, pot spune că am câștigat ceva bani, i-am dat în casă, dar ceea ce m-a bucurat foarte mult a fost faptul că, în tot ceea ce am făcut, am fost apreciată în mod deosebit de către profesorul de desen.

— Ascultă, tu, mi-a zis el într-una din zile, dacă ai o astfel de îndemînare, îți vîd o carieră strălucită. Mă bucur...

Dar cînd m-am dus la școală, după vacanță, am uitat să-mi fac temele la „științele naturale”. Și nu numai eu, dar și alte fete, colegele mele. Motiv pentru care domnul Păunescu s-a făcut foc, ne-a dat nota trei la fiecare, promîndu-ne totodată că ne lasă și corijențe pentru lipsă de respect față de lecțiile domniei-sale. Dintre toate fetele, auzînd ce ne așteaptă, numai eu am început să plîng. La mijloc nu fusese rea-voință cum considera profesorul, nici măcar nu ne trecuse prin minte să-i desconsiderăm lecțiile, cum ne acuză dumnealui, dar ar fi trebuit să știe că toată vacanța

muncisem ca să aduc un ban în casă și chiar dacă mi-aș fi adus aminte, nu avusesem o clipă de răgaz să-mi fac respectivele teme. Plecam dimineața în zori și mă întorceam noaptea, când cartierul era pustiu și nu se vedea țipenie de om pe străzi...

— De ce plîngi, eleva Runcu? m-a întrebat cu un glas blînd, domnul Păunescu venind lîngă banca mea și luîndu-mi mîna udă de lacrimi într-o sa. Ce s-a întîmplat?

N-am vrut să răspund; am rămas cu privirea plecată, înecîndu-mi suspinele. Cunoștea foarte bine motivul, de ce mă mai întrebă oare? Văzînd că tac, n-a mai insistat, mi-a lăsat mîna, după care mi-a spus plin de bunăvoință:

— După-amiază am ore cu cei de la seral. Te rog ca la ora șase să vii la cancelarie. Ne-am înțeles?

— Da, domnule profesor...

— Acum șterge-ți lacrimile și liniștește-te...

Am căutat batista în buzunarul șorțului, n-o aveam, mi-am șters ochii cu latul palmei, după care am rămas cu privirea pironită în paginile caietului, stînd astfel toată ora, încremenită și tăcută ca la o rugăciune. Sincer vorbind, pe lîngă situația în sine, îmi era și rușine față de acest distins profesor, mai ales de cînd înțelesesem, dacă nu mă înșelam cumva că nutrea anumite sentimente pentru mine.

Era vara, cald, pe sus treceau aproape zilnic avioane dușmane. Lumea, înfricoșată din pricina bombardamentelor, le urmărea de după case cu privirea, să vadă dacă nu cumva se rotesc pe deasupra orașului să ne lase încărcătura aceea de moarte, așa cum făcuseră prin alte locuri. La usile prăvăliilor se vedeau lungile cozi ale cumpărătorilor, în mîină cu cartele să ia ulei, zahăr și piine; treceau pe străzi coloane de soldați, mărșăluind către gară, se duceau pe front, alți soldați stăteau la umbra castanilor de pe strada principală, în cîrje, cu mîinile și capetele bandajate și-i priveau cu ochii triști, bolnavi de suferință pe cei ce plecau, desigur, compătîmindu-i în sinea lor pentru ceea ce îi aștepta. În oraș era o atmosferă grea, apăsătoare, se făceau arestări peste arestări, iar tata ne povestea că la ei la atelier s-a adus și pază militară, încît lucrează cu jandarmul la spate, după cum ceruseră nemții ce ne erau aliați...

Cînd am intrat în cancelarie, domnul Păunescu tocmai stătea la fereastră și privea trecerea unor tunuri trase de cai și a unor căruțe cu coviltir încărcate cu lăzi și baloturi

de fin. Strada uruia sinistru de zgomotul roților grele strînse în șine de fier și zgomotul acela asurzitor, ca și nechezatul cailor și îndemnul repezit al soldaților, umplea încăperea, făcînd geamurile să zumzăie.

— A, dumneata? a tresărit el, văzîndu-mă așteptînd sfioasă și temătoare lîngă ușă. Te rog, apropie-te...

Îmi spunea „dumneata”. nu-l mai auzisem să i se fi adresat cuiva în clasă în acest fel lucruri care m-a mișcat întrucîtva, o emoție stranie punînd stăpînire pe mine.

— Te rog... te rog... a insistat el și mi-a ieșit în întîmpinare.

M-a prins de mîină, m-a luat și m-a poftit pe un scaun la masa lungă din cancelaria profesorilor, pe care se vedeau cataloagele, scrumiere călimări și sugative. El s-a așezat lîngă mine, și-a tras scaunul mai aproape, mi-a luat amîndouă mîinile într-ale sale și m-a privit mult timp în ochi fără să-mi spună ceva, fără să rostească vreun cuvînt. Simțeam și acum cum îi tremurau ușor mîinile ca atunci în clasă, iar luminile ochilor albaștri ardeau de-o febră lăuntrică, ascunsă, pe care cu greu cred că și-o putea domoli. Buzele-i umede, cu firisoare de tutun pe ele, șopteau parcă ceva neînțeles sau era numai o părerea mea, totuși ele îl trădau, ca și privira aprinsă, o stare de surescitare.

— Spune-mi, de ce ai plîns la ora mea? a zis el într-un tirziu, blînd, lăsîndu-mi mîinile libere numai pentru o clipă, cînd și-a apropiat și mai mult scaunul lîngă al meu. Mi le-a prins apoi iară și a început să le mîngîie și să le dezmierde, încît un fior a prins să-mi săgeteze tot trupul, dîndu-mi o senzație de neliniște și teamă.

În cancelarie era liniște, se mai auzea încă în depărtare uruitul roților de la tunurile ce măcinau caldarîmul. În afară de noi doi, înțelegeam că nu mai era nimeni au numai în odaia aceea înaltă, sobră, și nici în celelalte ale canceleriei. Nu mai fusesem niciodată aci, acum vedeam pentru prima dată camera asta atît de austeră în care stăteau profesorii și în care se discutau situațiile noastre școlare...

— Te-am supărat cu ceva? a stăruit profesorul, căutînd să mă privească în ochi, în timp ce palma lui fină continua să-mi mîngîie brațul. Spune, da?

Nu știam ce să răspund, eram complet fisticită, emoțională, pentru că nu mă așteptasem să fiu atît de aproape

de acest distins profesor ce venea de la o universitate, unde auzisem că pregătise serii întregi de slujbași ai catedrei, un om atît de sobru și de rezervat, care prin prestața lui impunea mult respect și bunăcuviință. Și cu atît mai mult, date fiind toate acestea, nu mă așteptasem nici la acea intimitate, pentru că n-o puteam numi altfel, să-mi țină mîinile într-ale sale, să-mi vorbească blînd și curtenitor, în timp ce mă privea insistent cu ochii săi albaștri, ușor încercănați de oboseala anilor și a înaltei lui învățăături.

— Hai, spune-mi ceva despre tine, a cerut el. Ce vrei, numai spune-mi ceva. Uite, te ascult...

— Ce să spun?

— Ce vrei...

Fiind atît de stăruitor și vroind să mă cunoască îndea-proape, i-am povestit întreaga mea viață, cu toate vicisitudinile ei, cu întregul cortegiu de împrejurări ce-mi apăsa familia, cu necazurile ce se țineau lanț de casa noastră, împovărîndu-ne, cu grijile din totdeauna ale mamei și ale tatălui pentru ca să avem ce mîncă, cum am muncit și muncesc atunci cînd mi se ivește prilejul să pot aduce un ban în casă, la fel ca surorile mele, cu gîndul să ușurez întrucîtva situația precară în care ne găseam fără voia noastră și din care nu puteam ieși în nici un fel.

— De ce ești în doliu? Ce s-a întîmplat?

I-am povestit drama Victoriței, o cunoștea, auzise, de fapt tragica întîmplare din acea noapte de revelion, încă se mai comenta în întregul oraș, i-am vorbit și de Cornelia și el, tăcut, mă asculta cu multă atenție, vădit mișcat de toate cîte îi auzeau urechile, dînd ușor din cap, înțelegînd durerea mea și a tuturor celor din casa noastră. Privindu-l cînd și cînd, îi citeam în ochi compătimirea pentru tot ce era suferință în sufletul meu și acest lucru mă liniștea și mă făcea să am curaj a-i vorbi mai departe, considerînd că destrămîndu-mă unui om de vază ca el, nu numai că-mi ușurez inima, dar poate că voi primi din partea lui un sfat, o îndrumare, măcar chiar numai o vorbă de alinare. Așa că nu m-am sfiit să-i spun că în vacanță, ca să cîștig un ban m-am dus cu domnul profesor Sergiu Panaite să-i ajut în reconstituirea unor picturi, la unele biserici prin comunele învecinate cu orașul...

— Ești chiar talentată? s-a mirat el, vădit plăcut impresionat de cele ce-i spuneam. Ai aplicații pentru pictură? O, dar asta-i minunat!

Am înălțat din umeri, nu știam ce să-i răspund, nu-mi puteam aprecia singură posibilitățile mele în arta picturii și nici nu mă simțeam în stare să fac considerații asupra a ceea ce avea să se întâmple în viitor, în această privință. Totul rămânea o chestiune de timp, eram numai o simplă amatoare, cu dragoste pentru culori și pentru tot ce puteau reprezenta ele în arta frumosului...

— Bine, a zis el într-un târziu, lăsându-mi mâinile, pe care eu le-am dus imediat la spate, să nu-l mai tenteze mângâierea lor. Îmi pare bine că te-am cunoscut întrucîtva... Știi că ai o figură mai aparte decît celelalte colege ale tale din clasă? Spune, știi?

— Nu... am răspuns sfioasă, cu privirea plecată, copleșită de neașteptatul compliment.

— Da, ești mai altfel decît celelalte fete. Nu-ți pot spune ce anume te diferențiază, este o treabă prea complicată ca să mă pot exprima exact, dealtfel nu am o prejă-tire estetică adecvată, totuși este evident că te detașezi din masa elevelor printr-o caracteristică ce-ți aparține...

Îl ascultam, tăceam, priveam într-o parte, simțeam că toate mobilele cancelariei se învîrtesc în juru-mi într-un dans nebun, amețitor, nu știam ce-i cu mine, o căldură plăcută îmi moleșea trupul, parcă mi se destrămau gîndurile, se învălmășeau, pluteau, iar se adunau, dar niciodată aceleași, cu totul altele, fără să le pot prinde într-o înlănțuire logică, firească, așa cum s-ar fi cuvenit.

— Ochii tăi visează, față dragă, da, visează, a vorbit el mai departe, căutîndu-mi din nou privirea. Lumina lor, cum să-ți spun, e plină de melancolie, plină de... ascunse chemări, niște chemări tainice, tulburătoare, poate tu nu-ți dai seama, dar acesta-i adevărul, să știi... Cîți ani ai?

— În curînd voi împlini șaisprezece...

— Ești ca o floare abia răzărîtă în primăvară. Plăpîndă, frumoasă aureolată de lumina. Spune, a urmat pe alt ton, dar cu aceeași nuanță de bunăvoință, vrei să termini liceul? Ai vreun qin! pentru mai departe?

— Nu știu, am zis eu abia șoptit, nehotărîtă. Desigur, aș vrea să termin liceul. Mi-am dorit acest lucru de la în-

ceput, este un vis al meu dintotdeauna. Aș vrea să urmez și mai departe...

— Ce anume?

— Pictura, dacă s-ar putea... Îmi place, mă pasionează...

— Interesant, foarte interesant! a aprobat profesorul, lăsându-se pe spătarul scaunului. Dar, după câte înțeleg, nu te ajută posibilitățile materiale...

— Asta așa este, am consimțit puțin tristă, abătută. Nu mă ajută. De-abia m-am putut înscrie și la liceu... V-am spus, tata s-a împotrivit, prima dată...

— Da... da... a aprobat el gânditor, privind de-acum afară pe fereastră la lumina zilei ce se împuțina tot mai mult. Știi ce? s-a întors către mine ca la îndemnul unui gând ce l-a făcut să ia o hotărâre. Spune-i tatălui tău să treacă pe la mine zilele astea. Da?

— Am să-i spun, am răspuns, fără să înțeleg pentru ce anume vroia să stea de vorbă cu tata. Pentru ca să mă dea mai departe la facultate? Vai, dar după gândul lui, nici nu credeam că am să termin liceul, ce să mai vorbesc de cursuri universitare!

— N-ai să uiți, da?

— Nu. Vă găsește la școală?

— Da, aici la școală. Întreaga săptămână, în afară de simbăta după-amiază când plec la țară...

— Bine, domnule profesor!

S-a ridicat, semn că discuția noastră luase sfârșit, m-a luat ușor de braț, cu tandrețe și m-a condus încet pînă la ușa cancelariei. Înainte însă de a apăsa clanța, s-a oprit, mi-a prins capul în palmele sale și mi s-a uitat drept în ochi, adînc, prelung, cu o voluptate intensă ce nu i-o cunoșusesem pînă atunci. Am tresărit și am încercat să mă retrag.

— Nu, nu te speria, m-a oprit el zîmbind, vreau numai să-mi desfăt privirea în apele verzi ale ochilor tăi. Apele astea nu știi dacă-ți dai seama, sînt pline de liniște, ca adîncurile unei păduri. Și au o strălucire a lor, ceva aparte, ceva... înțelegi...

Nu înțelegeam nimic, nu-mi dădeam seama de nimic. Mă pierdusem cu totul, nu știam ce-i cu mine, iar îmi ardeau tîmplele ca prinse de febră, aș fi vrut să plec, nu au mai puteam să stau, întreaga-mi ființă era tulburată, ca sub năvala unei furtuni.

— Și te rog să nu-ți faci griji cu amenințarea de corijență! a zimbit el, deschizînd ușa cancelariei și poftindu-mă să ies pe coridor. Totul ține de așa numitul tact pedagogic. Da?

Am inclinat din cap și am oboșit repede scările, fără să mă uit înapoi. Dar am simțit prezența profesorului sus, în pragul cancelariei, urmărindu-mi plecarea, pînă ce am ieșit pe ușa înaltă a școlii.

M-am pomenit în stradă, tot amețită, cu gîndurile zburătăcite, mă loveam de lume umblînd ca o rătăcită, stăpînită de glasul blind și de vorbele acelea răscolitoare ale profesorului, nu, nu, nu, poate nu erau pentru mine, au fost roștite numai așa, ca o mîngiere trecătoare pentru cele ce-i povestisem, înmiresmate de euforia clipelor sau datorate sentimentelor filantropice și încurajatoare ale lui, atît și nimic mai mult! În definitiv, la ce mă puteam gîndi? Și către ce limanuri îmi puteam îndrepta corabia speranțelor?

Am ajuns acasă, i-am spus tatei dorința profesorului, el nu s-a prea arătat grăbit să se ducă la școală, nu vedea rostul întrevederii cu bătrînul dascăl, ce putea discuta acela cu un prăpădit de hamaj de la atelierele cefereului? La insistențele mele, totuși a trecut pe acolo într-una din zilele următoare și în seara aceea l-am văzut că intră foarte vesel, bine dispus, cum nu-l mai văzusem de multă vreme. Stăteam pe prispă cu mama, Traian se juca, punînd într-o tinichea nisip, cu o lingură de lemn, iar în casă Mioara își ondula părul cu fierul, întrucît pleca la o întîlnire cu un băiat, funcționar la primărie.

— Măninci? l-a întrebat mama de cum l-a văzut apropiindu-se, că ești plecat de azi dimineată...

— Mănînc, dar mai întîi vreau să am o vorbă cu voi...

— Cu care „voi”? a întrebat mama și a dat să se ridice.

— Nu, stai acolo că uite am să stau și eu.

S-a așezat și tata pe prispă, începuse să se întunece era cald pe stradă se auzeau vorbele repezite ale unor cheflii, iar în aer plutea mireasma teilor abia înfloriți ce inunda cartierul.

— Mario, a început tata scoțîndu-și pălăria și netezindu-și părul pe frunte cred că ne-a pus Dumnezeu mina-n cap! Da, da, nu mă privi așa, că nu-s beat și ce-mi iese din gură e adevăul adevărat!

— Ce vrei să spui? a încruntat mama sprâncenele și și-a strâns mai bine fusta sub ea pe prispă.

— Ce vreau să spun? Ce-ai auzit. O să scăpăm de sărăcie. Destul am răbdat, ne-am chinuit, uite cade casa pe noi, mîncăm ce dă Dumnezeu și nu ne mai vedem ieșiți la un mal, oricît ne-am zbate și am da din coate. Iar de muncit muncim fiecare, nu? Și tu și eu și copiii ăștia... Da' nu s-ajunge... Apăi ne-a blestemat ăl de sus și cu ălea două nenorociri de nu mai știu de mine și parcă am o negură pe ochi de văd tot întuneric înainte-mi...

A tăcut. a scos din buzunar o țigară, a aprins-o, a zvîrlit cîl colo chibritul și, după ce a slobozit un fum către înalt, a urmat:

- Și cum îți spuneam, gata Mario, dăm cu sărăcia la gard!

— Păi cum, omule? s-a mirat mama. Eu nu înțeleg nimic!

— Facem fata moșiereasă. Asta-i chestiunea. Și dacă e ea moșiereasă, nouă de ce ne-ar merge rău?

— Care fată? Ce moșiereasă? a făcut mama ochii mari.

— Fata asta. a noastră, a zis tata și a arătat cu capul către mine. O mărităm. Gata, am și aranjat. O mărităm cu un om mare, proprietar cu moșie, conac, trăsură. bani să-i întorci cu lopata! Scăpăm de griji, de necazuri, o duce și ea bine, noi la fel...

— Mă, tu ești zbanghiu? a pus mama mîinile cruciș pe piept și l-a privit pe tata lung, dintr-o parte. Sau vorbește țuica din tine? De unde mi vii cu poveștile astea? De la cîrciuma lui Vanghelis?

— Nu vin de niciunde, tu n-ai auzi că n-am pus strop de băntură în gură? Ce dracu'! Dar, parcă uite aș bea ceva de bucurie! Să fiu al dracului dacă n-aș bea! Că nu în orice zi te întîlnești cu norocul ăsta...

— Ce noroc, omule? a insistat mama. Despre ce e vorba?

Fără să se lase mult rugat, tata a povestit cum a fost la școală, după cum îi făcuse chemarea domnul profesor Păunescu. S-a cam codit la început să dea ochii cu el, că nu stia ce are să-i spună, în orice caz hănuia că era vorba de felul cum merg eu cu cartea, dar pînă la urmă și-a luat inima în dinți și a intrat în cancelarie. Nu era acolo. Secretara l-a spus să aștepte puțin, că domnul profesor e încă

la ore. Într-adevăr, după ce s-a auzit clopoțelul, pe coridoare și elevii de la seral au umplut curtea cu gălăgia lor, s-a ivit și domnul Păunescu. Tata i-a ieșit înainte i-a spus cine este...

— A? Domnul Runcu! a exclamat bucuros profesorul. Haide, domnul meu, să stăm puțin de vorbă. Dar mai întâi să duc catalogul la cancelarie. Îi trebuie altui coleg la ora următoare...

A plecat repezind ușile, pe scări, avea un mers vioi, săltat, elevii se dădeau la o parte să-i facă loc și s-a întors într-o clipă, tot așa în graba aceea, zorit nevoie mare.

— Să mergem în laboratorul de chimie, domnule Runcu, a propus el foarte amabil, prietenos, prinzându-l pe tata de braț. Nu este nimeni acolo și n-aș vrea să fim deranjați...

Au intrat într-o sală nu prea mare, cu multe rafturi, iar pe ele felurite eprubete, borcane, mirosind a chimicale. S-au așezat la o masă cu tăblie de marmură albă și dintr-una într-alta, domnul Păunescu a ajuns la subiectul pe care vroia să-i discute. Este un om cult, i-a spus tatei, a umblat mult prin străinătate, a strâns ceva bani de și-a cumpărat o moșie nu prea departe de oraș, la Izvoarele, moșie de care se îngrijește un bătrîn administrator Walter, pentru că el, avînd catedră universitară, a stat mai mult în București și n-a prea avut grijă de soarta pămîntului, de roadele lui și de ce mai trebuie într-o gospodărie țărănească. N-a fost înșurat niciodată, pentru că studiile făcute, călătoriile, munca la universitate, nu i-au dat posibilitatea să-și înjghebeze un cămin, cu atît mai mult cu cît viitoarea nevastă trebuia să stea mai mult singură și femeile, cînd se știu singure își găsesc să se distreze cu ce le trece prin cap... Așa ca să-și omoare timpul... De aceea, a socotit că vremea înșurătoarei nu este potrivită decît acum, la anii pensiei, cînd poate sta lingă femeia dorită și-i poate face toate capriciile. Are moșie, are bani, are tot ce-i trebuie ca s-o facă pe cea aleasă fericită cerîndu-i în schimb un singur lucru: corectitudine, cinste, sinceritate. A terminat cu Bucureștiul, un păcătos de preinfarct a pus capăt carierei lui universitare dealtfel era și timpul să se retragă, și a venit la Izvoarele, s-a stabilit acolo, de unde a fost chemat de un inspector școlar, dată fiind lipsa de cadre didactice, să predea „științele naturale” elevelor de la liceul „Elena Doamna”.

În timpul liber se delectează mergînd la vînătoare și împănînd păsări și animale pentru un muzeu pe care, vrea să-l deschidă peste un an sau doi în oraș. Muzeul de „științe naturale” este pasiunea vieții lui și-l va realiza, nu mai încapă îndoială. Să se mai liniștească însă timpurile, este încă război și războiul te împiedică să faci multe, datorită unor incertitudini atît ale prezentului, cît și ale viitorului. Așa stînd deci, lucrurile s-a gîndit, și s-a gîndit îndeung, că cea mai potrivită fată pentru el n-ar putea fi alta decît Talida, fiica Jolaneli Runcu o fată frumoasă, cuminte cu multă sensibilitate a auzit că are și talent la pictură; o fată sărmană care desigur, va ști să prețuiască bunăstarea ce i se va oferi fiindu-i devotată binefăcătorului ei cu trup și suflet. Fata, evident este însă elevă, dar își va putea continua studiile „în particular”, se va îngriji el de chestiunea asta și o va da și la facultate, pentru că dorește cu tot dinadinsul să-i perfecționeze instrucțiunea, cultura, s-o intelectualizeze cu alte cuvinte într-un mod deosebit. Va sta la moșie la conacul de la Izvoarele, nu va duce grijă de nimic, va avea tot ce-și dorește. De bunăseamă că-și va ajuta familia cu tot ce crede de cuviință, pentru că, spunea domnul Păunescu părinții trebuie să simtă ajutorul fiicei în orice timp și la orice nevoie, iar ușile conacului le sînt deschise tuturor cu mult drag, casa de la Izvoarele fiind socotită în viitor și casa dumnealor...

Tata a căzut pe gînduri nu se aștepta la o asemenea propunere, era ademenitoare în felul ei, își putea salva familia din sărăcie, desigur se vor schimba multe în viața lor, în definitiv fata tot trebuia să se mărite odată și-odată pe cine să ia? Pe vreun fluie-ă-vînt unul care să lege sărăcia lui de-a lor și peste toate astea mai vine și-o cură în plus la masă? Așa că a fost de acord, dar a rămas s-o întrebe și pe fată cu toate că ceea ce hotărăște el e sfînt și nimeni nu-i iese din cuvînt ..

— Ei, ce zici Mario, de toată treaba asta? a zis tata într-un sfîrșit, zvîrlind restul de țigară în mijlocul ogrăzii. Scăpăm sau nu de sărăcie?

Tot timpul cît vorbise tata îmi siroiseră lacrimi pe obraz, mă îneca plînsul, îmi țineam fruntea în palme pe genunchi, și suspinam, înăbușîndu-mi obida, amarul. Vai, ce soartă crudă mă așteaptă, gîndeam înnebunită de du-

rere, de ce mi-a fost mie scris să am soarta asta? Desigur, ca orice fată, visasem și eu că mă voi mărita, dar altfel îmi închipuiam legarea vieții mele de a unui soț, îl vroiam tânăr, exuberant, plin de optimism, să mă poarte tot timpul de mână, așa cum mă purtase odată Mircea, să-mi vorbească dragăstos, stăpinit de patima iubirii cum știam că voi fi stăpinită și eu, conviețuirea noastră să fie un vis frumos, o poveste adevărată de dragoste, pe care s-o fi trăit cu intensitatea unor sentimente ce ți le poate da numai tinerețea, anii aceștia frumoși, inegalabil de frumoși...

— Cîți ani are, Dionisie, profesorul ăsta? întrebuse mama într-un tîrziu cu glasul scăzut, copleșită și ea de cele aflate. Că zici că-i la pensie...

— Vreo șazeci și cinci...

— Păi...

— Ce „păi”? E un om mare, bogat, are moșie, trăsura, servitori, ți-am spus doar, fata noastră o să aibă o viață de prințesă! Iar cît despre noi...

— Nu se poate, omule! a zis mama cu hotărîre. Chiar dac-ar fi să fie ceva, nu se poate.

— De ce nu se poate?

— Nu mă vezi că am cîrpă neagră pe cap? Fetele astea la fel... Nu e încă anu' de cînd am îngropat-o pe nefericita aia o doamnă, zilele mele...

A început să plîngă, ștergîndu-și ochii cu colțul basmalei negre, se mai chinuia încă sărmana de ea, nu-i putea pieri așa ușor durerea săpată în inimă.

— Bine, om mai vedea noi, a zis tata gînditor, fără să se dea bătut. Dar norocul ăsta nu trebuie să ne scape din mînă! O dăm tără acte, aia o să facem... Și cîntărea mai încolo, după iarnă, dacă-i vorba să treacă anul de la Victorita...

M-am ridicat de pe prispă, am plecat ca o nălucă și am sărit gardul în grădină, am ieșit de-acolo în cîmp și am ținut-o tot într-o fugă pînă în pădure, sus, pe dealul Trifa. Era noapte, începuse să se lase răcoarea, cu cît mă îndepărtam mai mult de marginea orașului, cu atît liniștea se așternea tot mai adîncă, începuse să-mi fie frică doamnă, unde mă duceam? Unde? Nu mă uitam înapoi, nu vroiam să mă uit, nici pași nu azeam și nici glasuri, îmi era teamă că mă va ajunge tata din urmă, dar pesemne a fost atît de uluit de hotărîrea mea, încît a rămas, poate, acolo pe prispă

fără să facă o mișcare. Pădurea era rece, neagră, plină de taine, se auzeau foșnete și filfiri ciudate de aripi, începuse să mă ia cu frig, îmi clăntăneau dinții în gură. Unde aveam să mă ascund? Unde aveam să mă odihnesc? Și cit, oare, voi sta departe de casă? După cîțiva pași, prin rămurișul des, încărcat de întuneric, m-am oprit înfricoșată, m-am întors și am ieșit iar cu teamă spre marginea pădurii. M-am lăsat apoi pe deal mai în jos, din locul acela se vedeau îndepărtate ultimele case ale orașului, cu ferestrele clipind de lumină, trecea un camion pe șosea. I se auzea motorul cum gîfăia din greu și atunci, pentru o clipă, mi-a fulgerat prin gînd să alerg și să-i ațin calea, să-i cer omului de la volan să mă ducă departe, unde i-o fi voia, în lume. Mi-am dat însă repede seama, era o prostie, toate drumurile erau pline de soldați, de tunuri și căruțe, coloane și iar coloane, mărșăluind prin ceața prafului, plecînd sau venind de pe front, ce aveam să fac eu, o fată singură și temătoare, noaptea, prin locuri neumblate, lipsită de apărare, primejduită la tot pasul de răutatea oamenilor neoameni?

Orbecăind prin întuneric, am dat de-un șanț acoperit cu iarbă, fusese pesemne o tranșee, îi vedeam vara pe aici pe soldații regimentului înstruindu-se, trăgînd cu puștile în ținte de carton, desigur ei săpaseră șanțul acela cum mai săpaseră multe altele pe tot dealul. M-am așezat pe marginea tranșeei, cu rochia adunată sub mine și picioarele strînse; am rămas așa multă vreme, pierdută, cu privirea îndreptată către casele orașului, așteptînd. Era tot liniște peste cîmp, răsunau îndepărtat talăngile unor vaci sau oi la păscut, tropote de cai și uruit de roți se ridicau cînd și cînd în noapte pe șoseaua pietruită, apoi se lăsa din nou aceea tăcere a întunericului, lungă și grea, în care fiecare șoaptă a pămîntului te înfioară ca o amenințare. Am stat astfel, cu gîndurile împrăștiate, înecată în plîns, pînă ce ostenită m-a furat somnul și am adormit. cred că spre ziuă am adormit, culcată pe iarbă, dîrdîind de frig și de umezeala pădurii. M-am trezit dimineața, cînd a izbucnit soarele peste rămurișul pădurii și, înfricoșată că am să întîrzii de la școală, am alergat către casă, să-mi pun uniforma și să-mi iau cărțile. Era ultima zi de învățătură, ni se dădea apoi vacanță, nu trebuia să lipsesc, întrucît ni se atrăsese atenția că la prima oră ni se va comunica unde și-n ce fel vom presta

peste vară munca de război, obligatorie pentru toți elevii școlilor,

În poartă, însă, m-am întâlnit cu tata. Pleca la lucru, în cămașă, cu o flaneu pe braț și un pachet în mână. Cum m-a văzut, pe dată fața i s-a întunecat și ochii de gheață m-au fulgerat adânc.

— De unde vii, fă? m-a întrebat el, și luându-mă de-un umăr, m-a împins cu putere, izbindu-mă de gard. Nici n-ai plecat din casa mea și umbli noaptea teleleu?

Tăceam. cu capul ferit între palme, știam că mă va lovi, așteptam, o gheară nevăzută parcă mă strângea în capul pieptului, luându-mi răsuflarea.

— De ce ai plecat de acasă? Unde ai fost?

— Pe câmp...

— Pe câmp? Ai umblat așa lelea pe câmp? Eu pe câmp te-am crescut? Pe câmp ți-am dat să măninci? Spune. fă. pe câmp?

— Nu...

— Atunci? Ai auzit ce zile de îndestulare și liniște îți pregătesc și-n loc să te bucuri și să-mi mulțumesti, ți-a sărit tifna și ai luat-o din loc! Te întâlnești mie nu? De ce nu vrei să te măriți? De ce. fă?

— Nu vreau!

— Ce are omul? Unde mai dai peste norocul ăsta?

— Nu vreau așa noroc...

— Dar ce vrei tu? Pe cine să iei? Pe prințul Angliei? Sau pe ăla de la Alisabeba? Pe cine, fă?

Am rămas cu capul plecat, tot tăcută lângă gard, înfri-coșată, simțeam pământul rece sub tălpile desculțe, îmi era frig cu toate că soarele începuse a străluci peste oraș. treceau fetele la școală, când aveam să mă îmbrac, să mă piepten? Am dat să intru în curte. M-a prins însă, tata de păr și m-a lovit cu palma după ceafă într-atât de tare, încît am simțit cum mi s-au clătina creierii în cap de durere. A vrut să mă lovească a doua oară. dar m-am strecurat pe sub mîna lui și am fugit în curte ca o zvîrlugă, trecînd pe sub frînghia de rufe și oprindu-mă drept în grădină.

— Stăm noi de vorbă deseară, cînd mă întorc! m-a amenințat el din poartă. căuîndu-mă din ochi peste gard. Ori faci cum îți spun eu, ori drumul, în deal, lângă ălea două, la cimitir! Așa să știi!

N-am luat drumul cimitirului, cum m-a amenințat tata, atunci în poartă, pentru că pînă la urmă am făcut tot după voia lui și am apucat pe cel ce ducea la Izvoarele...

În ziua aceea, s-a întors seara de la lucru, beat, luase leafa și, de cum i-am auzit glasul în curte, am știut ce are să se întîmple. Fără să mă mai întrebe care mi-e gîndul, dînd cu ochii de mine, s-a repezit ca un uliu a luat de lingă burlanul casei un retevei de lemn și a început să mă lovească pe unde nimerea, făcut leșinată, abia m-au scos mama și surorile din mîinile lui.

— Afurisită, ce ești! striga el turbat, cu ochii aprinși de furie. Vezi cum trăim, și după ce că nu muncești, nici nouă nu vrei să ne aduci binele în casă? Toată viața am tînjit după un trai mai ca lumea și, cînd s-a ivit norocul, tu îi dai cu piciorul? Îți scot eu din cap ifosele, mița dracului!

Cîțiva dintre vecini au încercat să-mi sară în ajutor, mie mamei, celorlalte surori, dar tata parcă s-a întăritat și mai mult și înjurînd și blestemînd i-a scos grămadă în stradă.

— De ce intrai mă, în ograda mea? Ce vreți voi? Ce știți voi? În casa mea, știu eu ce fac, de ce vă băgați? Vă încontrați că vreau să-mi scot sărăcia din bătătură, că vreau să mă scap de ea? Am eu socotelile mele...

Am zăcut aproape o săptămîină, oblojindu-mă numai cu cîrpe umede peste vînatăile de pe întregul trup, stăteam tot timpul pe prispă afară, la soare, abia mă ridicam și, cu greu îmi trăceam picioarele, întocmai ca o infirmă ce-și ducea zilele de azi pe mîine. Însă mai mult decît suferința fizică, mă apăsă durerea nedreptului act la care eram condamnată faptul că trebuia să mă supun unei convenții ce era în atora sentimentelor mele, străină și deloc pe potriva năzuințelor, ale visurilor pe care orice fată și le făurește în pragul adolescenței. Plîngeam, dar lacrimile nu ajutau la nimic, slăbisem și arătam ca o umbrelă, privirea îmi era tot încețoșată, bolnavă și nu-mi era aminte de nimic, de tot re-î în jurul meu. Căutam singurătatea ca pe unica posibilitate în care-mi puteam aduna gîndurile pentru că vroiam să ju-

dec lucid, limpede, să-mi reconstitui ființa ce simțeam că se destrămă ca pînza unei ape; vroiam să mă ascund de propria mea conștiință ca de ceva grav și de care, socoteam, mă făceam eu însămi vinovată; doream să mă închid în mine ca într-o carapace, să fiu numai eu cu mine însămi, să-mi mistui durerea cu încetul, odată cu trecerea timpului ce avea să mă ducă spre un liman necunoscut...

Tata s-a mai întîlnit de cîteva ori cu domnul Păunescu. I-a asigurat că totul este în regulă și au hotărît ca pe la începutul lui august să se perfecteze înțelegerea. Nu era vorba încă de căsătorie de acte de mers la biserică, pentru că nu trecuse un an de la moartea soră-mi. mama se opunea cu înverșunare, dar profesorul a înțeles și a fost de acord ca la starea civilă să se meargă tocmai la iarnă, după Anul Nou. Iar acum, în primele zile ale lui august, ar fi fost bine, socotea dumnealui, dacă m-aș fi mutat deja la conac. Așa, ca o garanție... Pînă atunci el avea de făcut un drum la București, pentru a lămurii unele treburî în legătură cu pensia și cu o lucrare depusă la Academie, prilej, totodată, spunea el, de a cumpăra pentru mine și el cele necesare apropiatului eveniment: verighete, îmbrăcăminte, unele cadouri, lucruri pentru gospodărie și diverse alte nimicuri. Mie îmi trebuia, însă, dispensă de vîrstă, așa că pînă la iarnă numai bine se pulea rezolva și problema asta. Astfel stînd lucrurile la insistențele domnului profesor și cu consimțămîntul tatei, fără să se ia în seamă împotrivirea mea, lacrimile și zbuciumul meu, m-am mutat așa cum s-a hotărît, în prima săptămînă din august la Izvoarele, socotind ei că nu va trece mult și se vor face și cele legale...

Conacul era o casă mare, veche, boierească, situată departe de sat sau de vreo altă așezare prin împrejurimi în mijlocul unei vii și al unei livezi; zărind-o de la cîteva kilometri, acolo sus, pe deal, părea o corabie albă pe întinsul unei ape verzi și liniștite. Avea zece camere înalte, luminoase, dar numai vreo patru locuite, restul fiind lăsate în paragină, cum de fapt se dovedea a fi și întreaga clădire, cu tencuiala căzută și tavanele coșcovite, prin colțuri stărînd pînze de paianjeni și umbre de funingine. Într-unele din aceste odăi, pe dușumelele roase, murdare, se vedeau grămezi de știuleți de porumb, de cartofi, ceapă, saci de grîu, de ovăz, într-un cuvînt, încăperile acelea fuseseră

transformate cu timpul în magazine pentru recolta adunată de pe câmp, hambarele fiind deteriorate și neavînd cine să le păzească în pustietatea aceea. O cameră dintre cele părăginite era plină numai cu butoaie de vin, iar pe sub tavan, întinși pe ață, spînzurau mulțime de ciorchini de struguri, de-cum stafidiți, rămași acolo din alți ani, fără ca cineva să se fi apropiat vreodată de ei. Bineînțeles că prin toate aceste cotloane singuratice, neaerisite și murdare mișunau șoarecii în voie, mulțimile de găuri de prin dușumele și pereții crăpați demonstrînd fără dubii că ciudatele rozătoare duceau o viață liberă, nestingherită, în împărăția grînelor și a porumbului mucegăit.

Din toată această casă, a cărei strălucire apusese de mult și care se măcina cu trecerea vremii, după cum am spus, numai patru odăi erau locuite. Una era a bătrînului Walter, în care, pe lîngă soba de cărămidă, pat, masă și un dulap, avea și un foarte vechi *secretaire* în care ținea cîteva registre cam terfelite, cu tot felul de socoteli ale moșiei aflată în administrația lui. Altă încăpere îi servea domnului Păunescu drept atelier. Pe lîngă pereți, în rafturi se vedeau o mulțime de păsări și animale împăiate: un vultur cu aripile mari, întinse, parcă gata să-și ia zborul, două bufnițe, o gaită, cîteva rațe sălbatice, o ciocănitoare, cîteva fazani, un pui de urs și doi lupi mari, voinici, o vulpe și cîte altele. În mijlocul odăii era o masă cu placă de zinc, pe care erau rînduite cîteva borcane cu soluții, bețișoare, bisturie, ace, colaci de sîrmă, ghemotoace de paie, într-un cuvînt tot arsenalul trebuincios acestei îndeletniciri. Este de prisos, cred, să amintesc ce aer greu mirositor stăruia sub tavanul cu tenciuiala căzută aer ce poate nu fusese primit ani de zile, întrucît giurgiuvelele geamurilor negre de praf fuseseră bătute în cuie ca nu cumva, vreuna dintre vietăți, înainte de sacrificare, nerăpusă deci de vînător să ia din nou drumul pădurii sau al ascunzișurilor tainice. A treia odaie, aflată lîngă cea care servea drept muzeu și atelier în același timp și a cărei ușă dădea în coridorul comun, era ceea ce se numea „cancelaria” domnului profesor o cameră la fel de înaltă ca toate celelalte ce avea la geamuri draperii grele din pluș albastru, iar de tavan spînzura o lustră cu țurțuri de cristal învăluind discret o lampă cu gaz lucrată din porțelan foarte fin. Cîteva dulapuri masive, grele, încărcate cu cărți, majoritatea legate în piele, cu ti-

flurile scrise în auriu, ticsite după geamurile de cristal, un birou masiv, din stejar, de modă veche, acoperit cu postav verde, așezat lângă una dintre ferestre, două fotolii și o canapea din piele roasă, scorjită, covorul trențuit și soba de cărămidă cu olane se întreceau toate în vechime cu înseși zidurile dărăpănatului conac. Din această odaie, o ușă înaltă, în două canaturi, cu mânere din bronz dădea spre dormitorul profesorului, o încăpere încărcată și ea tot cu mobilă veche, în care patul cu tăblii înalte, sculptate, marea oglindă ovală din cristal prinsă între ferestre, pătată de rugină ca și dulapul cu doi amorași în bazorelief pe uși, atrăgeau atenția în mod deosebit. O casă, după cum aveam să aflăm mai târziu, moștenită de la tatăl profesorului, fost diplomat și aghiotant regal pe vremea lui Carol I, ce se stinsese din viață la adâncă bătrânețe, chiar în odaia în care fiul său, profesorul își trăia acum anii de pensie.

Cum am sosit la conac cu trăsura, într-o dimineață cu mult soare și o căldură înăbușitoare, adusă de Walter, domnul Păunescu mi-a ieșit repede în întâmpinare, jos, în curte, jovial și îndatoritor, luându-mi din mână micuțul geamantan din carton cu puținele lucruri pe care le aveam.

— O, fericită zi! a exclamat el puțin teatral, sărutându-mă patern pe frunte, sub privirile pline de zîmbet ale lui Walter. Apoi m-a luat de braț și m-a condus către scările de piatră ale conacului, roase de vreme. Cum ai călătorit? Obositor drumul, nu?

— Da, foarte obositor. Mai ales că am mers pentru prima dată într-o trăsură...

— Da, da, explicabil... a aprobat profesorul conducându-mă spre peronul larg și auster al conacului. Nu-i nimic, te vei odihni. Dar nu înainte de a lua masa...

Am intrat într-o încăpere largă, ce servise probabil pe timpuri drept salon, acum goală, pustie și de aci în coridorul întunecos pe ale cărui laturi erau înșiruite câteva uși înalte, sobre, cu vopseaua albă scorjită. Profesorul a făcut un pas înaintea mea, a apăsător pe-o clanță și m-am pomenit în camera-birou, așa numita de către Walter „cancelaria”. Ferestrele erau deschise și perdelele lungi fluturau în voie, aducând răcoarea livezilor din jur.

— Aici vei locui, mi-a spus profesorul și mi-a făcut loc să trec, punându-mi geamantanașul pe unul din fotolii. Este o cameră liniștită, de studiu. De fapt, este biroul meu... Ca-

napeaua aceasta, care trebuie să știi că este lucrată din piele de Cordoba, îți va servi drept pat, bineînțeles cu așternuturile respective, treabă de care are cine să se îngrijească la conacul meu. Știi că în această cameră și chiar pe această canapea s-a odihnit într-o noapte însuși regele Carol I? a adăugat el cu mândrie, plin de sine, pentru glorioul trecut al familiei sale. A venit la vinătoare, tatăl meu i-a fost aghiotant, dar... în sfârșit nu vreau să te mai obolesc, destul drumul ți-a fost potrivit, așa că despre toate astea vom vorbi altădată. Acum fă-te comodă până când am să trimit să fii invitată la masă...

După vreo zece minute cineva mi-a bătut la ușă. Era Walter, drept și impozant, cu barbișonii lui albi, zulufați, în alte haine decât cele de pe drum, având în mână o cană albă din porțelan.

— Am adus ape la domnișoara! a spus el reverențios, înclinând capul în semn de mult respect și supușenie. Acolo este lavabou, eu ajute spalat, toarne apa...

— Nu, mulțumesc, nu-i nevoie, am refuzat politicos și i-am luat cana din mână punând-o lângă ligheanul tot din porțelan, ascuns sub un prosop țărănesc, pe un dulăpior, din stejar. Am să mă servesc singură...

— Domnul profesor a spus se ajute...

— Știu, mulțumesc, i-am tăiat eu vorba și m-am retras.

Am mâncat pe terasă, afară, pe o masă rotundă din pai, cam putredă, sub ale cărei picioare, pentru stabilitate, Walter pusese niște bucăți de țiglă spartă. Era umbră, răcoare, în acel cerdac țărănesc, sprijinit pe stâlpi înalți din lemn, aerul curat îmi făcea destul de bine după zăpușeala drumului, iar briza ușoară ce venea dinspre pădurea nu prea îndepărtată îmi mângia ușor fruntea încinsă, ca și obrazii împurpurați de emoție. Profesorul se purta foarte delicat, atent, mereu îmi puneă cîte ceva în farfurie, avea grijă și-mi turna vin în pahar, în timp ce, bucuros din cale afară, mă privea îndelung, cu un stăruitor suris pe buze. Evident se citea pe întregu-i chip marea satisfacție de mă avea alături de el, de a fi de-acum a lui, așa cum poate visase dintotdeauna să se înfrupte dintr-un trup fraged, de copilă, dorință, ce, iată, i se împlinise, și de care era mîndru și neșpus de fericit.

— Spune, ce mai dorești? mă tot îmbia cu bunătățile de pe masă, căutînd să mă răsefe, de-acum într-un mod

foarte agasant, ce aproape mă enerva. Ce-ți mai trebuie?

Nimic. Mulțumesc... nimic...

Imi mîngîia ușor mîna, mi-o săruta și iar mi-o mîngîia. Atingerea buzelor lui umede, lipicioase, mă înfiora, producîndu-mi, spre deosebire de clipele petrecute în cancelarie, un fel de repulsie ce-mi dădea o senzație neplăcută de greață. Nu știu de ce, dar satisfacția aceea a lui trădată prin strălucirea stranie a ochilor albaștri, spălăciți, ca și prin zîmbetul superior și dezinvolt, desigur pentru faptul că reușise să aibe în mîna prada de mult rîvnită. Începuse să mă deranjeze, chiar să mă revolte. O asemuia fără să vreau, cu bucuria pe care îmi închipuiam că i-o prilejuia prinderea vreunei sălbăticiuni, ce urma, alături de altele, să completeze fastuos galeria celebrei faune din muzeu. Și poate că din clipa aceea, mai mult decît atunci cînd am înțeles că tata mă oferise ca pe o marfă ce avea să-i aducă cîștig, spun din clipa aceea am simțit că încep să-l urăsc de moarte pe acest om lipsit de scrupule, că nu-l pot suporta nici să mă privească, dar să mă mai atingă cu mîna că mă stînjenește prezența lui, respirația lui, numele lui... Vroiam să fug, oriunde numai să fug, să-mi pierd urma, dar, vai, nu fără să mă răzbun într-un fel, să-l pedepsesc pentru toată puterea aproape hipnotică avută asupra tatălui meu, întunecîndu-i mintea cu averea ce-o stăpînea, promițîndu-i-o, dar mai presus de orice pentru gîndul diabolic și josnic de a profita de situația mizeră în care ne aflam, de naivitatea părintelui meu ahtiat după înavuțire, sugrumînd visele unei fete ce abia începuse să cunoască viața să iese în lumina ei, în izbăvirile ei. Acum, el profesorul mi se părea un altul decît cel cunoscut la școală, dedublarea îi reușise pe deplin, rolul de *alter ego* jucat în travesti în propria lui piesă îl prindea de minune, dar îl și demascase în același timp; poate că era firesc, din moment ce prezența mea în casa lui îi dădea certitudinea satisfacției așteptate de mult. Și spre deosebire de prima mea întîlnire cu el, atunci în cancelarie, dar mai ales din cele din orele de clasă cînd îl divinizam pentru erudiția lui, pentru manierele sale, cînd mă simțeam fericită știindu-mă privită da, fericită, că eu eram cea aleasă spre a-i fi favorită, acum, omul mi se părea grotesc, o mască ascundea trăsăturile celui alt, cu toate că, prin tot ceea ce făcea, lăsa să se întrevadă același bărbat distins. Întregul eșafodaj, pe care nu cu mult

timp înainte fi urcasem în inchipuirea mea statuia, acum se prăbuşise. Iar jocul în care mă angrenasem, poate, fără voia mea, divinizându-l, se sfîrşise...

Dureros şi trist...

Nespus de trist...

Tăcută, rezervată, fără să-mi arăt entuziasmul pentru ceva anume şi fără să elogiez, aşa după cum poate s-ar fi aşteptat profesorul, noua mea viaţă, îmi petreceam zilele pe terasă, citind sau pictînd, tolănită într-un şezlong sau în faţa şevaletului, în aerul înmiresmat de ţară, înconjurată de linişte şi tihnă. Profesorul, împreună cu Walter, se ocupau de secerişul grîului, de aducerea batozei pentru treierat, de culesul fructelor şi al strugurilor ce dăduseră în pîrg, fiind mai tot timpul plecaţi în sat sau pe moşie, cu trăsura. Aşa că, de multe ori, la prînz mîncam singură. Seara însă, cînam împreună, tot afară pe terasă; el îmi povestea ce făcuse peste zi, cum îi mergeau treburile, iar eu îl ascultam privind joaca fluturilor din jurul lămpii, absentă la tot şi la toate, de parcă n-aş fi fost acolo. După aceea, nu prea tîrziu, mă retrăgeam în camera mea, îmi pregăteam aşternutul şi mă culcam pe canapeaua de lîngă perete, nu înainte de a mă urca pe un scaun să sting lampa de porţelan dintre tîrţurii de cristal ai lustrei. Şi, pentru că de cîteva ori am simţit pe cineva privind prin gaura cheii, la uşa dinspre odaia profesorului, încredinţată fiind că nu putea fi decît el, mi-am luat obiceiul de a stinge mai întîi lumina şi apoi să mă dezbrac, cu toate că-mi era greu să-mi aranjez lucrurile ca lumea prin întunericul odăii. Dar mai bine aşa, decît să fiu obiect de studiu şi admiraţie pentru distinsul meu protector.

Într-o noapte m-am trezit brusc din somn. Se auzea un ronţait continuu, ceva foşnea prin hîrţile de pe birou, apoi am simţit pe pledul ce mă acoperea o mişcare, urmată de chitcăieli scurte ascuţite. Evident era un şoarece, unul dintre rozătorii pensionari ai casei, ce ieşise de sub podeaua odăii şi pornise după mîncare. Am dat un tîpăt de groază şi, zvirlînd pledul cît colo, m-am ridicat brusc în picioare, pe canapea, cuprinsă de spaimă, tremurînd de frică de parcă aş fi fost cuprinsă de friguri. În clipa aceea, uşa dinspre camera profesorului s-a deschis şi în prag a apărut el, într-o pijama largă, somnoros cu părul cînepiu răvăşit pe frunte, ţinînd o lampă înălţată deasupra capului.

— Ce este? Ce s-a întâmplat? s-a apropiat, tirșindu-și papucii și dumnezeule, abia atunci, în lumina lămpii mi-am dat seama că eram aproape goală, cu furoul mult deasupra genunchilor și sinii ieșiți în deschizătura lui. De ce ai țipat?

Repede, înfricoșată, mi-am acoperit pieptul cu palmele și instinctiv, m-am lipit de peretele rece al odăii.

— Ai visat ceva urât? De ce nu vorbești? Ești speriată...

A venit, mi-a prins liniștit mîna, în timp ce cu ochii hulpavi mă cerceta nesățios de sus pînă jos; eu mă băgasem și mai mult în perete, tremurînd toată, tremura și el, eu, evident de spaimă, el, desigur, împins de instinctul pur bărbătesc, fiziologic.

— Vai, ce înspăimîntată ești, fetița mea! a zis blind, dar cu glasul tremurat, aproape șoptit, înălțînd și mai mult lampa să mă vadă mai bine. Vreun neobrăzat de șoricel, nu? a zîmbit apoi ușor, dar cu privirea tot strălucindă, mîngîindu-mi trupul ce se desena provocator poate sub furoul subțire. Ei, se mai întâmplă... Am să-l iau de urechi pe Walter, i-am spus doar să aibă grijă, să nu ai neplăceri...

S-a aplecat, a luat pledul de jos, l-a pus pe pat; a înălțat iar lampa, apropiînd-o și privindu-mă lung, stăruitor cu ochi nesățioși și bolnavi, pipăindu-mi cu uitătura lui aproape dementă, coapsele, șoldurile, sinii. Îi simțeam nelinștea tulburarea și asta mă înfricoșa cel mai mult...

— Vrei să dormi dincolo, cu mine? i-am auzit glasul aproape pierdut, stins. Știu, nu e statornicit nimic prin acte, dar ce mai contează niște hîrtii din moment ce ești aici și invoiala e făcută? Hai vino, ochii tăi mă îmbată, și picioarele astea divine și...

A întins mîna să-mi mîngîie coapsele, dar m-am ferit brusc într-o parte, lipindu-mă și mai mult de perete, îngrozită și plină de scîrbă. Atunci, pentru o clipă, i-am văzut mai bine ochii scînteind aprins ca la un nebun, cu pupilele albe mărite și deodată, cum mă fixase stăruitor, l-a cuprins un tremur cumplit zguduitor, gura i s-a umplut de bale, iar după o clipă ca retezat de-o coasă nevăzută, s-a prăbușit lîngă canapea, scăpînd lampa a cărei sticlă s-a făcut tîndări. Îndată covorul putred s-a aprins și vilvătaia a început să crească...

Tipătul meu de moarte, a zguduit ferestrele, pereții, tavanul. Am sărit de pe canapea, peste trupul ce se zvircolea

în neștire, lovindu-mă de un scaun și m-am oprit, schiopătînd, tocmai lingă birou. Idată a apărut Walter, cu un felinar de vînt în mînă, într-un halat de pînză, cu saboți de lemn în picioare. Văzîndu-l, mi-am tras repede rochia pe mine și m-am dus lingă fereastră. El s-a făcut a nu mă fi observat atunci, a pus felinarul pe birou și calm, a început să joace covorul aprins cu picioarele, pînă ce focul s-a stins și n-a mai rămas în cameră decît un fuior alburiu de fum, înecăcios și dens, ce s-a prelins curînd pe fereastră...

— V-ați speriat, așa este? s-a întors apoi către mine, în timp ce cu capul mi-l arăta pe profesor. Nu-i nimic, a dat din mînă liniștitor, cu un calm ce mă uimea. Criza... criza... asta epilepsia... Trece ca ploaia, nu-i nimic...

Și cu același calm, s-a aplecat să se îngrijească de stăpînul său a cărui boală se vede că i-o cunoștea de multă vreme, ca fiind un lucru obișnuit și care nu avea de ce să-l alarmeze. Profesorul se zbătea încă în spasme scurte, ghemuit cu fața lividă, schimonosită. Avea un aspect oribil, de evitat oricărei vederi. Walter a stat puțin lingă el, l-a lăsat să se liniștească; apoi s-a ridicat și mi s-a adresat iar, clătînd capul a dojană:

— Eu am spus la el... nu efort... nu dragoste... uite-l da nu-i nimic, trece... trece... La noi, domnișoara, la german, este o vorba: „Kurz ist der Schmerz und ewig ist die Freude!“. Scurta durere și veșnica bucuria... Da... da... Acum bolnav, mîine bucuria pentru dragoste... Bucuria asta, înse, plătește într-o zi...

Zîmbea, un zîmbet enigmatic și complice, subliniat de privirea aceea a lui de cotoi bătrîn, care știe multe dar se face a le trece cu vederea; îmi, dădeam seama ce înțelesese el din toată întîmplarea acelei nopți fapt pentru care am căutat o explicație, o lămurire să-i anulez părerea total nefondată și lipsită de sens...

— Am auzit un șcare, e rontăind... S-a urcat chiar pe canapea. Am țipat de frică și atunci, domnul profesor a intrat...

— Știe... știe... m-a liniștit el, dînd din mînă, cu același calm ce aproape enerva, cu zîmbetul statornic răzlețit între barbișonii zuluțați. Multe șoareci aici... știe...

A deschis larg ușile, l-a luat pe profesor de subțiori și l-a tras în dormitorul lui, punîndu-l pe pat, după care s-a întors, a întins meticulos covorul, a înclinat ușor capul, sa-

lufindu-mă cu un suris ascuns și a ieșit, călcînd ușor, cu grijă să nu facă zgomot. Eu am rămas la fereastra deschisă, privind cîmpul întunecat și ascultînd șoaptele îndepărtatului sat pînă ce s-au ivit zorile și soarele s-a înălțat peste pădure. N-a fost chip să mai pot închide ochii. Oricare alta în locul meu cred că ar fi fost supusă aceleiași stări de surescitare și neliniște, de teamă și infricoșare, așa cum am fost supusă eu...

După vreo săptămînă au venit toți ai mei de la oraș să mă vadă. I-a adus Walter cu trăsura, la inițiativa profesorului. Abia au încăput, stînd claie peste grămadă, încît arcurile trozneau la fiecă scurmătură a pămîntului. Sus pe capră, lîngă impozantul vizitiu, trona tata, plin de importanță, în hainele lui nou-nouțe, cu pălărie din pai și baston, pregătite de profesor pentru atunci cînd va fi nunta mea, dar pe care el le îmbrăcase de pe acum, socotind vizita la conac un mare eveniment.

Walter a tras la scară, au coborît cu toții, după care a dus trăsura sub șopron și caii la grajd, îngrijindu-se să-i țină apă și să le dea apă. Eu, împreună cu profesorul am așteptat, jos, în fața peronului. Era cald, soare fierbinte de august. de peste livezi venea o boare încinsă, gata parcă să aprindă pămîntul...

— Ei, bine ați venit, de ce v-ați lăsat atît de mult rugați? i-a întîmpinat profesorul, dînd mina cu fiecare, găsind pentru unul o glumă, pentru altul alta. Pofțiți sus pe terasă, dar mai întîi să vă spălați, drumul e prăfuit, drum de țară. Ei, Walter!

— *Ein moment!* s-a auzit acela dintre grajduri și a dat să se arate la vedere.

— Apă pentru musafiri, dragul meu, a poruncit profesorul. Gata! Repede!

— *Jawohl! Jawohl!*

Am mîncat pe terasă, serviți de Walter, în jurul mesei era o gălăgie de nedescris, fiecare spunea cîte ceva și se amuza, mama era încîntată. fața-i suptă prinsese parcă viață, lumină, stătea lîngă mine și mereu mă privea, căutînd să-mi citească gîndurile, în timp ce tata vorbea mereu cu profesorul, lăudînd vinul, mîncarea, aerul curat de la țară, liniștea...

După masă, surorile și cu mine am plecat prin livadă. iar tata cu mama, ținîndu-l pe Traian de mînă au vizitat

conacul și acareturile, dînd ocol curții, după care au venit și ei la umbra pomilor dinapoia casei.

— Trebuie reparație serioasă aici! a zis tata, arătînd către conacul dărăpănat, dar încă impozant prin măreția lui. Incolo, averea e destul de frumoasă, moșia-i mare, în-tinsă...

— Cu ajutorul lui Dumnezeu le vom face pe toate! l-a asigurat profesorul, privindu-și în zare lanurile de grîu. Acum nu mai am nici o treabă, decît grija gospodăriei. Numai că vremurile sînt cam tulburi, războiul ăsta mă neliniștește, frontul merge destul de prost...

— S-or termina și astea odată!

— S-or termina, desigur, o veni pacea. Uite, nu mai e un țaran în sat, nu gălesc brațe de muncă, am de secerat, am de treierat, apoi vine vremea porumbului, a cartofului. L-am trimis pe Walter și abia a tocmît cîțiva bătrîni, vreo doi mai tineri, dar rănîți, însă ce poți face cu ei? Iar femeile își vîd de-ale lor, spun că au bărbații pe front, lor cine să le muncească?

Seara, tot îngrămădiți în trăsură, cu tata din nou pe capră, în spatele coviltirului fiind legate și cîteva lăzi cu de-ale gurii oferite de profesor, ai mei au plecat către oraș. L-am urmărit de pe terasă multă vreme cu privirea, pînă ce au ieșit la drumul mare și s-au pierdut într-un nor de praf. Cît am fost de bucuroasă că au venit, atît am fost de tristă după ce, înserîndu-se am rămas singură în pustietatea aceea a conacului. Mă gîndeam la mama, la chipul ei blaîn și duios, la întrebările pe care căuta să mi le strecoare cît mai discret despre traiul meu aci, la țară, în proaspăta căsnicie; cît de înnecurată asculta totul, vorbindu-i despre statornica mea nemulțumire, despre durerea și întristarea ce-mi apăsau inima...

— Nu fac nimic, toată ziua! îi șopteam pe sub merii încărcăți de fructe, stau cîtesc, pictez, privesc cîmpul, am tot ce-mi trebuie, dar crede-mă, oricînd m-aș întoarce în sărăcia noastră!

— Este înțelegător cu tine, apropiat, e drăguț?

— Peste așteptări, dar nu-i asta totul, mamă. Înțelege că nu am o mulțumire sufletească, o satisfacție, o împlinire, totul a fost împotriva voinței mele, așa încît nu-l pot suferi pe omul ăsta lîngă mine, nu pot... Am avut, ca orice fată alte visuri...

— Ei, visurile astea, nu-s pentru sărăcia noastră...

— Știu, dar nici nu-mi pot fi zdrobite de poftele tatei!

— Taci, să nu te-audă, a căutat să mă liniștească mama. El este foarte încântat, laudă tuturor norocul tău, care, după cum spune el, este și al nostru...

Deci, am stat tot timpul pe terasă, urmărind plecarea trăsurii și tot acolo am aștepta-o când tirziu, noaptea s-a întors. Am auzit de departe tropotul cailor și glasul lui Walter îndemnându-i la drum. Micul dar de liniște ce mi-l oferiseră ai mei, prin scurta vizită făcută, acum se spulberase, nu-l mai aveam, furat fiind de viața austeră și retrasă a conacului. Am rămas aproape întreaga noapte afară, la masa de pe terasă, în tovărășia fluturilor ce roiau în jurul lămpii; cu ochii minții vedeam aievea odăile noastre scunde de la oraș. Îmi vedeam surorile dormind de-a valma pe unicul pat cu așternuturi mizere, în atmosfera aceea de sărăcie și apăsare, dar mă gândeam cu nostalgie și poate cu invidie la visele lor libere, ale lor și numai ale lor, stăpîne pe ele și, desigur, pe împlinirea lor. Pe cînd eu? Eu la ce mă mai așteptam? Totul îmi era închis, zăgăzuit, ca de-o stavilă pusă de-a curmezișul în calea unei ape, oprindu-i mersul liniștit la vale.

Trecea vremea și încă nu începuse seceratul, grîul avea de acum boabele grele, coapte, se scutura la cea mai ușoară adiere de vînt, veneau ploile, nu se mai putea intra în lan totuși se ducea pe apa sîmbetei. Mai în fiecare zi, Walter pleca în sat după oameni, dar nu prea găsea mîină de lucru și dacă găsea nu se înțelegea cu nimeni la preț, țăraniile aveau necazurile lor, munceau, dar vroiau să primească și un bun mai mult, ca să iasă din sărăcie.

Într-o dimineață a venit la conac un om cam de patruzeci de ani, cu fața pămîntie, acoperită de-o barbă mare, nerasă de multă vreme și ochi galbeni, adînciți în orbitele vineții. Pe cap avea o capelă militară, aruncată cam într-o parte, acoperindu-i într-un fel claia de păr crescut în neorînduială. Umbla destul de greu, întrucît avea un picior de lemn, fapt pentru care se sprijinea într-un toiag noduros ca într-o cîrje.

Profesorul era pe terasă cu mine, bea o ceașcă de cafea și-mi admira unul dintre tablouri, aproape terminat, ce înfățișa pădurea de un verde întunecat, iar peste ea, ca și

cînd ar fi aprins vîrfurile copacilor, prinsesem razele roșietice ale apusului de soare...

— A, uite-l pe ăsta, a lui Sticlete! a spus el privind peste balustrada terasei la țăranul invalid ce intrase deja în curte. ăsta mi-a fost odată argat. Ce este, măi Ștefane? Te-ai mai gîndit?

Încercase Walter să se înțeleagă cu el pentru seceriș, nu ajunsese ră la un preț, renunțase, omul venise acum singur, pesemne împins de nevoi, își făcuse desigur alte planuri, poate că pînă la urmă se învoia totuși...

— Să trăiți, dom' profesor! a înălțat capela invalidul și șontic-șontic, sprijinindu-se în toiag, s-a apropiat tot mai mult de terasă. Avea o uitătură rea, pătimase, ochii galbeni îi sticleau aprins în fundul capului, ca la șarpe. Îl caut pe dom' Walter...

— Pentru seceriș?

— Aha...

— Păi te înțelegi cu mine, s-a aplecat profesorul peste balustradă, să fie auzit mai bine. Rămîi la cît ai convenit cu Walter?

— Rămîn, ce să fac? s-a arătat el strîns cu ușa, privind pieziș pe sub cozorocul capelei. Ați văzut vreodată vreun sărac să se înțeleagă cu un bogat?

— Măi Ștefane, tu ai lucrat multă vreme în curtea mea, mă știi ce fel de om sînt, a încercat să-l înduplece profesorul. Și atunci?

— Vă știu, că d-ala am și venit, da mai e o chestiune...

— Care? S-o aud...

— Eu vin cu toate neamurile, vin la seceriș cum ne-a fost vorba, da tot pe noi să ne tocmiți și la treeriș. Ce ziceți?

— Ce să zic? a zîmbit înțelegător profesorul. Așa vom face!

— Și partea de grîu, rămîne parte, să n-avem vorbe!

— Mai încape îndoială, omule?

— Bine, atunci sănătate, să trăiți și mîine intru cu ai mei în lan. Începem de sus de la Adîncata?

— De acolo...

— Să trăiți!

A înălțat din nou capela, s-a întors și a plecat către poartă gheboșîndu-se pe toiagul lui noduros, bocînînd pămîntul cu piciorul de lemn, ce-l trăgea cu greutate după el.

— A fost un argat bun, dar cam certăreț, scandalagiu, mereu îi sărea țandăra din cîte ceva, crezînd că-l fură Walter la socoteli, a vorbit profesorul, în timp ce-l privea pe invalid ce tocmai ieșea pe poartă. Avea o calitate însă...

— Care?

— Era un foarte bun ochitor. Îl luam deseori cu mine la vînătoare. Știi cum îți doboră pasărea din zbor? Dintr-un singur foc! Acuma, uite-l a rămas beteag, i-a ajuns cuțitul la os, nu mai are de niciunele. Crezi că altfel venea la muncă?

— Nu mi-a plăcut privirea lui, am spus.

— Face pe-al dracului de cînd s-a întors de pe front, i-au intrat în cap ideile bolșevicilor de pe acolo de unde l-a dus frontul, de fapt a fost chemat și de vreo două ori pe la postul de jandarmi pentru propagandă comunistă. Încolo, cînd era zdravăn, muncea cît șapte, să știi.

Nu-i mai puțin adevărat că și de data asta, omul s-o dovedit sîrguincios, pus pe treabă, așa încît profesorul era tare mulțumit de felul cum mergea munca. Ce pot să spun este faptul că, după două săptămîni, Ștefan al lui Sticlete, împreună cu ai lui au început să ducă snopii la batoză, pentru treieris. Mai în fiecare seară, negru de praf și plin de sudoare, cu cămașa grea pe el, venea cum putea la conac, sprijinindu-se în toiag, cu niște hîrtii în mînă și-l informa pe profesor cum merge treaba, socotindu-se pînă la ultima centimă pentru cele muncite de el și de rudele lui...

— Bine, Ștefane, bine... îl asigura profesorul că totul este în regulă. Nu avea grijă. Vei fi mulțumit, ai să vezi...

— Eu... știți... nu vreau să mă tragă neamtu' pe sfoară, spunea el cu îndoială. Ȑștia-s ai dracului, îi știu. Ȑla, moraru' de la Roșița nu ne fura grîul la măcinis? Și cînd îi spuneam ne dădea afară, că de, era stăpîn?

— Walter, îl cunoști, nu-i din aceia...

— Tot sămînța aia e, dom' profesor! se arăta neîncrezător Ștefan. E șarlatan bătrîn, dar tot din sămînța aia. Eu d-aia zic, ca dumneavoastră să știți ce și cum umblă treaba...

— Am luat notă, nu avea grijă!

Peste vreo cîteva zile, într-o dimineată, profesorul a venit în camera mea, precipitat și neliniștit, cu ochii înțunecați de supărare, tremurînd tot de-o nervozitate ce nu și-o putea stăpîni. Abia mă sculasem, deschiseseam larg fe-

restrele să intre aerul curat al pădurii și al cîmpului. Ziua sfîrșitului de august se arăta a fi la fel de înăbușitoare și aprinsă de soarele arzător, ca și cele dinaintea ei.

— Ce este? Ce s-a întîmplat? am întreat eu, strîngînd așternutul.

— Walter! Ah, Walter!

— Ce e cu Walter? am făcut ochii mari, fără să înțeleg ceva.

— A plecat... S-a dus...

— Unde a plecat?

— Dracu' știe? A plecat... Uite, mi-a lăsat o scrisoare — și profesorul mi-a întins o hîrtie albă, cu un scris colțuros, dar ordonat — mi-a lăsat registrul cu toate socotelile la zi, cît și în ce fel trebuie să-i plătesc pe cei de la treierat, mi-a lăsat și banii pînă la ultimul leu... Totul în cea mai perfectă ordine. Dar a plecat. Unde? Nu știu!

În timp ce se plimba agitat prin odaie, cu mîinile la spate, plin de supărare, eu am luat scrisoarea lui Walter și am început s-o citesc. Cu meticulozitate și o ordine tipic germană, omul spunea că lasă treburile gospodăriei puse la punct — și înșirînd o listă de socoteli, fiecare cu explicațiile de rigoare — și pleacă, intrucît astăzi în țară altele sînt rosturile decît ieri. Din aliatul devotat, armata germană a devenit dușmană a românilor, iar el nu vrea să aibă neplăceri din această cauză cu autoritățile lor. Se duce la rudele lui, lingă Sibiu și de-acolo, poate, în patria sa. Va lua însă trăsura pînă la gara orașului, are ceva bagaj și nu poate să-l care în spinare atîta drum pînă la urcarea în tren. Dar domnul profesor să nu-și facă griji. După ce va sfîrși treaba, trăsura o va lăsa la poarta domnului Runcu, tatăl domnișoarei ce, în mod sigur, va binevoi s-o aducă înapoi la conac. În cei peste douăzeci de ani, el, chelnerul de odinioară din Leipzig, s-a simțit bine la moșie și-i mulțumește domnului profesor pentru tot ce a făcut, ca el Walter să fie considerat asemeni unui apropiat prieten. Iar Dumnezeu să-l aibe în pază...

— Ei, ce zici? m-a întreat consternat profesorul, luîndu-mi hîrtia din mînă.

— Ce să zic?

— Eu nu înțeleg un lucru, a urmat el, de unde pînă unde a mai scos-o și pe asta că armata germană a devenit dușmana românilor? De ce a avut nevoie de un asemenea pre-

text, total inventat și neavenit? Putea să spună foarte simplu, că vrea să se întoarcă acasă, la ai lui și gata!

— Chiar așa...

— Și cum de i-a venit așa, deodată, de plecare? Noaptea? Fără să-mi spună un singur cuvânt? Să mă lase în toilul muncilor, fără un ajutor? Afurisită treabă!

Profesorul fierbea îi vedeam bine că era numai un clocot de furie; ochii îi străluceau aprins, iar mina în care ținea scrisoarea îi tremura, fără oprire. Într-adevăr, situația era dificilă, se termina treierişul, începea culesul porumbului, trebuia adus grîul de la arie, nu mai vorbesc de vie. Walter se descurca, avea experiența atîtor ani în spinare, știa rostul prin sat, îi cunoștea pe oameni, avea relații printre negustorii de grîne și de vin cărora le vindea prisosul. Profesorul locuia la București, venea numai cînd și cînd vara la conac, unde se odihnea mergea la vînațoare sau se închidea în „cancelaria” lui și întocmea conferințe, cărți, studii ce-i erau necesare la universitate. Cel care avea grija gospodăriei era Walter. „mîna de fier” a moșiei. Tot timpul se dovedise de-o cinste ireproșabilă, nu i se putea aduce nici cea mai mică învinuire sau un gînd de suspiciune în privința „afacerilor”, dar acum, el era undeva departe și trebuirile moșiei aveau să rămînă desigur, fără un diriguitor de nădejde. Cît despre trăsură, nu era nici un temei de îngrijorare, profesorul fiind încredințat că fostul lui servitor, așa după cum avusese putința să-l cunoască, va proceda conform promisiunii din scrisoare.

Pe la amiază, a venit un vîr de-al lui Sticlete, de la arie, să ia niște saci. Omul era tot numai o apă, în cămașă, desculț, iar pe cap cu o pălărie de pai, făcută terfeniță, trasă adînc pe ochi, să-i țină umbră. Alergase, trebuiau degrabă sacii, batoza mergea din plin și nu era chip de așteptare. De la el, printre altele, profesorul a aflat cu uimire — ceea ce de altfel știa de-acum întregul sat, chiar cu o seară înainte — cum stau lucrurile în țară, explicîndu-și astfel plecarea grăbită a lui Walter. Mareșalul Antonescu fusese arestat la palatul regal și odată cu el și cîțiva dintre miniștrii săi cei mai apropiați. Regele vorbise la radio și anunțase întreaga țară că războiul împotriva aliaților luase sfîrșit și că armata a întors armele împotriva trupelor germane. Se cerea mult calm, liniște și ca fiecare să fie alături de noua ordine ce o impuneau forțele democratice...

— Este adevărat sau umblă numai un zvon, așa? s-a mirat profesorul, ascultându-l cu luare aminte pe vărul lui Sticlete, care se ostenea să lege sacii cu o sfoară, jos, în curte. Că aici, la conac, departe de lume și fără radio, trăim ca într-un pustiu...

— Adevărat, dom' profesor, adevărat, a întărit omul, dându-și cu un gest repezit pălăria pe ceașă. De dimineată la primărie și la postu' de jandari, i-au dat pătretu' jos din părete, mareșalului. Umblă vorba că se schimbă prefectii, primarii...

Zicînd acestea, a aruncat în spinare balotul de saci și a plecat zorit la vale către poartă, cu cămașa fluturîndă pe el, pierzîndu-se printre porumbiște.

— Nu-i a bine toată povestea asta! a zis profesorul căzînd pe gânduri, cu privirea pierdută într-aiurea peste dealuri. Nu-i a bine. Se pregătea de mult ceva în țară, mi-am cam dat seama, dar uite acuma presupunerile unora și altora s-au adevărit. A știut Walter de ce pleacă...

Toată seara, a stat într-o totală apatie pe terasă, tolănit într-un șezlong, cu chipul întunecat, trist, învăluit în neguri, fără să scoată vreun cuvînt. Nici eu nu l-am mai întrebat ceva. L-am lăsat în apele lui umblînd de ici-colo ca o umbră să nu-l tulbur, iar cînd s-a innegurat de-a binelea, m-am dus în odaia mea și m-am culcat. Ce puteam vorbi cu el? Ce știam eu, o copilă, despre rosturile politice din țară? Nimeni nu-mi deschisese capul în vreun fel și apoi altele erau grijile mele în acel timp, cînd orizontul mi se închidea la poarta conacului, așa încît nu-mi era aminte decît de visurile-mi furate și ținute aici ca într-o colivie...

7

— Lupii, măăă! Lupii!

Am tresărit. Glasul venea din ceturile albe ale ninsorii viscolite peste pichetul ascuns sub omăt. Era luat de vîntoasă și spulberat peste văile troienite, pierrea pentru o clipă

și iar răsuna în ecouri prelungi, ca un semnal de primejdie. L-am deslușit — era al sergentului Duță, ajutorul comandantului, dădea pesemne de veste patrulelor ce se apropiau luncind pe schiuri, către reședință, ca să fie cu ochii în patru și să nu cadă în calea jivinelor. Nu odată, haitele umblind după pradă, urcau până aici spre vârful muntelui hămesite de foame, înrăite, scoțind urlete înspăimântătoare, mai ales noaptea când atacau, înconjurând așezările și năpustindu-se în ogrăzi, dădeau iama printre vietăți.

Nu le auzeam acum urletul de groază. viscolul era prea puternic, suierind pe la ferestre dar mi-i închipuiam alergând prin văile albe, cu boturile întinse și limbile scoase, adulmecând prăzile. Și fără să vreau, amintirile mă duc înapoi la iarna aceea cumplită, când viscolea ca și acum și tot ca și acum, singură în odaia mea de la conac, am trăit scene pe care nu le pot uita. Pentru că trebuie să se știe, iernile mele n-au fost iernile bucuriei, nu le-am așteptat asemeni altor copii, cu încântare și veselie pentru joacă, pentru a alerga prin zăpadă, la săniuș sau stînd la fereastră să-l aștept pe Moș Crăciun cu daruri. Iernile mele mă găseau vrînd cărbuni cu gălețile de lingă depoul gării, cărînd vreascuri cu spinarea de prin crîngurile din marginea orașului, dîrdînd de frig în drum către școală și acasă, sub cuvertura rărită, ducînd cu sania sifoanele domnului Vanghelis sau spălînd rufe la doamna Leontina, proprietara magazinului de mercerie și îmbrăcăminte pentru mirese, unde pînă la urmă am fost nevoită să muncesc. Aici, în camera asta aproape goală, în fața colii albe de hîrtie, adunîndu mi gîndurile pentru a le împărtăși mai apoi celor ce vor să mă cunoască, așteptîndu-l pe anchetator și ascultînd viscolul de afară, retrăiesc aievea iernile acelea ce acopereau cu voalul lor alb negrele noastre suferințe.

Stefan al lui Sticlete s-a oferit să aducă trăsura profesorului de la oraș. M-am dus și eu cu el. Am plecat cu căruța preotului ce căra cherestea pentru turla clopotniței. Trăsura am găsit-o în curte, se juca Traian în ea, supravegheat de Anișoara. Căii erau priponiți de gard, mîncau fîn. Îl adusese tata de la domnul Vanghelis. El nu era acasă, nici mama, se duseseră la lucru, la fel ca celelalte surori, în afară de Anișoara care avea serviciu după-amiaza.

Al lui Sticlete a pus caii la trăsură, după care s-a urcat pe capră, a luat biciul în mînă și m-a pofțit să mă urc.

— Hai, domnișoară, că ne-apucă noaptea pe aici...

N-o văzusem pe mama, îmi părea rău, dar i-am spus Anișoarei că am să vin într-o duminică pînă nu încep ploile de toamnă. Traiam s-a desprins cu greu de trăsura, vroia să-l plimb și pe el; pînă la urmă l-a luat soră-mea în brațe și l-a băgat în curte, încercînd să-i potolească plînsul cu vorbe mîngîietoare.. Am luat-o pe cîteva străzi și am ieșit pe cea cu multe prăvălii. Invalidul, oprit la un atelier de dărăcit lînă, dăduse să i se lucreze cîteva caiere, a luat apoi niște șine de fier pentru potcoave, cîteva sticle de lampă și a pornit spre piață să vadă cum mai merge vînzarea purceilor. Tocmai cînd am trecut prin fața primăriei, l-am văzut pe Mircea, în uniorma lui de liceu militar, cu bascul în mînă, deoarece îi era cald, alături de o fată ce ducea sub braț o rachetă de tenis. Îi spunea, pesemne ceva vesel, imitînd parcă pe cineva, de vreme ce ea se amuza teribil, rîzînd să se prăpădească, nu alta. Se mai înălțase, se împlinise ca bărbat, era mai voinic și mai bine legat, arăta tot atît de elegant și de distins cum îl cunoscusem. Nu m-a văzut, de altfel nici nu putea, pentru că trăsura a cotit foarte repede către piață, dar întîlnirea aceea, chiar pentru cîteva clipe mi-a răscolit niște amintiri dureroase, m-a făcut să-mi dea lacrimile și să simt tot tîmpul o apăsare în capul pieptului. S-o mai fi gîndind, oare, la mine? m-am întrebat în leagănarea trăsurii. Și chiar dacă ar fi fost așa, la ce mi-ar mai fi folosit? Cred că și el m-ar fi condamnat, dacă ar fi aflat cum îmi așezasem viața, dar tot atît de adevărat este și faptul că trebuia să înțeleagă că nu eu însumi hărăzisem acest destin, ci cu totul alte împrejurări nedorite, îl hotărîseră.

De cum a intrat trăsura în piață, o mulțime imensă mi-a atras atenția. Sute de oameni, femei și bărbați, copii tărani și țirgoveți, soldați și prăvăliași erau adunați cu toții în jurul unei tarabe, transformată ad-hoc într-un fel de scenă pe care se vedeau urcați cîțiva inși cu arme în mînă, și cu brasarde tricolore pe braț. Cel care vorbea, căci cineva spusese ceva cu glas tare, răspicat era un bărbat nu prea înalt, cu părul tuns scurt și frunte înaltă. Insul zvîrlea mereu pumnul în aer și cerea mulțimii, de aci, și din tot orașul, să pună mîna pe arme să intre în gărzile patriotice, că vor veni zile grele în luptele cu nemții în retragere și trebuie să-și apere libertatea abia dobîndită cu cîteva zile mai înainte.

Cînd al lui Sticlete a oprit trăsura mai la o parte și m-am uitat mai bine, mi-am dat seama că acela nu era altul decît nașul Cristescu. Agitat, înflăcărat, cu privire aprinsă, scînteietoare...

— La arme! La arme! a prins a se agita mulțimea.

Ascultînd sutele de glasuri învălmășite în tulburarea aceea, m-am cutremurat. Ce avea să fie? Iar război?

— Afară cu bandele lui Hitler din țară!

— Afară! Afară!

— Să punem mîna-n gît miniștrilor lui Antonescu!

— Și bogătaşilor, că ei ne-au vîndut țara!

Ștefan al lui Sticlete a stat ce a stat pe capra trăsorii, ascultînd cu urechea întinsă către mulțime. Îl vedeam cum nu are astîmpăr, se întoarce cînd într-o parte, cînd în alta, la fel ca unul care ar sări într-o apă dar încă nu-l în-deamnă curajul. Pînă la urmă a lăsat biciul pe capră, mi-a spus să-l aștept olecuță, a coborît cu greu pe roata trăsorii și, șontic-șontic cu piciorul lui de lemn, a pornit către cei adunați în jurul tarabei și s-a pierdut în mulțime. L-am vă-zut după o clipă, sus, lîngă nașul Cristescu, dînd mîna cu toți cei din juru-i după care și-a potrivit capela ponosită pe claua de păr, și-a trecut odată palma peste barba mare, nerasă și a tunat cu glasul dogit, de s-a cutremurat toată piața:

— Da' cu moșierii ce facem, oameni buni? a privit as-pru peste mulțime. Lor nu le punem mîna-n gît? N-a venit vremea noastră, a țăranilor necăjiți? Că uite, m-au trimis ăi mari să-mi pierd picioru' pe unde nu mi-a fost gîndu' și acum să nu dea socoteală? Moșierii să ne dea pămîntu' că noi îl muncim și-n el să ne-gropăm oasele!

— Așa e! Așa e! Jos cu asupritorii!

— Nu vrem să mai lucrăm în dijmă! Nici să mai fim argați!

— Bravo, soldatule! Bravo, băiete!

Ascultam cutremurată, cu inima cît un purice, răzvrăti-rea aceea, a celor adunați acolo l-am zărit și pe tata prin mulțime totul mă impresiona și mă înfricoșa în același timp, căutam să-l văd mai bine pe tata dar, oricît m-am străduit, n-am mai dat cu ochii de el poate că fusese numai o pă-rere a mea de-o clipă. Și nici pe nașul Cristescu nu l-am mai văzut...

Ștefan al lui Sticlete s-a întors, s-a urcat tot cu greutate pe capra trăsuri și, după ce a luat biciul în mână, s-a răsucit către mine și mi-a spus ca o scuză :

— Mă iertați, domnișoară, dar m-am răcorit și eu olecuță ! Că se zice că ni se va da pământ, așa o fi oare ?

— Nu știu, am bliguit eu. N-am de unde să știu...

— O da Dumnezeu și s-o face dreptate și pe pământu' ăsta !

A scuipat în palme, a tras de hățuri, a înălțat biciul...

— Acuma mergem către Izvoarele, a mai zis el, îndemnînd caii la drum. Aș fi vrut să văd cum mai merge tîrgu' pe aici. dar nu mai e vreme. Diii, afurisișilor !

A venit toamna cu ploile lungi și triste, cu noroaie și frig, n-am mai avut cînd să mă mai duc la oraș și nici ai mei n-au mai venit pe la mine, pentru că nu avea cine să mai mîne trăsura, să se îngrijească de cai și cîte mai erau prin gospodărie. Profesorul slăbise, o ducea din ce în ce mai rău, îl găsisem de cîteva ori căzut pe dușumele, doborît de epilepsie, ba în dormitor, ba în muzeu, nu știam ce să-i fac, cum să-i vin în ajutor, dar amintindu-mi ce-mi spusese Walter, îl lăsam așa pînă ce-și revenea singur, se scula, se spăla cu apă rece pe ochi și se așeza pe-un scaun să se odihnească. Niciodată, cît am stat la conac, nu m-am arătat a ști de boala lui, bănuiam că se jenează și că, atît cît poate, și-o ascunde, să nu i-o cunosc eu. Umbla de-acum singur prin sat, tocminîd căruțe ca să ducă grîul la oraș și ca să ia oameni pentru culesul cartofilor sau al porumbului ce rămăsese pe cîmp. Iar pentru menaj, intrucît nu mă lăsa să mă descurc singură la bucatărie, adusesse o bătrînă din sat. Paraschiva, care venea de trei ori pe săptămînă să spele, să gătească, să se îngrijească de păsări și de cîte mai erau prin ogradă. Mă înțelegeam bine cu ea, era o femeie respectuoasă, așezată. Îmi spunea „cocoană” și aproape că mă rușinam auzind apelativul ce parcă nu mi se potrivea de loc. De multe ori o surprindeam cum mă privește compătimitor citeam în ochii ei o ascunsă durere. Îmi urmărea mersul, mișcările, tot ceea ce făceam, înțelegeam limpede că mă admira, mă plăcea dar în același timp mă și nefericea pentru că venisem la conac, atît de neîmplinită și aveam să fiu soția profesorului.

— Amar de viața mătăluță, cocoană ! o auzeam cînd și cînd vorbind de una singură prin odăi, în urma mea, dar

cam pe șoptite să nu o audă vreo ureche străină. Ți-ai îngropat tinerețea între zidurile astea! Eh, Dumnezeuule, unde duce pofta de avere...

Mă condanna și ea, cum poate mă condamnau atîția, știam lucrul ăsta, dar cine din sat, dintre cei care au-ziseră ce fel de nevastă își adusese profesorul, nu mă acuza pentru pasul meu socotit necugetat, dornică, după spusa tuturor, numai de înavuțire? Dar, știa oare, careva adevărul? Ce e în sufletul meu? Ce durere îmi apasă inima? Și cum ajunseseam acolo împotriva voinței mele?

Zilele erau din ce în ce mai întunecate, triste, începuse lapovița, pluteau niște neguri peste pădure și peste sat, sute de ciori croncăneau deasupra mîriștii, cîmpului, în odăi bătrîna făcea de-acum focurile, sobele scoteau fum și cărămida lor mirosea a încins și a pămînt ars, dîndu-mi o senzație plăcută de căldură și moleșală. Profesorul căzuse la pat, îl găsisse într-o dimineață Paraschiva cu gura strîmbă, cu mîna și piciorul stîng paralizate, nu le mai putea mișca și nici de vorbit nu mai vorbea, mai mult sîșia cuvintele și se ajuta de gesturile mîinii zdrene ca să se facă înțeles. M-a chemat, m-am dus la el, era palid, cu fața alungită și ochii adînciți în orbite, mi-a prins mîna și a încercat să-mi zîmbească, vroia să-mi spună ceva, dar nu reușea și, pînă la urmă, a renunțat. Mi-a făcut atunci semn să mă așez pe scaun alături de patul lui și m-am susupus dorinței lui, așa cum faci voile unui bolnav. A rămas multă vreme privindu-mă ca pe o icoană, mi-a arătat mîna și picioarul paralizate și am dat din cap în semn că am înțeles, spunindu-i să stea liniștit, că vom trimite după un doctor la oraș și are să se facă bine. A dat din cap că nu-i nevoie, să ne vedem de treabă dar arăta spre fereastră că începuse ninsoarea și chipul i s-a innegurat. Desigur, se gîndea la porumbul ce rămăsese pe cîmp, înglodat în noroi și la cartofii neadunați. Eu am înălțat din umeri neștiind ce să-i spun, dar el mi-a făcut semn să stau liniștită, să nu-mi fac griji, alea erau grijiile lui, el era fericit că eram lîngă el, că-mi putea mîngîia mîna și privi în ochi...

Venea bătrîna, îi aducea mîncare, îl ajuta să se servească, după ce-l spăla mai întîi pe față cu un șervet ud. Apoi îl învelea cu pledul, îi potrivea perna și pleca la treburile ei. Eu stăteam dincolo, în camera mea, îi auzeam descori chemările, glasul acela stîns și rugător îmi făcea

rău, dar căutam să nu-l aud și-mi făceam de lucru citind, pictînd sau, pur și simplu, privind afară pe fereastră cum ninge și cum se albește cîmpul pînă departe spre sat. Nu, nu mai puteam suporta, aș fi vrut să fug, să plec de-acolo, conacul mi se părea un mormînt pe dealul înzăpezit. uitat de lume, între zidurile căruia eram condamnată, fără voia mea, să-mi macin cei mai frumoși ani ai vieții... Întreaga zi nu făceam deci nimic, bătrîna îmi aducea mîncare, mă ruga să mai ies prin ogradă sau să trec pe sub pomii din livadă, încărcăți de zăpadă, nu, nu era bună singurătatea aceea a mea, îmi spunea, dar eu refuzam și așteptam să se lase amurgul albastru al serii, să aprind lampa și să mă culc, să uit de mine. Însă durerea celui de dincolo, glasu-i rugător și stîns, strigat de multe ori în noapte, mă făcea să tresar să mă ridic în capul oaselor și să rămîn astfel, așteptînd să se ivească zorile...

A trecut Crăciunul și Anul Nou, zile triste pentru mine, mi-am amintit de Victorița și de tragedia ei, au venit cîțiva copii din sat cu colindele, înfruntînd nămeții, i-a primit în odaia lui profesorul, privindu-i cu ochi bolnavi, rătațiți, mi-a făcut semn să-i dau de sub pernă portofelul să trag afară cîteva bancnote și să le ofer celor ce cîntaseră atît de frumos și înduioșător. Nu mai știam nimic de ai mei, nici ce se petrece la oraș. Eram o izolată de lume, de parcă aș fi fost o naufragiată pe-o insulă în mijlocul unor ape albe, întinse, fără sfîrșit. Mă îngrozeau zilele ce le așteptam, îngrijorată de soarta profesorului, care nu vroia să fie consultat de nici un medic, dar a cărui situație, în loc să se îmbunătățească, așa cum spera el, se înrăutățea tot mai mult, dîndu-ne mie și bătrînei, de gîndit. Așa că n-am mai așteptat și i-am scris tatei, cerîndu-i să vină neîntîrziat, să-mi spună ce să fac și dacă poate să aducă și un medic. Dar să se grăbească, intrucît viața profesorului era în primejdie și pe mine, singură, mă cuprinsese teama în pustiul acela al conacului, departe de lume. Tata m-a ascultat și a venit într-o dimineață cu o sanie de la oraș, împreună cu un medic bătrîn.

— Tată! i-am ieșit eu în întîmpinare, cu chipul răvășit de plîns. Sînt disperată! Ce să fac? Nu mai stau aici. Cum se face seara, mi-e teamă pînă și de umbra mea...

— Liniștește-te, nu fi proastă! m-a prins el de după umeri. Uite, am adus doctorul. M-a costat o grămadă de

bani, sania asta, abia l-am convins pe birjar să bată drumul pînă aici...

— A nins mult, știu, e greu...

— Păi? Și de cînd boalește așa?

— Da, mai țin minte de cînd? De săptămîni. Și mata, și mama să nu mai dați pe-aici!

— Dar ce, crezi că stai la colțul străzii noastre? m-a repezit tata. Sînt atîția kilometri! Să venim pe jos pe nămeții ăștia? Ai adăpost, ai mîncare, căldură, treabă spui că nu faci, ce-ți lipsește?

— Uite, mai vine cîte o nenorocire din astea...

— Nu ești tu de vină. Lasă, că se aranjează...

A intrat cu doctorul la bolnav. Medicul și-a scos paltonul, s-a așezat pe scaun, și-a pus gentuța pe pat și a dat pledul la o parte, să-l examineze pe profesor. Acesta, cum l-a văzut pe tata, a prins a zîmbi; evident, se bucura, iarna era destul de grea, dar a venit tocmai de la oraș să se intereseze de sănătatea lui. Tata i-a făcut semn să stea liniștit, dîndu-i a înțelege că, din moment ce-l consultă doctorul lucrurile vor merge spre bine. Dar doctorul a stat foarte puțin în odaia profesorului, după care și-a adunat stetoscopul, tensiometrul, a lăsat pe noptieră cîteva sticlute cu medicamente și o notiță cu prescripții cum să fie luate și a ieșit, făcîndu-ne semn să-l urmăim.

— Ce este? l-a întrebat tata, luîndu-l de braț. Speranțe, ceva?

— Mai nimic! a dat el negativ din cap, îmbrăcîndu-si paltonul. Hemoragie cerebrală pe un fond de epilepsie. Apoi tensiunea arterială îmi dă de gîndit. Se poate prăbuși din clipă-n clipă...

— Tată, l-am rugat eu cu lacrimi în ochi, te rog să rămîi cu mine. Nu mă lăsa singură!

— Bine, bine!, mi-a dat el de înțeles că trebuia să-l las în pace, întrucît era ocupat cu plecarea doctorului. Vom vedea...

Și așa cum am dorit, m-a ascultat și a rămas. Doctorul a plecat cu sania cu care venise, pierzîndu-se în ninsoarea cîmpului, iar tata m-a urmat în odaia mea, puțin îngîndurat abătut din pricina situației ce se crease. Dincolo de uși se auzeau iar gemetele bolnavului, stînsse, repetate, ca un ecou pierdut în depărtare. Tata le-a ascultat o clipă, a dat nemulțumit din mină, s-a așezat pe unul dintre fotoliile din

piele și mi-a zis să nu mai am grija profesorului pentru că în mod sigur medicamentele îl vor liniști. Apoi va mai vedea ce este de făcut.

— Ascultă, tu, m-a prins el într-un tîrziu de braț, vorbind cam pe șoptite, bărbatul ăsta al tău — și a arătat cu capul către camera bolnavului — și-a scris vreun testament, ceva?

— Eu de unde să știu? am înălțat nedumerită din umeri. Mă duc rar în odaia lui și atunci numai cînd e bătrîna. Altfel, mi-e frică..

— Normal ar fi să-ți lase averea, nu? a zis tata tot pe șoptite, dar cu glasul mai aprins ca la început. Că doară îi ești nevestă, nu? Bine, nu sînt acte, dar întîi nu s-au făcut din pricina dispensei tale și al doilea, că uite, abia a trecut anul de la moartea Victoriței. Și trebuia s-o ascultăm și pe mumă-ta, nu? Doar așa mi-a fost înțelegerea cu profesorul, că facem actele acum, după sărbători. A stăruit să te dau mai din vreme la conac, uite te-am dat, cred că nu și-o schimba gîndul..

— Ce gînd?

— Cum, ce gînd? s-a mirat tata. Să te ia de nevestă!

— Dar mata nu-l vezi cum arată? am zis eu puțin revoltată. Însurătoare îi mai trebuie?

— Nu știu, am să mă înțeleg eu cu el, nu s-a lăsat tata, cu aceeași îngrijorare pe chip. Măcar cununia religioasă s-o facem. Chemăm popa din sat... Și-apoi îi zic de testament. De ce să nu-i zic? Te-a vrut, m-a bătut la cap să i te dau, eu te socot nevasta lui, nu? Știe o lume întreagă că te-a adus la conac, n-o să te lase, doamne-fereste, pe drumuri! Dacă pleacă dintre cei vii, conacul și moșia sînt ale tale. Drept și pe cînstite! Uite sînt aproape șase luni de cînd stai lîngă el..

Tata se aprinsese la vorbă, era precipitat, nervos iar cînd și cînd bătea darabana cu degetele pe marginea fotoliului. Afară continua să ningă, era amiaza, dar începuse a se lăsa o ceață densă ce acoperea, cu încetul zărilor albe.

— Fata mea, a zis tata tîrziu tot cu glasul scăzut. Este vreo sanie pe aici, pe la conac?

— Este...

— Caii sînt buni?

— Buni, îi mai țesală din cînd în cînd bătrîna, le dă apă, mîncare. Sînt în grajd...

— Uite ce-mi trece prin cap, m-a prins el de mână și m-a tras mai lângă el, să-i fie vorba auzită mai bine. Mă duc în odăile alea, iau vreo zece-cincisprezece saci cu grâu, o butelcă-două de vin, ce-oi mai găsi pe-acolo de-ale gurii și duc toate astea la noi acasă, la oraș. Vindem grâul, avem cu ce trăi. Vanghelis de-abia așteaptă. De-aia întrebam de sanie și de cai. Bătrîna e aici?

— Nu, e plecată în sat. Vine numai de trei ori pe săptămînă, așa a fost tocmită...

— Tocma' bine! Și-a frecat tata palmele, plin de mulțumire. Dar la urma-urmei, s-a întors el, de ce să ne fie teamă? Și de ce să ne ferim? Nu e averea ta? Nu poți face ce vrei cu ea? Eheii...

Zicînd acestea, s-a ridicat, a ascultat puțin la ușă să vadă ce face profesorul, după care a ieșit din odaie, făcîndu-mi semn să rămîn și să-mi văd de treabă. L-am auzit pașii apăsăți pe dușumelele putrede ale coridorului, după care n-a trecut mult și am văzut sania trasă în fața peronului, cu caii înhămați, pe spinările cărora fuseseră aruncate niște pături trenuite, să nu-i ningă. L-am zărit apoi pe tata cărînd în spinare un sac de grâu, pe care l-a aruncat afară pe cimentul terasei. A mai venit cu unul. Și a mai adus încă unul. Apoi pe al patrulea...

Am dat perdeaua la o parte, l-am privit puțin îngrijorată, dar el m-a văzut și m-a făcut complice cu ochiul, zîmbind și dîndu-mi a înțelege că știe el ce face. N-o să stea grâul să putrezească în odăi; și dacă profesorul nu lasă nimic scris, pune te miri cine mîna pe el? Iar cei de la oraș să moară de foame? Pînă îl va determina să scrie în testament că averea lui, după moarte, va intra în posesia soției, cu numele așa și așa. Luată de bună voie și nesilit de nimeni, e bine să se asigure de ceva bucate, că nu se știe cum vor deveni lucrurile. În definitiv, ca soție, ea poate face ce vrea cu ce va rămîne de la răposatul... Și de ce n-ar începe de pe acum să-și pună la adăpost lucrurile, să-și ajute familia?

Tocmai cînd pe terasă stîva de saci începuse să crească jos în vale, la poartă, s-au văzut peste uluci niște căciuli fugiute, mișcîndu-se încoace și-n colo. Tata s-a oprit din lucru și a privit într-acolo. Erau niște oameni din sat, de bună seamă. Dar ce vroiau? Unul a încercat poarta, altul s-a înălțat pe ulucă...

— Ce vrei, mă, fraților? a dat tata strigare de sus, de ne terasă. Cu ce rost prin nămeții ăștia?

— Vrem să vorbim cu proprietarul' a zis cel ce se urcase pe ulucă, un ins cam cocîrjat, îmbrăcat într-o fleandură de cojoc. E acasă?

— Eu sînt proprietarul! a zis tata sumetîndu-se și venind mai la marginea terasei, să fie mai la vedere. Ce vrei?

— Dumneata ești? a mai întrebat acela neîncrezător, punînd palma streășină la ochi, că-l biciuia zapada peste față. Nu prea sameni cu profesorul...

— Profesorul e bolnav.

— Ei, bolnav, lasă că știm noi. Spune-i că avem o vorbă cu dumnealui...

— Mă, omule, nu s-a lăsat tata, n-auzi că profesorul e bolnav? E în pat, nu poate sta de vorbă cu nimeni. Spuneți-mi mie care-i treaba și ne-om înțelege...

— Dar nu ești propitar!

— Ba sînt! De azi eu sînt proprietar!

— Așa? s-a mirat acela și și-a împins cu un gest repezit căciula mai pe ochi. Atuncea dacă ești propitarul, află că noi am venit să ne luăm moșia. Că pămîntu' e al nostru... În alte părți, am auzit că oamenii s-au înțeles cu proprietarii, și-a luat fiecare partea lui, noi de ce n-am lua-o? Să rămînem de proști?

— Vedeti-vă de drum! a zis tata cu asprime, nu vă faceți de cap că în țara asta n-are dreptul nimeni să calce legea!

— Ahă! a zis acela batjocoritor, știm noi cine a făcut legile alea. Le-a făcut cum a vrut, că pe noi nu ne-o întrebă nimeni nimica.

— Păi de ce să te-ntrebe? Ai fi vreun cap de ministru ceva? I-a luat tata peste picior. Sub căciula aia n-ai decît tărîțe și nici alea de doamne-ajută, strănută porcii dacă le mîncă!

— Porc ești tu, mă! a zis cel de pe ulucă și a tras o înjurătură. O să-ți arătăm noi acuma, cum rimă porcii!

Și zicînd acestea, a sărit în ogradă, a tras zăvorul și a deschis larg poarta. În pragul ei s-au ivit de îndată și ceilalți țărani, încotormănați în cojoace și flancle rupte, cu căciulile pe ochi, în mînă cu furci și securi. În fata lor, Stefan al lui Sticlete, cu piciorul de lemn înfipt în zăpadă cu capela mototolită aruncată peste claia de pâr, în mantaua lui

de soldat, cam lungă și ponosită ce mătura zăpada. Tata n-a mai stat pe gânduri. S-a repezit în odaia lui Walter unde văzuse o pușcă de vânătoare și o carabină și a venit într-o clipă cu ele pe terasă ascunzându-se după un stîlp al ei.

— Cine face un pas e mort! a amenințat tata și a tras un foc în aer, să-i sperie. Nu glumesc, să știți! Umblați-vă pe cale și nu rîvniți la bunul altuia!

— Ehe, uite cine vorbește! a exclamat al lui Sticlete, fără să ia seama la amenințările tatei. A făcut cîțiva pași, șontic-șontic luminat parcă la față de cele ce-i vedeau ochii. Uitați-vă fraților, pe ăsta l-am văzut la adunarea aceea în piață, am crezut că-i de-ai nostri... Ascultă, mă, ce cauți aici? Nu știam că ești boier...

— Mă, vezi-ți de drum și nu mă face să-mi ies din minți! a răcnit tata de s-au cutremurat geamurile. Că te fac să muști zăpada să știi!

— Spune, mă, ești chiar boier sau vreunul de te-ai dat de partea moșierilor? a stăruit al lui Sticlete. Nu te-au primit comuniștii și te-ai dat cu ai avuți...

— Sînt și eu tot sărac ca și voi! a strigat tata. Și am aceleași drepturi ca și voi. Iar dacă e să ia careva moșia asta, acela sînt eu!

— Si te faci proprietar?

— Mă fac. Faceți-vă și voi dacă vă stă în putere.

— Noi împărțim totul între noi, așa e drept, dar tu te faci singur proprietar?

— Mă privește ce mă fac! i-a retezat tata vorba. Nu dau socoteală nimănui. Acum e vremea noastră, a muncitorilor...

— Este și vremea țăranilor...

— O fi!

Cel ce stătuse sus pe ulucă și sărise să deschidă poarta, a făcut cîțiva pași, l-a prins întăritat pe al Sticlete de mineca mantalei, împingîndu-l înainte, totodată îndemnîndu-i și pe cei ce se aflau mai în urmă să dea năvală în ogradă și să nu mai stea la vorbă.

— Haideți, mă, să pornim, de ce ne-am oprit? a cerut el înfierbîntat, făcînd semn de înaintare. Nu credeți că ăsta își bate joc de noi?

Și fără să mai ia seama ce fac ceilalți, a pornit de unul singur, către conac, cu o furcă în mînă, injurînd și amenințînd, pesemne să-și facă curaj, în temerara lui acți-

une. Atunci fata a tras cu carabina un foc in aer ca să-l avertizeze că nu se joacă și că e hotărât să nu permită nimănui să se apropie de conac. Țăranul s-a oprit deodată locului, puțin speriat, dar și-a luat seama repede, a scos limba, slobozind totodată o nouă injură, semn că nu-i pasă și a pornit să frământa iar zăpada către conac.

— Înapoi, mă, că te curăță! a strigat tata, minuiind degrabă închizătorul armei. Înapoi!

— Cureți pe măta!

Precipitat, tata a sărit peste saci, s-a lipit de stîlpul cerdacului, a dus din nou pușca la ochi și a apăsat pe trăgaci. Detunătura a spintecat aerul și ecoul ei sinistru a plutit prin ninsoare pînă sus, peste pădurea troienită. Omul s-a prăbușit în zăpadă și a dat un țipăt de s-a cutremurat curtea.

— Mă omori, mă mă omorîi!

Cei din poartă înspăimîntați, s-au tras înapoi. Văzînd că nu-i de glumă, niciunul n-a mai făcut un singur pas înainte, nici măcar să-i vină celui căzut în ajutor. S-au strîns unul într-altul, așteptînd. Numai Ștefan al lui Sticlete a rămas înfipt locului, cu umerii mantalei albiți de ninsoare, privind dușmănos înainte pe sub cozorocul pleostit al capelei. A întors apoi capul, a spus ceva către cei din spate și de îndată unul dintre oameni a dat la iveală de sub pimpana sumanului o pușcă pe care i-a întins-o.

— Mă, ăla grozavu', ia ieși, mă, la iveală, de ce te-ai ascuns ca un hoț? a strigat cu glasul-i dogit al lui Sticlete, cîntărind arma în mînă. Hai, mă, moșierule, arată-te, te știu, dar vreau să-ți văd din nou fata aia de proprietar. Ne omori, ticălosule, hai? Ne omori?

Cum stăteam la fereastră și priveam intrigurată toate cîte se întîmpleau, m-a cuprins deodată groaza. Nu știam ce să fac. Am deschis ușa și i-am strigat tatei să se ascundă sau să fugă, să lase totul baltă, de ce atîta înverșunare să apere conacul, măcar de-ar fi fost stăpînitorul lui. Plîngeam și-l rugam să nu se apuce cu oamenii, dar el mi-a făcut semn cu mîna să-mi văd de treabă, să-l las în pace să nu mă amestec și nu s-a dezlipit de lingă stîlpul cerdacului. Era numai în haină cu capul descoperit și un fular înfășurat în jurul gîtului. Ținea pușca la ochi, cu degetul pregătit pe trăgaci și aștepta. Tremura? Nu, nu tremura, era numai stăpînit de încordare, ca un arc și vedeam cum se zbat venele la încheietura gîtului, gata să-i plesnească.

— Tată! m-am rugat eu din nou, fără să mă liniștesc. Ia sania și fugi prin livadă. Tată, de ce nu m-ascuți?

Dar nici n-a vrut să mă mai ia în seamă. Stătea neclintit, în așteptare, pîndind de după stîlpul de lemn. Atunci am închis ușa și, cutremurată de spaimă, am revenit la fereastră, după perdea, să văd ce are să se mai întîmple. Poate, văzîndu-l că nu le mai vorbește am gîndit, oamenii aceea vor pleca... Sau ajung la o înțelegere. Și cum așteptam, l-am auzit dincolo pe profesor gemînd, chemîndu-mă și întrebîndu-mă încet cine a tras cu pușca, pentru ce, cine cu cine se ceartă, de ce plîng, cu cine vorbesc, m-a supărat careva? Și unde-i Paraschiva? M-am făcut însă că nu-l aud și l-am lăsat să sporovăiască acolo, de unul singur, pînă nu i-am mai auzit glasul, fără să mă mai mișc de lângă fereastră. Tata stătea în aceeași poziție, ascuns, la pîndă, după stîlpul cerdacului. Al lui Sticlete, sub ninsoare, cu oamenii înapoia lui, iar la un metru în față-i, prăbușit, sub cojocul spart, acoperit de zăpadă, cel ce căzuse răpus de glonț.

— Nu ieși, mă, la iveală? a mai zis invalidul, trăgînd și el închizătorul armei. Vas' că noi muncim pămîntu' ăsta și tu te faci stăpînu' lui! Bravo! L-ai cumpărat sau te-ai pus vataf în locu' neamtului? De unde pînă unde ai mai răsărit și tu, mă, potaie? Ei, văz că nu vrei să te-arăți, las' că atunci vin eu la tine să vedem care-i treaba...

L-a ocolit pe cel căzut și a pornit să taie pîrtie către conac, cu pușca în mînă, trăgîndu-și cu greu piciorul de lemn prin zăpada ce se ridicase pînă la genunchi. De sub cozorocul capelei, ochii priveau răzbunător, își strîngea mereu fălcile, părea o fiară înrăită, gata să sară în gîtul cuiva.

— Hai, mă, trage! a strigat el și a prins a zîmbi răutăcios și batjocoritor. Trage, mă dacă mai ai curaj! crezi că eu is ăsta a lu' Dumitran de l-ai pus în zăpadă?

Văzîndu-l că se apropie tot mai mult tata a potrivit mai bine arma la ochi, a apăsat pe trăgaci și din nou detunătura a răsunat prelung în aerul închetaț, prin cernerea tot mai deasă a fulgilor de nea. În aceeași secundă, însă, a bubuit și pușca invalidului. Cînd o duse la ochi nu mi-am dat seama. Și-atunci cu groază l-am văzut pe tata cum se frînge și cade peste sacii cu grîu, zvîrcolindu-se. S-a zăbătut puțin, în clipele dinaintea morții, dar atît de apîric, încît unghiile i s-au înfipt adînc în pinza de cîneapă putredă a sacului, rupînd-o, scurgîndu-se printre degetele vinete un

șivoi galben de boabe. Am vrut să-i sar în ajutor, dar curtea s-a umplut toată de strigăte și țărani, depășindu-l pe invalid, au început să alerge bezmetici, prin zăpadă, către conac, agitînd în aer furcile și topoarele, strigînd și înjurînd de parcă asaltau o reductă. Însăimîntată, am fugit din odaie, nu știam ce să fac, unde să mă ascund, erau nebuni, mă puteau ucide și pe mine în înversunarea aceea a lor. Al lui Sticlete, dar și ceilalți poate, mă credeau nevasta profesorului, a moșierului, nu-mi puteam da seama ce-i în capetele lor, în orice caz mă văzuseră de atîta vreme la conac, aveam, oare, timp să le explic care era de fapt realitatea? Și m-ar fi înțeles careva, atunci, în clipele acelea? Am alergat pe coridor, am intrat în muzeu, am tras cele două zăvoare la ușă și m-am ascuns după un dulap cu păsări împăiate, așteptînd, cu palma pe piept, înfricoșată, să-mi astîmpăr într-un fel bătăile inimii. După numai cîteva minute, s-au auzit ușile trîntite, pași tropăind nervos pe dușumelile putrede, glasuri repezite, aspre ce se amestecau. Răcneau, încît cu greu puteai înțelege ceva.

— Acturile, mă, puneți mîna pe acturi! a zis cineva trecînd pe coridor, aproape în fugă. Acturile moșiei...

— Vedeți și de bani...

— Măăă, am deslușit glasul dogit al invalidului, ce, am venit aicea să furăm? Nu pune nimeni mîna pe nimic! E o comisie, se face inventarierea, ce, sinteți de capul vostru?

— Dar acturile?

— N-ai auzit, mă, că e o comisie?

Cineva a zgîlțit ușa muzeului, a dat de cîteva ori cu piciorul în ea, a apăsat pe clanță, iar a dat cu piciorul...

— Aici, ce-o fi, frati-miu? am auzit vorbă și atunci m-am făcut și mai mică înapoia dulapului. Aăăă, s-a mirat acela, privind pesemne pe geamul de sus al ușii, uite păsări, mă, și-o vulpe, și-un pui de urs, stau înțepenîți pe lîngă pereți, ei drăcia dracului!

— Le pui sare pe coadă! a zis un altul și au plecat împreună dupăînd zgomotos pe coridorul cu dușumeaua putredă. Lasă mortăciunile și hai prin alte odăi.

După o vreme, glasurile nu s-au mai auzit. Și nici vreo mișcare prin camere sau prin curte. O liniște adîncă stăpînea acum întregul conac și liniștea aceasta îmi dădea de gîndit, însăimîntîndu-mă pentru că nu știam ce se întîmplă. Aș fi vrut să ies din ascunzătoarea mea, dar îmi era

teamă. Dacă mai rămăsese careva prin vreun ungher la pîndă? Teamă îmi era și-n camera aceea unde, în semîntuneric fiecare pasăre sau animal, de la locurile lor, păreau că mă fixează cu ochii lor aprinși, de sticlă, gata să se repeadă și să mă sugrume. Apoi aerul devenise de-a dreptul insuportabil. Aș fi deschis o fereastră, ceva, dar erau toate bătute în cuie. Dar și de aș fi putut, nu atrăgeam, oare, atenția că în camera aceea se mai află cineva? Bietul tata! Murise acolo, afară, pe terasă, dornic în nebunia lui să stăpînească averea profesorului, împins în necugetatul lui act de crunta mizerie în care trăiam, socotind, după judecata lui, că măritîndu-mă, averea moșiei avea să fie și averea lui... L-am urît tot timpul, cum am spus, pentru întreaga viață de chin pe care am dus-o din pricina scandalurilor ce le făcea în casă, dar în ultima vreme, mai ales după moartea Corneliei și a Victoriței, parcă se mai îmbunase, era altul nu se mai îmbăta decît rareori, ne vorbea frumos și alta-i era purtarea față de noi. Cu mine cel puțin, după ce mă mai resemnasem, acceptînd situația măritîșului, se înțelegea destul de bine. Văzuse în mutarea mea la conac salvarea lui și a familiei noastre, dar uite că pofta de înavuțire, în felul cum o văzuse el, îl făcuse să plătească cu viața! L-or fi luat de acolo, de afară? mă întrebam, simțind cum mă înecă plînsul. Unde l-or fi dus? Vai, ce va spune mama cînd o afla? Ce va spune? Cum se va tîngui și-si va rupe părul din cap de durere! Pentru că, iată, n-a trecut mult și iar s-a abătut zăbranicul morții asupra familiei noastre...

Dar, oare, ce-o fi făcînd profesorul? mi-am urmat gîndul, încercînd să-mi dau seama ce se petrece dincolo de zidurile odăii. I-o fi văzut pe cei ce au năpădit conacul, scormonindu-i averea? De bună seamă că au intrat și la el. Așa gîngav cum era, o fi vorbit cu ei? Ce le-o fi spus? Dar ei ce i-or fi răspuns? Și ce-o face acum singur? Poate mă strigă cum mă striga mai toată ziua, mă cheamă, o fi înspăimîntat de soarta mea, nu știe unde sînt, după cum poate o fi înspăimîntat și de cele ce i-au auzit urechile-că vor să-i ia moșia și să-i lase fără nimic. Sau oamenii, văzîndu-l în ce hal este, i-or fi cruțat zilele, așteptînd alt moment să împlinească ce aveau de împlinit?

Se întunecase de-a binelea cînd am auzit afară, în curte, motorul unei mașini. A oprît chiar în dreptul ferestrei, duduind puternic, încît geamurile zumzăiau neînterupt. Tresă-

rind m-am dus să văd ce este. Un turism vechi, cu capotă de panză și două roți mari prinse de aripile din față, de-a parte și alta a radiatorului. Din mașină s-au dat jos trei bărbați, printre care și invalidul, în mantaua lui lungă, măturând zăpada. L-am văzut în lumina farurilor și m-am cuitremurat. Dar tot în lumina farurilor am mai văzut un om, nu prea înalt, încotoșmănat într-o scurtă din postav, cu o căciulă soldățească pe cap și, cum l-am văzut, am răsuflat ușurată, venindu-mi inima la loc. Era nașul Cristescu. Atunci am tras zăvoarele și am alergat pe coridoarele întunecate înainte-i. Plîngeam. Îmi ascunsesem fața în palme și plîngeam.

— Ce-i cu tine? m-a mîngîiat el pe păr, rugîndu-mă să mă liniștesc. Numai tat-tu în neghiobia lui putea să facă ce-a făcut! s-a arătat el supărat. Auzi, să te aducă aici? Abia acum trei zile am aflat... Și să se țină cu pușca de oameni, ca cei din urmă vîtafi! Uite unde l-a dus nesocotința lui... Fi fie-i țărîna ușoară. Hai într-o odaie din astea și om vorbi...

— Ce-o fi cu profesorul? am întrebat eu, tot printre lacrimi. Să mergem mai întîi la el.

— Profesorul a murit mi-a spus cu glasul scăzut nașul Cristescu. L-au găsit oamenii ridicat pe jumătate din pat, cu mina prinsă de mînerul ferestrei. Vroia să vadă, pesemne, ce-i afară. L-au speriat detunăturile de armă. Și inima...

— Dar tata? Unde-i tata? Vreau să-l văd!

— Aici, într-o încăpere, împreună cu omul celălalt, mi-a spus nașul Cristescu, ținîndu-mă de după umeri. Trebuie să vină șeful de post să încheie actele. Măi Sticlete, s-a întors el către invalidul ce-i stătea aproape. După ce se încheie cercetările să puneti doi oameni să păzească conacul. Să nu-i treacă vreunui prin cap să umble cu jaful!

— Am înțeles!

— Iai pe tine, mi-a pus el palma pe umăr, te iau în sear, asta la oras. Te duc acasă.. Adună ce ai pe aici și să mă aștepti.

Am stat două ore la fereastra odăii în care mi-am petrecut sase luni din viață. începuse să viscolească peste cîmpe grăunte de gheață se loveau de geamuri, ca și acestea de acum, de la pichet nu vedeam nimic în noapte numai ceața aceea albă, amestecată cu neguri pînă departe spre sat. Nu-mi ieseau din minte cele împlinite la amiază și to-

tuși era adevărul adevărat, fusesem martora unei cumplite tragedii. Vedeam acumă vag, pe fereastră sacii de pe terasă, peste care căzuse tata, dincolo, în odaia de alături, profesorul își dormea somnul de totdeauna, nu-l luaseră, desigur se așteptau autoritățile, ah, începuse să mă cuprindă iar teama în camera aceea cu mobile vechi, în care fiecare scîrțit de dușumea mă speria și mă făcea să tresar. Înfrigurată mi se părea că profesorul vorbește, că mă strigă lovește cu ceva în ușă, dar era numai șuieratul viscolului ce zgîlțuia canaturile și făcea lumina lămpii să pîlpîie. Nu știu cum, dar vroiam să ies cît mai repede dintre pereții conacului, să nu mă mai știu acolo, oriunde, numai să plec, pentru că nu mai suportam apăsarea aceea, neliniștea, teama...

Nerăbdătoare, mi-am luat geamantanul de carton cu care venisem și am ieșit afară în viscol. Am coborît treptele în zăpadă și m-am oprit drept lingă poartă, așteptînd. Nu după mult timp, departe, pe drumul ce se ghicea în noapte, am văzut farurile mașinii, venind către conac. Și tot atunci, cineva striga de sus dinspre pădure, peste vîntoasa albă a ninsorii :

— Lupii măaaă ! Lupii...

8

Amintirile se scurg ca apele prin vadul unui rîu, se duc la vale parcă sărînd din piatră-n piatră stau pe mal, privești în unda limpede și încerci să le deslușești imaginea, ca-n luciul unei oglinzi. Unele fug, se tulbură, destrămintîndu-se în spuma cîte unui val, te străduiești să le aduni împreună, du-le ca cioburile unui pahar, dar totul este zadarnic, de neîmplinit, altele, statornice, își cheamă ochiul către ele te fac să trăiești aievea clipe de mult trecute, unele frumoase, pline de bucurii, de nostalgie și încîntare, altele, dimpotrivă, încărcate de suferință și durere.

Amintirile mele au un început. Ele poate vor sfîrși odată cu plecarea mea de aici, din această cameră a pichetului, împreună cu ofițerul anchetator. Pînă atunci, încerc să

le adun în câteva rinduri ce vreau să pornească cit mai curînd către tine, ființa mea dragă. Mă destăinui ție, în aceste ceasuri grele așa cum ți-am spus, cu speranța că mă vei înțelege și nelăsîndu-mă pradă oprobriului, în afară totodată de orice act gratuit de clemență, vei împărtăși celor ce mă cunosc regretul meu pentru toate momentele în care n-am putut fi eu însămi în viață, pentru tot ce am greșit, dar mai presus de orice pentru actul nedeliberat ce astăzi mă face să fiu aici, reținută, în fosta cameră de oaspeți a pichetului.

Crede-mă sînt cuprinsă de spaimă... Au trecut atîtea ceasuri de aseară și pînă acuma, dar încă sînt sub impresia clipei sinistre cînd am pus mîna pe armă și am tras...

Da, am tras... Am luat o viață de om... Cine sînt eu, cea care am fost chemată să fiu judecătorul acestui nefericit destin? Cum de am putut să curm o idee, un gînd, un gest să opresc o inimă să mai bată? Nu știu, crede-mă că nu știu, nu-mi dau seama ce curaj nebunesc m-a împins către actul suprem! Ceea ce știu, este că am vrut să-mi apăr fericirea. Fericirea la care am tînjit de copilă... Fericirea care s-a lăsat mult așteptată și care s-a împlinit numai odată cu dragostea mea pentru un om. Și cu dragostea lui pentru mine...

Venisem atunci, iarna, de la conac. Jalea era și mai mare în familia noastră, nu era seară să nu ne adunăm lîngă mama, la gura sobei și să plîngem, gîndindu-ne la toate cîte s-au abătut pe capul nostru. Ca să cîștig și eu un ban și să nu stau fără rost în casă, — la liceu nu mai mergeam, am intrat ca vînzătoare la o prăvălie de mercerie, ce avea și articole pentru mirese, a unei doamne Leontina, de pe strada principală a orașului, nu departe de marele magazin al fraților Ecovescu. Prăvălia nu era mare, o odaie în față cu două tejghele și dulapuri de sticlă și o altă în spate ce ținea loc de magazie și în care se aflau rafturile pline cu cutii de carton ce ajungeau pînă aproape sub tavan. Doamna Leontina, despre care se spunea că în tinerețe fusese acrobată și călăreată la circ, iar mai apoi urcase și cu motocicletă pe „Zidul morții”, fiind una dintre cele mai frumoase femei ale timpului, acum la bătrînețe se îngrășase peste măsură de mult, sprinteneala ei de altădată rămîinînd acum o simplă și anecdotică amintire. Reumatică, cu am-

bele picioare bandajate din cauza varicelor, infolită cu o broboadă și îmbrăcată într-un cojocel, stătea cît era ziua de mare pe un scaun înapoia tejghelei, loc de unde supra-veghea vînzarea, în timp ce fuma țigară de la țigară și sorbea din ceașca de cafea cu o savoare rar întîlnită. Căutînd a mai fi ce a fost, dacă nu ca temperament și vioiciune, cel puțin ca înfățișare fizică, își aplică un fard exagerat de accentuat, chiar violent, acoperindu-și ridurile cu multă pudră, cum, la fel de mult, punea ruj pe buzele conturate în formă de inimioară, fără să mai spun de genele rimelate și de sprîncenele smulse și făcute cu creionul dermatograf, într-atît de înalte, de subțiri și lungi de-i ajungeau aproape de urechi. Astfel pictată, fața ei buhăită și grasă, părea o mască de clown ce exprima un zîmbet naiv, infantil, dar în același timp compătimitor. După ce isprăvisese cu ciroul, din banii strînși își cumpărase o casă cu trei camere aproape de centrul orașului, dintre care închiriasse două. Pentru a mai scoate un ban, deschisese apoi în piață o baracă cu roata norocului și tir sportiv pe care a abandonat-o curînd pentru o tutungerie. Renunțase și la aceasta, intrase „madamă” la un hotel și pînă la urmă s-a gîndit că cel mai nimerit lucru ar fi să-și plaseze capitalul într-o prăvălie, unde nu faci nimic și dacă ai puțină istețime, cîștigul nu se lasă mult așteptat. Așa că alături de alte magazine, pe strada principală a orașului a mai apărut unul, cam modest, cu două vitrine și cu firmă mare deasupra: „La mireasa cea frumoasă. Articole pentru nunți, botezuri, mercurie”.

Cum fosta vînzătoare se măritase și plecase în alt oraș iar doamna Leontina nu se putea ridica de pe scaun să servească clientela mi-am găsit repede de lucru la ea pentru o leafă nu prea mare dar care îi convenea și mamei, că ne mai scotea din nevoi. Pentru cîte făceam în prăvălie și acasă la patroană, banii primiți erau o certă bălăcură. Veneam dimineața, măturam, ștergeam praful, curățam zăpada de pe trotuarul din fața prăvăliei, îi cumpăram țigări și chibrituri patroanei, îi pregăteam cafeaua, după care într-un timp cît mai scurt, trebuia să mă duc acasă, să-i fac patul, să spăl vasele să dau mîncare la cele opt pisici ce miorlăiau prin toate uncherele, să dau și aici cu mătura și să mă întorc cît mai repede la prăvălie, întrucît începea să vină clientela și nu avea cine să o servească. Treceam, deci, înapoia tejghelei și vindeam nasturi, jartie-

re, ace de siguranță, jurubițe de ață colorată, goblenuri, jachetele din pînză ieftină pentru nou-născuți, botoșei, lumînări pentru botez, voaluri și ghirlande pentru mirese, be-teală, flori artificiale și cîte și mai cîte. Cumpărătorii erau mai mult cei de pe la țară, oameni simpli, necăjiți, opreau carul cu boi în fața prăvăliei, lîngă trotuar, intrau și stă-teau multă vreme în chibzuință, nehotărîți dacă să ia una, să ia alta, priveau marfa, o mai cercetau și în lumina ușii, stînd cu ea în prag, s-o vadă mai bine, întorcînd-o cînd pe-o parte, cînd pe alta...

— Hai, închideți ușa, e frig și lemnele e scumpe! le striga de la tețghea doamna Leontina, pufăind des din țigară, cu fața încruntată sub masca de farduri. E marfă bună, ce-o mai bibiliți atîta?

La prînz mă duceam la un birt, în apropiere de unde, în două crăticioare, îi aduceam mîncare, iar într-o sticlă un sfert de țuică tare, de tescovină și cîteva roșcove să le a-runce în ea. După ce mîncă, obloanele fiind trase, mă puneam să-i desfac bandajele de la picioare și să-i ung pulpele cu o unsoare rău mirositoare, de-mi venea greață, numai cînd deschideam capacul cutiei.

— S-au mai desumflat, puicuță, mă întreba adesea pri-vindu-le. Ei, asta-î viața cercului... Trapez, balans pe sîrmă, acrobație pe frînghie... Apoi, echilibru pe motocicletă în mers, pe zidul ăla! Glorie, bani și... nimic! Eh, timpuri...

Ofta, schimonosindu-și fața, își ștergea cîte o lacrimă ce lăsa dîre lucii pe stratul de pudră. Iua sticla, o privea în zare să vadă dacă mai e vreun strop de băutură în ea du-pă care mi-o puneam în brațe și mă îndemna, aproape zornit:

— Dă fuga, puicuțo, dă fuga mamă și mai ia un sfert. Dacă n-are roșcove, să puie niscavai piper sau chiar ardei iute. Să trăznească fir-ar al dracului cu apa lui chioară, că toți e hoți fură pînă și tăria țuicii! Asta-i băutură?

Seara, mă întorceam acasă frîntă de oboseală, dar mai găseam timp să învăț, vroiam să mă țin de carte, să-mi iau examenele în vară cu gîndul ca, în toamnă, să mă înscriu la zi să fiu iarăși alături de colegele mele. Vedeam eu ce am să fac pentru a o ajuta pe mama; îmi căseam poate undeva serviciu numai după-amiaza, pentru că la doamna Leontina trebuia să lucreze toată ziua. De altfel, chiar în vara aceea, după ce am promovat în clasa a șasea de liceu,

am și plecat de la ea, într-un mod cu totul neașteptat pentru mine.

Venise într-o zi Mioara, sora mea cea mai mare acum, după pierderea celorlalte două, vânzătoare la o cofetărie în centrul orașului, și-mi spusese că ar vrea să se fotografieze cu voal și coroniță de mireasă, pentru că a mai văzut și alte fete făcând la fel și ar avea și ea plăcerea asta. Dar să nu audă mama, ea este credincioasă și știe de pe la bătrîne că nu e bine s-o iei înaintea timpului, întrucît îl suferi pe Dumnezeu și te cheamă la judecată, chiar dacă după aceea ești cu adevărat mireasă.

— Hai, lasă tu, chiar așa? m-am mirat eu, uimită de cele ce auzeam.

— Chiar! m-a asigurat Mioara. Așa că să nu-i spui mamei!

— Bine, nu-i spun, dar cum să fac?

— Uite cum, m-a luat Mioara de o parte să-mi explice planul ei. Plec de la cofetărie pentru un ceas, am vorbit în chestia asta cu patronul, vin la tine, intru prin spate în curticică în așa fel să nu mă vadă grășana și-mi dai din magazie o cutie cu tot ce-i în ea. Dar vezi, alege și tu mai din vreme un voal și-o coroniță frumoase. Încolo, eu am o rochiță albă, o știi, și merge...

— Bine, am acceptat eu, puțin satisfăcută că-i pot fi de ajutor surorii mele. Îmi spui cînd vii și pînă atunci am să-ți pregătesc totul. Dar să nu te vadă careva, pe acolo, prin dosul prăvăliei...

— N-ai grijă!

Așa am și făcut. A venit Mioara la vitrina prăvăliei, chipurile că se uită la cele expuse, eu am zărit-o, i-am făcut un semn și în zece minute ea alerga cu cutia în brațe către cel mai mare atelier fotografic al orașului, bucuroasă că are să-și împlinească dorința. După vreo oră, timp în care am așteptat-o cu sufletul la gură, îngrijorată ca nu cumva patroana să observe lipsa cutiei, am zărit-o în sfîrșit din nou în fața vitrinei și m-am liniștit. M-am dus în odaia din spate, de aci în curte, mi-a dat cutia bine învelită într-un ziar și a fugit înapoi la cofetărie. Liniștea mea însă, a ținut nu mai mult de o jumătate de oră. Pentru că, la scurt timp după plecarea soră-mi, a venit un băiat în prăvălie; văzîndu-mă ocupată cu servirea unor clienți, s-a

adresat domnei Leontina ce stătea la tejghea cam plictisită și fuma, trăgînd alene dintr-o țigară.

— Dumneavoastră sinteți doamna Leontina?

— Eu cavalerule, în persoană, a zis patroana privind cu stăruință pachetul din mîna băiatului. Ce dorești, spune...

Întinzîndu-i pachetul, băiatul i-a relatat că l-a trimis stăpînul său, domnul Costache, cel cu atelierul foto de lin-gă cinematograf...

— Și care-i treaba?

— A venit o fată care și-a făcut cîteva poze îmbrăcată ca mireasă, cu lucruri luate de la dumneavoastră și în grabă a uitat o coroniță. Domnul Costache zice că v-o trimite, pentru că n-are ce face cu ea...

— Ce vorbești! O fată a luat îmbrăcăminte de mireasă de la mine, în dimineața asta? s-a mirat patroana, tot trăgînd din țigară. Tu știi ceva de chestia asta, puicuțo? mi s-a adresat apoi mie. Că n-am mai vîndut obiecte de ceremonii de săptămîna trecută...

Eu, care trăsesem cu urechea la întreaga discuție, eram toată un sloi de gheață, de frică. Cum naiba de uitase Mioara coronița acolo! Măcar să fi verificat cutia cînd mi-a adus-o!

— Ei, știi ceva?

— Nu, doamnă, am răspuns cu jumătate de glas. Nu știu...

— Văz că, uite, coronița e din marfa noastră, a adăogat ea, tot privind-o pe o parte și alta. Ia stai nițel.

Zicînd acestea, s-a ridicat de pe scaun, cu greutate și sprijinindu-se în baston, s-a dus în magazie, a stat cam un sfert de oră acolo, după care s-a întors cu o cutie, căreia i-a ridicat capacul, arătîndu-mi-o.

— Vezi, puicuțo? a împins ea cutia către mine. Coronița adusă de băiat, seamănă ca model cu floarea mirelui. Iar coronița, nu-i! Ei, ce zici?

— Păi, ce să zic? am ridicat eu din umeri.

— Cum devine chestia? a stăruit ea. Că n-am vîndut coroniță fără voal și floarea mirelui. E voal, e floare, coronița uite-o, a adus-o mucosu' ăsta! Apoi, cutia nu e din prăvălie, ci din magazie. În prăvălie n-am marfă din asta, adusă de la „Select” București... Ei?

— V-am spus, am blîguit eu, nu știu nimic...

— Ei, drăcie! a exclamat, pufăind mai departe din țigară. A mai tras un fum, apoi a strivit-o cu unghia în scrumiera de tuci de pe tețghea. Avea chipul încruntat și masca de fard ce-i acoperea obrații părea pătată, grotescă, învăluită în umbre.

— Când zici că s-a pozat, măi băiete? l-a întrebat pe ucenicul fotografului. Când?

— Acum un ceas, cam așa ceva...

— Și cine-i persoana?

— Nu știu...

— Uite, roagă-l tu pe domnul Costache al tău să-mi trimită fotografia persoanei. Dacă o văz, poate îmi amintesc, o fi luat marfa de la noi. Hai, trap!

Băiatul a zbughit-o pe ușă, l-am văzut cum topăie în alergarea lui pe trotuarul de vizavi, iar eu am rămas cu ochii spre stradă, înfricoșată pentru cele ce aveau să se întâmple. Aș fi vrut în clipele acelea, să intru undeva în podoa sau să ies în stradă, să dispar, să nu mai fiu acolo pentru că, sinceră să fiu, eram vinovată, fapt lesne de constatat și nu aveam ce justificări să aduc gestului meu. Îmi era și ciudă pe Mioara că îi spusese fotografului de unde luase cu împrumut podoabele acelea... Ce nevoie avea să știe el de unde le are? Poate a făcut-o numai să-l grăbească, explicându-i că trebuie să le ducă repede înapoi, motiv pentru a fi și ea la timp la cofetărie... Tot ce se poate. În acest caz, mă gîndeam, bine ar fi să nu-i fi reușit pozele, să nu fi ieșit nimic pe clișeu acela, așa încît patroana să n-o poată recunoaște. Pentru că, trebuie să adaug, atît ea cît și celelalte surori veniseră de cîteva ori pe la mine, și patroana le remarcase că sînt frumusele, drăguțe, schimbînd și cîteva cuvinte cu fiecare în parte.

Spre ghinionul meu, băiatul s-a întors repede, aducînd pe palmă o poză încă udă, pe care a pus-o pe tețghea în fata patroanei. A rămas apoi deoparte, stîngher și respectuos, privind-o pe bătrînă cum își scoate dintr-o poșetă scorjîtă ochelarii, îi potrivește pe nas, după care ia în mînă fotografia, aplecînd-o mai într-o parte să bată lumina vitrineilor pe ea.

— Ei, dar asta-i soră-ta, cofetăreasa! a exclamat doamna Leontina și mi-a făcut semn să mă apropiu, arătîndu-mi fotografia. Chiar ea! Ce zici, puicuto? Cum devine cazul? Că doveacu' ăsta al meu — și s-a bătut cu degetul pe

frunte — nu pricepe nimic! Ei? Este sau nu este soru-ta? Și...ă este...

Da, era Mioara, în stătea bine cu coronița aceea pe cap, zîmbea cu ochii ei frumoși, plini de lumină, o privire zglo-bie, sprinteră, chiar nonșalantă.

— Chestiunea e limpede! a concluzionat patroana. I-ai dat tot dichisu' să-și facă damblaua. Că așa e fetele astea de mahala, se pozează ba marinar, ba plotoner, ba dracu' mai știu cum! Dar ce crezi tu fetițo, că aici la mine e gardiropă de artiști, hai? m-a luat la rost, abia stăpînindu-și minia. Se bagă cine vrea în prăvălia mea? Eu te țin ca pe-un suflet sărac, că mi-a fost milă de maică-ta cînd a venit la mine, că m-a rugat și iar m-a rugat ca pe-un Dumnezeu, și tu colo, hoța, îmi scoți marfa din prăvălie, să mă lași în sapă de lemn! De unde știu eu, poate nu toate miresele astea din vitrina fotografului sînt naturale, or fi și din astea, făcute așa, de pamplezir, cu lucruri de la mine! Ai închiriat pe bani? Spune, fă, pe bani?

— Nu, doamnă, am murmurat plîngînd, cu privirea plecată. Este pentru prima oară cînd am făcut acest lucru. Pentru sora mea m-a rugat, v-o jur că nu s-a mai întîmplat și vă rog să mă iertați...

— Să te iert? a înălțat ea sprîncenele subțiri, abia creionate, stăpînită și mai mult de supărare. Să pleci, să nu te mai văz în prăvălia mea! Și să nu-mi ceri leafă, că nu-ți dau nimic! Ajunge cît m-ai furat!

Am plecat chiar în clipa aceea. Am ieșit în stradă cu ochii în lacrimi. Treceam pe lîngă lume, nu vedeam pe nimeni, nu auzeam un glas, o vorbă, pluteam ca într-o ceață a cărei suflare rece mă înăbușea și-mi tăia răsufierea.

Seara, acasă, i-am mărturisit mamei totul. Evident, m-a certat, spunîndu-mi că n-am făcut bine ce am făcut: azi, un serviciu se găsește foarte greu, în oraș totul se scumpește, cresc prețurile, cresc și salariile, dar nu în măsura necesară ca omul nevoias să se ajungă și cîte și mai cîte. Iar în situația asta, o leafă în plus în casă, cît de mică era bine venită. Și acum? În sfîrșit, vînzîndu-mă distrusă, cu ochii plînsi, a zis că destul sîntem amărîți și năpăstuiți de soartă, nu e bine ca singuri, de-acum să ne mai singurăm și noi inimile. Să-mi văd de carte, de învățătură eram singura din familie care urmam liceul, poate că mă va ajuta norocul și voi avea alt rost în viață, datorită școlii. Va mun-

ci dînsa mai departe, împreună cu celelalte surori numai să mă vadă pe mine aranjată în vreun fel, poate funcționară, ori învățătoare, orice, numai să-mi chibzuiesc viața, altfel de cum a apucat-o ea.

În timpul cît am urmat ultimii ani ai liceului, frecven-tînd de-acum cursurile la zi, am avut norocul să fiu iar în atenția domnului Sergiu Panaite profesorul nostru de desen, cu care, mai înainte, în echipe de elevi și eleve, formate de dînsul, dintre cei cu înclinații spre pictură, umblam vara prin sate și reconstituiaam picturile în biserici. De astă dată m-a invitat să vin într-o după-amiază la atelierul pe care-l avea la locuința sa, să-i văd lucrările și, dacă doresc, cu totul gratuit are să-mi dea lecții suplimentare de pictură, întrucît a văzut că am talent, am mină sigură și ochiul format, posed, cum s-ar spune, simțul îmbinării culorilor și ar fi păcat să nu-mi cultiv arta penelului îndeletnicire frumoasă și de mare perspectivă. Dar, mai ales, foarte potrivită pentru o femeie...

— Ce zici, mamă, să mă duc? am întrebat-o într-o seară cînd s-a întors de la fabrică, după ce i-am povestit despre toate cîte le discutasem cu domnul Panaite.

— Du-te, fata mea, m-a îndemnat ea. Dar poți, oare să trăiești din meseria asta, dac-ar fi să ajungi vreodată pictoriță? Că am înțeles, după toate cîte mi-ai spus că vrei să-ți faci o meserie, nu?

— Da...

— Ori mă uit la ăia prin piață, cei ce vînd icoane și fel de fel de tablouri, deh, nu prea arată pricopsiți ca unii care ar avea o meserie de nădejde...

— Mamă, domnul profesor spune că voi urma o școală înaltă la București, de unde pot ieși profesoară, adică să am o catedră la o școală, ca dumnealui...

— Cînd asta?

— După ce am să termin liceul. Dînsul mă va ajuta... M-a asigurat de treaba asta. Spune că am talent și că voi reuși. Numai să iau de pe acum lecții cu dumnealui...

— Bine, cum crezi tu!

Domnul Sergiu Panaite era un om înalt, robust și cu toate că se afla în preajma pensionării, arăta încă destul de puternic și viguros. Avea o față prelungă, osoasă, cu pielea uscată ca un pergament și frunte înaltă, ridată, peste care cădeau pletele părului cînepiu, pleșuv, dîndu-i un as-

pect leonian. În ciuda faptului că avea ochii de culoarea oțelului, privirea îi era blîndă, prietenoasă, transmițîndu-ți un soi de liniște și binecuvîntare, de încredere și încurajare, atît de necesare unei ființe ce vrea să-și realizeze un ideal în viață. Se purta îmbrăcat sport — moda unor ani îndepărtați cu pantaloni golf și o haină largă din stofă cadri-lată, cu umerii lăsați, iar pe cap își potrivea, într-un chip cît mai ștregăresc, un basc mare, bleumarin, tras pe-o sprinceană, după moda franțuzească a timpului. Și cum trecea pe stradă cu mersul lui liniștit, cu luleaua între dinți pufă-ind-o ușor, salutînd ceremonios în dreapta și-n stînga ca un îns stilat și de mare notorietate, era considerat de către toată lumea drept o celebritate a orașului, faima lui pecet-luindu-se mai ales în urma numeroaselor expoziții de pictură deschise atît în oraș, în Capitala țării cît și în cîteva țări europene. Ba mai mult, se cunoștea faptul că într-o vară fusese chemat la castelul Bran și făcuse portretul arhiducesei Ileana de Habsburg, sora regelui Carol al II-lea. Cu toate acestea, profesorul nu era agreat în unele cercuri și asta se datora în primul rînd spiritului său mercantîl — ca să cîștige mai mult, angaja reconstituirea unor picturi în biserici, cu ajutorul mai mult neplătît al copiilor — iar în al doilea rînd pentru strădania depusă cu orice prilej de a fi considerat o personalitate artistică de prim rang. În acest sens, pe orice afiș ce-i anunța deschiderea unei noi expoziții, ca și pe cărțile sale de vizită, alături de numele scris cu litere mari, adăoga cu ostentație și cuvintele ce socotea că-l ridică deasupra tuturor artiștilor penelului — pictorul Casei regale”.

În casa sa, una dintre clădirile mari din centrul orașului, mobilată în stil rustic, dar mai ales în atelierul său cu acoperiș din sticlă și draperii lungi ce filtrau lumina ferestrelor înalte, am prins gustul picturii, al adevăratei picturi pe care am început s-o consider de atunci cea dintîi delectare spirituală a vieții mele. Pe terasa largă din fața atelierului, în ceasurile de tihnă dinaintea amurgului de vară, instalate în fotolii din pai, eu și încă două colege de liceu de asemenea cu înclinații pentru pictură, stăteam neclintite sub vraja fascinantă a cuvîntului profesorului care, tolănit într-un sezlong în fața noastră, cu pipa în mînă, ne vorbea ceas după ceas despre tot ce a însemnat arta frumosului pentru civilizația omenirii, începînd de la manifes-

tărilor rupestre pînă la marile expoziții ale lumii ce cuprind celebrele capodopere ale artei plastice. Stiluri... Școli... Curente... Mari valori ale picturii universale... Muze de prim rang, sinteza valorilor plastice mondiale... Astfel, încetul cu încetul, i-am cunoscut în treacăt pe marii artiști ai penelului, de la olandezul Frans Hals, aș spune, cel mai strălucit portretist al timpului sau francezului Boucher, la apreciații noștri maeștri Renu și Steriadi pe care, ni se atrăgea atenția, aveam să-i întîlnim ca profesori la București. O privire, deci peste timp a artei culorilor, înfățișînd viața și totodată a reprezentanților ei cei mai de seamă, redată la nivelul înțelegerii noastre.

Ascultam, luam notițe peste notițe și eram fericită. Pentru că, mărturisesc, cu cît trecea timpul, cu atît aveam senzația că descopeream o lume necunoscută mie pînă atunci, o lume cu luminile și umbrele ei, cu răsăriturile ei explodînd spectacular, dar și cu apusurile-i discrete, tăcute, implacabile, o lume totuși frumoasă, bogată în idei și pasiuni, lumea unor sentimente deosebite și a unui rafinament absolut în care, vai aș fi vrut să intru. Să mă contopesc cu însăși existența ei o lume mirifică, plină de farmec ce-ți poate oferi satisfacția unei împliniri, a unei deveniri, în atît de controversata condiție umană. Și cînd, după două-trei ore de audiere a unor asemenea erudite și competente prelegeri, îmi luam caietele sub braț și părăseam vila profesorului, umblînd prin parc sau pe străzi îmbătătită de parfumul unor epoci sau de culoarea unor epoci de culoarea unor tablouri ce-mi stăpîneau încă multă vreme sufletul mă simțeam o altă ființă pe care o socoteam a adevărului pur, infailibilă, dar chinată încă de întrebări și răspunsuri, inerente anilor adolescenței. Eram fericită? Da, eram fericită! Imi priveam, de acum, viața înainte, închipuindu-mi drumul cu suferințe și coborîsuri, pe creste pline de soare, dar și prin văi învăluite în ceață, urcînd totuși spre înălțimea unui ideal către a cărui împlinire tindeam și care nu avea să mă părăsească niciodată. Credința aceasta, te asigur, mi-a dat aripi. Mi-a dat posibilitatea sperată să zbor, să mă înalț, să scrutez imensitatea cerului, oceanul luminii albe și pure, asemuindu-l unui ecran pe care mi-am închipuit că văd secvențe din filmul destinului meu. Și trebuie să spun că febra unor neliniști nu m-a ocolit; dimpotrivă, m-a stăpînit cu tenacitate și accentuală în-

sistență. Dar tocmai neprevăzutul m-a îndrăgostit și mi-a insuflat puterea de care aveam atita nevoie ca să înving, să cuceresc înălțimile visate, să mă autodefinesc ca prsonalitate în lumea ce mă înconjură.

Au trecut anii liceului, am învățat destul de bine, am luat bacalaureatul și în vara aceea am lăsat șorțul de uniformă, îmbrăcînd pentru prima dată o rochiță de stambă, înflorată, cu decolteu larg și volănașe pe care mi-a făcut-o mama cadou din puținii ei bani strînși pentru zilele negre ale bătrîneții. Mergeam acum prin oraș, cu părul eliberat din bentița albă, liceeană, revărsat în voie pe umeri, în rochia mea ieftină, dar destul de frumoasă, apretată și bine călcată, în picioare cu sandale noi-nouțe, cu barete, surpriza surorilor, tot pentru evenimentul absolvirii; mă simțeam într-o totală libertate, descătușată din atmosfera aceea austeră a liceului, cu regulile ei rigide, pe care ani de zile le respectasem cu sfințenie. Mă socoteam de-acum o domnișoară în adevărul înțeles al cuvîntului, stăpînă a eu-lui meu și a tot ce se lega de ființa mea, iar semeția, ca să nu-î zic înfumurarea ce mă încerca în acele clipe, mă făcea parcă să plutesc pe bulevardul umbrat de castani al orașului. Ce mai, eram „cineva”, absolventă de liceu, peste puțin timp poate studentă, aveam plăcuta senzație că toată lumea mă privește și mă admiră, felicitîndu-mă pentru acest lucru; trebuie să recunosc că mă simțeam bine și nespus de fericită în atmosfera aceea sărbătorească.

Într-o dimineată, în fața cinematografului m-am întîlnit cu Mircea Dragomirescu. Nu-l mai văzusem de pe vremea cînd purta uniforma liceului militar. Era într-o cămașă albă, pantaloni din doc și pantofi din rafie împletită, cu talpă de cauciuc. Atît fața-i, altădată viguroasă, plină de lumină, acum trasă, mult slăbită. Barba nerasă de multă vreme, ca și privirea-i tulbure, rătăcită trădau elocvent un om în suferință. Mărturisesc că nici nu l-am recunoscut, într-atît de mult se schimbasc, avînd aerul unui ins îmbătrînit, în ciuda anilor tineri.

— Ce faci? m-a oprit el și mi-a sărutat mîna cu aceeași eleganță și tandrețe ce i le cunoscusem cîndva. Nu te-am văzut de cîtiva ani. Cînd te-am zărit, chiar am tresărit...

I-am ocolit privirea, fără să-i răspund. În definitiv, ce aveam de vorbit cu el? Putusem uita, ceea ce pentru mine,

o copilă, fusese durere și suferință? Rana sufletească pe care mi-o pricinuisese era departe de a se fi vindecat. Dimpotrivă, singera încă...

— Ești supărată? a căutat el să mi se uite în ochi. Știu, am fost vinovat, te rog să mă ierți. Dealtfel, încă de pe atunci am intenționat să fac acest lucru, dar vacanța s-a sfârșit foarte repede și chiar dacă m-aș fi străduit, nu mai aveam timp să te caut. Și-apoi, de unde să te iau? Nu mi-ai spus niciodată unde stai, pe ce stradă și la ce număr. Ai terminat liceul?

— Da...

— Când?

— Anul acesta. Am luat și bacalaureatul.

— Oho, felicitări! s-a bucurat el, nu știu dacă sincer sau din complezență. Felicitări...

— Tu? Ce faci?

— Prost! a răspuns abătut și a dat a lehamite din mână. Am ieșit ofițer de cavalerie și am fost repartizat în București, la garda regală. Am dus-o bine, îți dai seama, până astă iarnă când a plecat regele, cu întreaga suită. Imediat am fost pus pe... „liber”. Cred că înțelegi motivele, originea, funcția, tata cu avere, fost președinte al organizației locale a partidului național-țărănesc...

— Dinsul ce face?

— Este arestat. Mama se află în spital, are o dereglare a sistemului nervos. Cred că nu mai iese de acolo. Iar casa, cred că a văzut.

— Nu știu, că nu mai trec pe strada aceea...

— Au instalat în ea o policlinică...

— Și tu?

— După ce am fost dat afară din armată, m-am întors aici în oraș. Lucrez la un atelier de reparat aparate de radio, n-am găsit altceva pentru că nu am o calificare în nici un domeniu. Nu m-au primit nici ca funcționar, mă rog, un neînsemnat scriptolog acolo, nu sînt posturi și apoi toți mă-ntreabă cu ce m-am ocupat înainte. Treaba asta, cu radio-ul, am învățat-o prin liceu. o pasiune a mea și uite că mi-a prins bine...

Vorbea cu glasul scăzut, trist, învăluit în umbra unei dureri, nu mai avea mîndria de altădată; cu toate astea încă nu-i pierise orgoliul și îl ațîța ca un blazon de care nu vroia să se despartă în nici un chip.

— Mergi undeva, la vreo facultate ? m-a întrebat.

Da... aş dori, dar să vedem...

— Ce vrei să urmezi ?

— Pictura.

— Pictura ? s-a mirat el, privindu-mă cu mult interes.

Adică artele plastice...

— Da, artele plastice...

— Ei, dar la asta nu mă aşteptam. Ai talent ?

— Am ceva...

— Îţi doresc succes. Dealtfel, chiar dacă n-ai avea, sînt sigur că ai să reuşeşti. Acum e vremea celor de condiţia ta. A mea însă...

— Greşeşti ! i-am replicat cu vehemenţă, puţin revoltată pentru evidenta jignire ce mă deranja profund. Am să reuşesc numai dacă am talent, şi nu datorită unor alte împrejurări. Şi să ştii că nu mă acopăr de privilegii, pentru că, de fapt, ele nici nu există. Iar în artă, cred că-ţi dai seama, dacă nu ai talent, nu faci nimic cu aceste privilegii. Pe primul plan este talentul ! Poţi concepe un muzician fără ureche muzicală ?

— Oho ! a zîmbit el. Am văzut destui. Cu atît mai mult astăzi, cînd pentru promovarea noilor artişti, ca în orice domeniu, de altfel, se trece peste orice fărîmă de echitate, de competenţă, de valoare. Scopul scuză mijloacele, draga mea şi cred că eşti de acord cu mine în afirmaţia asta. Uite, ca să te conving de adevăr, ştii cine e primar de cîteva zile ?

— Nu !

— Unul Cristescu, cazangiu pe la atelierele gării. Ei, ce zici ?

— El este ?

— El... îl cunoşti ?

— Nu... nu... am negat eu, nu vroiam să ştie, dar era naşul meu, cel la care trimitea tata, noaptea tîrziu cu pachetele acelea, omul care mă salvase de la conac şi mă adusese în oraş cu maşina. Deci era primar... Să fie oare, adevărat ? m-am întrebat bucuroasă pentru rostul acestui om, atît de cumsecade şi de binevoitor. Şi m-am gîndit să-i şi dau de veste mamei...

— Aşadar, unde-i valoarea competenţa ? a urmat Mircea, tot mai aprins. Omul abia ştie să se iscălească, dar asta n-are importanţă din moment ce este promovat de regimul politic...

— Totuși, am căutat eu să salvez cît de cît reputația nașului meu, am auzit că e un om capabil...

— Tot ce se poate, a fost de acord Mircea, dar asta în meseria lui, aia de cazangiu sau lăcătuș, nu știu ce este la ateliere, nu pentru aceea de primar...

— Dar pentru primar urmezi o școală anume? nu m-am lăsat eu. Sau vreo facultate, ceva?

Mircea n-a răspuns. Mă privea numai zîmbind ironic, compătîmîndu-mă poate pentru ignoranța mea, pentru neștiința mea de a cunoaște hățișurile politice ale vremii, nu, nu dorea să intre într-o dispută inegală cu mine, părea să spună zîmbetul acela al lui, superior și arogant, dispută care m-ar fi dezavantajat după părerea lui și acest fapt l-ar fi făcut nepoliticos...

— Dacă nu plec, a căutat el așadar să schimbe discuția, aș dori foarte mult să-ți văd prima expoziție de pictură. M-aș bucura pentru succesul tău...

— Unde pleci?

— Eh, a oftăt el, privind cerul, oriunde în lumea largă, numai aici nu vreau să rămîn. Nu mă mai împac cu noile rînduiri. Am făcut cerere pentru pașaport. N-o să mi se aprobe, știu bine, dar fac pe dracu-n patru și tot am să ajung la unchiul meu în Elveția! La fratele tatei... Are un hotel cu restaurant la Geneva...

— Vrei să fuși peste graniță?

— De ce nu? Ce altă posibilitate am?

— Rîști, domnule!

— Și riscul face parte din viață a zis el întinzîndu-mi mîna, semn că vrea să plece. Ei, la revedere. Sper să ne mai vedem...

— Și eu... sper.

I-am întors spatele și am intrat în holul cinematografului să văd programul filmelor din săptămîna aceea. Priveam afișele, fotografiile-reclamă lumea roia în jurul meu, comenta, se amuza, dar mie nu-mi era aminte de nimic. Gîndul îmi zbura tot la Mircea, nu la cel de acum, ci la cel de odinioară, la tînărul înalt, frumos și distins, în uniformă bleumarin a liceului militar prima mea dragoste, dar și prima mea deziluzie. Dar, oare, am știut eu vreodată ce este adevărata dragoste? Ce însemnează acest sentiment sublim și înălțător ca nimic pe lumea asta? În anii aceia cînd fiind numai o copilă, lăsam ochii în jos la cinema vă-

zînd pe pînă cum se sărută doi îndrăgostiți... Cred, totuși că l-am iubit. Instinctual și firesc. L-am divinizat... Atunci diminețile cînd îl așteptam în frigul străzii, cînd privirea și zîmbetul lui seducător au făcut să-mi incolțească în inimă primul germene al dragostei...

Atunci, diminețile...

Cum a trecut timpul! Și cum scurgerea lui a căutat să lase în urmă unele amintiri, să le învâluie în ceața uitării!

Și totuși, atunci, diminețile...

9

În clipele acestea de adîncă durere pentru mine, pot spune cu mîna pe inimă că sentința destinului meu, acest destin al cărui sfîrșit se anunță destul de tragic, mi-a fost semnată în clipa cînd am părăsit micul oraș al copilăriei mele și am plecat la București să urmez cursurile Școlii de „Belle-Arte”. Dar, mai exact, în clipa cînd l-am cunoscut pe Alin Costiniu, pictor și critic de artă „en-vogue”, omul ce avea, cu sau fără voia lui, să mă aducă în situația, de a fi aici, acum, vinovată pentru cele ce am făcut...

Îmi amintesc cu claritatea pe care ți-o oferă tot ce a fost frumos în viață, dimineața aceea cînd am alergat la profesorul Sergiu Panaite, la vila sa, cu biletul de tren în poșetă, să-mi iau rămas bun și să-i mulțumesc pentru tot ceea ce făcuse pentru ca eu să pornesc către împlinirea unui ideal. Era pe terasă, la umbra viței de vie, stătea într-un fotoliu din pai, cu pipa în gură și citea un ziar. Auzind poarta, a înălțat privirea, zîmbindu-mi prin lentilele ochelarilor, s-a ridicat, era în halatul de lucru și mi-a ieșit în întîmpinare, lăsînd gazeta pe măsută, lângă ceașca de cafea.

— Ei, ei, pe cine văd! a zis el întinzîndu-mi mîna și ajutîndu-mă să urc treptele terasei. Îmi pare bine că ai venit. Gata de zbor? m-a prins el protector de după umeri și m-a poftit să iau loc în fotoliul în care stătusem în atîtea după-amieze ascultîndu-i prelegerile. Așază-te...

— Mă cam grăbesc, domnule profesor. Am atâtea pe cap !
— Trebuie să stai cîteva clipe, a insistat ei amabil și a tras măsura în dreptul meu. Dorești o cafea ?

— Vai, nu, nu folosesc...

— Ai să folosești, te asigur, mi-a zis el zîbind, în timp ce-și trecea mereu palma peste părul căzut în plete, netezindu-l. Vor veni zile de încordare, de suprasolicitare, cînd sistemul nervos îți va da serios de furcă. Și atunci, o cafea va fi ca o doctorie...

— Vă mulțumesc, domnule profesor...

M-a întrebat apoi cum m-am pregătit de drum, ce cărți mi-am luat, mi-a dat cîteva sfaturi referitoare la dificultatea examenului, la anul preparator, la lucrul în atelier, ca și la studierea cursurilor, după care s-a ridicat, spunîndu-mi că se duce să-mi aducă o recomandare către cineva de la București, care, la îndemnul lui mă va ajuta îndeaproape să-mi văd visul împlinit. A plecat deci, tirșindu-și papucii din piele pe cimentul terasei, cu halatul fluturînd și s-a întors în cîteva clipe, avînd în mînă un plic, pe care mi l-a întins, apunînd :

— Cum ajungi în București... dar stai, ai mai fost vreodată în Capitală ?

— Niciodată, domnule profesor. Și poate o să rîdeți, dar nu am călătorit nici cu trenul. Drumul ăsta pentru mine este o premieră. Știu, e jenant, dar nu am avut posibilitatea...

— De ce jenant ? s-a mirat el, așezîndu-se pe fotoliu și pufăind din pipa aprinsă. Sînt unii oameni care din principiu, de pildă, nu se urcă într-un lift...

— Nici liftul nu știu cum arată ! am spus rîzînd și mi-am îngropat fața în palme de rușine. Pe cuvînt...

— Te cred, în definitiv, unde să vezi așa ceva în orașul nostru ? Lasă că în București te vei moderniza cu totul. Deci, a reluat el, cum ajungi în București, iei din apropiere tramvaiul, care merge afară, la șosea și te duci la adresa asta de pe plic. Întrebi de domnul Alin Costiniu...

— Dumnealui îi este adresată scrisoarea ?

— Da, lui Costiniu. Mi-a fost pre vremuri elev, este originar de aici, din oraș, cam zburdalnic, dar clocotea de talent, așa ca dumneata. A ajuns un pictor de vază, face și critică, este bine văzut în cercurile de artă. La început ne-am cam certat, îmi cam lua în derîdere sfaturile dar, pînă la urmă, ne-am împăcat și am rămas buni prieteni. Ce poate fi

mai nobil decît prietenia dintre un profesor și discipolul său? Două dintre cele trei expoziții avute în străinătate, mi-au fost prezentate de el, la deschidere și în respectivele cataloage. Este, cum să-ți spun, un om de notorietate, influent, are relații în lumea de artă din țară și din străinătate, cu un cuvînt este un tip care a știut să se impună, bineînțeles prin talentul său, prin posibilitățile sale. Cînd și cînd scrie despre mine în cîte o revistă, l-am ascultat și la radio, și-ți spun sincer îmi face mare plăcere, cum tot așa de mare plăcere îmi face cînd, venind în oraș, nu uită să treacă pe la mine, să-mi vadă ultimele lucrări. Așa, după cum sper, a urmat profesorul zîbind, că n-ai să mă uiți nici dumneata...

— Vai, se poate?! am protestat eu, roșind puțin. Pot spune că dumneavoastră vă datorez totul și niciodată. v-o jur, n-am să găsesc modalitățile cele mai potrivite ca să-mi arăt recunoștința pentru ajutorul pe care mi l-ați dat...

— Cele două colege ale dumitale văd că au renunțat, nu?

— Da, una va da la medicină, iar cealaltă, Stela, din cîte am auzit, la matematici...

— Bine, a zis profesorul ridicîndu-se și întinzîndu-mi mîna, nu vreau să te mai rețin, mai ales că, după cum m-ai prevenit ești și în criză de timp. Îți urez, așadar, drum bun în noua dumitale viață, a noastră, a artiștilor plastici și... aștept vești. Dar numai vești bune!

Zîbind, m-a luat de mînă. m-a apropiat și m-a sărutat ușor pe frunte. Mărturisesc, eram de-a dreptul emoționată! Am vrut să spun ceva, dar mi-am dat seama că îmi pierise graiul. Lacrimi îmi jucau în colțul pleoapelor. Aceeași emoție o citeam și pe chipul lui parcă dăltuit în piatră. Am scos de îndată batista, am dus-o la ochi, am încercat totuși să îngîn ceva...

— Lasă, lasă... m-a condus el spre treptele terasei. Te înțeleg. Ești plină de sensibilitate și ăsta-i un lucru foarte bun. Cum am putea fi artiști, dacă nu ne-ar caracteriza această blestemată acuitate a simțurilor? Ei, încă o dată drum bun! Să ne vedem cu bine! Și succes!

Am plecat năvalnic, gata să mă împiedic, am alerțat către poartă și de acolo am privit înapoi, înălțînd mîna de bun rămas. Profesorul rămăsese lîngă balustrada terasei, înalt, solitar, cu părul lui cînepiu înfioiat ca o coamă de leu,

cu mâinile în buzunarele halatului și mă privea — sau n-am văzut bine? — cu un zîmbet trist în colțul buzelor. Îmi urase drum bun. Ori poate ceva îi spunea că drumul acesta mă va duce către pierzanie? Nu știu, dar dacă în clipa aceea am avut o presimțire, ea n-a fost departe de adevăr. De adevărul crud pe care-l trăiește acum...

La gară m-a condus mama și, bineînțeles, toate surorile, împreună cu Traian care, cu un deget în gură, privea fascinat și totodată speriat coloșii de oțel ai locomotivelor ce șuierau sinistru, învăluite în aburii cazanelor. Am plins toate, ne-am îmbrățișat într-un colț retras al peronului, departe de lume, iar mama, suspinînd, cu ochii în lacrimi, a ținut să adauge, ștergîndu-și obrazii cu o batistă.

— Ei, dac-ar fi trăit și tat-tu să te vadă cum pleci la învățătură înaltă, ce s-ar mai fi bucurat! Și Cornelia... Și Victorița... Dar zac cu toții sub pămînt, că așa le-a fost scris...

— Lasă, mamă, am căutat s-o liniștesc, îmbrățișînd-o. Nu-ți mai îndurera sufletul. Ai slăbit mult de tot în ultima vreme. Să ai grijă de dumneata...

— Mai bine să ai grijă tu de tine, pe-acolo, ești singură printre străini, m-a povățuit ea, tot umblînd cu batista pe la ochi. Vezi unde stai, ce mîncîci, cum te îmbraci... Scrie-ne și ți-om mai trimite bani și eu și fetele astea, nu mulți, din ce avem, dar îți trimitem. Muncim și n-or să ne lipsească...

— Bine, vă mulțumesc!

Am ajuns spre seară în Gara de Nord. M-am interesat de unde pot lua tramvaiul pentru Arcul de Triumf, am aflat că de fapt este un troleibuz, așa că încă nu se întunecase cînd am deschis poarta vilei în care, la parter, locuia Alin Costinlu, destinatarul scrisorii din poșetă. Cu mica mea valijoară de carton în mînă, aceeași cu care plecasem cu ani în urmă de la conac, am pășit pe dalele de piatră în curtea încărcată de verdeață, către treptele ce duceau spre o verandă închisă cu sticlă. Pe o alee lateralnică, am zărit o mașină decapotabilă, tip sport, oprită în fața ușilor deschise ale unui garaj. De undeva, dintr-o cameră, se auzea o muzică infernală, glasuri de bărbați și femei, apoi risete și chînchet de pahare, ca sunetul unor clopoței de argint. Am privit vila. Îmbrăcată în verdele viței sălbatice, la etaj erau cîteva ferestre deschise, cu perdelele de mătase fluturînde,

nu am văzut nici un chip de om în toată curtea aceea pustie. nu aveam pe cine întreba dacă nimerisem bine sau nu, m-am îndreptat, aşadar, către treptele de piatră albă, le-am urcat şi, citind cartea de vizită prinsă deasupra butonului soneriei, m-am liniştit. Într-adevăr, mă aflam la adresa căutată, cartonaşul alb de sub celuloid, dându-mi această certitudine : „Alin R. Costiniu — critic de artă”.

Am apăsat lung butonul soneriei. Cu emoţie şi inima băţind nebuneşte, să-mi sară din piept. Stringând convulsiv, nat mînerul de tablă al geamantănaşului meu cam jerpelit şi inestetic. Cu răsuflarea tăiată de prelungita aşteptare...

Dar uşa s-a deschis şi în faţa mea a apărut un bărbat înalt, bine făcut, brunet, cu ochi mongolici, de-un galben şters, cu părul uşor ondulat spre spate. Purta cu eleganţă un sacou alb, cămaşă albă scrobită, cravată roşie şi un pantalon gri de-o croială impecabilă. Parfumul ce-l răspîndea demonstra gust şi subtil rafinament bărbătesc.

— Ce doreşti dumneata ? a întrebat el superior, trăgînd alene din ţigara ce-o ţinea între degetele fine şi privind-mă scrulător. Pe cine cauţi ?

— Pe domnul Alin Costiniu, am îngînat complet fisticită şi i-am întins plicul, cu mîna tremurîndă. Vin din partea domnului profesor Sergiu Panaite...

— A, de la papa Serge ? s-a luminat deodată la faţă şi trăgînd fugar cu ochiul la valjoara mea, a desfăcut precipitat plicul. Ia să vedem ce doreşte scumpul nostru mentor ?

Cu o grabă deloc reţinută, a parcurs foarte repede cele două file mari acoperite cu scrisul mărunţ şi ordonat al profesorului. Şi în timp ce citea, vedeam pe faţa lui o încîntare afişată fără rezerve. Apoi a băgat plicul în buzunarul hainei, împăturind hîrtia, m-a măsurat zîmbind de sus pînă jos şi deschizîndu-mi uşa, îndemnîndu-mă totodată să trec pragul, a zis cu amabilitate :

— Domnişoară, eu sînt Alin Costiniu. Haide înăuntru să vedem ce-i de făcut. Dar pînă una, alta trebuie să-ţi spun că am nişte musafiri. Vin de la vernisajul unei expoziţii şi o colegă, căreia i-am prezentat opera la nespectivul salon, a ţinut cu tot dinadinsul ca sărbătoarea succesului să aibă loc la mine. Am mai mult spaţiu apoi atmosfera cartierului, mă rog... Dar haide, intră odată, eşti timidă ?

— Nu...

— Atunci? Pofteste... Ai să cunoști o parte din lumea artelor și n-are să fie rău de loc. Dimpotrivă. Îți dai seama că nu mă pot ocupa acum de dumneata, mai ales că papa Serge mă roagă să-ți aranjez și o găzduire. Drept să-ți spun, scrisoarea distinsului meu profesor, ca și prezența dumitale m-au cam luat pe nepregătite, dar... în sfârșit, nimic nu e de nerezolvat pe lumea asta. După ce pleacă musafirii, vom sta de vorbă. Pe aici, te rog...

Am trecut pe sub arcada unor trepte de lemn afumat ce duceau undeva la etaj, el a luat-o înainte dînd la o parte o draperie din pluș roșu. am intrat într-o cameră-birou, încărcată de cărți, tablouri, statuete din porțelan și bronz, cu fel de fel de eșarfe agățate pe unde se nimerea, eșarfe ce reprezentau picturi orientale și m-a rugat să-mi las valiza pe unul dintre fotoliile din piele, așezat sub un imens lampadar cu abajurul din mătase portocalie.

Te rog să te simți ca la dumneata acasă, aranjează-te puțin, uite colo o oglindă, poți merge și la baie să te speli puțin, vii doar de pe drum, normal, nu? Peste cîteva minute vin să te iau și am să te prezint invitaților mei. Da?

— Da... am răspuns eu moale, aproape pierdută.

A plecat tot grăbit, aranjîndu-și din mers haina, părul, cravata, iar eu am rămas singură în camera aceea, de-a dreptul buimacă. fără să-mi pot reveni din ameteala ce mă cuprinsese, rătăcind cu privirea în toate părțile, speriată și neliniștită, cu inima strînsă și o teamă în suflet pe care nu puteam să mi-o alung în nici un chip. În încăpere mai stăruia parfumul fin al criticului de artă iar în urechi continuam să aud cuvintele lui, amabile ce-i drept, dar cît de departe de lumea din care coborîsem, ca dintr-un nor: „Să te simți ca la dumneata acasă”. Oare, dac-ar fi știut el cum arată odaia în care am crescut și am învățat, cu ce ochi m-ar fi privit și ce sentimente l-ar fi încercat? Aici domnea luxul, bunul gust, opulența, biroul era încărcat de cărți voluminoase, de bibelouri dintre cele mai scumpe, pereți tapetați cu mătase portocalie străluceau să-ți ia ochii, cristalele din vitrina de alături la fel, lustra cu braț de lemn și tipsie de sticlă albastră, ca și mobilierul cu încrustații în lemn, completau întregul interior ce vorbea destul de convingător despre posibilitățile materiale ale fericitului stăpîn al casei. M-am așezat în fotoliul din piele, alături de valiză, am pus capul pe ea, obosită și, dacă n-ar fi fost mu-

zica aceea ce exploda cînd și cînd de undeva, pesemne dintr-o cameră vecină, cred că, sfîrșită de osteneală cum eram aș fi adormit și nu m-aș fi mai trezit pînă dimineața. Dar minutele treceau... Și domnul Alin Costiniu putea veni să mă ia din clipă în clipă. Unde, oare, mă duceam eu? Ce lume avea să-mi prezinte el? Și pentru ce? Mi-am privit cu duioșie unica și sărmana mea rochie din stambă de pe mine, cea îmbrăcată în primele zile după bacalaureat, sandalele prăfuite, una dintre ele cu bareta descusută în tren, m-am uitat în oglindă, mi-am văzut chipul palid, aproape desfigurat de emoție și de surmenajul drumului, părul negru răvășit și bănuind ce mă așteaptă dincolo, în încăperea vecină, m-am îngrozit. Da, m-am îngrozit... Și pentru prima dată în viață, atunci, acolo mi-a fost silă de mine, de înfățișarea mea, de rostul meu, de existența mea. Mi-a venit deodată să plîng, să mă prăbușesc pe covor și să dau friu liber lacrimilor durerii. Cu ce eram eu de vină că mă născusem în altă lume decît în aceea care-i umplea casa cu rîsetele ei domnului Alin Costiniu? Cu ce greșisem vieții, oamenilor, societății?

M-am ridicat, am pus valijoara într-un colț, cît mai ferit, să nu stea în calea nimănui și am ieșit în curte, în aerul înmiresmat al florilor din grădină. Am găsit o bancă dosnică. Îngăm niște tufe de brădișor și m-am așezat. Începuse să se lase amurgul. Umbre violete, albastre, cenușii coborau din înalt învăluind cartierul acela liniștit, în care nu se auzea decît fișitul prelung al pneurilor unor automobile ce treceau într-un du-te vino continuu pe asfaltul de dincolo de gardul de piatră. Încet-încet, s-a înnoptat. Prin rămurișul înalților platani de pe stradă au început să se aprindă becuri clipind des, ca niște licurici, iar lumina lor abia se filtra prin frunzi, așa încît întunericul domnea acum pretutindeni. Nu știu cum am adormit în mireasma trandafirilor și a petuniilor; tîrziu de tot, am tresărit speriată, simțind cum căneva mă bate ușor pe umăr, încercînd să-mi vorbească. Brusc, am ridicat capul de pe spătarul băncii. În fața mea, cu o lanternă în mînă, se afla el, Alin Costiniu, într-o haină plușată, de casă, cu brandenburguri și cămașa albă, descheiată la piept.

— Ce-i cu dumneata? m-a întrebat, așezîndu-se alături de mine. De ce te-ai ascuns aici? Să-ți spun drept, inițial am uitat să vin să te iau în salon. M-am luat cu musafirii

și, tirziu de tot, dînd peste scrisoarea din buzunarul sacoului, mi-am amintit și am intrat în birou. Nu te-am găsit. Am crezut că ai plecat. Dar am zărit valiza. Și, cu toate astea, nu știam unde poți fi. Abia cînd au plecat cu toții, am avut răgazul necesar să te caut și să-ți dau de urmă aici, sub tufele de trandafiri. Te rog să mă scuzi...

Vorbea precipitat, alertat de situația creată, îi auzeam vag glasul prin ceața somnului, mă simțeam extenuată, sfîrșită, capul îmi era greu ca de plumb, fără să mă pot mișca...

— Hai, ridică-te, m-a invitat el, să mergem înăuntru. Ești chiar o sălbatică? Sau ce crezi despre mine? Puteai să aștepti. M-ai pus într-o situație penibilă față de invitați, căroră apucasem să le promit cunoștința cu dumneata. Și cînd colo, dumneata nicăieri!

Mă certa, într-un mod delicat, dar mă certa, intuiam lucrul acesta și-mi era rușine de nu-l puteam privi o singură clipă în ochi. Dar explicîndu-i, îmi ziceam, mă putea oare înțelege? Vroise să mă prezinte invitaților... De ce? Ca pe o curiozitate, pentru ca aceștia să cunoască modul cum arată o fetișcană naivă și poate prostuță din provincie, care îndrăznește să-și pună aripi, încercînd zborul spre consacrare în lumea lor? Ca pe un subiect de discuție sau chiar ca model pentru o viitoare operă ce s-ar fi putut foarte bine intitula, să zicem „Ostentația fecioarei” sau ceva asemănător?

— Haide, ridică-te, a insistat Alin Costiniu, cu un glas blînd prietenos, luîndu-mă galant de braț. E noapte de-a binelea, ai să răcești, se poate? Vino să vedem ce avem de făcut, se apropie data examenului și vreau în primul rînd, să-î servesc pe papa Serge...

L-am urmat pe cărarea acoperită cu pietriș mărunt, dintre rondurile cu flori și am intrat în casă. În camera-birou, lumina discretă a lampadarului cădea pe o măsuță, așezată lateral între două scaune tapisate în piele, pe a cărei tăblie era întinsă o pînză albă din in, frumos brodată în nuanțe de albastru și galben. Pe măsuță două pahare din cristal, cu picior malt alături de altele mai mici, farfurii, tacîmuri de argint, servetele din otlandă bine apretate, o scrumieră, iar mai sus pe margine o salatiерă în suport nichelat. Totul fusese aranjat în lînsa mea, de bună seamă, eram convinsă de acest lucru, întrucît la venire nu remarcasem nici mă-

suta. nici scaunele, iar lampadarul se afla atunci lângă fotoliul pe care-mi pusesem valiza...

— la loc, te rog! m-a poflit Alin Costiniu, plin de de aceeași amabilitate de la început, arătându-mi unul dintre scaune. Vii de la drum, trebuie să măninci ceva, nu se poate, sintem doar într-o casă onorabilă și un musafir abia cunoscut, cu atât mai mult cu cât vine din partea lui papa Serge, trebuie tratat cu toată atenția, nu?

Zimbea, îi vedeam în lumina difuză șirul dinților albi, sănătoși, perfect desenați pe chipul vag conturat, măsliniu în semiobscuritatea odăii, cum la fel îi străluceau ochii, cu privirea febrilă, aprinsă, neliniștită. S-a dus lângă birou, a apăsat pe butonul unei sonerii și îndată a intrat în cameră o bătrână menajeră, înaltă și slabă, într-un halat bleu, cu guleras alb, fiindcă pe care abia o deslușeam în rama ușii ca pe o umbră.

— Da, domnu'...

— Janette, masa te rog!

— Îndată, domnu'...

— Și frapiera. Unde este frapiera? s-a uitat Alin Costiniu în juru-i, căutînd din ochi, puțin enervat, găletușa din zinc cu sticle și bulgări de gheață.

— Tocmai pregăteam vinul, domn'... a vorbit calm, respectuos bătrîna menajeră fără să se clikească din prașul ușii. Vreau însă să întreb: alb sau roșu?

— Pune un Cabernet franțuzesc. Dar repede...

— Am înțeles, domnu'...

— Și icrele. Să nu uiti icrele...

— Da domnu'...

După ce a dat aceste scurte dispoziții, s-a scuzat, s-a dus într-o încăpere alăturată de unde s-a întors peste puțin timp îmbrăcat într-o haină neagră, cămașă albă și cravată argintie. S-a asezat zîmbind pe celălalt scaun în fața mea, luîndu-și o poziție cât mai dreaptă, impunătoare, și-a trecut apoi mina peste păr, aranjîndu-l după care s-a aplecat ușor peste masă, sub lumina lampadarului întrebîndu-mă:

— Te simți bine, domnișor?

— Da... am răspuns moale parcă nesigură cu privirea plecată ușor ametită de tot ceea ce se întîmpla cu mine în clipele acelea.

— Pînă ni se servește masa a propus el, te rog, povestește-mi cîte ceva din viața dumitale.

— Ce să vă povestesc? Nu știu...
— Uite, de pildă, de ce ți se spune Talida? Cum de porți numele ăsta?

— Nu vă place? am îndrăznit să întreb.

— Tocmai, că-mi place foarte mult, e chiar potrivit pentru o artistă a penelului. Cînd am citit scrisoarea lui papa Serge și am dat peste el, m-am întrebat firesc, nu? — de unde porți numele ăsta?

— Nici eu n-am știut multă vreme de ce mă numesc așa, am spus rezervată, timidă, în timp ce mă jucam cu furculița, răsucind-o mereu pe-o parte și alta, numai să fac ceva și să evit privirile tot mai insistente ale lui Alin Costiniu, ce simțeam că mă fixează continuu. Abia anul trecut, mama, la insistențele mele mi-a spus cum stau lucrurile...

— Ei, cum stau lucrurile? a zîmbit el, trăgîndu-și scaunul și apropiindu-se mai mult de masă, semn că e gata să mă asculte. Ia să auzim. E interesant?

— Eu știu? am înălțat din umeri, fără să las furculița din mînă. Depinde...

— Te ascult...

De astă dată a pus coatele pe masă, și-a rezemat capul în palme — era acum foarte aproape de mine, parfumul părului său bine frizat mă învăluia ca un balsam — și a rămas astfel să mă privească lung, stăruitor, vădit interesat de cele ce aveam să-i relatez...

— Am spus că sînt gata să te ascult, a revenit el. Ia-tă-mă....

— Dacă vrei dumneavoastră...

— Evident că vreau.

Și astfel, așa cum m-am priceput, țara să-mi aleg cuvintele, căutînd să mă stăpînesc, intrucît mă încerca o emoție deosebită, i-am povestit cele știute de la mama, care, spun sincer, la vremea lor, cele auzite și pe mine m-au impresionat profund. Fiind mult slăbită și știind cît de greu le născuse pe surorile dinaintea mea, tata a venit într-o zi acasă, bucuros și i-a spus mamei că o soră a unui cîmpitor italian lucrează la spitalul orașului și că ar putea-o interna și pe ea, să nască acolo. Așa s-a și întîmplat. La maternitate, lîngă mama, într-un alt pat se afla o fetișcană de la țară, rumenă și durdule cu ochi albaștri și un cap ca de păpușă ce spunea că rămăsese însărcinată cu un înalt func-

ționar de la prefectură. văduv. în serviciul căruia se afla și care îi promisese fetișcanei că dacă îi va aduce pe lume o fată sau un băiat de-o frumusețe angelică, el, care fusese destul de supărat în viață, intrucît dintre cele trei soții dinainte niciuna nu rămăsese gravidă, se va însura cu ea, după ce, bineînțeles, va vedea cum arată copilul la spital. Toate bune, dar lucrurile s-au întîmplat altfel decît dorise înaltul funcționar și, cu atît mai mult, zburdalnica lui slujnicuță. Și iată de ce. Noaptea, în timpul nașterii, în sala de operație, medicii de serviciu s-au străduit din greu să scoată copilul, dar fără vreun rezultat. Pînă la urmă au recurs la forceps, pentru că țărăncuța se zbătea în chinuri groaznice, greu de imaginat. În sfîrșit, fetița, căci o fetiță născuse, a fost salvată, dar cu prețul unei infirmități evidente în regiunea capului. Văzînd care-i situația, plîngînd și dîndu-se de ceasul morții fiindcă rata căsătoria cu acel funcționar de la prefectură, țărăncuța a trimis vorbă să vină de îndată taică-su un ins înstărit dintr-o comună apropiată pentru a se sfătui cu el, să vadă ce este de făcut. Omul a venit într-un suiet, pe la amiază, dar nu l-a văzut nimeni. Ore în șir, a stat numai prin cabinetele medicilor, ale surorilor numai în salon nu s-a arătat. În noaptea următoare, mi-a venit mie rîndul să mă nasc. Ușurată de povara sarcinii, mulțumită că totul se terminase cu bine, dar în același timp înfricoșată, ca de obicei de blestemele tatei că născuse o nouă fetiță și încă nu are așteptatul băiat, mama a fost adusă în salon și, în urma anesteziei, a dormit pînă aproape spre seară, fără să știe de ea. Cînd s-a trezit, s-a pomenit lingă patul ei, cu sora italianului, cioplitorul în piatră, călucăriță catolică în sutana ei lungă, cafenie. A tras un scaun să fie mai aproape și a spus pe șoptite: „Seniora, Dumnezeu mi-e martor că sub acest acoperămint al mîntuirii durerilor se pune la cale o mîrșavie ce mă umple de mînie; dar buna mea credință dat fiind și faptul că vă cunosc de la Renato fratele meu care lucrează cu soțul dumitale, nu mă lasă să tac și să acopăr totul cu indiferență. Despre ce este vorba? Tînăra din ultimul pat, lîncă usă, a născut o fată desfiourată din cauza forcepsului. Tatăl ei a aranjat cu o soră și pare-mi se și cu un medic, să vă schimbe fetița. Fiți, vă rog atentă ce copil vă aduce la alăptat! Asta e totul. Dumnezeu să vă aibă în pază!”. Și chiar în seara aceea s-a încercat mîrșavul schimb, dar mama, avertizată,

a făcut un scandal de a sculat tot spitalul în picioare. „Îmi cunosc copilul! striga ea, fără să țină seama de stăruințele infirmierelor de a se liniști. Credeți că dacă mi-ați făcut injecție să adorm, eu am închis ochii pînă ce nu mi-am văzut fetița? Să vă fie rușine!“. E de la sine înțeles că în situația asta s-a renunțat la orice tentativă de schimb. Iar a doua zi, dimineata, cînd călugărița catolică, sora lui Renato, prietenul tatei a intrat în salon să împartă termometrele, a venit direct la patul mamei, zîmbind că se confirmase adevărul spuselor ei. Mama nu mai găsea cuvinte de mulțumire pentru gestul ei de corectitudine și cinste, de omenie și bunăvoință. „Mă cută, i-a spus mama cu lacrimi în ochi, bărbatu-meu și așa e înfuriat că i-am adus pe lume a șasea fată, și nu un băiat, așa că dac-o mai vedea și slută, îți închipui mata că ar fi fost în stare să mă omoare, nu alta! Spune, te rog cu ce să te răsplătesc pentru binele ce mi l-ai făcut?“ „Sînt bătrînă a spus călugărița, nu mai am mult și am să mă duc și eu între cei drepti. Ca să plec mulțumită din astă lume și că i-am lăsat ceva care să-i amintească de mine, dă-i te rog fetiței dumitale numele meu. Valida mă cheamă“. „Bine, maică, fie, a zis mama surprinsă, dar numele dumitale, după cîte știu, nu este în calendarele noastre ortodoxe ce va zice lumea?“ „E numele unei călugărițe și fie catolici sau ortodocși, pe toți ne are în grijă același Dumnezeu, să știi!“ „Bine, maică, o să poarte numele dumitale“.

— Și iată-mă, așadar, cu un nume a cărui origine, după cum v-am spus, n-am cunoscut-o pînă anul trecut. Dar nici nu mi-am pus problema cum de-am fost trecută astfel la Starea civilă, în registrul de nașteri...

— Interesant, foarte interesant! a spus Alin Costiniu, aprinzîndu-și o țigară și slobozînd fumul sub cupola lămpadarului. Mi-a plăcut că mi-ai povestit frumos...

— Dac-aș picta tot atît de frumos... am zis eu, căzînd puțin pe gînduri, pentru că se apropia data examenului și încă nu știam ce voi face...

— Nici nu mă îndoiesc! m-a liniștit Alin Costiniu. Dar... și-a dat seama, uite ce nepoliticos pot să fiu! Am aprins țigara fără să te întreb dacă fumezi. Da? Fumezi?

Mi-a întins un pachet, cu un ambalaj în țiplă și staniol.

— Poftim, servește...

— O, nu! am refuzat eu. Nu folosesc așa ceva...

— Mă rog... a cedat el și a pus pachetul pe masă.

Între timp, bătrîna menajeră, slabă și înaltă, s-a apropiat cu mersul ei țeapăn ca de jandarm și, privindu-mă de sus, printre genele abia mijite, cu o neascunsă curiozitate, mi-a pus dinainte o farfurioară cu icre și lămîie, cîteva bucăți de mușchi filé, vreo patru chifteluțe rumene, mici cît niște nuci abia împlinite. Stăpînului ei la fel. S-a dus, tot cu mersul ei țeapăn, a adus frapiera, a așezat-o lîngă masă, a dat șervetul cu care era acoperită la o parte și a luat în mîină o sticlă cu vin roșu, cu etichetă frumos colorată căreia, dintr-o singură mișcare i-a scos dopul cu un tirbușon.

— Duduia servește Cabernet? m-a întreat după aceea, și l-a înclinarea capului meu, mi-a turnat în pahar. E franțuzesc... Domnu'? s-a întors către Alin Costiniu.

— Da, desigur...

— Domnu' mai dorește ceva? a mai întreat ea, tot cu aerul acela grav și s-a dat un pas înapoi, așteptînd.

— Am să te chem eu...

— Prea bine, domnu'!

Seara a trecut repede, sporovăind ba despre una, ba despre alta, mai mult vorbind Alin Costiniu care căuta, foarte amabil, să mă introducă în atmosfera bucureșteană a oamenilor de artă, povestind despre diferite saloane de pictură și sculptură, despre deseale-i călătorii în străinătate, prilej cu care a vizitat unele dintre cele mai mari muzee din lume, ca de pildă Carnavalet, muzeul de artă al orașului Paris și bineînțeles Louvre, Petit Palais și altele în Franța. Ermitajul din Leningrad, Muzeul național din Amsterdam, Cabinetul regal de opere de pictură „Het Mauritshuis” din Haga, a fost la Roma, Londra, Veneția, într-un cuvînt, a vrut să cunoască, să studieze, să intre în relații cu diferiți critici de artă străini, așa încît nu a pregetat să călătorească atît cît i-a fost cu putință. Acum se ocupa de reamenajarea unor muzee particulare, a unor foste donații, ce aveau să fie recondiționate și deschise pe noi criterii de selecție și punere în valoare a operelor respective. Totodată, îl interesau noi achiziții, piese deosebite de pictură, oferite muzeelor de stat de către foști mari bogătași ce căutau să le valorifice, fie ca să aibă cu ce trăi, fie, pur și simplu că nu mai vroiau să le dețină în patrimoniul lor. Nu era săptămîină deci, în care, la biroul special destinat achizițiilor să nu se prezinte opere de valori inestimabile, pe care el, Alin

Costiniu le studia ca veritabil expert și oferea, după multe tocmeli, foștilor proprietari prețurile impuse de stat. Bineînțeles că și aici, ca în orice alt domeniu de afaceri, interveneau diferiți intermediari ce, sub masca unor specialiști, apăreau interesele ofertanților, zbătându-se să obțină cât mai mult, profitul lor fiind în raport direct cu suma încasată...

— Uite așa îmi petrec timpul, dragă Talida, a apus într-un târziu Alin Costiniu, sorbind delicat din paharul cu vin. Alerg de colo până colo pentru ca în patrimoniul statului să intre, într-adevăr, capodopere recunoscute ca valori universale, fără să mai vorbesc că trebuie să țin o conferință într-o anume sală, să particip la vernisajul unei expoziții abia deschise sau să scriu un articol pentru o revistă de specialitate. Muncă și iar muncă...

Îl priveam, avea un aer distins, doct, ținea țigara cu eleganță între degetele fine, vorbea puțin afectat, parcă alegându-și cuvintele, desigur nu o făcea într-adins ca să mă impresioneze, ci așa îi era felul, îmi dădeam seama de acest lucru. A mâncat puțin, servise probabil încheișuna cu invitații, acum o făcea numai să-mi țină companie, și tot puțin sorbea și din vinul franțuzesc ce decora paharul de cristal din față-i.

— Cum stai cu anatomia? m-a întrebat el mai apoi, stingând țigara în scrumiera de albastru. Știi că susții examen și la anatomie?

— Da, știu, am răspuns emoționată. Cum stau? Eu zic că destul de bine, acceptabil...

— Nici bine, nici acceptabil mi-a replicat el, cu seriozitate, aruncându-mi o privire scurtă, piezișă. Pentru anatomie trebuie să ai pregătirea unui candidat la medicină! Mai ales cunoașterea mușchilor, contracția lor, anumite detalii anatomice. De fapt știi la ce dai examen?

Eram de-a dreptul buimacă, nu înțelegeam ce-i cu mine, receptionam cu greu întrebările, mă pierdusem cu totul și asta, cred, numai datorită faptului că el trecuse deodată de la povestirile-i relaxante, atrăgătoare despre locurile vizitate în străinătate, la problema ce mă interesa în mod deosebit — admiterea — și de care furată de farmecul relațiilor, utasem cu desăvârșire. Sau poate că oboseala vinului, ambianța aceea plăcută odihnitoare, vorba lui afectuoasă, caldă, apropiată, comportarea curtenitoare și plină de

atenție, toate acestea mă copleșiseră într-atît. încît eram complet detașată și pluteam ca într-un vis...

— Spune... știi? a insistat el, prinzîndu-mă de mîină, ca să mă facă atentă.

— Da, știu... cunosc... m-am pregălit cu domnul profesor Panaite..

— La ce te-ai pregătit?

— La desen liniar, la istoria artelor, perspectivă și... cam asta.

— Ți se va da să execuți un desen liniar după care urmează oralul la cele trei discipline pe care vād că le cunoști. Mă rog, nu e cazul să intrăm în amănunte, dar în zilele următoare trebuie să vād cam ce știi. De acord?

— Da...

— Acum... — și-a privit el ceasul de la mîină — e tîrziu, ești obosită și trebuie să te odihnești. Și așa am stat destul. Te-aș culca aici pînă-ți fac rost mîne de-o găzduire undeva, dar, în mod sigur, n-ai să accepți. Am dreptate?

— Da... am răspuns eu moale, cu privirea plecată.

— Te înțeleg... Așa că, pînă să ne cunoaștem mai bine, n-aș vrea, ferească Dumezeu, să-ți faci o altă impresie decît cea reală despre mine. Așa că scuză-mă puțin, mă duc să dau un telefon. Vreau s-o rog pe fosta mea gazdă, o femeie în vîrstă, de treabă, ce locuiește undeva prin Bucureștii Noi și la care am stat cînd aveam anii dumitale, s-o rog deci, să te primească la ea. Pentru seara asta și poate și pentru următoarele. Să vedem mai întîi cum ai să te simți acolo... Ce zici?

— Cum spunei dumneavoastră. Am bani, o să-mi mai trimită mama, voi plăti cît se cuvine...

— Problema banilor am s-o rezolv eu, a spus Alin Costiniu ridicîndu-se. Cunosc situația dumitale, mi-a scris papa Serge cîte ceva, așa că nu este cazul să mai discutăm.

Mi-a zîmbit curtenitor, stringîndu-mă și mai tare de încheietura mîinii, mi-a făcut complice cu ochiul și s-a îndepărtat, privindu-mă peste umăr către ceamera cealaltă. S-a întors după cîteva minute și mi-a spus plin de satisfacție:

— Am aranjat totul. Doamna Angheluță a acceptat propunerea mea și este de acord să te găzduiască la dumneaei. Să știi că este o femeie foarte cumsecade și fără nici un fel de tabiet, cum au de obicei bătrînele...

— Vă mulțumesc...

— Soțul ei, a urmat Alin Costiniu, e bine să știi, a fost un mare negustor; a murit înainte de război. I-a lăsat o avere considerabilă, casă, două taximetre pe piață, o mică fermă, dar în vremurile astea nu mai trăiește decât din chirie și din vânzarea mierii de albine. O să ai o cameră drăguță, confortabilă, în care am locuit eu...

— A, ce drăguț!

— Dar ceea ce consider că este important, a vorbit mai departe Alin Costiniu, este faptul că în fosta ei seră am amenajat pe timpuri un mic atelier de pictură, în care am și învățat meseria și care și acum se menține așa cum l-am lăsat...

— Daaa? Ce interesant!

— Și încă ceva: să știi că acest atelier improvizat de mine, primește lumina dinspre sud, ceea ce este foarte bine pentru aprecierea nuanțelor de culoare. Tu, ca viitoare — ca să nu zic chiar actuală pictoriță — îți dai seama ce înseamnă acest lucru, nu?

— Da, desigur.

— Ei, acumai hai să mergem, a propus el încheindu-și haina. Te duc cu mașina. Doamna Angheluță așteaptă. Și e cam târziu...

10

Nu cred să fi trăit vreodată o fericire mai mare decât aceea din ziua când, într-o dimineață, la panoul de afișaj al Școlii de „Belle Arte” de pe calea Griviței, m-am văzut pe lista celor admiși, a cinsprezecea din totalul de douăzeci și doi, cam jumătate din cei care ne-am prezentat la examen. Pur și simplu, acolo, în curtea școlii am plîns cum nu mai plînsesem de la moartea tatei, cu ani în urmă. Poate că nu m-aș fi dezmeticit curînd și aș fi continuat să fiu coplesită de emoția evenimentului, dacă nu oprea lîngă mine mașina sport a lui Alin Costiniu, pe care în amețala mea nici nu o remarcasem. El s-a dat repede jos, m-a luat de după u-

meri mai de-o parte de grupul celor care stăteau încă în fața listelor și mi-a spus :

— Ești fericită ?

— Nespus de mult ! Vai, nu știu cum să vă mulțumesc, am șoptit eu ștergându-mi ochii de lacrimi. Dacă nu erafi dumneavoastră...

— Nu, nu este adevărat ! a protestat el, conducându-mă către mașină. Ai talent, asta este... La anatomie și la istoria artelor ai obținut note inferioare celor la care m-am așteptat, dar la „meserie” cum spunem noi, adică la desenul liniar și la cel de perspectivă ai obținut maximum. Ai fost, cum să-ți spun, o revelație, parol !

— Domnule Costiniu, vă rog să mă credeți, sint amețită, nu știu ce este cu mine, întrât m-a emoționat rezultatul ăsta al examenului ! Pe cuvânt, nu-mi vine să cred, să..

— Te cred, dragă, mai bine zis te înțeleg, a spus el vorbindu-mi cu aceeași tandrețe pe care i-o cunoșteam. Fiecare, la vremea noastră, am trecut prin emoțiile astea. Ei, hai acum să mergem. Te duc acasă, apoi după-amiază mergi cu mine în oraș să-ți fac o surpriză...

— O surpriză ? m-am mirat eu. Ce fel de surpriză ? Despre ce este vorba ?

— Un mic cadou, a zîmbit enigmatic Alin Costiniu și m-a poftit în mașină. Sau, mai bine zis, un dar pentru reușita dumatăle. Mergem la „Femina”, un mare magazin de modă și-ți alegi o rochie. Niște pantofi și un pardesiu. Vine toamna, doar...

— Bine, dar cum... se poate ? am întrebat de-a dreptul uluită. luind loc lîngă el în dreapta volanului. Vă rog... nu înțeleg...

— Este plăcerea mea ! a zis privind-mă curtenitor, în timp ce mă ajuta să închid portiera mașinii. Apoi deseară, ca să știi întreg programul, mergem la „Ambasador” și vom sărbători evenimentul...

— O, dar dimpotrivă, eu trebuie să vă fiu recunoscătoare. domnule Costiniu, am protestat complet dezorientată de propunerea lui. Ați făcut atîtea pentru mine...

— Nimic deosebit, crede-mă, a spus el degajat, așezîndu-se mai bine la volan. Sau atît cît trebuie pentru a ajuta o fată drăguță ca dumneata... Știi că ești o fată drăguță ? m-a întrebat mai apoi punînd cheile în contact și pornind motorul, Parol ! Ca să nu spun frumoasă, chiar cea mai fru-

moasă dintre toate fetele pe care le-am cunoscut pînă acum...

— Exagerați, domnule Costiniu... am răspuns, aproape șoptit, cu fruntea plecată, neîndrăznind să-l privesc; îmi simțeam obrații arzînd, dogorînd ca para focului. Un val de căldură îmi cuprinsese deodată tot trupul.

— Nu exagerez de loc! Este adevărul adevărat... Te-ai supărat că ți-am spus lucrul ăsta?

— Nu...

— Să nu fii și să mă crezi.

A pornit mașina, a ieșit în calea Griviței și, ocolind cu dibăcie tramvaiele, turismele, camioanele, s-a așternut la drum către podul Constanței. Conducea lejer, schimbînd cu calm vitezele, era foarte atent la aglomerația străzii, dar nu uita ca, din cînd în cînd, să mă privească fugar, cu un zîmbet abia înflorit în colțul buzelor, un zîmbet cuceritor, ce mă făcea să mă pierd și mai mult cu firea. Ca să fiu sinceră, afirmația lui măgulitoare mă mișcase profund, aproape că mă cutremurase, pentru că este știut, orice femeie se simte flatată cînd i se spune că este frumoasă, cu atît mai mult cu cît aprecierea venea din partea unuia ca Alin Costiniu, un ins distins, elegant, cu reputația-i recunoscută în lumea oamenilor de artă și care, după cum observasem, era agreat de foarte multe fete. Știa, însă, să pareze insistențele acestora, mai mult sau mai puțin interesate în a-l cunoaște și față de care — asta îmi plăcea enorm! — avea rezervele sale; nu se avînta în aventuri ce l-ar fi compromis. Dată fiind deci seriozitatea cu care trata relațiile sentimentale și necunoscîndu-l a fi un ins ușuratic, nu aveam dreptul să fiu fericită că-l auzisem pentru prima dată vorbindu-mi astfel? Nu, nu-mi făcea curte, cel puțin nu sesizasem nimic deosebit pînă atunci în comportarea lui care să mă ducă la această concluzie, se purta corect ori de cîte ori venisem în casa lui pentru unele meditații și nici măcar un gest cît de mic nu m-a alarmat că prin bunăvoința și înțelegerea pe care mi le arăta ar fi urmărit cu totul alte scopuri. E drept, în cîteva rînduri afirmase că-i place naivitatea mea, puritatea sentimentelor mele, faptul că eram „o fată de provincie nealterată de viciile modernismului.” ale unei „prea de timpurii emancipări”, că am „ochi ce tulbură și cheamă la visare” sau că „trupul meu de silfidă oricînd poate fi model pentru un nud ce n-ar avea egal în-

tr-o galerie de artă" și cîte altele de acest fel, dar îl ascultasem fără vreo tresărire, așa cum îi ascultam liniștită prelegerile la istoria artei sau la tehnica desenului liniar. De astădată însă, îmi spusese direct că sînt frumoasă, cea mai frumoasă dintre toate femeile pe care le-a cunoscut... Cum de nu-mi remarcase oare această frumusețe pînă acum? Sau mi-o apreciasse, dar n-a vrut să-și dezvăluie gîndurile, n-a vrut să-mi tulbure mintea înainte de data examenului, să mă facă să-mi pierd capul, să nu-mi mai găsesc echilibrul sufletească de care aveam atîta nevoie în zilele acelea? Dacă astfel stăteau lucrurile, nu trebuia decît să-i mulțumesc...

Mașina a părăsit artera principală cu tramvaie și autobuze, a ocolit pe cîteva străzi liniștite, pavate cu piatră de riu, și a intrat pe o ulicioară dosnică, umbrită de duzi, cu case mărunte, cu cîini tolăniți pe la porți și cișmele la colțuri, la care veneau fete desculțe cu căldările să ia apă. A oprit în dreptul unei clădiri mai arătoasă decît toate celelalte din jur, îmbrăcată în iederă pînă sub streșini, în tață cu o verandă de sticlă și o curte largă, plină cu pomi fructiferi...

— Am ajuns, a spus Alin Costiniu, deschizîndu-mi portiera mașinii. După-amiază la patru, vin să te iau.

— Nu știu... să văd... m-am arătat nehotărită. Vreau să scriu acasă, s-o vestesc pe mama...

— Ai să dai o telegramă. Culcă-te, ești obosită. Deseori vom sta mai mult la restaurant, trebuie să fii odihnită...

— Să văd...

— Nu vrei să ieși cu mine? Ți-am spus, este un eveniment deosebit, vreau să-l sărbătorim. Este succesul dumitale, dar în aceeași măsură este și al meu, nu? Te rog...

— Bine, vă aștept la patru...

Mașina a întors, a demarat puternic, urmărită de lătratul cîinilor, iar eu am intrat în curte, sub privirile curioase ale cîtorva vecine, pe care le-am zărit ridicîndu-se peste gardurile văruite

Doamna Angheluță nu era acasă. Era, poate, în piață cu borcanele de miere pe tarabă, așteptînd să le vîndă. Sau poate pe la cimitir, pe la bărbatu-său. Sau pe la policlinică, pentru că în ultima vreme se tot văicărea că o înțeapă ceva la inimă și răsufliă tot mai greu. De fapt se și îngrășase peste măsură de mult, în ultima vreme. Era însă, confirmînd spusele lui Alin Costiniu, femeie de treabă, așezată, cu res-

pect față de mine, nu era curioasă din fire și, cît timp învățasem, stînd închisă în odaie, nu mă deranjase nici măcar cu o întrebare. Ba, diminețile îmi aducea cîte o cafea și la prînz mîncare, seara cîte un ceai, venea, intra încet, pe ușă, îmi puneă totul pe masă, după care se retrăgea tot pe ne-simțite ca să nu-mi tulbure cumva liniștea, văzîndu-mă, cît era ziua de mare, stînd tot aplecată asupra cărților și a schițelor de tot felul. Iar cînd vroiam să-i plătesc fie pentru cameră, fie pentru mîncare, nici nu se uita la bani pe care încercam să-i dau.

— Lasă domnișoară, grija asta o are domnu' Alin, îmi spunea ea, dîndu-mi mîna la o parte. Om ca 'mnealui mai rar... Uite, tot în odaia asta a stat și el; acolo, în atiler a lucrat tablouri, mai îmi dădea și mie cîte unul, făcut, așa în grabă, și-l vindeam la piață să scot un ban, ce să faci, e timpuri grele și eu sînt singură! Domnu' Alin a mîncat la masa mea, eu l-am spălat, eu l-am călcat, a fost ca și copilul meu și uite a ajuns om mare. Ce casă are colo lîngă Arcu' de triumf! Palat, nu alta... Lasă, să-ți ajute Dumnezeu să ai norocu' lui!

Locuiam spre stradă, într-o 'cameră simplă, zugrăvită strident în culori tipătoare, cu mult bronz, mobilată cu un studio cu tapiteria cam uzată, un șifonier dublu cu luciul șters, o masă și o oglindă între ferestre, în colț fiind soba de teracotă, iar după ușă o mașină de cusut pe care erau stivuite cîteva macaturi țărănești noi-nouțe. Pe jos, un covor cam trențuit dar curat, cu franjuri, iar în tavan o lustră cu două brațe și abajururi de mătase verde, decolorată. Camera nu era prea luminoasă ziua, dar nici nu încercam să lucrez în ea, ci numai învățam, trăgîndu-mi scaunul lîngă una dintre ferestre. Cînd exersam la desen sau pictură, mă duceam în atelierul improvizat pe vremuri de Alin Costiniu, în fosta seră a proprietăresei, în care, altădată, iarna, ea îngrijea anumite flori pe care le vindea cu preț ridicat prin marile restaurante din centrul Capitalei. Renunțase însă la îndeletnicirea asta, nu mai putea să bată atîtea drumuri și închiriasă sera tînărului pictor, socotind că mai mulți și siguri bani scoate în acest fel, decît din comerțul cu flori. Aici aveam un șevalet, o masă, un dulap pentru vopsele, un fotoliu uzat, diferite rastele pentru tablouri și, ceea ce este în primul rînd necesar, multă lumină, foarte multă lumină. Cîteva perdele din doc albastru, confecționate de

Alin Costiniu pe cînd era student, erau încă în bună stare și mă ajutau să filtrez după voie lumina prin ferestrele înalte, prinse în giurgiuvele de fier. Îmi plăcea atelierul, așa rudimentar cum era, îmi plăcea și mă simțeam destul de bine în atmosfera aceea mirosind a vopsea și ulei, în zilele cînd încercam să trasez pe hîrtie diferite schițe sau să exersez amestecul culorilor pe cartoane sau pînză de in. Cu amabilitatea-i cunoscută, Alin Costiniu îmi dăduse o trusă de pensule de diferite mărimi, cu păr bine încheșat, creioane, cărbune și rigle, îmi confectionase chiar și un halat, în care să lucrez cît mai lejer și să nu-mi murdăresc îmbrăcămintea.

N-am dormit în după-amiaza aceea, am scris mamei acasă, anunțîndu-i bucuria succesului meu și apoi, pînă la ora patru am răsfoit niște reviste. Cînd am auzit mașina oprindu-se la poartă, eram deja în picioare...

Într-o rochie nouă, superbă, un gri de culoarea perlei și într-un pardesiu bleumarin, strîns pe talie, fără să mai spun de pantofii cu toc înalt, am fost seara la „Ambasador”, intrînd înțîia dată în viața mea într-un asemenea restaurant. Mă simțeam caraghioasă țopăind pe tocurile ascuțite, nu mai încălșasem pînă atunci asemenea pantofi, dar orbită de lumina candelabrelor ce se răsfrîngea în zecile de oglinzi, de muzica orchestrei și de defilarea continuă a chelnerilor îmbrăcați în fracuri, nici n-am simțit băătăurile de la călcîie și degetele picioarelor și nici oboseala gleznelor; seara a trecut destul de agreabil, iar eu, într-adevăr eleganță, am fost, mai tot timpul, ținută privirilor bărbaților din jur. Am scris un meniu destul de bogat, am băut șampanie, am rîs, iar Alin Costiniu, vesel și expansiv, a fost de-o drăgălășenie rar întîlnită.

— Spune-mi, m-a întrebat aplecîndu-se peste masă, vrei să urmezi portretistica sau peisajul?

— Îmi place și una și alta...

— Totuși, pînă la urmă trebuie să te decizi!

— Cred că peisajul. Cu cine fac?

— Cu maestrul Steriadi. Asta numai după anul preparator...

— Nu cred că voi ajunge niciodată o celebritate în pictură, am spus, puțin sceptică asupra posibilităților mele, așa că îmi este indiferent dacă fac una sau alta. Sau poate

că-mi va fi recunoscut talentul, dar tocmai cine știe când, bineînțeles dacă există acest talent...

— Niciodată, draga mea, nu trebuie să fii lipsită de optimism, a ținut să-mi atragă atenția Alin Costiniu, vorbindu-mi în șoaptă ca să nu deranjeze conversațiile de la mesele vecine. Să crezi, să crezi și iar să crezi în talentul tău nutrinând nădejdea unei afirmări, mai devreme sau mai târziu. fapt ce depinde de foarte mulți factori. Uite, a urmat el, scuturînd vîrfurile țigării în scrumiera de pe masă, bietul Stanislas Lepin, un peisagist francez, însingurat la fel ca un Daubigny sau Ravier, pictor, zic, acest Lepin care, în atară de străzile cartierului Montmartre a pus pe pînză grădinile Parisului, Luxemburgului, Tuileries, dar mai ales malurile Senei, ei bine, omul ăsta și-a dus zilele ca un anonim, lucrînd asemenea unui rob cu tenacitate și îndărătnicie dar, spre regretul lui, fără să fie apreciat de esteti din vremea respectivă. Știi ce este interesant în toată povestea vieții lui? Că așa sărac și neajutorat, nebăgat în seamă de nimeni nu s-a îndoit o clipă de talentul său dimpotrivă, a crezut în el și a nădăjduit că va veni vremea să-i fie recunoscut harul. Și într-adevăr la expoziția din 1889, cu cinci ani înainte de a muri, a obținut o „mențiune de onoare“, mi se pare cu „Podul Artelor“, da, cu acest peisaj în care se vede Sena, podul, Catedrala Notre-Dame la orizont. Concluzia? Iată ce înseamnă să crezi în talentul tău, să sperii, să aștepți ca timpul să-și spună cuvîntul!

— Și eu să aștept pînă la adînci bătrînețe ca acest Lepin? am rîs puțin amelițat de sampanie și de atmosfera locului

— O, nu! s-a împotrivit Alin Costiniu. Dumneata vei fi celebră cu un an mai devreme...

Mi-a sărutat mina zîbind scuzîndu-și astfel gluma, după care m-a invitat la dans. Am refuzat spunîndu-i că mă strîng pantofii. Explicație plauzibilă dar, spre rusinea mea, nu știam să fac nici un singur pas de tango sau foxtrot...

Pe la miezul nopții m-a adus cu mașina acasă. Eram acum și mai amețită, poate de băutură, poate de fericire de oboseală, nu-mi puteam da seama, dar simțeam că plutesc și că zbor ușor pe aripi nevăzute. Cînd am coborît el mi-a atins ușor fruntea cu buzele arzînde. Un fior mi-a străbătut atunci întregul trup, dar m-am stăpînit și, încet, m-am desprins de lângă el ca o umbră.

— Pleci ?

— Da. am șoptit, îndreptîndu-mi părul și pornind către poartă. Noapte bună și vă foarte mulțumesc...

— Noapte bună! a răspuns tot șoptit, rămînînd lîngă mașina cu farurile stînte.

Am intrat încet, cu grijă să nu fac zgomot, m-am dezbrăcat pe întuneric și prin perdea am privit afară în stradă. Nu plecase. Stătea lîngă mașină, fuma, privea stăruitor către fereastră, aștepta ceva, nu știu ce. Într-un tîrziu a deschis portiera, s-a urcat, s-a auzit motorul, farurile au umplut strada de lumină. În cîteva clipe, totul s-a liniștit iar eu, culcîndu-mă, am coborît într-un somn adînc și greu, cum nu mai avusesem de mult.

Au trecut trei ani. Am început cursurile, era cam de parte școala, iarna era mai greu mereu se înzăpezeau tramvaiele pe calea Grivitei, dar vara mă descurcam destul de bine, îmi plăcea să merg mult pe jos și o porneam dis-de-dimineată pe răcoare, cînd abia se lumina de ziuă. În timp ce cisternele începeau stropitul străzilor. Mîncam la o cantină, cîteodată îmi pregăteam singură masa acasă, nu o mai obligam cu nimic pe doamna Angheluță, de altfel era bolnavă și mai tot timpul stătea în pat, așa încît datoriile mele față de ea se rezumau numai la chiria pe care i-o plăteam cu regularitate îndată ce primeam bani de la mama sau de la surorile mele.

În tot acest timp am avut satisfacții neașteptate la școală mă simțeam bine între colegi și profesori, cu fiecare zi mîna-mi devenea tot mai sigură pe penel, iar taina combinării culorilor începusem s-o dezleg ca pe o vrajă, totul încîntîndu-mă neasemuit de mult. Am făcut cîteva excursii de documentare prin țară cu cei din anul meu, am vizitat orașe și sate, am încercat să realizăm schițe pentru viitoarele tablouri, iar în toamna trecută datorită bunelor rezultate la învățătură am fost aleasă în comitetul studentesc pe școală...

Într-o după-amiază de iulie m-am pomenit cu mașina lui la poartă. Alin Costiniu era într-o cămașă albă, sport, cu ochelari de soare în pantaloni gri și cu țigara în mînă. A intrat, eu tocmai mă așezasem într-un șezlong la umbra viței de vie și citeam o scrisoare de acasă. Cum l-am văzut, am tresărit și am lăsat hîrtia în poală. Nu-l mai întîlnisem de mult. fusese plecat prin străinătate, venise, apoi plecase

din nou îl văzusem de câteva ori pe la școală, pe stradă, la un cinematograf, dar niciodată nu ne opriseam să schimbăm două cuvinte. Ce se întâmplase? Cărui fapt se datora această răceală a relațiilor noastre? Această rezervă a lui față de mine? Nimic mai simplu... Pe iarnă mă invitasese la el stătusem până târziu, seara, de vorbă, ascultasem muzică, ningeabundent și dându-și seama că se făcuse miezul nopții, mi-a propus să mă cule în camera lui, pentru că el își aranja în birou. Evident, am refuzat, el a insistat ce a insistat, apoi s-a cam supărat, dar eu n-am vrut să cedez în nici un chip, cu toate că, între timp, poate datorită împrejurărilor cunoscute sau nu știu exact cărui fapt, începusem să țin la el, să-l plac în taină, socotindu-l bărbatul ideal pentru o dragoste adevărată și, ca să fiu sinceră, erau clipe când chiar sufeream constatînd o anumită distanțare a lui față de mine, căreia nu-i găseam o justificare.

— Unde te duci prin viscolul ăsta? a încercat să mă oprească atunci, seara, aproape bruscîndu-mă și luîndu-mi paltonul din mîină. Nu vezi ce este afară? Și e aproape miezul nopții...

— Orice-ar fi, nu rămîn! am zis hotărîită.

— De ce?

— Nu dau explicații. Am zis că nu rămîn, nu rămîn și gata!

— Ți-e teamă de mine? a întrebat cu glasul mai domolit; mi-a prins bărbia între degete, ridicîndu-mi capul să mă privească drept în ochi. Spune, ți-e teamă?

— Nu, de ce să-mi fie?

— Atunci?

— Vreau să plec, asta este. A fost frumos, ne-am distrat, m-am simțit foarte bine vă mulțumesc, este timpul să mă duc și acasă...

— Te rog să nu mi te mai adresezi cu pronumele de politețe, mi-a spus. Pentru că nici eu n-am s-o fac... A prins să mă mîngîie pe păr, îndreptîndu-mi câteva șuvițe ce-mi acopereau ochii. Da? Ne cunoaștem de atîta vreme cred că e timpul să rupem această barieră a conveniențelor care nu-și mai au rostul. Spune-mi pe nume, simplu. Alin sau cum vrei, dar nu „dumne-voastră” „domnule” și mai știu eu cum. La rîndu-mi, și eu am să-ți spun pe nume.

— Mă învățați să fiu nepoliticoasă? am întrebat.

— Nu, de ce? a tresărit el. Când vrei să fii mai aproape de cineva, asta înseamnă nepolitețe?

— Să știi că eu rămân totuși la pronumele de politețe, am spus hotărâtă. E mult mai bine. Vă respect. Considerația deosebită ce v-o acord, recunoștința ce v-o datorez pentru tot ce ați făcut pentru ca eu să fiu ceea ce sînt, apoi prețuirea dumneavoastră superioară, poziția socială, totul, dar absolut totul mă face să rămân în limita bunei cuviințe, a bunei creșteri. Asta, însă, nu mă împiedică să rămînesc pentru mine cel mai apropiat și mai drag om pe care l-am cunoscut, pe care-l stimez și îl ador, și... și... chiar îl iubesc, privind către el ca spre ceva dumnezeiesc. Mă credeți?

— Te cred...

Pentru cîteva clipe, între noi s-a lăsat o tăcere de gheață, înșingurată tristă, apăsătoare. Afară, viscolul suiera, lovind geamurile cu rafale de zăpadă, se auzeau glasurile unor bărbați și femei, vătuite sub ninsoare, o mașină ambala motorul la maximum poate că se trîienise și nu mai putea înainta, iar în camera-birou, unde purtam discuția parcă se făcuse puțin frig. Mi-am luat paltonul din bratele lui, nu s-a mai împotrivit, m-am îmbrăcat încet, cu grijă, fără să mai scot un cuvînt. El mă privea tăcut, pe sub sprîncene, urmărindu-mi fiecare gest, fiecare mișcare se gîndea undeva nu știu, dar parea abătut și resemnat, o tristețe îi umbrea ochii a căror strălucire parcă pierise...

— Ascultă Talida, a zis într-un tîrziu, prinzîndu-mă de amîndoi umerii și căutînd să mi se uite în ochi. Dincolo de ceea ce crezi despre mine să știi că eu nu văd în tine numai femeia femeie, mă înțelegi? Nu te văd, așa cum poate te-ar vedea un bărbat oarecare, obsedat numai de actul posedării. Nu! Și pentru că tot a venit clipa confesiunilor de ce să nu știi adevărul? Te iubesc, la rîndu-mi, iată îți spun acum ce poate am vrut să-ți spun mai de mult, dar ori n-am îndrăznit, ori n-am găsit momentul potrivit. Înțelegi? Te iubesc. Asta este. Am vrut mai întîi să țin totul în mine, să nu-ți fac această destăinuire, dar... Ei, și tot atît de mult trebuie să înțelegi că te respect foarte sincer și niciodată n-aș întreprinde ceva fără voia ta, fără asentimentul tău. Tu nu ești pentru mine o oarecare, o femeie de-o noapte cum se spune, un simplu divertisment în fluxul vieții ci te consider ceva divin, de domeniul irealului, tu înfrunzi pentru mine idealul în ceea ce privește perfecțiunea feminină.

mă înțelege? Ori, cunoscînd toate acestea, ce m-ar determina să te aduc în situația de a mă detesta pentru un act neuzat? Spune, ce?

Nu l-am mai ascultat, am izbucnit în plîns. Stringînd mai bine paltonul pe mine, am ieșit în curte ca o bezmetică, învăluită în ceața albă a viscolului și, înotînd prin nămeți, am pornit ca amețită, pe strada numai troiene, să găsesc drumul către stația de autobuz. Ce era cu mine? Ce aveau? Ce sentimente mă determinaseră să plec așa deodată, fără să mă uit înapoi și fără să-l mai ascult?

... Acum era vară, cald, trecuseră atîtea luni de la cele întîmplate, timp în care, după cum am spus, nu-l mai văzusem; iată-l, așadar, din nou în fața mea, nu, nu arăta a fi supărat, deși îndelungata lui tăcere mă determina să cred acest lucru. În definitiv, de ce să fi fost? Pentru că n-am rămas atunci, noaptea, la el? Pentru că mi-am apărut corectitudinea, virtutea, demnitatea? Pentru că i-am refuzat sentimentele atît de convingător relevate în discuția cu mine? Dar poate că uitase totul, vremea șterge atîtea bucurii și atîtea dureri ale zilelor noastre, lăsîndu-ne numai amintirile...

— Ei, e voie? a strigat el de lîngă poartă închizînd-o cu grijă. Te deranjez?

— Nu, deloc, poftiți!

M-am ridicat din șezlong, împăturind scrisoarea, i-am ieșit în întîmpinare. L-am văzut surzînd și atunci m-am înveselit și eu; deci nici urmă de supărare sau de ranchiună. Apropiîndu-se, mi-a luat mîna și mi-a sărutat-o, parcă ne-am fi despărțit doar cu o zi înainte și nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit care să ne depărteze pe unul de celălalt...

— Ce faci? m-a întrebat și m-a luat familiar de braț, conducîndu-mă către șezlong. Învățați?

— Nu, citeam o scrisoare venită de la ai mei.

— E cald, foarte cald...

— Da. Scuzați-mă o clipă, am spus. mă duc în casă să vă aduc un scaun...

L-am adus s-a așezat în fața șezlongului la umbra viței de vie, sus spînzurau mulțimea de struguri în ciorchini negri grei. Prin frunziș mai străpungea ici, colo cîte o sulită de foc a soarelui. Era totuși răcoare în curte și boarea cîmpului nu prea îndepărtat se făcea simțită din plin în adieri mîngietoare. L-am privit cu atenție, parcă mai slăbise, pe brațe și pe frunte i se cojise puțin pielea, desigur fuse-

se la mare, părul era ușor grizonat la temple, dar ochii îi erau aceeași, cu strălucirea lor metalică, arzindă. Mi-a povestit că a fost la Veneția și Torino, s-a întors de curînd și va trebui să plece din nou, de astă dată la Londra, la un congres. Mai întîi, însă, i se cere să rezolve unele probleme legate de organizarea unor muzee, cît și a achizițiilor pentru fondul de stat ce se preconizează a se înființa. Muncește foarte mult, este tracasat, uneori surmenat, se ivesc mereu situații car-i dau multă bătaie de cap, dar se descurcă și încă destul de bine, mai ales că este o muncă plăcută de pe urma căreia are multe satisfacții. Mă ruga însă un lucru, acesta era de fapt scopul vizitei sale, anume să-l ajut în realizarea unor copii după cîteva tablouri de valoare, ce urmau a fi expuse într-o expoziție volantă care va pleca într-unele dintre orașele țării. Dată fiind grija pentru conservarea acestor opere de artă, fără a mai vorbi de problema securității lor, în același timp, fiind necesar să se întreprindă o acțiune pentru cultivarea gustului estetic al maselor largi de cetățeni, s-a hotărît, spunea el, să nu se trimită în acest turneu originalele, ci numai niște copii, dar bine executate din toate punctele de vedere.

— M-am gîndit, a urmat Alin Costiniu șirul explicațiilor sale, să faci parte din colectivul de creație ce-l încheagăm zilele astea, mai ales că se va plăti o sumă destul de frumușică colaboratorilor. Ei, ce zici? Ești de acord?

— Vă mulțumesc foarte mult pentru că v-ați gîndit la mine, am spus emoționată, dar oare, mă întreb, voi putea face față? Adică, voi putea realiza ceva din ceea ce mi se cere?

— De ce nu? s-a mirat el. Personal mi se pare un lucru foarte ușor, evident numai pentru cine are talent. Ori talent ai, slavă domnului! Ce se cere? Să fie respectate culoarea, nuanțele, dimensiunile. Cît privește patina vremii și tot ce este legat de degradarea în timp a tabloului, pentru ca execuția să pară cît mai fidelă deci piesa un original s-a-dea, avem un atelier special în acest sens. De chestiunea asta se îngrijește un alt colectiv...

— Și totuși am spus puțin contrariată, am auzit că anumite tablouri de la Louvre de pildă originale bineînțeles, asigurate, circulă prin marile metropole, unde fluxul vizitatorilor este imens...

— Inexact, dragă, te rog să mă crezi, inexact ! a dat categoric din mână Alin Costiniu. Cine ar îndrăzni, vreodată, să scoată din marile săli de la Louvre, de pildă un tablou și să-l supună unor alte condiții atmosferice, fie și numai pentru câteva minute ? Spune, cine ?

— Dar am citit undeva...

— Bine, de citit ai citit, nu mă îndoiesc de asta, dar înțelege că la mijloc e vorba de reclamă. Crezi, oare, că ar mai prezenta vreun interes o expoziție cu celebrități, dacă lumea care plătește să aibă de pildă Ermitajul acasă, ar ști că tablourile sînt simple imitații ? Și atunci, pentru reușita acțiunii, se spune peste tot că se vor expune originalele, iar măsurile ce se iau cu asigurarea, cu securitatea și cîte altele se fac numai pentru a întări caracterul de autenticitate al înțepinderii, înțeleci ? Crede-mă, am umblat prin multe țări, cunosc aranjamentele astea... Care sînt, să fim sinceri, firești...

— Și ce trebuie să lucrez ? am întrebat, cam neîncrezătoare în spusele lui. Portrete, peisaje ?

— Ce vrei. Cum urmezi peisagistica la maestrul Steriadi, n-ar strica să faci ceea ce este în temă. Dar cum la mijloc este vorba de niște copii, poți face și un portret, două...

— Bine, sînt de acord, am spus cu aceeași emoție de la început, puțin neliniștită însă pentru reușita lucrului meu. Vă asigur că am să mă străduiesc să vă merit încrederea...

— Nici nu mă îndoiesc... a replicat Alin Costiniu, ridicîndu-se. Cît privește materialele și respectivele tablouri, le va aduce la timpul potrivit un om de-al meu, domnul Finștein, un evreu cumsecade priceput în materie, ai să-l cunoști. Vei primi și contractul, de bună seamă, tot prin insul așa...

După plecarea binefăcătorului meu am stat afară, în curte, tolănită în șezlong pînă seara tîrziu. Se întunecase, fluturi minusculi roiau într-un dans amețitor în jurul becului de deasupra scărilor verandei, strada era liniștită, ca întreg cartierul de altfel, iar de prin grădinile din jur, ale vecinilor, se înălța ușor parfumul florilor abia udate, înmiresmînd aerul răcoros al nopții. Doamna Anghelută era plecată la rude, la țară, eram singură în toată casa ; nu-mi era însă aminte să intru în odăile acelea pustii, cu miros de naftalină și de mobilă veche ; aș fi vrut să dorm afară cu capul

pe pînza sezlongului, așa cum stăteam, parcă lipsită de griji, cu ochii către bolta întunecată a viței de vie. De fapt, mă gîndeam... Mă gîndeam la viața mea de pînă atunci, la ceea ce am fost, ce sînt și ce voi deveni, la cîte mi s-au întîmplat de pe vremea cînd mă loveau palmele tatei sau umblam cu sania cărînd sifoanele și pîinea lui Vanghelis, amintindu-mi de zilele iernii de la conac și de cele din prăvălia doamne Leontina. Peste toate aceste imagini, se suprapuneau cele ce-mi vorbeau de Mircea, de clipele primei mele povești de dragoste, așa cum am înțeles-o eu atunci, la anii mei și chipul elevului de liceu militar îmi stăruia mereu în fața ochilor ca o icoană de neuitat. Frumoasele cuvinte pe care mi le spunea în drumul meu către școală, plimbările noastre prin ninsoare, joaca cu bulgării de zăpadă pe strada lui troienită... Dar durerile? Ele au rămas tot în rama amintirilor agățate de timp, de viață, urmărindu-mă ca o umbră ce vrea să arate luminii soarelui că, alături de strălucire, mai vin și pete de întuneric. Corul nostru, al copiilor, în casa avocatului Dagomirescu, apoi Mircea, fata farmacistului, pe care o ținea tandru de mîină, fără să știe că printre cei oropsiți să colinde, mă aflu și eu. Moartea Victoriei, după cea a Corneliiei... Sfîrșitul tatei acolo, în cerdacul conacului, prăbușit peste salcii de grîu, sub privirile de răzbunare ale țăranilor... Dar mama, ce-o face mama? Și surorile? Dar Traian? Trebuie să fie mare, la școală... Îmi era dor de toți și mă gîndeam că în vacanță să mă duc în orașul meu pe care nu-l mai văzusem de la plecare. Să mi fac lucrările de pictură, imortalizînd pe pînză mahalaua în care am crescut, cariera de piatră unde a muncit tata zăvoiuil Bahnitei, dealurile cu vii, conacul singuratic din Izvoarele în care mi-am îngropat un vis înainte de se naște, dar cîte nu aveam să chem în încercările mele de culoare și înerețe? Apoi îl voi ruga pe Alin Costiniu să mă ajute în deschiderea unei expoziții pe calea Victoriei, la Căminul Artei expoziție de peisagistică, dar cu un singur portret, acela al mamei, pe care l-aș vrea cît mai reușit, împlinit cu însăși dragostea ce i-o port. Mă va ajuta, în mod sigur mă va ajuta, gîndeam, am mai văzut studenți expunînd fie o ceramică, fie sculptură sau tapiserie, bineînțeles prin relații dar care dintre ele ar fi avut oare o cunoștință mai cu vedă decît a mea și anume un Alin Costiniu? Venise acum, după atîta timp, să-mi propună acea colaborare dar,

dincolo de faptul că m-am simțit întrucîtva flatată pentru atenția lui, dincolo de situația ce mi se crea de a cîștiga de pe acum un ban de pe urma penelului sau de a avea posibilitatea, imitînd, asemeni lui Utrillo ce picta după ilustrate, să învăț indirect tehnica marilor maeștri, spun dincolo de acestea toate, m-am bucurat că l-am văzut, că este același om pe care l-am cunoscut cu trei ani înainte și că, reluînd legăturile, se va restabili și atmosfera ce-o respiram în jurul lui și care mi-a dat adevărate aripi în zborul meu către perfecțiune.

Alin Costiniu...

Cîte visuri nu mi-am făurit, imaginîndu-mi viața lîngă el. cîte speranțe n-am întrezărit aflîndu-mă sub ocrotirea lui. cîte nopți albe n-am petrecut închipuindu-mi aievea făptura lui. aproape s-o pot atinge cu mîna în mîngîieri calde, nevinovate! Știu, nu m-a înțeles, n-a ținut, poate, seama de demnitatea mea. de sinceritatea gîndului meu. de naivitatea sentimentelor mele. naivitatea pe care-mi spunea, o prețuiește atît de mult... Sau tocmai datorită acestei naivități, scontînd pe ea, a încercat să facă din mine femeie? Cu ce preț. însă? Dar a încercat oare, vreodată acest lucru? Sau stăruința lui m-a dus cu gîndul către un fapt posibil? Nu cumva l-am judecat greșit? Nu cumva l-am condamnat, fără să vreau, la o pedeapsă total nemeritată? Nu știu!

Stăteam relaxată pe șezlong, totul se învălmășea în capul meu ca vîltoarea unei ape răscolite de furtună. mă dureau tîmplele, le simțeam strînse ca într-un cerc de foc, nu-mi dădeam seama ce este cu mine.

Și, peste cartier, se așternea tot mai mult liniștea acea liniște pe care o cunoșteam din anii copilăriei, acolo, departe, în mahalaua în care m-am născut, o liniște adîncă încărcată de taine ca întinsul unei ape, fără început și fără sfîrșit.

Am tresărit. Suna telefonul. M-am ridicat brusc din șezlong, lăsînd în noapte amintirile și am alergat în casă.

— Alo, Talida?

— Da, eu...

— Alin Costiniu te deranjează...

— Nu, nu face nimic, ascult...

— Vrei să ieșim împreună în seara asta? Vin să te iau cu mașina. Mergem undeva, afară din București, eu știu, la Snagov sau Băneasa, nu hotărăsc singur, mai stăm de vorbă,

intentionez să-ți spun cîte ceva despre tehnica pregătirii culorilor la tablourile de care am vorbit...

Am rămas puțin pe gînduri, nu știam ce să răspund...

— Hei, de ce nu vorbești?

— Da, ascult...

— Ești de acord?

— Da...

— Intr-o jumătate de oră sînt la tine. Îmbracă-te puțin mai gros. Mașina e decapotabilă, trage curentul e rece la șosea...

— Bine, am înțeles...

Am acceptat poate cu ușurință, dar am acceptat. În definitiv, cu ce putea să-mi strice acea plimbare, chiar seara și chiar la șosea? Îmi plăcea, totuși că aveam posibilitatea, printre altele, să reluăm o conversație, pe care o doream de mult, la care am gîdit și am reflectat îndeajuns, acea referitoare la drumul ce-l voi urma după terminarea studiilor și pentru care aveam neapărat nevoie de un sfat competent și sincer, pe care nu-l puteam găsi decît de la el, binefăcătorul meu dintotdeauna. Și apoi mă obseda deschiderea expoziției personale, cu lucrări din peisagistica orașului meu, așa cum au avut la timpul lor printre alții, un Georges Michel, un Claude Monet și chiar nefericitul de Lepin...

Visam, oare, prea departe! Poate... Era totuși un vis...

11

Am auzit vorbă în sălîtă și am tresărit. Cineva schimba cîteva cuvinte, pesemne cu santinela. Apoi cheia s-a răsucit în broască scurt, de două ori.

Am întors capul. Venise oare, anchetatorul? Nu, era fruntașul Gavrilă, olarul din Horezu, mic și slăbuț, cu fața pămîntie, trasă și ochii mari, neliniștiți, a căror privire parcă întreba mereu cîte ceva. Apucasem să spun o dată că are o figură de sfînt de pe o icoană veche, bizantină și de atunci toți băieții de la pîchet îl porecliseră „Mucenicul”. A fost odată acasă, a adus o ladă cu farfurii și ulcele de

ceramică, frumos desenate, lucrate de el, cu care a împodobit mai toate camerele pichetului. Era talentat băiatul, înimos tot timpul vroia să învețe cîte ceva pentru meseria lui, și ades i-am dat sfaturi, în ceea ce privește arta plastică, pentru că, în afară de ornamentarea cu desene geometrice a străchinilor și ulcioarelor, intenționa, cînd se va întoarce acasă, să încerce a picta pe ceramică.

— Să trăiți! m-a salutat el militărește, stînd respectuos lîngă ușă, în șuba lui lungă și largă ce aproape mătura podeaua. Ce faceți?

Nu am răspuns. Am înălțat numai din umeri și am pus tocul jos, peste zecile de foi de hîrtie, acoperite cu scrisul meu mărunt, încîlcit, dezordonat, atît de frumos caligrafiat altădată, în clipele mele de liniște. Am început apoi să suflu în palme, îmi înghetaseră degetele, dealtfel și picioarele le simțeam reci, cred că trăgea curentul pe sub ușă sau printre giurgiuvelele ferestrelor...

— Toată noaptea a ars lumina aici, la dumneavoastră, a zis el venind mai aproape, scoțîndu-și căciula și netezindu-și cu latul palmei părul ud de pe frunte. Și noaptea trecută a ars... Ce faceți? Scrieți? a întins gîtul să privească pe masă. Mamă, ce de mai hîrtii! a exclamat el, clătînd capul a uimire. Băieții spun că faceți o plîngere la un procuror, e adevărat?

— A, nu, nu-i vorba de-o plîngere, ci de cu totul altceva...

— Aha...

A privit înapoi către ușă, cu teamă parcă, după care a dat șuba la o parte și a scos la iveală un pachet, pe care l-a pus repede pe masă, împingîndu-l cît mai încolo să nu fie văzut. Sub hîrtie se ghicea o farfurie sau așa ceva...

— Niște șorici și-o bucăică de șuncă afumată, cum se face la noi sub munte, a zis șoptit, tot răsucind căciula în mină, precipitat, neliniștit, în timp ce ochii lui mari, întrebători mă rugau parcă să nu refuz. Mi-a venit de-acasă, alaltăieri, pînă a nu se pune prăpădul ăsta de afară. Și-am zis că de... Dar vă rog să luați.. Și am făcut și vreo două clătite, de fapt le-a făcut Costică, așa cum l-ați învățat dumneavoastră... dar eu is de serviciu, am putut să vin încoace și d-ăia... Că mîncarea ce trebe să v-o dea după regulament, nu-i pentru dumneavoastră. Dar ce, că am vorbit și cu băieții, sînteți ca un infractor din ăia... care...? Nici vor-

bă! Ba noi vă socotim grănicer de al nostru! Că s-a întâmplat ce s-a întâmplat... mă rog... Eh, peste multe mai dă omul în viață pe lumea asta!

A tăcut, oftând din adîncul pieptului, și-a trecut iar palma peste frunte, i se topise zăpada de pe spîncene, dire de apă îi șiroiau acum pe obraji supti, oprindu-se în bărbie, le-a șters degrabă și pe acelea. În timp ce mă privea trist, compătimitor. Suferea, da, suferea evident, atît pe el, cît și pe ceilalți îi răscolise toată povestea acelei nopți ce a însemnat coșmarul meu, pentru că el ca și ceilalți mă știau apropiată lor, se legase între noi o prietenie, de multe ori, cum am spus eram confidența lor și un sfat într-o problemă sau alta, ce viza intimitatea vieții personale, îl socoteau ca pe ceva sfînt, de neîgăduit, ce trebuie urmat înțomai și fără ezitare...

— Zăpadă mare, nu se mai oprește ninsoarea, a urmat el încercînd să privească afară, pe fereastră, în stihia albă ce acoperea totul. De mult n-a mai dat așa de sus... Nu ne-a venit o patrulă, a plecat ieri la amiază și nu s-a mai întors, iar comandantul... Cine știe, or fi troieniți pe la vreo stîină, cumva... Și drumul în vale, către sat, e plin de nămeți de nu se vede omul dintre ei...

— Ce spuneai de, comandant? I-am făcut eu atent.

— Nu știm nimic, nici de dumnealui...

Viscoalea într-una, fulgii se cerneau mari și deși, zburătăciți de vîntoasă, într-adevăr, nici eu nu mai apucasem o iarnă ca asta, poate numai atunci, la conac, cînd ziua, la amiază, de la fereastră nu puteam zări satul peste cîmpul de troiene.

— Nici telefonul nu merge, a vorbit mai departe Gavrilă, care peșemne vroia să mă țină la curent cu tot ce se întîmpla dincolo de pereții odăii mele. S-au rupt firele, nu știm unde, da' s-au rupt, așa că cine se încumetă să pună schiurile în picioare și să plece să le lege prin hăurile viscolite? Cine își ia răspunderea?

S-a întors, s-a dus lîngă sobă cercetînd-o cu palma să vadă dacă-i caldă. apoi, privind către patul nedesfăcut, a spus:

— De ce nu vă hodiniți? Zău, hodiniți-vă, e păcat, ați slăbit mult, v-ați tras la față, nu se poate. Și luați de mîncări... Că o să fie bine. Îmi spune mie inima că o să fie bine... Ei, mă duc... Sărut mîna...

Și-a pus căciula pe cap, și-a strâns șuba, a mai adăugat un „să trăiești cu sănătate“, după care a ieșit încet, precum a intrat, răsucind cheia în broască, ușor, să nu facă zgomot. Cîteva vorbe șoptite în săliță cu santinela, tropotul pîslarilor grei pe dușumeaua de cărămidă și, din nou, în juru-mi s-a înstăpînit liniștea înfrigurată a iernii. M-am ridicat, potrivit-mi paltonul pe umeri și am încercat să privesc afară. Dar prin geamurile înghețate, încărcate de zăpadă nu vedeam mai nimic. Numai vag, deslușeam cînd și cînd niște umbre, dincolo de tinda casei, ce parcă plutea prin picla albă a ninsorii...

Cît de frumoasă e iarna la munte! În anii trecuți, aici, pe frontieră pictasem cîteva tablouri, destul de reușite dealtfel amestecînd ghipsul cu praf de argint, pentru a lumina și mai mult pasta și a da zăpezii strălucirea albului pur, așa cum o vedeam scîlipind în razele soarelui. Avusesem un asemenea tablou și la expoziția mea, pe care am deschis-o pînă la urmă la Căminul Artei, însă nu atît de realizat, cred eu, ca cele pe care le-am făcut mai tîrziu în zona de graniță. Acela îl pictasem într-o iarnă la Predeal, la indemnul lui Alin Costiniu, care vroise să mă învețe cu acel prilej tehnica coloritului în peisajul hibernal, folosită, spunea el, de către școala franceză în faimoasa „perioadă albă“ de la începutul secolului. Tabloul, cu unele mici stîngăcii de expresie coloristică, reușea totuși să redea atmosfera calmă, liniștită și alît de odihnitoare a muntelui înzăpezit, ale cărui creste, ușor dantelate cu discretă lumină solară aveau un farmec deosebit. Îmi amintesc că la deschiderea expoziției, printre altele, Alin Costiniu, în cuvîntul său, vorbise elogios despre acest peisaj montan, iar pentru a atrage atenția asupra valorii lui, prinsese în rama tabloului autoritara sa carte de vizită, scriind pe un colț al ei „reținut“...

Ah, cîte trăiri, cîte emoții, cîte sentimente mă leagă de zilele expoziției mele! Cu un an înainte, întreaga vară fuseseam acasă, bătușem locurile ce le știam pline de pitoresc cu șevaletul sub braț și scăunelul-trepied agățat de umăr, fără să știu ce-i odihna și adăugasem zestrei mele încă șase tablouri, care mai de care mai încărcat de lirism și culoare. Le desăvîrșisem apoi în micul meu atelier din București, împreună cu altele, realizate în timpul studenției. A venit într-o dimineață Alin Costiniu, le-a privit cu ochiul său

critic, a pus vreo două de-o parte, care nu-i prea plăceau și mi-a spus cu glasul încărcat de entuziasm :

— Fetițo, gata, a venit vremea să ieși în lume !

— Mă ajutați să deschid expoziția ?

— Te ajut, cu toate că ești ingrată, mă refuzi, nu îți seama de sentimentele mele, n-ai un pic de inimă pentru mine...

— Domnule Costiniu...

— Lasă... lasă... m-a oprit el, vădit vexat în timp ce-și pune ochelarii de soare, pregătindu-se de plecare. Am mai discutat problema asta, parol, nu te-nțeleg !

— Vă rog să mă credeți că nu voi fi decât a celui ce-mi va deveni soț... Față de el nu voi avea nici o rezervă...

— Fructul e copt, cine-l va culege oare ? parcă a spus un poet cindva, nu ? și a zîmbit enigmatic, căutînd să mi se uite în ochi. Ei, cine ?

— Cine va ajunge la el, domnule Costiniu.

— Și dacă am să ajung eu ?

— Mă rog, dacă asta vă este dorința și... dacă puteți, eu nu am nimic împotrivă ! i-am aruncat eu dezinvolt. Dar, v-am spus, cine se va înfrupta din el, din acest fruct, va fi și omul de care mă voi lega pentru totdeauna....

— Bine, să vedem !

În dimineața vernisajului eram copleșită de emoție. Nu atît pentru faptul că prin grija lui Alin Costiniu veniseră unele dintre cele mai proeminente personalități din lumea artelor, să-mi vadă lucrările, — ah ! cît m-am bucurat ză-rindu-i în mulțime pe maestrul Ressu și Steriadi, — dar mai mult pentru că era prima mea confruntare cu publicul, cu viața culturală a Bucureștiului, cu opinia unor prestigioși cunosători ai picturii clasice și contemporane. Stăteam de o parte, îmbrăcată într-o frumoasă rochie albă, fără mîneci, cu o crizantemă roz, prinsă în piept, cu pantofii albi și poșetă tot albă, totul contrastînd cu părul negru, revărsat bogat peste umeri, — reușisem să-mi fac cîeva toalete drăgute din banii primiți pentru copierea tablourilor propuse de Alin —, stăteam deci și priveam toată mișcarea aceea de oameni care căuțau să mă vadă, să mă cunoască, mulți dintre ei venind și felicitîndu-mă, încît nu știam cu care să mă întretin mai înfi...

— Mi-am dat seama de posibilitățile dumitale, încă din anul cînd ai început să lucrezi cu mine, mi-a spus măgulitor

maestrul Steriadi, în timp ce-mi strîngea mina, plin de afecțiune. Ca manieră, ai ceva din Dumitru Ghiată sau Pissaro, o tușă largă, vibrantă, caldă. Îți urez celebritate!

Seara, am fost acasă la Alin Costiniu. Conform vechiului său obicei, cei cărora le prefața expozițiile, îi erau invitați împreună cu unii prieteni mai apropiați. În salonul discret luminat s-a mîncat, s-a dansat și s-au spus glume, care mai de care mai deochiate-evident, mulți dintre bărbați cam întrecuseră măsura băuturilor, — eu fiind și aici ținta tuturor privirilor și a comentariilor. Era multă gălăgie, un fum să-l tai cu cuțitul cum se spune, plutea în aer, sub lustră, mireasma unor parfumuri fine, suave, în timp ce afară începuse să plouă, destul de bine dealtfel, aerul rece ce intra pe ferestrele larg deschise mai răcorea și primea atmosfera aceea încărcată de zăpușeală.

Nu mă simțeam stingherită, cu toate că în înghesuiala invitaților nu cunoșteam decît două colege, însă tot timpul, ca niciodată, Alin Costiniu era numai cu mine. Bine, găsisem o explicație acestei situații, eram doar sărbătorita, iar el amfitrionul, în afară de faptul, cunoscut în parte de unii dintre cei prezenți, că-mi făcea și -curte. Îmbrăcat într-un elegant costum de seară, afișînd cunoscuta-i distincție dintotdeauna, mai ales în asemenea prilejuri, trecea la una sau alta dintre perechi cu paharul în mînă, spunea o glumă aici, una dincolo, lua parte la o conversație de-un minut într-o problemă oarecare, dar tot mereu mă căuta din ochi, stînd mai mult pe lîngă mine, fără a mai conțeni cu complimentele.

— Ești superbă astă seară. Talida, pe onoarea mea, ești magnifică! Cred că nu există talent să-ți redea culoarea ochilor, ca de smarald și noaptea părului tău. Dă-mi voie să te sărut...

Se cam cherchelise, așa nu-l văzusem niciodată pînă atunci, i se împleticea limba, vorbea teatral, încercînd totuși să se facă înțeles, era însă simpatic, plin de voiciune, împărțind amabilități în dreapta și-n stînga, fără rezerve, spre savoarea invitaților care se delectau de minune. Nu-mi convenea însă faptul că, fără să se autocontroleze, în expansivitatea-i excesivă, devenise agasant, încercînd să mă sărute la fiecare minut: simțeam că înnebunesc de rușine, mai ales că privirile celor din jur erau mai tot timpul îndreptate asupra mea...

— Talida... mă ierți dragă, dar ești... superbă! Parol, ești superbă! Vreau să-l văd și eu pe un Da Vinci de astăzi, care să facă din tine o nouă Mona Lisa! E vreunul? Nu e! Nici măcar eu nu mă încumet care... care... te iubesc! Ah, ce sublim e când îți iubești modelul! Tu știi că eu am iubit o dată o țigancă? Da, am iubit-o, eram student, una Tinca, ne poza goală, mă, era o sculptură vie, parol, nu știi unde o găsiseră ăia de la „Arte”, poza pentru cîtiva lei și tot pentru cîtiva lei... Hai, scuză-mă, m-am îmbătat. Mă scuzi? Uite, m-am îmbătat. Pentru succesul tău m-am îmbătat...

În timpul unui dans, s-a apropiat de noi bătrîna menajeră, cu mersul ei drept și grav și, privind discret în toate părțile ca să nu fie auzită, a încercat să-i șoptească ceva la ureche lui Costiniu

— Ce-i, Janette? a încruntat sprîncenele Alin, care nu înțelegea mai nimic din pricina gălăgiei.

— Ceva confidențial, domnu'... a șoptit ea, aplecîndu-se și mai mult la urechea stăpînului său, ce nu vroia în nici un chip să mă lase din brațe. Pentru dumneavoastră...

— Ce i pentru mine? a a înălțat el sprîncenele. Hai, spune, de cine te ferești?

— Știi... domnișoara Cora...

— Ce-i cu ea? Cred că e pe dincolo...

— Mi-a cerut cheile de la șifonier. Și-a luat lucrurile și a plecat cu un taxi. Suparată...

— Dă-o-n măsă nu mă mai interesează! a decretat Alin Costiniu, vulgar, făcîndu-i semn menajerei să plece. Ajunge asta pictoriță, cînd m-oi vedea eu mitropolit de Calafat! Hai, vezi-ți de treabă acum...

— Prea bine, domnu'...

O cunoșteam pe această Cora, era o fată subțire, înaltă, cu mers felin, avea un cap frumos, cu ochi negri, expresivi și părul tot negru, o văzusem pe la școală, urma cursurile în anul întîi preparator, o zărisem apoi de cîteva ori în compania lui Alin Costiniu la unele vernisaje. Ceea ce atunci era un simplu dubiu, acum mi se adeverise evident domnul critic de artă trăia cu ea, reușise poate să-i înfrîngă voința sau poate că respectiva nu avusese nici o voință, păcat, părea o adolescentă ingenuă, de-un rafinament aparte, deosebit. Îmi explicam acum, fără să vreau și atitudinea ei de la amiază în sala expoziției cînd, după ce vorbise Alin Costiniu despre tablourile mele, printre cei care mă felicitau

venise și ea, vorbindu-mi voit cu sinceritate, cu un glas mioros, nefiresc, dar în care am întrezărit pigmentul acidității.

— Vai, domnișoară cred că sîtești terenul, peste puțin absolventă și cu o expoziție proprie, foarte reușită. Vă felicit și un sincer bravo! La fel pentru simpaticul dumneavoastră protector și mentor...

Fusese răutăcioasă, înțelegeam acum motivul, poate i se vorbise prea mult despre mine în cuvinte ce-i dăduseră de bănuț, știa că-i vin deseori în casă lui Alin, și că și el mă vizitează în odăița mea, că mă bucur de prețuirea și admirația lui. În seara aceasta, totul i se confirmase, din moment ce Alin Costiniu dansase tot timpul numai cu mine și mă sărutase de atîtea ori în văzul tuturor gesticulînd de prudentă...

N-am mai dansat. M-am retras pe un fotoliu, prefăcîndu-mă obosită, am rămas să privesc întregul salon, în semi-obscurul căruia invitații se mișcau ca niște umbre. Rîsetele, clinchetul paharelor, conversațiile uneori aprinse, alteori domoale, muzica de dans a magnetofonului, toată aceea forfotă stinsă părea că vine de undeva din niște adîncuri de umbre, lipsite de contur. Aș fi vrut să plec, se făcuse tîrziu, dar afară încă ploua și apoi, eu eram sărbătorită, nu era firesc să-mi părăsesc invitații, indiferent ce m-ar fi determinat să fac acest lucru. Și-apoi, ce-ar fi zis Alin Costiniu care organizase toată festivitatea, de la deschiderea expoziției pînă la această sindrofie atît de simandicoasă?

Într-un tîrziu, a venit la mine, parcă se ametise și mai mult; se clătina pe picioare, s-a aplecat lîngă umărul meu și m-a întrebat dacă mă simt bine. I-am spus că nu am nimic, numai vreau să mă odihnesc puțin, totul mă copleșise, a fost frumos, neașteptat de frumos...

— Am luat din expoziția ta un tablou, mi-a mărturisit el șoptit, acela intitulat „Iarnă”, cel pe care l-ai făcut la Predeal și care, poate, mi s-ar fi cuvenit mie...

— Da, întradevăr. Ce-i cu el?

— L-am luat, asta e! a zîmbit. Te superi?

— O, nu! Dimpotrivă, gestul mă flatează...

— E dincolo, în camera mea...

— Inițiativa ar fi trebuit să fie din partea mea, am spus, puțin mișcată de gestul lui. Eu să vi-l ofer. Dar nu am știut că vă place atît de mult. În orice caz, vi-l ofer cu toată dra-

gostea, prea puțin acest lucru, recunosc, față de tot ceea ce ai făcut dumne-avoastră pentru mine...

— Lasă... nu-î vorba de asta acum, mi-a tăiat vorba, abia ținându-se pe picioare. Ci de cu totul altceva...

— Ce anume?

— Vreau să-mi însemnezi câteva cuvinte autografe. Le merit?

— Mai încapе vorbă? Pe el, nu?

— Pe el!

— Și mai e ceva...

— Da, vă ascult.

— Uite, vezi, și-a rotit el privirea tulbure peste toată acea mulțime din salonul discret luminat, vezi perechea aceea ce dansează acolo, lângă măsuta cu magnetofonul?

— Domnul cu barbă și doamna cu decolteu și pieptenătură montantă?

— Exact! El este distinsul critic de artă, Sebastian Dona...

— Daaa?

— Da. El va scrie despre tine, mâine va scrie, în trei cotidiane un articol elogios...

— Vai, îi mulțumesc foarte mult...

— Îi poți acorda și lui tot un autograf, pe unul din tablourile tale?

— Care?

— Am și pregătit unul. E dincolo în dormitor. E vorba despre acela intitulat „La săniuș”...

— De acord...

— Atunci, hai să le scrii...

M-a luat de braț și, nevăzuți de nimeni, ne-am retras în camera de alături, dormitorul lui. O cameră modern mobilată cu draperii grele la ferestre, cu un pat dublu la mijloc, acoperit cu o cuvertură din pluș roșu, cu un șifonier în lungimea peretelui, lăcuit în negru, iar pe jos asternut un covor mare, persan, nou-nouț pe care parcă îți era milă să calci. Lângă pat, o mäsută servantă din nichel, pe rotile, fără nimic pe ea, în afară de un servetel întins peste cristal...

— Vai, ce cald este aici! am zis. Vă rog să deschideți puțin fereastra.

— Plouă nu te sperie tunetele?

— Nu.

S-a dus, a dat draperiile la o parte a răsucit apoi vărul, nu ceda, înțuriat i-a dat un pușm zăravăn și geamurile

s-au dat cu putere în lături, zăngănind, gata să se spargă. A venit după aceea către mine, m-a luat de umeri și a căutat să-mi prindă privirea cu ochii săi galbeni, tulburi, ce se aprinseseră ca jarul. Afară ploua cu găleata, era întuneric beznă, când și când fulgerele spintecau cerul de smoală cu săbiile lor de foc, iar tunetul se rotogea undeva îndepărtat, cu un ecou prelung ce se pierdea cu încetul peste vilele cartierului...

— Vreau să culeg fructul! a zis el direct, fără ocol și a încercat să mă sărute pe umărul dezgolit, în timp ce mâinile au început să-mi pipăie șoldurile, ca să-mi ridice rochia. Te iubesc! Pe Dumnezeu! meu că te iubesc!

M-am retras speriată într-un colț al camerei, privind în toate părțile să aflu o porțiță de scăpare. Înversunat, el a venit după mine...

— Talida!

— Domnule Costiniu, vă rog să vă controlați, se poate? I-am apostrofat, ocolindu-l și continuând să vin către ușă. Nu vă este rușine?

— Rușine? a zîmbit el șters și a încercat din nou să-mi ridice rochia. Rușine de-o femeiușcă pe care m-am străduit s-o scot în lume, să-i fac un rost, de-o pipiță fandosită ce și-a luat nasul la purtare? Ce vrei în definitiv, madmoazelo, cât să-ți dau ca să te culci cu mine?

— Ordinarule! i-am strigat revoltată și l-am îmbrîncit cît colo, dar el m-a înlăntuit pe dată cu brațele, imobilizîndu-mă. Atunci, îngrozită de spaimă am vrut să țip, însă grăbit, mi-a astupat gura cu palma și dintr-o singură mișcare m-a doborât în pat prăvălindu-se peste mine. În aceeași clipă, am început să lovesc cu picioarele, m-am zbatut, m-am zvîrcolit, simțeam că mă sufoc, că mi se taie respirația, l-am zgîrțiat cu unghiile pe față, l-am și izbit cu pumnul în ochi, dar el nu ceda în nici un fel, ci, dimpotrivă, devenise din ce în ce mai înversunat și mai agresiv. Și în lupta aceea, răvășind tot patul, nu știu cum am făcut că am ajuns lîngă noptieră, am apucat veioza și, cu o uia fără seamăn, l-am pocnit drept în creștetul capului, umplîndu-l de sînge. Apoi m-am desprins din înceștare, mi-am luat poșeta, mi-am scos pantofii și am sărit pe fereastră, în ploaia de afară, alerghînd spre grădina din față. Eram aproape sfîrșită, cu puterile slăbite, îmi tremura tot trupul, mîinile, picioarele. Imbecilul! îmi spuneam încărcată de indignare. Ce mîrșav! M-a

ademenit în cameră cu scopul premeditat de a mă avea... Și eu, naiva... Mi-a plătit la început chiria pe trei-patru luni, m-a înconjurat cu atenții, acum cu expoziția, și pentru ce? Să mă facă amanta lui? Precum Cora și altele?

Am trecut prin ploaie, pe sub pomi, dar când să ies pe poartă am zărit un taxi așteptând, cu farurile mici aprinse și motorul mergând. Lângă mașină, sub o umbrelă o femeie. Era Janette...

— Pentru dumneavoastră a comandat domnu' o mașină? Sau pentru domnul Dona?

— Pentru mine, am mințit eu.

— Uitați, șoferul așteaptă...

— Vedeți că vă așteaptă și domnu' pe dumneavoastră!

— Mersi!

M-am urcat aproape prăbușindu-mă pe canapeaua din spate, eram extenuată, fără un pic de vlagă, simțeam urme de sînge năclăindu-mi mîna, m-am cutremurat și-un fior de groază mi-a săgetat în acea clipă inima.

— Unde mergem? a întrebat șoferul.

— Bucureștii Noi!.. abia am articulat cele două cuvinte. Bestia! Ordinarul!

— Ce-ați spus, vă rog?

— Nimic, m-am scuzat eu. Vorbeam cu mine...

Patru zile n-am dat pe la expoziție. Am stat tot timpul în casă, fără să fac ceva, fără să răspund la telefon și fără să mă duc undeva, fără să mănînc, fără să dorm. Am petrecut tot timpul fără să-mi găsesc liniștea. Gazda, doamna Anghelută, a înțeles că sînt bolnavă, m-a întrebat cîte ceva, ba de una, ba de alta, după care, văzînd că nu sînt în apele mele, m-a lăsat în pace și nu m-a mai deranjat cu nimic. Numai în a patra zi, dimineața, a venit și mi-a spus, cu glasul îndurerat că telefonînd acasă la domnul Alin Costiniu, ca să vină Janetta pentru niște miere de albine, a aflat de la pătrîna menajeră că stăpînul ei este în spital. Nu se știe cum, într-o seară, fiind foarte surmenat, a alunecat pe covor în dormitor și s-a lovit cu capul de-o noptieră. Ba încă s-a mai spart și veioza...

— Asta-i, don'soară, a încheiat ea oftînd, gata să plece din pragul ușii. Cîte nu se întîmplă în lumea asta!

— În lumea celor de teapa domnului Costiniu! am replicat eu semnificativ, dar ea nu m-a auzit. Și chiar dacă îi ajungeau la ureche vorbele mele, tot n-ar fi înțeles nimic.

Pentru că, trebuie să spun, de atunci și până azi cînd li-
serez aceste rînduri, incidentul dintre mine și Alin Costiniu
a rămas o taină a amîndorura, pe care el, cu atît mai mult
eu, n-am dezvăluit-o nimănui. Fiecare pentru motivele sale...

Apoi m-am dus zilnic la expoziție, în orele de vizită ale
publicului, ca să dau explicațiile de rigoare dacă mi se ce-
reau sau ca să vînd din lucrări, dacă cineva s-ar fi arătat
interesat de acest lucru. Îmi treceam vremea stînd pe un fo-
toliu la fereastră, privind trecătorii de pe Calea Victoriei,
atît cît îmi permitea unghiul de vedere sau citind cărți și
reviste, fără să insist asupra unor anumite lecturi. Mi-au fost
cumpărate patru tablouri, fapt ce m-a bucurat nespus de
mult, iar altele trei au fost achiziționate de un funcționar
din provincie, pentru o stațiune balneară sau așa ceva, nu-mi
aduc aminte. În orice caz, realizasem ceva, mă gîndesc la
partea materială, dar aveam și satisfacția că genul meu de
pictură plăcea foarte mult publicului și asta îmi dădea noi
speranțe pentru viitor.

În ultima zi după-amiaza, cînd trebuia să închid și să
strîng tablourile, mă odihneam în obișnuitul meu fotoliu la
ferastră. Era cald, vizitatorii se cam răriseră; de la ora
cînd dădusem larg ușile de perete, nu știu dacă trecuseră prag-
ul salonului trei sau patru inși, ce priviseră totul în trea-
căt și plecaseră; lumea era pe la strand, în grădinile de
vară ale restaurantelor sau prin parcuri, căutînd umbră și
răcoarea, prea puțini încumetîndu-se, și aceia numai cu tre-
buri stringente, să calce asfaltul înmuiat de arșiță al străzii.

Plictisită și în parte obosită, mă pregăteam să încep a
strînge caietul de impresii și cataloagele, rămase pe o mă-
suță, cînd am văzut intrînd pe ușă un tînăr înalt, voinic, cu
părul negru, bogat și ochi căprui, a căror strălucire ghidus
— veselă, dădea o notă de optimism și bună dispoziție chi-
pului său ars de soare. Purta o cămașă sport, pantalon bine
călcat, bej și pantofi din aceeași culoare. Sub braț ținea o
servietă, iar în mînă un buchet de flori de cîmp, învelite
într-o foiță cam mototolită. M-am reasezat la loc în fotoliu
și am așteptat. Calm, fără grabă, a dat un ocol sălii, privind
cu meticulozitate fiecare tablou în parte, după care a venit
la mine și m-a întrebat dacă eu sînt semnatara lucrărilor...

— Da, eu sînt, am răspuns evaziv, fără să știu ce vrea,
totodată înclădată că strînsul tablourilor îmi cerea timp, se

Încea seară și respectivul sosise abia în ceasul al doisprezecelea. Cu ce vă pot fi de folos?

— Vreau să vă felicit și să vă ofer aceste flori din partea mea, un admirator al operelor dumneavoastră...

— O, vă mulțumesc, am zis emoționată și am luat florile, cam ofilite, punându-le pe poșeta ce se odihnea pe fotoliu.

— Nu sînt prea aspectuoase și nici de calitate, a ținut el să adauge, puțin stînjinit, scuzîndu-se, dar vă rog să mă credeți că n-am găsit altele. Am fost prin florării, nimic!

Cică aici în București, în zilele de căsătorii sau onomastici nu găsești un fir. Singura soluție a fost să mă duc în piață... Vă rog să mă iertați...

— Nu face nimic, l-am liniștit eu, gestul dumneavoastră mă impresionează și încă odată, vă mulțumesc!

Evident, era fisticit, încurcat, strîngea involuntar servieta sub braț, aproape strivind-o, mă privea puțin stînjinit de parcă făptuise un gest necugetat, în timp ce zîmbetul lui de copil vinovat dădea o anume lumină chipului și ochilor.

— Aveți lucrări frumoase, îmi plac, a urmat el, aruncînd o privire spre întregul salon. De fapt am mai fost de cîteva ori, dar de fiecare dată am găsit aglomerație și cum n-a fost posibil să schimb cu dumneavoastră cîteva cuvinte, am plecat.

— Nu sînteți bucureștean? am fost curioasă să aflu.

— Nu, sînt din Vrancea, dar fac serviciul la frontieră, departe...

— La vamă?

— Nu, la grăniceri. La pază... Locotenent. Am venit să dau cîteva examene la fără frecvență, la Drept...

— Deci... un viitor jurist! l-am flatat eu zîc:

— Cam așa...

În timp ce el se mai uita la tablouri, eu m-am apucat să strîng cataloagele de pe măsuta de lîngă ușă, cărțile, revistele, ce-mi ținuseră atîtea zile de urît, termosul în care avusesem de dimineată cafea, mi-am pus mai la îndemînă și umbreluța — în ultimul timp ploua aproape cu regularitate după-amiezele —, și am vrut să închid. Dar vizitatorul meu, cu un calm ce mă scotea de-acum din sărite, nici gînd să se desprindă din fața tablourilor. Și, peste o jumătate de oră, avea să vină mașina angajată de mine, să ridice lucrările ca să le duc acasă...

— Nu vă supărați, am să închid! I-am avertizat zăgănind cheile în mână ca să-ți fac atenți. Mă scuzați așadar, sînt cam nepoliticoasă, dar n-am ce face!

— Închideți? s-a mirat ea, întorcîndu-se către mine și făcînd niște ochi de parcă l-aș fi invitat să treacă prin geam. Îmi pare rău!

— De ce?

— Vroiam să vă iau cu mine. Adică portretul dumneavoastră...

— O, dar nu am așa ceva în expoziție, am spus cu vădită părere de rău. Mai e timp pînă să-mi fac autoportretul. Sînt încă la începutul carierei...

— Va să zică așa... a clătinat el capul, în semn că a înțeles care este situația și, intristat de răspunsul meu chiar puțin îmbufnat, a lăsat privirea în podea. A stat astfel cîteva clipe, gînditor, supus pesemne la adînci reflecții, după care a înălțat încet fruntea, chipul a prins a-i zîmbi, luminîndu-se și m-a fixat cu ochii săi veseli, jucăuși, fără să mai spună nimic.

Evident, tînrul îmi făcea curte, mi-am dat lesne seama după cum mă privea și după intenția de a lega de cit o discuție cu mine. De aceea și venise, așa cum afirmase, numai cînd a văzut că sînt singură. Nu pot să spun că nu-mi plăcea... Dimpotrivă. Figură atletică, impunătoare, surîsul acela aproape molipsitor și în același timp cuceritor, o anumită reținere în comportare, fără însă a fi timid și lipsit de insistența de se face agreabil, cum fac mai toți bărbații cînd vor să cucerească o femeie. Eu însă nu aveam timp de conversație la ora aceea și nici să fiu implicată în vreo relație sentimentală, cu toate că cei douăzeci și trei de ani ai mei mi-ar fi dat dreptul să mă gîndesc și la așa ceva. Dar eram încă sub neplăcuta impresie a celor petrecute cu Alin Costiniu. Prietenia mea cu acest om dincolo de ce avusese frumos, îmi lăsase un gust amar, lesnos neplăcut ce încă mă stăpînea și de care vroiam să scap cît mai cîrînd posibil. Era necesar însă un timp, cred destul de îndelungat, ca să-mi revin uilind, bineînțeles ceea ce se putea uita. Și numai după aceea...

Dar nu întotdeauna ceea ce gîndești, poți să pui întru totul în aplicare. Bunele intenții, chiar strălucite fiind, nu-și află cu consecvență și certitudine și aceleași bune împliniri. Spun asta, pentru că ceea ce îmi impuneam cu atîta seve-

ritate, cu atîta hotărîre, în seara închiderii expoziției mele, peste cîteva zile avea să rămînă o simplă și neconcludentă reflecție, la care, ori de cîte ori mă gîndesc și acum, îmi vine să rîd. De ce? Pentru simplul motiv că peste două săptămîni aveam să mă căsătoresc cu singuraticul și cel din urmă vizitator al salonului meu de pictură, locotenentul Victor Damian. Cel mai sincer și cel mai drag admirator al pinzelor mele!... Omul plin de afecțiune, de înălțătoare sentimente pentru mine, de-o noblețe sufletească deosebită!

Eram zorită, atunci seara, n-aveam chef de vorbele lui, venise și camioneta, dar el în loc să plece, a pus servieta pe fotoliu și, ca și cînd m-ar fi cunoscut de cînd lumea, familiar și apropiat fără rezerve, a început să încarce tablourile, aranjîndu-le cu grijă între cartoane și stîngii de lemn. Apoi a strîns într-un colț panourile. A găsit, nu știu unde, o mătură și, în cîteva minute curățenia a fost gata.

— Ce faci, domnule? îl priveam uimită, neștiind ce să cred.

— Tot sprijinul artei, stimată domnișoară!

— Dumneata ai ieșit, pesemne, cu un scop în oraș. Nu ai treabă nu ai de învățat, nu ai altceva mai bun de făcut?

— Am ieșit să admir frumosul, să-l contemplu...

— Și?

— Asta fac. Vă privesc și sînt fericit!

Am izbucnit în ris. Tipul ăsta nu e în toate mințile, mi-am spus. De unde o mai fi răsărit și cum de a dat tocmai peste mine? mă întrebam stăpînită de curiozitate dar, în sinea mea, mulțumită că-mi mai destindeam fruntea. Și ce-o gîndi omul ăsta?

După ce am dus tablourile, seara, la propunerea lui, am ieșit să ne plimbăm puțin. Am fost la un restaurant. A doua zi la fel. Și a treia... Și a patra... Noaptea învăța, diminețile se ducea la facultate, audia cursuri, dădea examene iar cînd se lăsa amurgul, se și posta în fața Universității, așteptîndu-mă. Cu o carte în mînă pentru mine... Sau cu o floare... Sau numai cu un zîmbet... Era el și-mi era de-ajuns. Pentru că mi-a umplut deodată sufletul de soare, de lumină, de viață! Cu veselia lui, cu exuberanța lui, cu optimismul lui...

Eu terminasem studiile. Vroiam să-mi iau repartiția, pentru un loc de muncă. Fusesem apreciată, obținusem di-

ploma cu note maxime, puteam să rămîn în Bucureşti la o şcoală sau la un muzeu...

— Hai cu mine la ţară, pe frontieră! mi-a propus el. Aer tare, sănătos, regiune de munte, peisaje de basm, poţi picta o sută, o mie, un milion de tablouri! Natura este atît de diversă! Profesoară de desen la şcoala generală din sat. Nu e bine?

Am rămas o clipă pe gînduri. Propunerea aproape că mă copleşise prin ineditul ei, prin neaşteptata-i originalitate şi culoare, prin farmecul unei perspective la care, sinceră să fiu, nici nu mă gîndisem pînă atunci. Romantism? Teribilism? Sau fugă de nonconformism? Pastoralism? Nu ştiu, dar mă şi vedeam într-o căsuţă cu cerdac, la poale de munte, alergînd prin poiene, pe potecile umbrite de stejari, pe lîngă rîuri cu apă limpede, ce sare din piatră-n piatră, prin mulţimea oilor, în hora satului sau în mijlocul copiilor... Marele oraş al ţării mă sufoca, îmi tăia parcă respiraţia mă ameţea. Ce-i drept, îmi adusese bucurii, dar şi tristeţe. Mai ales în ultimul timp. Cum puteam să rămîn singură în viltoarea lui?

— Ce zici, mergi? a insistat el.

— Nu glumeşti?

— De loc!

— Merg! am zis eu hotărîtă.

— Dar ne căsătorim.

— Vrei tu?

— Da!

— Bine, ne...

— Îmi iau concediu şi dau şi „examenul” ăsta, a rîs el.

— Eşti pregătit?

— Mai încape vorbă? Unde nu prea ştiu, mă mai meditezi tu.

Mă căsătoream, deci. Hotărîre nepremeditată, instantanee, fără un calcul anume, dar subliniată totuşi de responsabilitate, de seriozitate şi de importanţa situaţiei. Vedeam în acest act, la care nu mă gîndisem o clipă pînă atunci, un adăpost în faţa neprevăzutului vieţii? O pavăză împotriva eventualelor viltoare insistenţe ale unora de teapa lui Alin Costiniu? Grija pentru a-mi așeza de pe acum rostul într-o patriarhală tihnă a familiei, potrivită temperamentului meu, așa cum, de fapt, mi-o dorisem dintotdeauna? Nu ştiu! Ceea ce hotărîsem, ştiu că era voinţa inimii mele, sinceră, fă-

ră de întoarcere. Pe Victor îl anticipasem în visele mele de adolescență; iată, îl aflasem acum, reprezentare ideală a tot ceea ce fusese poate numai închipuire și dorință...

În seara plecării lui spre frontieră, am fost tristă, abătută. Nu-l mai vedeam cîteva săptămîni și înțelegeam că avea să-mi fie tare greu. Pentru că prezența lui începuse a face parte din însăși ființa mea, din existența mea, din zilele și nopțile mele. Cu cine mă mai sfătuiam într-o chestiune sau alta? Cu cine mai băteam bulevardele, în după-amiezele noastre libere? Dar parcurile? Cine îmi mai umplea clipele cu unde de voie bună, de veselie, cu vorbe pline de gingășie și sensibilitate?

Trebuia să fie la gară aproape de miezul nopții. Pe la opt am fost la „Pescăruș”, pe malul lacului, să mîncăm ceva. Mai toate mesele erau ocupate. Am găsit totuși una mai retrasă și ne-am așezat. Era răcoare, am îmbrăcat bluza ce-o țineam pe umeri, parcă venea toamna, într-atît mă înfrigurasem. Victor și-a pus și el haina. În întuneric, pe luciul stins al apei, clipeau zeci de luminițe, felinarele bărcilor aflate în larg, la plimbare. Iar în jur, crîngul înfrunzit al parcului era plin de umbre și liniște. Îndată a venit și ospătarul, un ins lung, deșirat și ne-a luat comanda. Friptură la grătar, salată, la început niște salam de Sibiu, măsline, puțină brînză, roșii...

— Vin sau bere?

— Bere.

— Imediat vă servim!

În așteptarea mîncării, Victor s-a apucat să-mi povestească, cu hazu-i cunoscut, cîte ceva de prin Focșani, unde făcuse liceul, iar tatăl său fusese multă vreme funcționar la poștă. O dată, el a chiulit de la școală și s-a dus în gară să vadă trenurile cum vin și pleacă. Era un spectacol pe care orice copil îl savurează, impresionîndu-l. Dar cum se învîrtea pe acolo, l-a zărit pe profesorul de matematică, dirigințele clasei, care tocmai apăruse pe peron, cu o valiză în mînă însoțit de o fetiță. Atunci Victor, de teamă să nu fie văzut, s-a ascuns repede într-un butoi al depozitului de vinuri, mare cît o odaie, gol, aflat lîngă rampa de încărcare. În numai o jumătate de oră de așteptare între doagele mirosind a țuică, îmbătat de mirosul puternic, a adormit pînă a doua zi dimineța, cînd poate nu se trezea, dar au început unii să dea butoiul de-a rostogolul...

— Ce zici ? m-a întrebat el.

— Nostim, ca-n cărțile lui Mark Twain, am rîs eu.

— Stai să vezi alta...

Dar tocmai cînd se pregătea să povestească o nouă întâmplare, de masa noastră s-a apropiat un bătrîn gîrbov, slab, cu un umăr adus înainte, cu fața roșcată, stafidită. Pe nasu-i subțire spînzura o pereche de ochelari ieftini, cu rame de sîrmă, iar de sub gambeta-i uzată ieșeau niște plete cenușii, ca niște fuioare de cînepă. Purta o haină lungă și largă de lustrin, papion negru și un baston subțire de bambus, cu măciulie de argint. Cînd l-am văzut mai bine, am tresărit. Era Isac Finstein, ce comercializase pe vremuri tablouri, iar acum, după cîte știam, îl ajuta pe Alin Costiniu să achiziționeze și să reorganizeze unele muzee din Capitală și din țară.

— Bună seara ! a zis el respectuos, scoțîndu-și gambeta și plecîndu-se din șale. Scuzați, deranjez domnișoară ?

Victor mi-a aruncat o privire întrebătoare, dar i-am făcut semn să nu se sesizeze și să stea liniștit, întrucît la mijloc era o problemă a mea, personală, și-i voi explica mai tîrziu despre ce este vorba...

— Bună seara, am răspuns politicoasă și i-am făcut semn bătrînului să se apropie. Ce doriți, domnule Finstein ?

— Vai, vai, vai, a început el să se tîngue, privindu-mă peste lentilele ochelarilor cu ochii săi apoși, abia mijiți. Așa am umblat după dumneavoastră, încît picioarele s-au umflat și nu mai încap în ghete. Mare necaz ! Bine că v-am văzut, așa ramolit cum sînt, da v-am văzut, să-mi ajute Dumnezeu !

— Dar ce s-a întîmplat ? am întrebat mirată.

— Ce să se întîmple ? a zis el grîjuluiu. Vai, vai, vai, dar cîte nu se pot întîmpla...

A tras un scaun, s-a așezat, mîna cu piele scorjită îi tremura pe măciulia de argint a bastonului, vorbea răgușit, din adîncul pieptului, capul îi tremura și el, scuturînd gambeta soioasă ce abia se ținea peste pletele ca de cînepă.

— Ce ați făcut cu comenzile ? a întrebat mai apoi, aplecîndu-se peste masă și privindu-mă peste lentilele albe, stăruitor, ca un miop. N-am luat tot de la dumneavoastră, știți bini, mai am ceva de Luchian și Netscher...

— Luchian e gata, am spus eu, încheindu-mi mai bine bluza la piept. Întrucît frigul se făcuse și mai simțit, dar pe Maria Stuart n-am terminat-o. Mai am...

— Cît, domnişoară ? Cît ? s-a îngrijorat bătrînul, lungind gîtul către mine. Trece termenul şi domnu' Alin aşteaptă. Şi pe dumnealui îl aşteaptă alţii...

— Mai aveţi să-mi daţi nişte bani, am ţinut eu să precizez. Cred că nu s-a uitat...

— Nu, vai de mini, cum să se uite aşa ceva, de ce să se uite ? a început iar să se tîngue Finştein cu glasul lui hîrîit, încărcat de tuse. Aşa mă ştiţi pe mini ? Aşa un om pot să fiu eu care să uite de datorii ? Vai ! vai ! vai !. Numai să ştiţi, domnu' Alin a spus că trebuie să reţină ceva, o sumă nu ştiu cît, pentru chirie matali la madama aceea.

— Ce chirie ?

— În primul an cînd aţi vînit la Bucureşti, spune că v-a plătit cîteva luni chirie...

— Bine, să oprească ce vrea ! am acceptat mulţumită într-un fel că nu mai aveam nici măcar această obligaţie faţă de un don juan, ce mă jignise, considerîndu-mă o fetişcană oarecare, ce-şi vinde demnitatea pentru bani.

— Şi-atunci comenzile ? Cînd să vin după ele ?

— Peste două săptămîni...

— Neapărat, domnişoară, neapărat ! a ţinut să-mi atragă atenţia Isac Finştein şi s-a ridicat cu greutate de pe scaun, sprijinindu-se în bastonul de bambus. Ştiţi, tablourile sînt luate de la custode pe termen scurt, am spus că merge la fotografiere pentru album, nu trebuie să ştie multă lume că expoziţia pleacă fără originale în ţară. Cini ar mai da un ban să vadă un fals ? Spuneţi, cini ?

— Bine, domnule Finştein, Rămîne aşa. Vă aştept...

— La bună vedere, domnişoară, cu sănătate !

A plecat printre mese, tîrşindu-şi picioarele prin pietrişul mărunţ, aplecat de spinare, cu haina lui largă din lustrin fluturînd şi s-a așezat la o masă stingheră în cealaltă parte a grădinii restaurantului. Apoi şi-a scos gambeta şi a început să-şi facă vînt cu ea, în dreptul frunţii aşteptînd.

„Va să zică, marele seducător de naive începe să-şi arate colţii, mă gîndeam eu privind undeva peste apa întunecată a lacului. Tot ceea ce făcuse pentru mine, cum poate s-a străduit şi pentru altele, o făcuse în mod interesat, evident. Acum, după eşec, de bună seamă nu mai e cazul, consideră el să pozeze în filantrop. Să-i fie de bine !”

— Ce este cu tine, de ce pari tristă ? m-a întrebat Victor, luîndu-mi mîna într-a sa.

— A, nimic ! am tresărit surprinsă. Ai auzit, trebuie să execut niște tablouri și timpul e cam scurt. Dar am să le fac pînă te vei întoarce tu. Uite, vine ospătarul. Să mîncăm repede, ca să nu pierzi trenul !

Dincolo, peste lac, mărețul edificiu al clădirii în care se tipăreau ziarele și cărțile își arunca luminile în apa ușor unduitoare, sclipind diamantin ca mii de licurici ce parcă veneau din adîncuri, în timp ce în liniștea nopții, șoapte abia auzite pluteau în întuneric, acoperite cînd și cînd de bătaia ramelor și de plescăitul valurilor sub pintecele smolite ale bărcilor.

12

Totul a mers cum nu se poate mai repede. Mi-am luat repartizarea pentru postul de profesoară de desen în orașeul de lîngă graniță. Părăseam, deci, Bucureștiul pentru viața de la țară și întrucît tot gîndindu-mă la ce va fi și cum va fi, abia așteptam să mă văd în mijlocul naturii, al peisajului plin de lumină și culoare, de poezie și frumos de care eram îndrăgostită peste măsură. La vremea lui și Claude Monet a renunțat la periferiile din Argenteuil pentru o căsuță la țară, la Vètheuil, pe malul Senei, unde și-a realizat principala operă, fără să mai vorbesc de Dumitru Ghiță al nostru care a transpus ca nimeni altul plaiul mehedinteian, unde s-a născut, a trăit și a creat, făcîndu-l cunoscut lumii prin pînzele sale. De fapt, niciodată nu mi-am propus să rămîn pictoriță în București... Pentru că, într-adevăr, ce poate face un artist al penelului, cu predilecție pentru natură, pentru spațiile largi ale inspirației, între blocurile acestui mare oraș ? Ori eu vroiam să mă realizez în pictură, să-mi perfecționez talentul în confruntarea cu viața, cu oamenii, cu locurile cele mai încîntătoare ale peisajului ce ni-l oferă cu dărnicie natura țării...

A venit Victor, m-a luat, i-am mulțumit doamnei Angheluță pentru găzduire, iar ea a plîns că ne despărțim.

stătusem doar atîta vreme împreună și nu o supărasem nici măcar cu un gest sau cu un cuvînt...

— Un militar ai luat, maică, las' că-i bine, parcă i-am văzut eu odată nasturii lucitori de la tunică în ceașca de cafea, îți amintești? Dar acela purta coif, ăsta n-are coif așa, cu penaj...

Îmi făceam bagajul, o ascultam și rîdeam. Victor era prin curte, îmi repara valiza...

— E băiat bun... Și frumușel... Și cumsecade... își urma vorba femeia stînd rezemată de tocul ușii. Și săritor, nevoie mare. n-ai văzut cum s-a apucat să-mi spargă lemne? Doamne, ani de zile n-a mai pus un bărbat mîna pe securea mea!

Împachetam, priveam din cînd în cînd în jur și parcă îmi părea rău după odaia în care locuisem, în care învățasem, în care îmi făurisem atîtea vise legate de meseria mea. Acum rămînea totul în amintire ca o poezie frumoasă, plină de farmec pe care n-o poți uita niciodată.

— Departe te duci, maică, tocma' la graniță... vorbea doamna Angheluță, stînd tot în prag, cu brațele încrucișate pe piept, urmărindu-mi treaba, ștergîndu-și cînd și cînd ochii cu poala șorțului. Ai grijă cum te porți, cum trăiești, nu te supăra că-ți spun, dar ți-am fost ca și-o mamă..

— Vă mulțumesc.

— Și trimite-mi și mie o ilustrată de pe acolo, să văz și eu cum e lumca prin părțile alea...

— Vă trimit, nici o grijă!

Ne-am căsătorit în orașul meu. La Starea civilă a venit mama — slăbise mult, îmbătrînise, avea lacrimi în ochi de fericire — surorile îmbrăcate care mai de care mai elegant, Traian, de-acum mare, era elev în clasa a cincea, cu cît creștea, cu atît semăna tot mai mult cu tata. Ne-a cununat nașul Cristescu, îmbătrînise și el, se pensionase, era cam decepționat cu politica lui, avusese un ideal, luptase pentru el, dar și-a dat repede seama că interesele personale sînt mai presus decît ale colectivității, că, odată ajuns la putere orice individ din cei alături de care activase, caută să se priposească, să-și consolideze situația, după principiul atît de cunoscut, că cine dă din coate mai vehement, acela ajunge mai repede sus.

După nuntă, Victor a mai stat patru zile în oraș după care a plecat la unitatea lui de pe frontieră, spunînd că se duce să aranjeze cu locuința, să vadă ce mai este pe la ser-

viciu, obține o permisie și vine să mă ia. De cum îl cunoscuseră, atât mama cât și surorile îl îndrăgiseră pe dată, pentru felul lui deosebit de a se fi făcut plăcut, atent și cu grijă pentru fiecare în parte.

Rămânând singură, într-o dimineață am ieșit în oraș să văd ce se mai găsește prin prăvălii și cum mai arată străzile după o absență atât de îndelungată. Era cald, soarele ardea nemilos; am îmbrăcat o rochiță de voal bleu, cu sandale albe și poșetă tot albă. Trotuarele umbrite de coroanele castanilor erau proaspăt stropite cu apă și se ridica din ele o boare umedă, răcoroasă, destul de plăcută. Am trecut prin fața fostului magazin „Afrodita” al fraților Ecovescu. Nu-l mai țineau ei, firma fusese dată jos și pe întregul frontispiciu scria cu litere mari, luminoase „Alimentara”. Iar în vitrina unde altădată stătuse Victorița, în admirația întregului oraș, se înălțau acum piramidele cutiilor de conserve, ale dulciurilor și pungilor cu fidea și zahăr. Doamna Leontina murise, o găsisse un ins într-o noapte prăbușită, fără viață, lângă burlanul unei case, în cartierul ei. Atac de cord... Plecase la farmacie să ia ceva sau poate la o prăvălie, avea o sticlă goală în mână și nu s-a mai întors. În fosta ei prăvălie era acum o mică librărie și ambele vitrine se vedeau încărcate cu cărți, caiete, ilustrate de tot felul.

În fața unui atelier de reparat aparate de radio, l-am văzut pe Mircea. Stătea aplecat lângă o bicicletă, rezemată de un pom și meșterea ceva la o pedală. Era parcă mai slab ca înainte, cu o cămașă murdară pe el și în niște pantaloni de salopetă. Privirea îi era tot ascuțită, bolnavă, iar ochii se adânciseră și mai mult în orbite.

— Oho, ce surpriză! a zis el, întâmpinându-mă. S-a ridicat, și-a șters palma de pantaloni și zîmbind, mi-a luat mîna și mi-a sărutat-o cu aceeași cunoscută eleganță. Ce faci?

— Ce să fac? Bine. Am mai venit pe-acasă, am ieșit să văd lumea, să...

— Ei, te felicit, te-ai măritat, mult noroc vă doresc din toată inima!

— De unde știi? m-am mirat. În orice caz, îți mulțumesc...

— Ce nu se știe în orașelul ăsta? a urmat el, tot zîmbind. Te-am văzut aseară la restaurant, eram cu un client și, după atmosferă, mi-am dat seama imediat. Soțul tău e grănicer, nu?

— Da
 — Imi pare bine...
 — Tu ce faci? I-am întrebat și am privit atelierul din care răzbătea muzică și puțină gălăcie. Tot cu meseria ta?
 — Tot.
 — Tata, mama?
 — Tata este încă unde-l știi, la pușcărie, iar mama a murit. Și imediat după moartea ei, la vreo lună și ceva am dat și eu de un necaz...
 — Ce necaz?
 — Eh, a dat el a lehamite din mină, m-a păscut ghinionul, asta e!

Surisul îi devenise amar, iar ochii cuprinși deodată de febră. Îi tremurau și buzele...

— Am aranjat cu cineva la Constanța, să mă imbarc pe un vas libanez. Să plec... în lume! Și m-au prins cu o zi înainte de a ridica ancoră. M-au condamnat pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei. N-au avut dovezi... Am scăpat numai cu un an. Pe iarnă am venit...

A tăcut. Începuse a încrusta linii și puncte cu o șurubelniță în coaja castanului, era amărit, distrus, îmi dădeam seama cât suferea, privirea-i era tot aspră, ascuțită, dușmănoasă. Unde era Mircea cel de altădată, cel în uniformă bleumarin, cu centură albă și bascul pus ștrengărește pe-o sprinceană? Unde?

— Închipuiește-ți că am primit de la unchiu-meu din Elveția chiar și bilet de avion până la Zürich, a mai adăugat cu aceeași tristețe în glas. Am făcut cerere, la pașapoarte. Degeaba. De fiecare dată îmi vin actele înapoi. Fără nici o explicație... Aici nu mai am pe nimeni. Ce să fac? Spune tu, ce să fac?

Iar a tăcut, jucându-se cu șurubelnița în coaja copacului, apoi a lovit deodată cu palma în ghidonul bicicletei ca și când îi venise pe dată ideea salvatoare... Cu o undă de lumină pe față... Și zîmbetul abia schițat în colțul buzelor vinetii...

— Acum tu ești la frontieră, nu? Cunoști locurile, vin să mă treci granița. Că bărbatu-tău n-o să vrea...

— Ghumești?

— Nu, de ce?

— Păi cum îți trece prin cap așa ceva? Zău, nu ești în toate mințile! Dar chiar mă dezonorează nebunia gândului tău!

— Dar...

— Știi, ce? Să nu mai debitezi față de nimeni prostia asta!

Fierbeam, eram revoltată la culme, i-auzi ce propunere mi se făcea, dincolo de faptul că eu nu văzusem nici un metru de frontieră în viața mea! Oare în ochii lui păream chiar o lepădătură, o femeie lipsită de scrupule, de cinste și demnitate?

— Talida, sînt disperat, înțelege-mă și te rog să mă ierți dacă te-am jignit cu ceva, a continuat cu un glas înduioșător, sperînd să mă înduplece. Știi, sînt pe cale de pierzanie... Cu povestea aceea de la Constanța am scăpat, dar acum sînt amestecat în altă belea...

— Dar ce-ai mai făcut? Dumnezeuule!

— I-au prins pe unii cu un post de radio emisie-recepție și se presupune că eu le-am făcut instalația, auzi ce prostie!

— Și?

— Nu-i adevărat, crede-mă, o jur pe mormîntul mamei că totul este o înscenare, ca să fiu compromis, s-a tîncuit el mai departe. Dar cui îi poți spune toate astea? Cine te-as-cultă? Cine te bagă-n seamă? Se fac cercetări, mi-a suflat cineva că sînt vizat în chestia asta, așa că trebuie s-o șterg cît mai repede posibil. De aceea te rugam să...

— Hai să schimbăm discuția, l-am cerut eu, tot supărată, vrei? Dacă mai avem ce discuta. Nu? Atunci, bună ziua!

Brusc m-am întors și am plecat, fără să privesc înapoi, de altfel nu avea nici un rost, l-am auzit numai bolborosind cuvînte neînțelese, cred că m-a înjurat sau așa ceva, nu știu, nu l-am deslușit cuvînte, era prea mult zgomot pe stradă. În orice caz, l-am lăsat furios și atît de îndușmănit, încît, dacă ar fi putut m-ar fi călcat în picioare și ar fi băgat și șurubelnița aceea în mine. Mă rog, avea necazurile lui, fusese oropsit de noua orînduială, nu avea nici o vină că tatăl său fusese cine fusese, în definitiv fosta lui calitate de conducător al partidului național-tărănesc din județ nu lezase pe nimeni, dar Mircea, căruia nu i se cerea să se resemeze, trebuia să lupte pentru lămurirea situației sale,

să apuce calea legală, în fond acuma avea cît de cît o me-serie, se putea întreține. Nu, nu-mi era greu să-mi dau sea-ma ce raționament făcuse: mă văzuse cu Victor, uniforma acestuia îi spusese totul, deci exista un om de graniță, care, înduplecat ar fi putut deschide o porțiță; dar mai mult, chiar fără vrerea acestuia, a lui Victor, eram eu, soția lui, care mă aflu „acolo” în zona de frontieră, nu se putea — după calculele lui — să nu cunosc niște treburi legate de linia de demarcație, la care adăugînd dragostea mea de altă-dată pentru el, fără doar și poate îi încolțise speranța că am să-l ajut, că, înduioșată n-am să-l las să se zbată în neputință și necaz. Total greșit! Mircea fu-sese pentru mine un vis, visul naiv al unei fete în robită de primii fiori ai dragostei; din clipa aceea însă în-tregul pedestal pe care cîndva înălțasem frumosul gînd pen-tru el, se prăbușise. Dar nu numai atît, de-acum îl uram! Da, îl uram! Vroise, poate, să-mi năruie propria mea fericire, pentru a i-o împlini, printr-o faptă infamă, pe a lui! Nu, în ruptul capului n-aș fi putut face așa ceva! Chiar dacă aș fi știut cum e situația la graniță — eu, însă, după cum am spus, nu văzusem în viața mea cum arată frontiera! — chiar dacă, vorbesc la modul absurd, aș fi avut o posibilitate să-l ajut în acest sens, mărturisesc cu mîna pe inimă că n-aș fi îndrăznit să-i fac un rău lui Victor, acestui om atît de bun, de neegalat în dragostea ce mi-o purta. Și-apoi, unde era demnitatea mea? Cînstea mea?

Din ziua aceea, Mircea avea să rămînă pentru mine un străin și alîta tot. Un străin...

Viața într-o localitate de graniță, nu-i cu nimic deose-bită de cea din satele și orașele împrăștiate în tot cuprinsul țării. Și totuși are farmecul ei, poezia ei, pitorescul ei...

Locuiam într-o casă pe strada principală în două odăi nu prea mari, dar destul de curate, luminoase, cu uși în ca-naturi duble și sobe de teracotă smălțuită, cu parchet și chiuveță la bucătărie. Găsisem totul mobilat, dormitorul su-frageria, bucătăria, iar spiritul gospodăresc al lui Victor mă surprinsese foarte plăcut. Pînă și lemnele pentru iarnă le luase, le tăiasă mărunț și le stivuse în magazia din curte.

Mărturisesc că la început mi-a fost greu să mă obisnu-iesc cu noua mea viață. Mergeam la piață, prin magazine după cumpărături, găteam după o carte de bucate, la început mai prost, (Victor, în drăgălășenia lui, spunea totuși că fac

niște mîncăruri excelente...) apoi din ce în ce mai bine, detricam prin odăi, mai citeam o carte, ascultam emisiunile la radio dar, pînă ce venea el seara, mă plictiseam de moarte. Mai ieșeam la plimbare, în calea lui, pe drumul spre graniță sau îl așteptam în oraș, la un loc dinainte stabilit și mergeam la cinematograful, să vedem un film. Cînd și cînd, intram în vreo cofetărie sau restaurant. Pînă la începerea școlii mai era vreme și nu știam cu ce să-mi umplu timpul, pentru că, de pictat, încă nu-mi pusesem problema să realizez ceva, deoarece nu cunoșteam împrejurimile și de una singură nu mă încumetam să mă avînt prin locuri ce nu-mi erau familiare.

Cîteodată mă duceam la punctul de trecere a frontierei, unde se făcea controlul mașinilor și al călătorilor și, stînd pe-o bancă, la umbra unei copertine din material plastic, priveam la tot ce făceau vameșii și grănicerii. Victor, care făcea serviciu acolo, îmi arunca din cînd în cînd cîte o privire, zîmbindu-mi înțeleghător, mai schimbam și cîte o vorbă, iar cînd avea cîteva minute libere mă invita la bufetul din clădirea vămii și luam cîte o gustare și o cafea, sporovînd vrute și nevrute. Diminețile sfîrșitului de vară erau calde, mai aveam pînă la deschiderea școlilor, pînă să-mi iau locul la catedră, gîndind la primii mei elevi, cărora aveam să le dezvălui tainele desenului, ale picturii, îmi petreceam timpul aici, la margine de țară, în aerul curat, unde stăpînea o liniște adîncă, întreruptă doar de zumzetul secerătorilor ce intrau din zori în lanurile înalte de grîu sau de motoarele mașinilor ce opreau pe asfaltul șoselei, în dreptul vameșilor, la control.

Frontiera era la cîțiva pași de mine, mă dusesese Victor chiar pînă la fișia arată, ce despărțea țara noastră de cea de dincolo, am văzut linia de demarcație, bornele cu însemnele statului nostru și ale celui vecin, apoi foisorul înalt de observare, cît o schelă de sondă, pe platforma căruia stătea de veghe un grănicer, cu binoclul în mînă. Totul m-a impresionat profund. mai ales cînd am mîngîiat cu palma piatra rece, dură, de hotar, mai înaltă și mai masivă decît una kilometrică de pe șosea și m-am gîndit atunci, nu fără emoție că, iată, pînă aici se întinde pămîntul țării mele. că acest punct, legat de altele mii și mii nevăzute, necunoscute, în mod sigur le-am trasat pe hartă, în clasă, la orele de geografie, unindu-le într-o linie continuă, neîntreruptă.

reprezentînd hotarul patriei! Am fost de-a dreptul mișcată că mă aflu la marginea țării și în același timp mîndră că, printre cei care veghează la acest hotar, se află și Victor al meu...

Odetă, stînd acolo pe banca mea, retrasă, la umbră, sub copertina de la punctul de control, am asistat la o scenă hazlie la care au luat parte atît vameșii și grănicerii noștri, cît și cei vecini, care se aflau dincolo, în clădirea lor, la cîțiva zeci de metri de a noastră. Aceia, cum de altfel era și la pichetele noastre, aveau înjghebată o mică gospodărie, cuptor de pîine, magazie, fîntină cu ciudură, cotețe pentru păsări și cîte altele. În dimineața respectivă, unul dintre grănicerii vecini a venit la bariera pusă de-a curmezișul drumului, despărțind zona noastră de a lor și a vorbit ceva cu un vameș. L-am văzut pe acela că rîde. Făcîndu-i semn grănicerului de dincolo să aștepte, s-a dus apoi în incinta bufetului și a venit cu bucătarul. Au discutat ce-au discutat, după care meșterul plitei s-a înapoiat în curtea din spatele clădirii, revenind în brațe cu o găină roșcată, dolofană, pe care abia o ținea să nu zboare, că bătea înverșunat din aripi să se elibereze.

Chestiunea era limpede: pasărea, neștiutoare a regulilor de frontieră, scăpase din cotețul de dincolo și venise peste fișia arată, la noi. Intrase în curtea pichetului și se amestecase cu celelalte găini. Sesizat, bucătarul nostru o înapoia acum grănicerului vecin, care, satisfăcut, nu mai conțenea cu mulțumirile. Dar nu apucase să se îndepărteze, că la îndemnul bucătarului, vameșul l-a strigat și el s-a întors nedumerit..

— Ce mai este? am înțeles din gesturile lui că întrebă acela, în timp ce-și privea găina din brațe.

— Ia și astea patru ouă! a zis bucătarul, scoțîndu-le din buzunarul halatului. Nu avem voie să ținem lucruri de contrabandă!

Grănicerul vecin le-a luat și a înapoiat două vamesului nostru, cît și bucătarului.

— Poftim, pentru întreținerea de la voi. Găina civilizat, plătește sejur ca turist!

Am rîs și eu, bineînțeles ca toți cei ce se aflau acolo, pentru că, într-adevăr scena fusese destul de amuzantă: dincolo de cele întîmplate, ea sublinia prietenia dintre străju-

torii celor două țări ce îndeplineau, același serviciu pe graniță.

La început am crezut că munca la un asemenea punct de trecere a frontierei este destul de ușoară dar, cu timpul, stînd pe acolo — îmi plăcea să-l iau pe Victor, la sfîrșitul programului și să venim pe jos, către oraș, tăind peste cîmp, la plimbare —, deci tot stînd pe acolo mi-am dat seama de cîtă responsabilitate trebuie să dea dovadă grănicerii de cîtă ingeniozitate în control și mai ales de vigilență. Și totul pentru motivul, că unii așa-zisi turiști, foloseau această calitate pentru a introduce sau a scoate din țară fel și fel de valori, prin contrabandă.

Era într-o după-amiază, către amurg și numai ce sosisem, așezîndu-mă pe locul meu obținut de pe bancă, cînd am văzut venind de dincolo, dinspre pichetul vecin, o mașină străină, destul de frumoasă, sclipitoare, cu un bărbat la volan și o femeie alături. Grănicerul a ridicat bariera, a lăsat limuzina să treacă și le-a făcut semn să oprească în dreptul punctului de control. Îi văzusem pe grănicerii vecini că le verificaseră portbagajul, interiorul mașinii, pusese răștampila pe actele celor doi și, salutîndu-i respectuos, le uraseră pe semne, drum bun poftîndu-i să treacă linia de demarcație pe teritoriul țării noastre, Victor, care era de serviciu, remarcase tot ceea ce făcuseră aceia, dar datorită îi spunea că totuși controlul este control și trebuie să-și îndeplinească atribuțiunile ca atare. Așa că, după ce a salutat politicoș, ducînd palma la cozorocul caschetei, i-a poftit pe cei doi turiști să se dea jos din mașină: el înalt, masiv, cu lulea și ochelari de soare, cu pantaloni scurți și șosete în carouri, ea mai micuță, într-un costum sport, cu o pălărie albă cu boruri largi și multe zorzoane pe la gît și la urechi ca și pe ambele mîini. Fuma și ea, însă cu un țigaret lung, albastru, pe care și-l ducea cu o anume distincție la buze, de parcă știa că este admirată de cei din jur.

Li s-au controlat pașapourtele, actele mașinii, s-au deschis cele patru valize destul de voluminoase, Victor a ridicat și capota motorului, scormonind cu privirea peste tot, după care a intrat în limuzină și a verificat fiecare colțișor ce i s-a părut demn de atenție. A cercetat mai apoi și sub caroserie, cele două țevi de eșapament — odată, îmi spusese după aceea, găsise una montată fals, în ea fiind ascunse

obiecte din aur — și, la urmă, a cerut ca cele două roți de rezervă urcate sus, pe capota mașinii, să fie date jos.

— O.K. ! a spus turistul în engleză, deși era din altă țară și de îndată a început să dezlege curelele ce imobilizau cele două roți. S-a străduit ce s-a străduit, apoi i-a făcut un semn lui Victor arătând că-i este imposibil și că dacă vrea poate controla acolo, susu pe mașină. Victor a dat din cap că a înțeles. Sprinten, s-a înălțat pe virfuri, a apăsător de câteva ori cauciucurile, apoi a revenit.

— O.K. ? a întrebat turistul, pufăind din lulea.

— Nu... nu... a spus Victor și tot prin semne, deoarece nu-i cunoștea limba străinului, i-a cerut un clește din sculele mașinii. L-a luat și iar s-a înălțat pe virfuri la cele două roți de rezervă, sub privirile de-acum îngrijorate atât ale turistului cât și ale însoțitoarei sale. Calm, Victor a desfăcut unul dintre ventile, apoi pe al doilea. Nici urmă de aer ! A apăsător atunci cu putere în anvelope. Nimic. Enervat, cu gesturi precipitate, a scos briceagul și dintr-o singură mișcare, a tăiat toate curelele ce legau două roți. Le-a dat jos și a chemat degrabă doi soldați să le demonteze. Iar după câteva minute, în loc de camere umflate, a dat la iveală o sulă de fișuri, noi-nouțe, blumarin, cu etichetele magazinelor străine de unde fuseseră procurate.

— O.K. ? s-a întors Victor către turistul ce rămăsese stupefiat, cu luleaua în mână, fără să mai scoată un cuvânt. Eu zic că nu prea !

Spun drept că și eu am rămas stană de piatră, nu atât pentru cele ieșite la iveală — marfă de contrabandă — cât uimită de ingeniozitatea lui Victor, de perspicacitatea lui și de minuțiozitatea cu care controlase totul, absolut totul..

— Cum ți-ai dat seama, de ai insistat atâtă cu controlul ? l-am întrebat seara în drumul nostru de întoarcere către casă.

— Ceva mi-a atras atenția în comportarea celor doi și atâtă tot...

— Ce anume ?

— E simplu de tot. El fiind la volan și plecând de lângă grănicerii de dincolo, deci scăpând de controlul lor. a făcut un gest ce n-a scăpat atenției mele...

— Ce gest ?

— S-a închinat...

— Și ce-i cu asta ?

— Vezi tu, un om credincios, cum poate era și turistul nostru nu se închină așa, oriunde fără un anume motiv, a spus Victor mergînd alături de mine către casă. S-o fi închinînd cînd a pornit la drum, cînd o fi întîlnit vreo biserică, dar de ce cînd a plecat de lîngă grănicerii de dincolo? Tipul, mi-am zis a făcut-o numai ca să mulțumească celui de sus pentru că trecuse de primejdie. E clar, nu? Rămînea ca eu să constat numai unde se găsea acea primejdie. Și am găsit-o!

Eram fericită pentru toate surprizele pe care mi le oferea viața la graniță, ceva nou mi se dezvăluia firii cu fiecare zi, cu fiecare clipă. Aveam senzația că citesc o carte sau văd un film în care trăiesc scene de mare tensiune dramatică, pline de neprevăzut, dar în același timp, mă îngrijora într-un fel munca lui Victor pentru că serviciul la graniță nu însemna numai controlul unor călători la un punct de trecere, ci veghea și lupta împotriva celor ce intenționau să se furișeze în ascuns peste graniță, luptă care, după cum aflasem, nu odată ceruse militarilor sacrificii dintre cele mai dureroase. Și nici eu, alături de el, mai tîrziu, n-am fost scutită de emoțiile unor grele momente trăite în cîteva nopți de groază, cînd schimburile de focuri cu infractori aproape că se țineau lanț. Atunci îmi amintesc că, înfricoșată și neliniștită, stăteam afară în curtea casei priveam rachetele ce luminau cînd și cînd noaptea, ascultam detunăturile cu ecouri prelungi ale armelor, mă gîndeam cu teamă la Victor și nu închideam ochii pînă ce, în zori, nu-l vedeam că vine peste cîmp, obosit, cu nelipsitu-i zîmbet pe buze, vroind parcă de departe să mă asigure că pîndeale nu fuseseră puse în zadar și că răufăcătorii căzuseră în lanțul grănicerilor...

— O, dragul meu, îl întîmpinam în poartă și mă aruncam de gîtul lui plîngînd, cu lacrimile șiroind pe obraji. Nu-mi place de fel viața asta a ta. Mereu am grijă. teama mi se cuibărește în suflet, te urmăresc cu gîndul și orice pocnet de armă mă face să tresar...

— Ești un copil, mă mîngîia el, căutînd cu vorba lui blajină să mă liniștească. Ce se poate întîmpla? Nimic!

— Era mai bine la punctul acela de control. Verificai acte, mașini...

— Da, dar aici este adevărata pază a graniței!

— O fi, dar mereu mi-e teamă pentru tine.

— Să nu-ți fie...

Întradevăr, la acel punct de control, unde am văzut pentru prima dată frontiera, era o adevărată plăcere să stau alături de Victor. Dar foarte curînd a trebuit să ne mutăm la un pichet mai îndepărtat, într-o regiune deluroasă, unde i s-a dat în pază o zonă de graniță. Mi-a părut rău că mă despart de micul orășel, cu străzile lui strîmte și pitorescul parc în care duminicile cînta fanfara minerilor, se vindeau baloane colorate, înghețată, iar copiii alergau pe alei cu trotinetele, încît abia aveam loc să ne plimbăm. Mă despărțeam de școala primară, unde mi-am predat întîiele mele lecții de desen, de Casa armatei în al cărei hol, iarna mi-am deschis o mică expoziție de pictură și în sălile căreia am luat parte la primele baluri, plecam dintre familiile cu care ne împrietenisem și în mijlocul cărora ne petreceam clipele de desîndere, după-amiezele de iarnă, cînd afară era viscol și nu puteam ieși nici pînă la colțul străzii.

Locuiam acum într-o casă țărănească, la marginea satului, cu două odăi și un cerdac, cu ogradă largă și grădină cu flori, în spatele căreia se întindea o livadă cu meri, de toată frumusețea. Școala nu era departe. Profesorii și profesoarele m-au primit cu multă căldură în mijlocul lor, ne-am împrietenit repede, iar copiii m-au îndrăgit din prima clipă cînd am urcat la catedră să încep lecțiile. Plecam dimineața și mă întorceam la amiază. Găteam, făceam curățenie, îmi aranjam lucrurile, iar pînă ce venea Victor, dacă aveam ceva timp, ieșeam în livadă și încropeam schițe în creion cu peisajele înconjurătoare, fără să am pretenția realizării unor viitoare tablouri, dar totdeauna natura mă delecta și mă reconforta, mai ales în liniștea aceea de țară. Uneori veneau țărani, cu sfîșenia lor caracteristică, intrau în ogradă, se apropiau de cerdac, scoteau pălăria, dezlogau din ștergare cîte o fotografie veche, pe carton îngălbenit de vreme, pătată de muște, cu colțurile îndoit, rupte...

— Nu vă supărați, începeau ei după ce dădeau bună ziua, spun copiii că sînteți zugrav de portrete, vorbește lumea prin sat că puteți face minunății din vâpsle, n-ați putea, după poza asta, să faceți un tablou mare de tot? E bu-nicu nevastă, fost sergent de roșiori, om de cinste și l-om pune în odaia din față...

Altcori îmi cereau să-i pictez chiar pe ei, alături de nevastă, de copii, în fața caselor sau într-o grădină, să fie

de amintire urmașilor, confundându-mă cu vreun fotograf oarecare. Sau mă chemau să le pictez pereții cerdacurilor sau cei dinspre drum ai caselor...

— Păstăm cît ni-i cere, domnă dragă, se rugau ei cu glas scăzut, așezat, stînd cu mult respect în fața mea așteptîndu-mi răspunsul. Dar în loc de bani putem da bucate, sau ce vi-i vrea...

Rideam, ascultîndu-i pe oameni, privindu-i compătimitor, cu multă îngăduință, le înțelegeam dorințele, dar ce puteam face? Mă s-o fi dus vestea că realizez „minunății din văpsele”, dar ei, după cum am spus, confundau munca mea, calificarea mea profesională de pictor, cu aceea a unui „zugrav de portrete”, cum poate văzuseră pe careva, pe la vreun tirg sau bîlci, încropind într-o clipă o icoană sau un peisaj oarecare...

Într-o seară, pe la începutul toamnei, abia mîncasem și stăteam cu Victor în cameră, la lumina vîetozei, ascultînd la radio un concert pentru pian și orchestră de Chopin. Era cald, făcusem mai devreme focul, întrucît ploile ce nu se mai sfîrșeau în ultimul timp, grăbeau parcă venirea iernii. Pe uliță treceau mereu ~~care~~, venind de la cîmp, încărcate cu coceni, cu felinare aprinse legate de loitre, cu oameni ce păseau liniștiți pe lîngă boi, cu saci în cap să-i apere de ploaie. Apa lovea acoperișul de tablă al casei, cînta în burlean, se prelingea în dăre lungi pe geamurile ferestrelor. Victor, care avea pasiunea construcțiilor din bețe de chibrit, stătea la masă și încet, cu mîgălă și multă răbdare înălța un foișor de observare grăniceresc de toată frumusețea. Lucra cu penseta și cu clei, după o schiță ce-o avea în față; încet, încet schelăria, asemeni unei sonde căpăta contur, ridicîndu-se treaptă cu treaptă. Eu studiam niște albume de artă pe care le primisem prin poștă de la o prietenă din București. Melodia concertului, cu acordurile ca de cristal ale pianului, umplea camera cu note nostalgice, liniștitoare, în timp ce focul pîlpăia ușor în soba de teracotă abia închisă. Era o atmosferă de calm în tăcerea odăii și numai ploaia răpîia continuu în geamuri...

Deodată, telefonul așezat pe noptiera de lîngă pat a început să sune prelung, insistent. Imediat, Victor a lăsat lucrul, s-a șters pe mîini cu o cîrpă și, ridicîndu-se de la masă, s-a dus să vadă cine sună și pentru care motiv. Am lăsat și eu albumul și am devenit atentă.

— Da, Rotarule, te ascult...

Telefona cineva de la pichet. Dealtfel, legătura aparatului era făcută numai cu frontiera și nu puteam realiza convorbiri cu altcineva din sat sau din vreun oraș oarecare.

— Când s-a întâmplat asta? I-am auzit pe Victor întrebînd, cu chipul întunecat. Acum o oră, da. Dar informația este exactă? Adică ați verificat-o? Bine, Rotarule. În ce zonă? Mda... a urmat Victor, tot gînditor. Îndată sînt acolo...

A trîntit receptorul în furcă și mi-a cerut să-i aduc mantaua de ploaie și cizmele...

— S-a întâmplat ceva, Victore? I-am întrebat în timp ce se îmbrăca.

— Tot cu hoții aceia de cai...

— Iar?

— Iar. Dar nu-i las pînă ce nu-i ingenunchiez, pe viața mea! a zis el hotărît. Prea mă sîcîie de două luni de zile!

— Ce ți s-a spus?

— Au fost semnalati în zonă. Bineînțeles, pun ceva la cale. Au așteptat nopțile astea ploioase, cu întuneric și no-roaie...

Știam de la el că în regiune apăruseră niște țigani, cîțiva la număr, care furau cai, formau în grabă cîte o herghelie și o treceau frontiera la adăpostul întunericului, fiind în legătură cu alții de dincolo ce plăteau bani buni pentru animale de rasă, bine întreținute. Se reclamaseră două asemenea furturi masive, se făcuseră cercetări, dar nu se dăduse de urma cailor. Doar lîngă linia de frontieră fuseseră descoperite semne de potcoave în pămîntul jilav, multe la număr și amestecate de-a valma, încît se presupunea că toți trecuseră dincolo pe aceeași nevăzută cărare și într-o alergare de le scăpăraseră copitele.

Cata îmbrăcat, cu gluga trasă peste caschetă, să-l ferească de ploaie, Victor m-a sărutat și a ieșit în grabă în tinda casei.

— Ai grijă de tine! i-am șoptit în urmă-i. Și dă-mi de veste ce-î pe-acolo...

— Bine, culcă-te.

— Ai să vii tirziu?

— Nu știu, dar culcă-te. Nu-ți pierde noaptea așteptînd...

Nu, nu m-am culcat. Am rămas în odaie cu teama coborâtă în suflet, neliniștită și îngrijorată, fără să-mi afla vreun rost sau să-mi fie aminte de ceva. Am închis aparatul de radio, nu mă mai interesa concertul, nu vroiam să-l mai ascult, aveam senzația că greșesă față de Victor, eu mă lăsam furată de reveriile lui Chopin, calde și pline de senzualitate, tolănită în fotoliu, în timp ce el tăia câmpul prin noroaie, sub năvala nemiloasă a apelor, prin bezna nopții friguroase de toamnă. Și asta pentru că, din clipa când m-am căsătorit, tot ce mi s-a părut că este frumos, înecător, tot ce am socotit că mă delectează și mă face să trăiesc sentimente deosebite, înălțătoare, am înțeles că nu are pentru mine deplinătate decât alături de el, omul ce mi-a umplut zilele de lumină și fericire. Acum era pustiu în cameră fără el, ungherele erau stăpinite de neguri și taine, totul în jur îmi vorbea de imaginea lui, mă știam singură, dar de când mă aflam alături de el, nu mai vroiam ca singurătatea să mă împovăreze. De câteva luni, de când locuiam în acest sat de graniță, s-a întâmplat deseori să plece chiar în toată nopții, dar de fiecare dată l-am așteptat și n-am închis ochii pînă ce n-am auzit poarta deschizîndu-se și l-am văzut în limpezimea zorilor urcînd treptele de piatră ale tinzii. Fugeam înainte-i, el mă lua de îndată în brațe, cu bucurie în suflet că-l întîmpinam cu dragoste, dar și cu o reținută nemulțumire pe care i-o citeam în ochii încercănați de neodihnă. Dintr-o privire vedea patul nedeșfăcut, cartea aruncată sub veioza încă aprinsă, înțelegea că iar n-am dormit și mă dojea tandru, așa cum îi era obiceiul, în timp ce-mi mîngîia ușor părul, încă ținîndu-mă la pieptul lui.

— Măi, copile, măi... șoptea el și hainele-i miroseau a iarbă și a pădure, a baltă și a floare de levănțică, de ce nu te-ai culcat? De ce-ți petreci noaptea fără rost?

— Te-am așteptat... Am avut grija ta...

— Așa e serviciul la graniță, voi mai lipsi și în alte nopți!

— Noptile tale sînt și ale mele... Așa cum bucuriile tale sînt și ale mele. Și grijile... Și necazurile... Și tot ce se leagă de noi doi...

— Bine, hai să te culci. Peste două ceasuri e dimineață, te duci la școală, te așteaptă copiii...

— Și tu te duci la pichet, te așteaptă grănicerii...

— Vrei chiar să trăiești viața mea? mă întreba surizând și cuvintele lui parcă mă vrăjeau, alinându-mă. La graniță noaptea se leagă de zi și ziua de noapte, mereu trebuie să fiu acolo.

— Da, vreau! Vreau să am aceleași clipe de veghe ca tine, de odihnă, de neliniști pentru linia hotarului, de tot ce vrei. Pentru că viețile noastre sînt de fapt una singură...

La numai cîteva zile după ce luase pichetul în primire, m-am dus de una singură peste cîmp, către hotar, să văd cum arată clădirile, acarețurile din jur, cum e biroul lui, cum stau grănicerii, într-un cuvînt să cunosc viața celui mănunchi de oameni ce străjuiau o părticică din marea frontieră a țării. Vroiam să aștept pînă ce Victor își termină treburile și apoi să-l iau acasă, așa cum făceam deseori la punctul de control, unde-mi petreceam timpul, atunci la început privind trecerea turiștilor și a mașinilor. Și cum mă duceam către graniță, pe o cărăruie ce șerpuia printre vii, am zărit de departe un imens stejar, falnic și impunător, ale cărui ramuri încărcate de frunze se întindeau protectoare peste întregul pichet și curtea lui, peste oamenii și așezările de acolo, ca și cum un uriaș vultur și-ar fi ocrotit sub aripi puii ce aveau să-i poarte peste timp semeția și faima. Îmi plăcea copacul, a cărui voinicie triumfătoare parcă sfida tot ce era în juru-i, impunînd un anume respect pentru cutezanța-i deosebită, măreție ce-l detașa categoric de toți arborii ce se vedeau răspîndiți ici și colo în zona de graniță. Aspectul bătrînului stejar a fost pentru mine o revelație, o adevărată încîntare, aveam senzația că descoperisem parcă prin el simbolul sfintei naturi, al bogăției ei de frumos și semnificații estetice. Apropiindu-mă cu fiecare pas, privindu-l cuprinsă de încîntare, m-am hotărît deodată să-l pictez, să pun pe pînză semeția lui desenată pe albul zării în contrast cu verdele crud al dealurilor și galbenul viilor ce aveau să intre curînd în toamnă. Și în umbra lui, abia ghicite, mi-am imaginat puncte roșii din acoperișul pichetului, și albastrul fîntîinii, și argintul ferestrelor, și cenușiul cup-torului de pîine, și maronul gardului răsărit parcă din ver-

deată. Vedeam tabloul, îl trăiam, îi intuiaam întreaga compoziție pînă la cel mai mic detaliu, detaliu ce în pictură, pentru necunoscători, pare un artificiu auxiliar dar, vai, spune atît de mult, dezvăluind gîndurile și simțămintele creatorului...

Ajunsa la pichet, stăteam de-acum în biroul lui Victor, o încăpere mică, proaspăt zugrăvită, cu o măsură într-un colț, acoperită cu hîrtie albastră, un dulap, o oglindă prinsă în perete și un aparat telefonic din tablă pe o mică etajeră, același model de „epocă” cum îl aveam și pe cel de acasă, cu manivelă și mîner de lemn la microreceptor. Lîngă fereastră, pe perete o hartă a zonei de graniță ce intra în responsabilitatea pichetului, desenată în detaliu, cu puțin talent, probabil de către unul dintre soldații de aci cu chemare către arta topografiei, iar într-un colț cîteva rafturi cu cărți, frumos aranjate și etichetate, cred de către același inimos grănicer ce îndeplinea, în mod sigur, funcția de furier. Și cum stăteam și-l așteptam pe Victor care, într-o cameră alăturată, ținea un fel de prelegere militarilor, am văzut, privind pe fereastră, sub șopronul unde se găsea cuptorul de pîine, un soldat slăbuț, cu fața frumoasă ca de copil, avînd pe dinainte un șorț alb și pe cap o bonetă din acelea cum poartă bucătarii. Așezat pe un scăunel, însoțit curățat cu multă meticulozitate cartofi într-o găleată smălțuită. Pregătirea, pesemne, masa de seară. Din cînd în cînd se ridica, se ducea la cuptor, deschidea ușa de tablă și supraveghea, probabil niște tăvi sau pîinea ce se rumenea în cîșpele acelea. Era îndemînat bătutul, mîinile îi umblau repede, nu-și aflau o clipă de răgaz acolo, sub acoperișul șopronului: ba spărga lemnul, ba mesteca în cele cîteva crăpți înșiruite pe plită, tăia pîine sau, pur și simplu, spăla vasele murdare, ștergîndu-le repede cu o cîrpă și înșirîndu-le pe-o etajeră. Privindu-l, îl asemuia cu o fată, închipuindu-mi-l în viața civilă orice, în afară de bucătar, asta datorită faptului că figura lui de adolescent, cu obrazul alb, ochi mîgdațați și sprîncene frumos arcuite, ca și felul în care se mișca, mă determinau să mă gîndesc la o cu totul altă îndeletnicire decît aceea, după cum am spus de meșter în arta culinară. Dar, peste puțin timp, aveam să mă conving de presupunerile mele, stînd de vorbă chiar cu el, într-o împrejurare neașteptată.

După puțin a venit în biroul lui Victor, încet ca o umbră, plin de respect și sfioșenie și a rămas în prag, în mână cu o farfurie ascunsă sub un șervet.

— Sărut mîna, a zis sfios și s-a înclinat ușor din șale. Sînteți soția domnului locotenent și m-am gîndit să vă servesc cu ceva...

Și, fără să mai aștepte încuviințarea, a făcut un pas, a pus farfuria pe masă și a ridicat un colț al șervetului, invitîndu-mă să mă servesc...

— Ce-i ? Ce este ?

— Cîțiva covrigi calzi, ca la noi, la Buzău. Sînt foarte buni....

Am zîmbit, fără să știu ce să zic, în orice caz i-am mulțumit, am spus că voi gusta din ei, dar îi voi păstra și soțului meu, să-și dea și el seama de specialitatea bucătăriei...

— Dinsul a mai mîncat, a ținut să precizeze băiatul, retrăgîndu-se cu același respect către ușă. În prima zi cînd a venit, i-am făcut și dumnealui...

— Și ?

— Bineînțeles că a fost încîntat !

— Ce vorbești ?

— Pe cuvîntul meu !

— Dar ce meserie ai dumneata în viața civilă ? I-am întreat stăpînită de curiozitate. Am înțeles că ești din Buzău, nu ?

— Da, din Buzău...

— Bucătar, ospătar sau ce anume ?

— A, nu ! a zîmbit băiatul și a plocat privirea, puțin fisticit că purta cu mine o asemenea conversație. Nu sînt nici una, nici alta.

— Atunci ? Văd că-ți ai rostul pe la bucătărie...

— Da, așa este pentru că, vedeți, aici la noi la pichet e nevoie și de cineva care să gătească. Și m-am oferit eu...

— Dar de unde ai învățat meseria asta ?

— De nevoie, doamnă, am învățat-o.

De mic rămăsese fără mamă, erau cinci copii, el cel mai măricel, avea unsprezece ani, nu avea cine îngriji de alții patru și și-a luat el sarcina asta. Cam greu, că mergea și la liceu și își mai ajuta și tatăl, care era brutar în bariera Buzăului. Dar a învățat să gătească și chiar să facă pîine, covrigi, cozonaci...

— Mă, îmi spunea tata, e bun liceul, dar ia tu și învață și-o meserie... Și am învățat.

— Ai terminat liceul?

— L-am terminat și am dat examen la marină...

— Și?

— Am căzut. La vizita medicală... Și dacă am căzut, m-au încorporat. La grăniceri... Îi frumos, îmi place...

— Și mai dai examen la marină?

— Mai dau. De-o sută, de-o mie de ori și tot dau. Îmi place marina, marea, călătoriile. Am făcut și poezii...

Afară începuse să bată vîntul, se învîrtezea praful prin curtea pichetului, băiatul din Buzău a ieșit și s-a dus degrabă să închidă niște uși și ferestre la magazie. Îndată, zărea a prins să se întunece. Departe, peste sat și dincolo de dealuri, nori negri se înălțau amenințători, înnegurînd cerul. Sub șopronul bucătăriei, se vedeau acum cîțiva grăniceri, stăteau de vorbă în jurul plitei, glumeau, desigur se pregăteau să plece în serviciu pe frontieră sau poate că abia sosiseră, în orice caz erau veseli, plini de voieșie și parcă nici nu le păsa de furtuna ce putea să se dezlănțuie dintr-o clipă într-alta.

Nu după mult timp, cancelaria lui Victor s-a întunecat de-a binelea. Vîntul se întetise și zgîlția ferestrele. Un tunet s-a prăvălit din înalt, cu un bubuit de a făcut pămîntul să se cutremure și deodată odaia s-a umplut de-o lumină orbitoare, ca flacăra de magneziiu. Geamurile ferestrei s-au făcut țandări și un suflu ca de gheață a umflat perdelele, smulgîndu-le din galerii. Ușa a fost izbită de perete, și-n clipa aceea ploaia s-a pornit să răpăie pe acoperișul în șiroaie repezi, năvalnice. Și de îndată, curtea pichetului s-a umplut de apă...

— Arde, măăă! a dat cineva țipăt, poate un grănicer de sub șopron sau poate că sanlinela, nu știu, dar glasul acela de primejdie m-a umplut de groază. Săriți că arde!

— A trăznit stejarul, fraților! Uite cum se întinde pălălaia! Dați fuga la domnu' locotenent!

Hirtile de pe biroul lui Victor au fost luate de vînt și împrăștiate în toată camera. Apa a inundat podelele. Tîrziu, crăpase de-a curmezișul ca și cînd l-ar fi despicat cineva în două cu o lovitură de secură. Atunci a intrat Victor, m-a luat de mîină și m-a tras în altă cameră, m-a așezat

pe un scaun, spunându-mi să mă liniștesc, după care a ieșit ca o vijelie în stihia de afară, fără să-i pot adresa măcar un cuvânt.

— Folosiți extinctoarele! l-am auzit strigând prin tunelele furtunii. Și pompa de mină. Repede băieți, repede, să localizăm focul!

Stăteam pe scaun, aproape ghemuită, cu sufletul la gură de spaimă și tremuram toată, ca prinsă de friguri. Prin ograda pichetului se auzeau glasuri, ropot de pași, strigăte și îndemnuri. zarva se amesteca cu vuietul furtunii, iar fulgerele urmate de tunele scăpărau la intervale scurte, străluminând totul, în tăierile de-o clipă ale întunericului. Vijelia a ținut cam o jumătate de oră. Apoi ploaia a început să se domolească, răbindu-se, s-au împrăștiat încet negurile, tunelele se auzeau tot mai îndepărtat, cu ecouri prelungi, stinse, iar după puțin soarele s-a ivit dinapoia unei coame de deal, roșu și aprins, biruind ceșurile.

Am ieșit în curte și am privit stejarul. Un braț al falnicului trunchi fusese retezat și crengile negre, arse erau doborâte la pământ. În juru-i câțiva grăniceri, cu bluzele ude și chipurile înnegrite de funingine, în mină cu căldări și lopeți, așa cum îi aflase treaba în toiul luptelor cu flăcările. Victor arăta asemeni lor, cu fața răvășită și noroit din cap până-n picioare, dar mulțumit că focul fusese stins la vreme și nu cuprinsese clădirea pichetului. Numai acoperișul tinținii, peste care se prăvăliseră crengile aprinse, arsese în parte, dar șindrila avea să fie înlocuită, înăcst stricăciunea nu era prea mare.

Sub șopron, bălatul din Buzău, bucătarul, stătea pe un butuc de lemn, cu fața în palme și plîngea.

— Ce ai, mă Firică? l-a întrebat Victor, punîndu-i mîna pe-un umăr. Te-ai speriat că la foc pichetul?

— Nu d-aia, dom' locotenent, nu d-aia... a vorbit el printre lacrimi. Că pichetul...

— Atunci?

— Stejarul...

— Ei, ce-i cu stejarul?

— Ne-a fost ca un frate... Legat de sufletul nostru. Veneam din patrulare și-l zăream de departe... Înalt și drept ca un grănicer. În cîte zile de arșiță nu ne-a ocrotit cu umbra lui! Și acum? l-a fost răpus un braț... Tocmai ăla cu

care ne ferea de zăpușeala soarelui... Putem, oare, să spunem că nu are și el durerea lui? Că durerea lui nu e și a noastră?

— Ei, lasă și tu acum... a căutat să-l liniștească Victor. N-a fost răpus de tot. E încă lângă noi...

— Dar viața lui mai este cea dinții?

— O să-l îngrijim și va fi tot ca aceea...

Mărturisesc că durerea soldatului m-a impresionat profund. Îl cunoșteam de-acum, era un sentimental, băiatul iubea marea, la fel cum iubea arborii, câmpul, natura, întregul peisaj ce-l înconjură cu frumusețea lui. Nu-i citisem versurile, poate că nici nu erau o reușită în materie, dar aveam ferma convingere că în imaginile lor se înmănunchia o fărîmă din sensibilitatea lui, din acea chemare către universul poeziei. Rănirea stejarului tăiașe parcă ceva din măreția lui, din impunătoarea lui prestanță și acest lucru îmi micșora, cît de cît, entuziasmul avut cu un ceas mai devreme cînd, venind către pichet și zărindu-l de departe, hotărîsem să-l fac subiectul unui tablou. Stînd acum la cîțiva pași de el, fără să-i încurc pe băieții ce încercau să înlăture urmele incendiului, priveam cu tristețe trunchiul despicat, înnegrit de trăsnet, bogatul rămuriș prăbușit peste acoperișul fîntîinii, cu frunzele arse, răsucite, pline de funingine, în timp ce în urechi îmi stăruiau încă vorbele băiatului din Buzău, rostite acolo, sub șopronul bucătăriei: „... ne-a fost ca un frate... veneam din patrulare și-l zăream de departe... putem, oare, să spunem că nu are și el durerea lui?” Și cu cît trecea vremea și privirea-mi stăruia tot mai mult asupra copacului mutilat, iar spusele buzoianului îmi urmăreau gîndul, cu atît personificarea stejarului căpăta tot mai mult contur în mîntea mea, în sufletul meu, asemuindu-l cu un fabulos gladiator căruia i se retezase un braț în toiul luptei, dar rămînea tot falnic și de neînvîns. „Nu, nu vă îngrijorați, părea a-mi vorbi bătrînul copac, nu am nimic, tăria nu mi-o poate lua nimeni, nu poate fi înfrîntă de nimeni, am rămas și voi rămîne pe picioare, oricîte furtuni năprasnice se vor abate asupra-mi. Poate o să-mi mai piară un braț și încă unul, chiar zece, dar să știți, cît timp continuă să-mi bată inima și să-mi înfrunzească rămurișul, viața nu-mi poate fi răpusă, iar veghea mea aici va fi statornică pentru că prin rădăcini viața mea vine din adîncul pămîntului, de

unde urcă spre mine seva tăriei și mă face nemuritor. Am fost, sînt și voi rămîne aici, la margine de țară, un stejar neînfriat alături de băieții pichetului!"

Îmi șoptise, oare, stejarul toate acestea? Căutase, cum-va, a-mi vorbi despre propria-i viață ca și despre menirea lui? Îmi transmisese aceste gânduri prin murmurul frunzelor spălate de ploaie, le ascultasem, veneau de departe, de aproape, nu-mi dădeam seama, dar mă răscoliseră profund și, în clipa aceea, ca o flacără a minții am și văzut tabloul, altul decît cel pe care mi-l închipuisem venind către pichet pe cărăruia dintre vii. Și așa cum l-am văzut atunci, tot astfel l-am și realizat, intitulîndu-l sugestiv și semnificativ „Grănicerul”. Am lucrat mult la el, am făcut nenumărate schițe am încercat unele reprezentări noi de culoare pentru a întări tușa și a da simbolului nuanța dorită, am avut momente de ezitare, de căutări, de nemulțumire, dar în nici un caz de renunțare, așa încît, pînă la urmă, am reușit să realizez una dintre cele mai reușite lucrări ale mele pentru viitoarea expoziție de peisagistică.

Stăteam în odaie, ascultam ploaia de afară, ploaie molcomă, rece, de toamnă, nu ca aceea din vară, repezită și încărcată de tunele și mă gîndeam la Victor. O fi ajuns, oare, la pichet sau încă alcargă pe poteca noroiță dintre vii? Dacă îl întîlnesc cumva răufăcătorii aceia, acum la lăsatul nopții, pe cîmpul pustiu? Sau dacă rătăcindu-se, nimereste fără să vrea în mîinile lor? Și, avîndu-l prizonier, îi cer, în schimbul libertății să le dea slobozenie pentru a trece caii dincolo? Am auzit multe asemenea întîmplări, de cînd trăiam printre grăniceri îmi trecuseră pe la urechi fel de fel de povești, unele mai năstrușnice decît altele, nu știam în care trebuia să caut adevărul și în care inventia, minciuna, dar toate mă purtau cu gîndul la Victor. Doamne ce viață! mi-am spus într-un firziu, cuprinsă de temere și neliniște. Cum de nu înnebunesc în așteptarea asta, săpînită de groază? Îl știam pe el, era plin de îndrăzneală de curaj în anii lui de graniță trecuse prin situații deosebit de grele dar nu dăduse niciodată înaroi și își făcuse datoria, așa după cum jurase țării. Amenințările, șicanele, intimidările venite din partea celor certați cu legea și care nu puteau, în nici un chip, să treacă stavila graniței, pe el îl lăsaseră rece, la fel cum îl lăsaseră șantajul, tentativele de corupție și cîte altele.

S-a făcut frig în odaie. M-am ridicat din fotoliu și am mai pus câteva lemne în soba de teracotă. Îndată, focul s-a întesit și hornul a prins să cînte încet și duios, ca susurul unei ape. M-am dus la fereastră, am dat perdeaua la o parte și am căutat să privesc în uliță. Era întuneric beznă, nu se vedea nimic, nu se desluseau nici casele de peste drum, oamenii se culcaseră de mult, așa e la țară, cum se lasă întunericul, mai ales toamna, fiecare se trage în culcușul lui, liniștit că dăduse mîncare și apă la vite, că închisese găinile și zăvorîse poarta. M-am întors de la geam, m-am reșezat în fotoliu lîngă sobă, învelindu-mi genunchii cu un pled, am vrut să citesc ceva, să mă mai uit prin albume, dar nu-mi era aminte de nimic, pentru că gîndul îmi era tot la Victor și teama pentru el mă stăpînea tot mai intens.

Și cum slăteam așa, cu gîndurile răvășite în liniștea odăii deodată am auzit în noapte niște împușcături. Am dat repede pledul la o parte, m-am ridicat speriată din fotoliu și m-am dus degrabă în odaia de alături, rece, neîncălzită, singurul loc de unde puteam să privesc prin geam cîmpul dinspre graniță. Am tras perdeaua, era o beznă adîncă, nu vedeam nimic, nici măcar o umbră sau o luminiță, totul părea o apă neagră și întinsă, fără început și fără sfîrșit. Nu mi se păruse, auzisem împușcături, desigur la graniță se trăsese, poate că hoții aceia de cai se speriaseră și făcuseră calea în'oarsă sau chiar reușiseră să treacă dincolo, ca în atîtea alte rînduri. Am hotărît să rămîn la geamul acela și să văd ce se mai întîmplă. Mă luase însă frigul, așa că m-am dus și mi-am pus pe umeri un halat de-al lui Victor, ce-mi ajungea pînă aproape de pămînt. Continua să plouă mărunt și des, auzeam picurii cum lovesc tabla pe acoperiș iar dincolo, în spatele casei, în grajdul vecinului nechezau niște cai, băteau cu copitele de parcă loveau pereții, într-atît dupăiau de tare.

Așteptam la fereastră, nu-mi mai era frig, numai tălpile îmi înghețaseră puțin în papucii de piele ai lui Victor. Într-un tîrziu, am vrut să mă reîntorc în camera din față, cînd am auzit din nou câteva împușcături și în același timp zeci de rachete luminoase le-am văzut înălțîndu-se în jerbe străluminînde în direcția pichetului. „Pesemne i-au înconjurat pe țiganii aceia, mi-am zis, au pus grănicerii mîna pe ei. Precis a ajuns și Victor la vreme, nu se poate el a organizat prinderea lor, lasă că-i bine, de două luni îl tot

sicilie chestiunea asta. Acuma poate totul s-a isprăvit și se va restabili liniștea în zonă”.

Telefonul a sunat scurt, de cîteva ori, am fugit repede la aparat și aproape am smuls receptorul din furcă.

— Ce faci copile, nu te-ai culcat încă?

Era glasul lui, o emoție nestăpînită mă cuprinsese. Văi cit mă bucuram că aveam vești despre el!

— Victor, dragul meu...

— Mai stau puțin și vin către casă, a spus și vocea i-o simțeam nițel obosită, mi-am dat seama sau era numai o părere. Totuși, culcă-te, nu mă aștepta...

— Ești sănătos? Am auzit focuri de arme...

— Totul e bine, draga mea.

— Adică? I-ai prins? A fost adevărat că vroiau să treacă?

— Din cinci inși, numai unul a reușit să treacă, luînd cu el cincisprezece cai. Doi au fost arestați, ceilalți doi urmează. Au luat-o către sat sau într-aiurea. Însă restul cailor sînt la pîchet.

— Îmi pare bine, Victor, am spus și simțeam cum mîna în care țineam receptorul îmi tremura ușor. Te aștept...

— Ți-am spus, nu mă aștepta, culcă-te. Vin îndată...

Mă pregăteam să-i împlinesc dorința, tocmai îmi făceam patul, cînd am auzit afară, în uliță, nechezatul unui cal. Am tresărit surprinsă și am alergat deîndată la fereastră. El să fie? m-am întrebat. Bine, dar abia am vorbit cu el la pîchet, cum de a ajuns așa de repede? Am stins lumina, am dat perdeaua la o parte și am privit din nou în uliță. Peste uluci am zărit de-acum două umbre. Călări. Doi inși cu căciuli țuguite. Unul avea o pelerină largă, înfioată de vînt. „Doamne, cine or fi oamenii ăștia? m-am întrebat cu neli-niște. Și ce vor?”

Cei doi au descălecat, au tras caili în curte, liniștindu-i cu vorbe blînde, apoi s-au apropiat de cerdac, mai mult furișîndu-se, cercetînd din priviri casa, cu multă luare amînte. Fiecare cu cîte o pușcă în mînă... „Ăștia-s hoții neprinsi! mi-am zis deodată și parcă ceva s-a prăbușit în mine. Au venit aici. Ce vor? Să vorbească peșemne cu Victor? Sau să-i facă vreun rău?”

Fără să mai stau pe gînduri, m-am repezit și am tras zăvorul la ușa din față. Ei au urcat scările încet, cu fereală,

pipăind fiecare treaptă a cerdacului; s-au oprit apoi, le auzeam dincolo de ușă răsuflările repezi, greoaie, precipitate...

— Mă, asta a stins lumina, ne-a văzut! am auzit glasul doigt al unuia dintre cei doi.

— Și ce, pe întuneric n-o găsim? a zis celălat hotărît. Punem mîna pe ea și-o luăm sus, la sălaj... Ne dă locotenentul pe cei prinși, îi dăm și noi nevasta! Tîrg cinstit!

— Și caii?

— Și caii! Hai bate-n ușă, femeia e acasă, am văzut lumină...

— Și dacă nu deschide?

— Spargem ușa, ferestrele, de ce am venit, să plecăm cu mîna goală? Altfel, cum îl avem la mînă?

Auzind vorba celor doi, am simțit că mă prăbușes pe podele ca de un cuțit înfipt în șira spinării. Doamne, ce să fac? m-am întrebat îngrozită. Dar ce puteam face? Vor bate ce vor bate în tăblia ușii, apoi o vor sparge. Sau vor intra pe fereastră... Atunci, cu puteri pe care nu știu de unde-mi veniseră, m-am tras încet de la ușă și umblînd în virful picioarelor, am ajuns la noptiera pe care se afla telefonul. Am ridicat încet receptorul.

— Da, cine-i?

Era chiar Victor.

— Aici Talida, am spus pe șoptite, dar cu glasul încărcat de teamă. Vino repede acasă. Doi țigani au intrat în curte, sînt la ușă, încearcă s-o deschidă. Vor să mă omoare...

— Cuium? Gineee?

Nu i-am mai răspus. Cu mîna tremurîndă, am lăsat receptorul în furcă, încet, cît mai încet ca să nu fiu auzită. Între timp, în ușă au început să se audă bătăi cît mai dese, mai înverșunate și repezite, încît ușa se zgîlțîia puternic din țîțini.

— Doamnă, deschide, sărut-mîna, sînt un soldat de la pichet. M-a trimis dom' locotinent...

L-am lăsat să vorbească și nu i-am mai dat ascultare. Tot înfricoșată am tras masa și un fotoliu și am blocat ușa. Apoi am trecut repede din odaie în micul nostru salon, de acolo în bucătărie, am urcat scara de lemn și m-am suit în pod, trăgînd și scara după mine. Am lăsat apoi chepengul, pe care am pus o ladă grea, de companie, a lui Victor. Sîrșită de oboseală, m-am așezat apoi pe ea să-mi mai trag sufletul. Îmi era frig și întunericul din jur mă speria. Dar

teama de cei de afară, era și mai mare. Se auzeau încă bătăile lor în ușă, bătăi care, după un timp s-au liniștit. Ce să se fi întâmplat? Au renunțat și au plecat? Sau poate că pun la cale altceva". M-am ridicat și, în vârful picioarelor, am pornit pe grinzile podului, mai mult pe dibuite să ajung la lucarnă. Am deschis-o ușurel și am privit atît cît am putut în curte. Nu, cei doi nu plecaseră, cum am crezut. Dădeau ocol casei, căutînd pesemne o intrare sau vroiau să se ascundă ca să-mi lase impresia că au ieșit pe poartă și și-au văzut de ale lor. Ușa din dos, era și ea închisă, zăvorîrită, stătea tot timpul astfel de cum o înțepenise Victor - nu cred că ar fi putut-o deschide zece inși, oricît s-ar fi opintit pentru aceasta. Îmi era teamă să nu intre pe vreo fereastră dar, chiar dacă ar face-o, în pod în nici un caz nu aveau cum să ajungă. Poate numai cățărindu-se pe burianne... Sau din crengile dudului, sărind drept pe acoperiș... Dar pînă atunci, în mod sigur, Victor are să vină, căutam să mă liniștesc și să-mi dau curaj. Bine că am putut să-i telefonoz, să știu că sînt în primejdie. Poate că este chiar pe drum. Sau chiar aproape de casă...

Pe șoseaua ce ocolea satul și trecea pe lîngă vii, am zărit farurile unei mașini. Venea dinspre graniță. „Cred e mașina grănicerilor! mi-am zis și o undă de speranță mi-a încolțit în suflet. E Victor..." Mașina se apropia tot mai mult. Fasciculele farurilor jucau pe coroanele, în parte desfrunzite, ale pomilor ce mărgineau șoseaua. Apoi nu s-au mai văzut. Se auzea numai motorul tot mai puternic, desigur mașina intrase în sat". Am privit de îndată în curte. Curios - nu se mai vedeau cei doi. Plecaseră? Nici gînd! Căci erau priponiți lîngă poartă, se auzea cum copitele lor lovesc cînd și cînd pămîntul. Iar ei, în mod sigur erau pe undeva, prin apropiere, în jurul casei. Nu renunțaseră la planul lor și se vede treaba că apropierea mașinii nu-i înfricoșase cu nimic. Sau n-o auziseră încă? Tot ce se poate. În orice caz, vroiau să pună mîna pe mine, să mă ia prizonieră și aveau suficiente motive să se grăbească pînă a nu le da careva de urmă. Doar le deslușisem în mod limpede intențiile! M-am înălțat din nou să privesc prin lucarnă. Ploua, apa îmi spăla obrajii, îmi făcea bine, mă mai dezmeticea, am închis totuși, se uda podul, tavanul odăii. Am auzit însă mașina, dar și geamurile unei ferestre cum se fac tîndări. Apoi zgomotul mobilelor trîntite, înjurātu-

rile celor doi, știau că sînt acasă, văzuseră doar lumina aprinsă apoi cum am stins-o, mă căutau, desigur, nu mă găseau erau înverșunați și agresivi „Doamne Dumnezeule, mi-am zis, dacă în furia lor dau pînă la urmă foc casei? Ce mă fac? Unde-o fi Victor? Unde?”.

Și din nou, cu o nădejde în suflet am privit pe lucarnă. Mașina, un Gaz cu capotă, oprise în dreptul casei. Caii nu se mai vedeau. Să fi fugit, oare, bandiții? L-am zărit pe Victor, urmat de cîțiva grăniceri, năvălind pe poartă, ostașii au înconjurat de îndată casa, aveau arme, desigur se vor schimba focuri...

— Talida! l-am auzit pe Victor strigînd de pe treptele cerdacului. Unde ești, Talida?

Avea glasul plin de disperare, totuși mînios, mă căuta, nu mă găsea încă.

— Talida! a strigat din nou. Talida! Băieți, s-a întors apoi către grăniceri, poate că încă sînt înăuntru, eu am să intru peste ei, unul din voi să treacă în spatele casei, doi la ferestre... De vor să fugă, somați regulamentar și la nesupunere, deschideți focul! Repede!

La numai o secundă, s-a auzit primul foc de armă, odăile s-au umplut de ecoul prelung al detunăturii, iar pereții s-au cutremurat, zăngănind geamurile. În același timp, eu care vroiam să mă ridic peste pervazul lucarnei și să strig că sînt acolo, m-am prăbușit, leșinată, peste niște saci cu lînă și n-am mai știut nimic de mine. Simțeam că mă duc către afundul unei ape tulburi și adînci, într-o liniște ce n-o cunoscusem pînă atunci...

14

Stau acum în odaia pichetului, aici, sus, în munte, mă gîndesc la acele ceasuri de durere, la toate prin care am trecut și parcă cele întimplate au fost un vis, o închipuire. Nu, n-am fost eu aceea, văd cu ochii minții un film, un film despre o altă femeie, cu o altă viață, tot zbuciumată încărcată de griji, dar a altei femei, sînt sigură, eu nu pot avea

identitatea ei, pentru că în clipele astea totul se detașează de mine, se îndepărtează, sînt goală de orice amintire, ca o fîntînă secătuită de apă în arșița vremii, departe, la margine de cîmpie, părăsită și ocolită de cei în trecere.

Încă viscolește, viscolește cumplit, geamurile sînt albite de zăpadă, focul arde mocnit în sobă, iar afară, lîngă ușă, se aude tropotul pașilor celui ce stă în pridvor de santinelă, înfășurat în șuba lui îmblănită și lungă. Nu știu nimic de Victor, băieții se feresc să-mi dea vreo veste, am înțeles că nu li s-au întors doi grăniceri, dar nici el, comandantul nu s-a întors, or fi cu toții înzăpeziți pe undeva prin munte. Dealtfel, nici în vale, către sat, nu se poate coborî cu atît mai mult nu se poate ajunge pînă aici, sînt prea mari troienele și nimeni nu s-ar încumeta să facă treaba asta. De două zile și două nopți stau între cei patru pereți, în această odaie ce-o pregătisem pentru oaspeții pichetului, stau singură cu vraful de hîrtii în față și sufletul zdrobit de durere și, din această durere, încerc să aștern pe colile albe tot ceea ce socot că ar putea desena în imagini viața mea, a mea și numai a mea și pe care nu cred să fi trăit-o nici una dintre semenele mele. Stau și aștept, se spune că vine un ofițer anchetator de la unitate, vine să mă întrebe cum s-au petrecut lucrurile, pentru asta cred că vine, dar ce poate înțelege el, ce poate intui din despovărară grelelor mele gînduri? Nimeni nu-mi poate citi sufletul, inima, nimeni nu poate să vadă în ochii mei lumina stinsă a durerii, nu poate zări jarul ce mă mistuie, și mă arde, și mă topește clipă de clipă aproape pînă la neîntîlnire... Poate numai Victor mă va înțelege, el e bun și mă va înțelege, are un suflet ales, deosebit, așa l-am cunoscut și așa a rămas, iubindu-mă, dar lui n-am apucat să-i mărturisesc nimic din cele împlinite, n-am avut putința să schimb un singur cuvînt cu el la telefon, pentru că ordinul lui, venit din zonă, pornit dintr-o aprigă conștiință, sau poate dintr-o rătăcire de-o clipă a minții, — astfel cum să înțeleg că mă mai iubește? —, a răsunat aspru și necruțător, așa cum îi era felul în împrejurările cînd datoria i-o cerea: „Să fie reținută sub pază pînă la înapoierea mea. Și să fie anunțată unitatea!”. Simplu, direct, fără explicații, poate fără cea mai mică urmă de regret, așa mi s-a spus că ar fi venit ordinul, așa l-am înțeles, dar vestea asta m-a cutremurat profund și n-am știut ce să mai cred despre dragostea lui pentru mine... Pen-

tru că întotdeauna, el, omul ce mi-a fost drag din prima clipă, m-a socotit ființă din ființa lui, trup din trupul lui, iubirea pentru mine îi era nemăsurată și sinceră, deplină și fără egal în lumea asta, eu am fost, am rămas și cred că mai sînt „steaua dimineților” lui, „floarea ce-i înmiresmează viața cu lumina, culorile și parfumul ei”, dar cite, oare, asemenea dezmierdări nu mi-au încălzit zi de zi inima, făcîndu-mă fericită? Și acum? „Să fie reținută”. Scurt și fără nici o explicație. Oare, stau și mă întreb, au fost cuvintele lui? Gîndurile lui? Oare, atunci a vorbit inima lui?

— N-a întrebat nimic, domnul locotenent, despre cum s-au întîmplat lucrurile? am căutat să aflu de la sergent, ajutorul lui Victor. Nu i s-a explicat că...

— Nimic. I s-a raportat evenimentul petrecut în zonă și a ordonat cele ce știți...

— Poate că la mijloc e o neînțelegere...

— Nu cunoaștem, doamnă, a spus rece sergentul. Eu execut ordinul și atât.

— Dar nu eu l-am adus pe respectivul în zonă, nu eu am fost aceea care...

— Vă respect foarte mult și vă înțeleg, doamnă, dar nu vă pot da nici o lămurire. Și tot pentru acest respect vă rog să încetăm orice discuție în acest sens. Cînd va veni dumnealui sau ofițerul anchetator, este altceva. Dînșii sînt în măsură să vă asculte. Eu, însă...

— Bine, iartă-mă!

Am rămas pe scaun, fără vlagă, cu mintea rătăcită, plîngînd în singurătatea odăii, cu inima apăsată, zdrobită de durere iar cînd cheia s-a răsucit de două ori în broască am înțeles că lumea de dincolo de ușă nu mai este a mea din clipa reținerii mele, că altfel îmi vor fi zilele pînă la sfîrșitul vieții. Oare, mă dezamăgise Victor pentru comportarea lui? Sau eu îl dezamăgisem pe el? Ah, cit n-aș fi dat să fie atunci, acolo, numai o clipă să fie, să-l privesc în ochi, o singură dată să-l privesc și să-i înțeleg gîndul, inima, dar mai mult, să mă înțeleagă el și să știe că tot ce am făcut, am făcut din marea dragoste ce i-o port, din profundul respect pentru munca și răspunderea lui, din sincera mea devoțiune acordată graniței, legilor ei, oamenilor ei... Dar el rătăcea prin zona bîntuită de viscol, prin troiene, cine știe unde o fi găsit adăpost, dacă o fi găsit, și cînd va veni, dacă va mai veni? Totdeauna am văzut în el omul visat, dorit și

asteptat în anii adolescenței, omul de care mi-am legat firul vieții, omul ce m-a copleșit cu marea lui iubire, în care am crezut și am sperat ca într-un ideal, ce mi-a intuit orice dorință împlinindu-mi-o și mi-a subjugat gândurile, el, idolul meu și fericirea mea... „Să fie reținută sub pază pînă la venirea mea!” Victor a spus cuvintele astea? El le-a rostit? El, omul plin de sensibilitate sau poate că militarul din el vorbise, cugetul conștiinței, al datoriei ce nu cunoaște circumstanțe și nu îngăduie clemența... Dar dincolo de ordinul ce a sunat dur în microreceptorul telefonului, nu, nu cred ca inima lui să nu fi fost cuprinsă de neliniște și grijă pentru mine, să nu fi vibrat surd și grav, întrebîndu-se și întrebîndu-mă despre rostul celor întîmplate, despre adevărul faptelor, despre tot ce poate a schimbat cursul vieților noastre... Nu, nu cred, cunoscîndu-l, ca orgoliul să-i anuleze întru totul sentimentele pentru mine, ce nu odată mi-au dat aripi să-mi înalț vesele asemenea unor păsări ce vor să stăpînească văzduhul... Nu cred... Nu... Nu... Nu...

În seara aceea de toamnă, cînd bandiții umblau vraiste prin odăi, căușindu-mă și răsturnînd totul în cale să se răzbune, Victor, doamne, cu puleri ce nu i le-am cunoscut, s-a bătut demențial, luptîndu-se deodată cu cei doi, în dorința de a-i prinde vii, lovînd cu patul pistolului, cu pumnii și picioarele, cu scaunele, cu rețelele de la sobă, cu tot ce găsea în cale, strigîndu-le mereu grănicerilor să pîndească ușile și ferestrele, că înăuntru are el grijă. După un ceas, în care odăile ajunseseră un adevărat dezastru, i-a răpus: întîi pe cel cu pelerină, legîndu-l fedeleș, cu frînghia de rufe smulsă dintre stîlpii cerdacului, apoi pe celălalt, căruia îi bolborosea singele în gură de loviturile primite. Și atunci, — doamne cum să uit? —, obosit și răvășit cum era cu fața numai vînată și cămașa sfîșiată, cu părul vilvoi și umărul înșingărat, văzîndu-mă cum cobor speriată pe scara podului, ochii lui au prins să zîmbească, o lumină blîndă i-a învăluit pe dată chipul, a întins lăcuț mîinile, m-a prins în brațe și a șoptit învăluitor de tandru, încercînd să mă liniștească:

— Măi, copilule, măi! Tocmai în pod te-ai urcat? Ți-a fost teamă, știu... dar acum totul s-a terminat. Eh, a oftat el apoi, luîndu-mă de după umeri, asta-i viața la graniță. Uneori... Ai vrut s-o cunoști s-o trăiești, iat-o!

— O trăiesc alături de tine...

În primăvară am plecat din satul acela și am venit la acest pichet, sus, între crestele încă înzăpezite ale munților. Mărturisesc că, auzind unde ne vom muta și unde voi locui, m-am îngrozit în acele prime clipe. Ce aveam să fac în pustietatea aceea? Cum aveam să mă mai duc la școală, jos, în sat, unde promisem catedră și unde trebuia să-mi urmez meseria de profesoară? Dar cum, oare, voi sta izolată de restul oamenilor, de viața lor, de preocupările lor? Dacă l-a început am avut asemenea temeri, trebuie să spun că, odată cu scurgerea timpului, toate s-au aranjat cât se poate de bine, parcă vroid să mi se confirme cele știute de către toată lumea, că obișnuința este a doua natură. Așezările pichetului mi-au plăcut de cum le-am văzut: rînduite într-un patrulator, pe un mic platou stîncos, înconjurat de brazi înalți și falnici, jur împrejur cu văi adînci, înegurate de umbra pădurilor, dincolo de care se înălțau pereții de granit a patru piscuri, în patru părți, ca niște uriași stîlpi de piatră, pătați de albul zăpezilor, ce scînteiau în bătaia soarelui. Mereu însă, acești uriași de granit erau învăluiți de caierile cenușii ale norilor. Iar dinspre ei, venea mai tot timpul către pichet o boare rece și umedă ce înviora aerul. Căsuța comandantului era de fapt o mică vilă, cochetă și drăguță, formată din două camere, salon, cerdac, bucătărie, cu acoperiș țuguiat din șindrilă și ferestre jaluzate, întocmită din pereți de bîrne negre, cu stesini largi, căsuță așezată la cîțiva metri de pichet, de care ne despărțea un gîrduț din șipci, cu o porțiță simbolică. De jos, din vale, din sosea, unde aștepta camionul militar și pînă sus, la pichet, am cărat mobila și lucrurile gospodăriei cu cei doi măgăruși ai grănicerilor, treabă ce ne-a luat o zi întreagă, sfîrșind-o abia pe înnoptat. Am aranjat însă căsuța destul de drăguț, chiar în noaptea aceea am dichisit-o, iar dimineața, în zori, cînd am ieșit în cerdac, în aerul rece de munte, m-a întîmpinat soarele, abia ghicit printre nourii ce pluteau ca uriașe scame de vată în jurul unui dintre piscuri. Atunci am văzut mai bine pichetul, cu bucătăria lui, cuptorul pentru pîine, grajdul, cu foisorul înalt ca o turlă de sondă, pe platforma căruia veghea un grănicer cu binoclul la ochi, cu mica grădiniță din curte, în care, atunci, primăvara, militarii tocmai cărau din vale saci cu pămînt ca să sădească flori și zarzavat. Și trebuie să mărturisesc că, din prima zi, între grănicerii pichetului, mai mult poate ca în

oricare alt loc, m-am simțit ca într-o mare familie, între prieteni. fiecare dintre militari încercând, îndatoritor să mă ajute cu câte ceva în treburile gospodăriei. De mă vedea că ies în spatele vilei și încerc să sparg lemne pentru foc. Simon, gateristul, lăsa orice treabă, venea, îmi lua securea din mână și în câteva clipe despică butuci în fândări mărunte.

— Lăsați, mă dădea el la o parte, asta nu-i treabă pentru minile dumneavoastră...

Pichetul nu avea alimentare cu apă, se lucra la o pom-pa, ca prin tevi s-o tragă dintr-un puț săpat jos, în vale, în marginea satului, dar până a fi gata lucrarea, urcau bieții măgăruși printre stejuri ~~la~~ piatră cu canistarele samarizate, să fie apă pentru gătit, pentru spălat, pentru băut. Cum intrau asinii pe poartă, Costică, bucătarul pe care l-am învățat să facă ciăfite, mă și striga în fața cerdacului, legănând în mână o canistră:

— A venit apa, doamna profesoară. luați o oală, două că poate vă trece...

— Mulțumesc, vin îndată!

— Și cînd aducem al doilea transport, să umplem și butoiul să aveți de spălat...

Plecăm diminețile la școală, coborînd potecile tăiate în stîncă, printre brădet și jnepeni, în liniștea altă de adîncă a pădurii, încît auzeam cum se leagănă frunza în copaci și fil-filie păsările prin rămuriș. De multe ori mă însoțea cîte un grănicer, alteleori mă duceam singură și drumul mi se părea frumos și odihnitor, încît regretam cînd se sfîrșea, ieșind în valea largă a satului. Îi învățam pe copii desenul, îi ajuta-m la lucrul manual, erau cumiști și plini de respect, iar cînd, uneori, Victor intra în clasă, se ridicau toți ca la o comandă în picioare și spuneau într-un singur glas, mai mult cîntat: „bună ziuaa!”.

Cîteodată, mă pomeneam cu cîte un grănicer, în recrea-tie, că intra în cancelarie, sfios, cu boneta în mînă și pisto-lul mitralieră agățat de umăr.

— Ce este, ce s-a întîmplat? îl întrebam, ieșindu-i în întîmpinare, cu gîndul tot la Victor și la serviciul lui.

— Apoi am venit la vale, să ridic alimentele pentru pichet și am zis să trec și pe la dumneavoastră, nu aveți nimic de dus sus?

— Ce să am?

— Păi... eu știu? Cărți... caiete... poate ați fost pe la magazinul sătesc...

— Te-a trimis soțul meu?

— Nu, da' de ce? se mira el. Am zis să întreb, să nu urcați cu greutate, că eu tot duc alimentele...

Într-un cuvânt, militarii pichetului mă înconjurau cu multă dragoste și respect, iar eu, răsplătindu-le atenția, mă arătam foarte prietenoasă și apropiată. Nu erau rare serile când, afară, în fața cerdacului, la lumina lunii și în răcoarea înălțimilor, luam parte la micile lor sezători, prilej cu care ascultam povești și legende de prin diferite colțuri ale țării, cîntece și snoave, ghicitori și glume, întâmplări de graniță și de pe aiurea. Mă simțeam bine între ei, învăluită de entuziasmul acela tineresc, iar Victor, cunoscut ca un comandat exigent și devotat datoriei grănicerești, văzîndu-mă încîntat de felul cum îmi petreceam timpul la aceste modeste reuniuni „de tabără” cum le spunea el, mă însoțea deseori, cînd nu era plecat în zonă, încît băieții se bucurau nespus de mult văzîndu-l în mijlocul lor.

— Apăi, în astă seară am pregătit o șezătoare și mai faină ca toate! venea și-mi spunea în fața cerdacului Simon, cel înalt, tăietorul de lemne. Știm că domnul locotinent îi ostenit și o vrea să se culce o țîră mai devreme, da dacă veniți dumneavoastră musai vine și dumnealui și ne-am bucura tare mult...

— Bine, am să-i spun.

— Că singur nu prea vine la poveștile astea ale noastre. Da dacă viniți dumneavoastră, atunci...

— Vă promit că am să vin.

— Apăi, mulțam și ne-om bucura, v-am spus...

În vara ce abia a trecut, după ce au luat copiii vacanță, m-am dus cîteva zile să-mi văd mama și surorile. Mama slăbise foarte mult, era bolnavă, umbla să-și facă acte de pensie, iar surorile erau ocupate cu serviciul, fiecare acolo unde le știam de cînd plecasem, îndată după nuntă. Învățată cu răcoarea mîștilor și boarea umedă a pădurilor de brazi și stejari, căldura micului meu orașel aproape că mă sufoca. Ieșeam diminețile pe strada principală, prin parc, mă opream pe la vitrinele magazinelor să văd ce se mai găsește și ce se mai vinde, mă mai întîlneam cu vreo colegă, două, dar cea ce m-a încîntat cel mai mult, a fost vizita făcută bătrînului meu profesor Sergiu Panaite. L-am

găsit tot pe terasa lui acoperită cu viță de vie, la masa din pai, bîndu-și cafeaua, cu pipa în mînă și ziarul în față...

— O, ce minune îmi văd ochii! a exclamat el, ridicîndu-se și ieșindu-mi în înîmpinare. Ce minune!

A dat mîna cu mine, apoi m-a sărutat pe frunte și m-a pofțit sus, pe terasă. Să iau loc, strigînd către soția lui, o bătrînică simpatică, fostă profesoară de muzică în primele mele clase liceale, să-mi aducă o cafea. Profesorul avea același păr alb, bogat și fața osoasă, prelungă, arsă de soare, ochii săi, de culoarea oțelului, privind blînd și contemplativ. M-a întrebat ce fac, aflase că m-am căsătorit, nu era în oraș atunci, se afla la Băile Herculane pentru un tratament dar s-a bucurat, mai ales auzind că Victor este un băiat cumsecade, cult și care îmi apreciază nespuse de mult munca, pasiunea pentru artă. Era de părere că viața dusă acum sus, în munte, pe lîngă greutățile ei, pe care le intuiește, desigur, nu poate să nu fie încîntătoare și plină de farmec, pentru că dincolo de peisajul ce desfată ochiul și-ți înalță spiritul, ozonul curat întreține sănătatea, vigoarea minții și a trupului, fără să mai vorbim de liniștea desăvîrșită, atît de căutată de orice artist, indiferent în ce domeniu creează...

— Au trecut atîția ani, iată, sînt cîțiva la număr, a urmat el pufăind des din lulea și n-ai dat pe le mine. Știu... știu... m-a oprit observînd că intenționez să vin cu niște scuze, știu că vacanțele nu ți le-ai petrecut aici, nu-ți fac nici o imputare. Ți-am spus, Alin Costiniu, protectorul dumitale și fostul meu elev, deși este ocupat pînă peste cap la București, de cîte ori trece pe aici, prin oraș, cu o treabă sau alta, chiar pentru cîteva ore numai, apîi dă o fugă să mă vadă. Și asta mă bucură...

— V-am promis la rîndu-mi și iată am venit și eu am răspuns puțin fisticită, jenată de reproșul primit. Anul trecut însă, n-am putut, vă dați seama, în cîteva zile am făcut căsătoria, a fost de alergătură pe la primărie, după diverse cumpărături, pe la restaurant și cîte mai sînt trebuincioase în asemenea împrejurări. Dar chiar dacă aș fi găsit o posibilitate, ați fost plecat, așa că...

— Da, am fost plecat la Herculane, după cîte ți-am spus, fac un tratament pentru reumatism. Însă, dragă Talida, a vorbit mai departe profesorul, cu toate că anii aceștia nu ne-am văzut, să știi că eu ți-am urmărit activitatea prin intermediul presei...

— Mă bucur foarte mult...

— În primul rînd m-am bucurat eu pentru succesele duminale, fiind, după socotința mea și propriile mele succese, nu-i așa?

— Mai încapce îndoială?

— Așa cum întotdeauna am o nemăsurată satisfacție, știindu-l pe Alin Costiniu produsul strădaniilor mele. Cea de-a doua, să-i zic așa, piesă rară a colecției mele te consider pe dumneata!

— Vă mulțumesc!

— Apropo, știi ce fericit am fost în ziua cînd am citit în ziar articolul ce vorbea atît de elogios despre ziua vernisajului expoziției duminale la Căminul Artei, în Capitală? Daaa, am fost în al nouălea cer de fericire!" Uite, mi-am zis, după Alin Costiniu se ridică o nouă stea în meseria noastră, a pictorilor. Și strălucirea acestei stele, a început de pe această terasă!

Vorbea plin de entuziasm, privea undeva peste curte și ochii-i ardeau de-o ascunsă împăcare, de-o liniște albă, liniștea deplinei satisfacții.

— Este foarte adevărat, de aici, de pe această terasă pot spune că mi-am început cariera, l-am aprobat eu, iar el, ascultîndu-mă, dădea din cap plin de mulțumire. Așa cum v-am spus atunci, la plecare către examen, v-o spun și acum și afirm ori de cîte ori mi se ivește prilejul, vă sînt adînc recunoscătoare pentru întreaga dumneavoastră strădanie depusă ca să-mi realizez visul dorit, să devin ceea ce sînt-o artistă desăvîrșită, mă aflu de-abia la începutul drumului, e adevărat, un drum frumos, dar și anevoios, vreau însă să spun că, fără încurajările dumneavoastră, fără acel îndemn zi de zi și mai ales faptul că ați reușit să sădiți în mine o încredere deplină în posibilitățile mele modeste, acestea toate mi-au dat curajul necesar să îndrăznesc să cutez, să visez chiar!

— O dar ești extrem de generoasă, dragă Talida! m-a oprit zîbind profesorul, pufăind din lulea. Nu trebuie să uiti că toate cîte le-ai spus aici, n-ar fi făcut doi bani fără talentul pe care ți l-am întrezărit încă de pe băncile liceului. Talentul deci, este primordial restul...

Nu vă contrazic, însă cîte talente nu zac încă acoperite de o tristă nepăsare, de indiferență, de uitare chiar!

Ori, dumneavoastră v-ați făcut o propunere majoră din promovarea, din încurajarea începătorilor...

— Repet, cu sclipiri de talent. Altfel...

— Da, este adevărat.

— Spune-mi, ce mai face Alin Costiniu? a reluat profesorul, așezându-se mai bine în fotoliul din pai. În ultima vreme nu-l mai văd prezent în presă, nu mai aud nimic de el pe la radio și nici pe aici, prin oraș n-a mai trecut...

Amintindu-mi despre fostul meu protector, fără să vrea profesorul îmi deschise o rană, ce încă mai durea, nu, nici nu vroiam să port o discuție în jurul acestui personaj, pe care începusem, voit, să-l dau uitării. Pentru mine respectivul nu mai prezenta decât un nume. Tot ceea ce fusese odată frumos, în respectul ce i-l purtam pentru amabilitatea lui, pentru prietenia ce mi-o arătase în zilele mele grele, spun — totul — rămăsese o poveste pe care vroiam s-o dau uitării și pe care Victor nici n-o cunoștea. La ce bun să fi știut el prin ce meandre ale perfidiei, ipocriziei, ale șantajului și necinstei mă strecuram, o vai, biată tețișcană lipsită de-un sprijin nu numai material dar și moral, ca să-mi ajung împlinirea unui ideal? M-ar fi înțeles? M-ar fi crezut? Nu m-ar fi considerat, oare, o prefăcută, una dintre cele întâlnite în tot locul, care pentru a parveni trece peste orice precepte ale moralei și își vînd diavolului nu numai sufletul dar și trupul?

— Ai mai fost pe la București. l-ai întâlnit? a stăruit profesorul dorind să afle vreo veste despre fostul lui elev.

— Nu, de la absolvire n-am mai fost în Capitală, am spus. N-am avut prilejul să fac o asemenea călătorie...

— Eu am fost acum un an și ceva, m-am dus la un medic și cu această ocazie, am trecut și pe la Alin. L-am găsit acasă, ne-am dus apoi la „Pescăruș” unde am întâlnit, mai mulți pictori, tineri, evident cu care nu m-am împăcat deloc în discuțiile purtate așa încît, seara aceea mai mult m-a întristat...

— Au fost obraznici, știu, cunosc în parte anturajul din ultima vreme al domnului Alin Costiniu am spus. Unii dintre ei dau dovadă de teribilism, atîrmînd că sînt promotorii unor noi curente în artă, că sînt deschizători de drumuri și așa mai departe, că operele lor nu sînt înțelese de generațiile actuale, dar vor dăinui peste timp și numai posteritatea va avea cuvîntul hotărîtor...

— Da... da... cam așa ceva, a vorbit profesorul dînd afirmativ din cap. Dar să vezi dumneata, că ceea ce m-a întristat n-a fost discuția propriu-zisă, în definitiv despre exaltarea aceasta teribilistă mai cunosc eu cîte ceva, dar m-a deranjat faptul că Alin, bine, că se cam cherchelise puțin, susținea sus și tare teoria unuia dintre tinerii aceia care vorbea despre primordialitatea culorii pure ca mijloc de relevare a luminozității, a dinamismului, a întrecutului subiect, înțelegi?

— Da, așa-zisul Orfism, cunosc...

— Ei, cum poți susține o asemenea enormitate, draga mea? Cum poți susține primatul culorii pure? Știi cum vine asta? Ca și cînd în poezie, de pildă, ai pretinde că expresivismul exagerat al unor cuvinte, jocul lor, nuanța lor afectivă și nu ideea poetică, luată ca atare, ar sta la baza unei reușite opere literare! Ei, poftim!

— Și dumneavoastră nu v-ați lăsat deloc! am zîmbit eu, știindu-i ambiția profesorului, în susținerea părerilor sale,

— Desigur... Desigur... Dar în loc să-l am aliat pe Alin, așa cum mă așteptam, închipuiește-ți că nu numai că a dat tonul controversei, dar a căutat să mă convingă că sînt depășit, auzi dumneata!, că maniera mea artistică este de domeniul istoriei artei, mă rog, că sînt un demodat sau cam așa ceva... etcetera... etcetera... Spun drept, băiatul ăsta m-a decepționat! Nu l-am recunoscut!

— Și cum s-a terminat toată discuția?

— Cum să se termine? a înălțat profesorul din umeri. Am mai stat puțin, apoi m-am scuzat că e tîrziu și am plecat. Așa s-a terminat. Iar de atunci nu mai știu nimic de acest Alin, pe care, mărturisesc, l-am găsit totalmente schimbat. Dar uite că am început să discutăm despre ale noastre, profesionale și n-am aflat mai multe despre dumneata. Unde-ți este soțul?

— A rămas acolo, pe graniță, nu are concediu încă am spus. De fapt, săptămîna viitoare și eu trebuie să plec cu copiii într-o tabără. Am venit numai pentru cîteva zile. Am într-o fugă, v-am spus: să rezolv niste probleme legate de pensionarea mamei, s-o văd ce mai face și... să-mi văd prietenul, cunoscutii. Printre ei, bineînțeles că în primul rînd pe dumneavoastră...

— Îți mulțumesc, Talida, îți mulțumesc foarte mult, nu numai că te-ai gândit la mine, dar ai și venit să mă vezi...

Am stat la acest mare om, Sergiu Panaite, pînă aproape de amiază. Spun sincer că întîlnirea cu el mi-a produs nu numai o mare bucurie, o aleasă desfătare, dar acolo, pe terasă am dat anii puțin în urmă și m-am văzut cu nostalgie în zilele cînd încercam să-mi desăvîrșesc îndemnarea în pictură și grafică, zile ce nu se pot uita, după cum nu se pot uita clipele copilăriei sau cele petrecute pe băncile școlii.

Seara, acasă, am aflat de la Mioara că bătrînul Vanghelis, fostul negustor din cartierul nostru, s-ar fi sinucis sau că, neatenț, trecînd peste niște linii ferate, în gară, l-ar fi călcat un tren de marfă. Nu mai avea de mult prăvăliile a celea, nici vila de dinapoia lor. Acum se afla acolo o creșă de copii ce alergau toată ziua prin curtea largă, pe sub bătrînii platani. I se luase averea, fusese trimis în Bărăgan, se înapoiase, încercase să facă pe vînzătorul la un magazin dar pînă la urmă s-a retras într-o odăiță, cu chirie la un funcționar de bancă, trăind din banii ce-i primea lunar de la Nikos, fiul său. Vestea mi-a adus în minte zilele acelea de iarnă cînd, cu sania trasă de mîrtoaga aceea, colindam străzile troienite să duc pe la clienții negustorului pîine și sifoane... Sau seara, cînd abia răzbăteam printre chei flui circumei, ducîndu-mă să-l iau acasă pe tata ce abia se mai ținea pe picioare. Trecînd într-una din dimineti și pe strada lui Mircea, timpul mi-a adus în minte și fosta-mi primă dragoste din anii liceului, așa cum mi l-a adus și pe Nikos marinarul, ca și noaptea de groază în care a pierit Victorița la acel îndurerat revelion... Nici pînă acum cercetările nu limpeziseră povestea aceea tragică despre moartea surorii mele; dar lumea vorbea că cel ce-i luase viața nu putuse fi altul decît fostul comisar-ajutor Mișu Zamfirescu a cărui urmă se pierduse pentru totdeauna, uitat acum de întregul oraș. Dar tot Mioara ne-a relatat cum că Mișu Zamfirescu trăiește, că a trecut acum doi ani prin oraș a intrat chiar în cofetăria unde servește ea, împreună cu o femeie frumoasă, au luat cîteva prăjituri și au plecat cu o mașină luxoasă, dar prăfuită, semn că veneau de departe și posesivne călătoreau prin țară...

În tot acest timp, pe Mircea nu l-am întîlnit. Am trecut de cîteva ori prin fața atelierului de reparat aparate de ra-

dio, pe strada principală, dar nu l-am zărit nici măcar pentru o clipă. Auzisem, tot de la Mioara — că prin cofetăria unde-și avea serviciul trece felurită lume — precum că băiatul avocatului este încă sub urmărirea autorităților pentru povestea aceea cu aparatul de emisie-recepție. Se întâlnise cu Mioara mai demult, întrebase de mine și se arătase dezamăgit că-l tratasem cu indiferență, refuzînd să-l ajut ca prin mijlocirea lui Victor să poată trece, fără să știe nimeni, granița ca să se ducă în lumea largă, fapt pentru care mi-ar fi fost recunoscător întreaga viață.

M-am întors după trei zile, sus, la pichetul din munte și mi-am reluat viața obișnuită în cele două odăi ale vilei, alături de Victor, între grăniceri, cu regretul că mă despărțisem de ai mei, că lăsasem pe mama bolnavă, dar cu promisiunea că, nu după mult timp mă voi întoarce și voi sta mai mult și atunci totul va fi altfel. Copiii luaseră vacanță, dar mai mergeam la școală pentru organizarea taberei și pentru excursiile ce se preconizau...

Intr-o după-amiază, aproape pe înserat, întorcîndu-mă de la școală pe poteca ce urca muntele, am trăit niște clipe de groază pe care n-am să le uit toată viața. Avusesem o zi bogată în ceea ce privește desfășurarea programului cu copiii, eram foarte mulțumită de reușita celui program și mă grăbeam, pentru că în seara aceea sărbătoream ziua de naștere a lui Victor și trebuia să pregătesc cîte ceva, mai ales că invitasem și vreo doi prieteni cu soțiile, de jos din sat, unul contabil la întreprinderea forestieră, celălalt medic. Era cald, urcînd prin umbra stejarilor de la începutul drumului, simțeam totuși zăpușeala, de peste zi și abia așteptam să ajung acasă. În juru-mi era o liniște desăvîrșită, așa cum numai în pădurile de munte poate să fie: se auzea șoapta vîntului trecînd prin frunzișul copacilor și susurul pîrîiașului ce sălta din piatră-n piatră, venind de sus și trecînd nu departe de potecă. Urcam printre trunchiurile groase, pe poteca bătătorită de umbletul grănicerilor, soarele era încă sus și, uneori, razele lui străpungeau frunzișul copacilor jucînd pe steiurile albe de piatră, fermecînd privirea. Urcam și mă gîndeam la treaba ce mă aștepta, la sărbătorirea lui Victor, care, de fapt era și a mea, la invitații cărorora le făcuse plăcere să petreacă o seară, sus, în munte, gîndu-mi era la toate acestea și parcă pașii mă duceau sin-

guri, fără voia mea, călcînd cărarea de piatră, acoperită ici, colo de mușchii copacilor.

Deodată, în liniștea aceea am auzit un zgomot surd... Probabil cineva călcase pe niște vreascuri. M-am oprit puțin speriată și am privit în toate părțile. Dar nu se zărea nimic. Numai șoapta vîntului murmură ușor printre frunze, iar pirăiașul își urma murmurul lui, venind repezitor la vale, printre stîncile spălate, acoperite cu lăstăriș. Așadar am început să urc iar, considerînd că totul fusese numai o pă-rere, dar n-am făcut decît cîțiva pași și din nou s-a auzit trosnetul vreascurilor. de data aceasta parcă și vorba cuiva. M-am oprit mai speriată ca înainte, căutînd cu privirea în toate părțile, gîndindu-mă că prin preajmă ar putea fi un porc mistreț. Sau chiar un urs. Și spun sincer că, în clipa cînd mi-am închipuit acest lucru, m-au și lăsat puterile. Cum de pornisem singură la drum știînd că se lasă seara, iar în pădure întunericul coboară mult mai devreme? Am privit în jur, am ascultat, nu se mai auzea nimic și m-am liniștit puțin. Deodată, însă, nu departe de mine, am zărit înapoia unui trunchi gros, stînd în două labe, cu celelalte cuprinzînd copacul în brațe, un urs. Înalt, voinic, cu blana aproape neagră, cu ochi sclipitori ca de sticlă și cu gura deschisă, așteptînd parcă să-i pice ceva de sus, dintre rămuris. În clipa aceea, am înghetat! M-a văzut, oare? Nu m-a văzut? Știm că sînt urși prin partea locului, mă asiguraseră militarii că nu fac nici un rău, vin numai pînă în apropierea potecii, stau ce stau și apoi pleacă; îmi era totuși teamă! Și cui nu i-ar fi fost? Am rămas stei de piatră tot stăruind cu privirea către moș Martin, care încă nu mă văzuse — mai știam că în asemenea împrejurări nu e bine să te miști, sau să-l ameninți cu ceva — gîndindu-mă totuși cum am s-o iau la sănătoasa dacă dă cu ochii de mine. Ursul însă nici nu se sinchisea, mîngîia trunchiul copacului cu o labă, mormăind ușor și tot privea în sus, adîlmocînd ceva ce nu-mi puteam da seama. Văzîndu-l preocupat în acest fel, mi-am zis să profit de ocazie și să mă strecor încet, cît mai neauzit spre dreapta, mai în adîncul pădurii, să-l ocolesc cît mai departe și apoi să ies din nou la potecă și să-mi văd de drum. Dar n-am apucat să fac un pas, că ursul m-a zărit și a rămas cu ochii ațintiți către mine, lung și stăruitor, pîndind pesemne să vadă ce am să întreprind. Doamne, atunci am crezut că inima mi s-a oprit în

piept, de spaimă! Și eram singură în toată pădurea! Nu se auzea nici măcar un cit de mic zgomot rare să-i atragă atenția și să plece în direcția aceea. Să plec? mă întrebam. Dar dacă se ia după mine? Să nu plec? Dar dacă vine către mine pînă la urmă? M-am hotărît totuși să stau locului, tot nemișcată, fără să fac vreun gest, fără să produc un cit de mic zgomot...

N-o să creadă nimeni, nici Victor nu m-a crezut auzi și nici prietenii aceia ai noștri, dar am rămas față-n față cu ursul mai bine de un ceas, într-o așteptare vecină cu groaza, fără să mă mișc, fără să întorc capul, fără să-mi dau ochii de la presupus pașnicul meu partener, care conștient să cuprindă trunchiul copacului cu labelle și fără vreo intenție de a pleca în vreo direcție oarecare. Doamne, cum de pornisem singură la drum în după-amiaza aceea? Cum de nu așteptasem să vină Victor să mă ia sau să pîndesc trecerea vreunui grănicer prin dreptul școlii, ca de obicei și să-i cer să mă însoțească? Mă grăbisem, evident eram de vină dar nu vroiam să-l las pe Victor singur cu musafirii, așteptîndu-mă. Nu-i mai puțin adevărat că și în alte dăți, coborîsem și urcasem singură poteca muntelui, dar nu fuseseam avertizată în nici un fel de vreo împlinire anume, care să-mi dea de gîndit că va veni o clipă cînd temerarele mele plimbări prin tăcînta pădure, mă vor pune în situația să mă înspăimînt de groază!

Și cum stăteam așa, tot înfricoșată, cuprinsă de-un frig lăuntric, sub vălul întunericului ce se lăsa tot mai mult am auzit venind din susul potecii glasul unor oameni. Și-atunci, parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă. Mă socoteam salvată. Am zărit apoi raza unei lanterne și am deslușit chiar vocea lui Victor! Dumnezeu! el era! Ursul, văzînd fasciculul de lumină, s-a speriat, a lăsat copacul și a început să se costogolească la vale.

— Ce-i cu tine, mă copile, mă? m-a întrebat Victor zărindu-mă rezemată de trunchiul unui brad, plînsă și aproape pe fără glas. Te așteptam sus, unde ai stat pînă acuma? Și de ce ai rămas locului?

I-am povestit întreața împlinare, a ris, apoi m-a luat de brat și împreună am început să urcăm poteca spre pîchet. Înainte, grănicerul însoțitor, cu lanterna...

— A fost probabil o umbră și ți s-a părut, a căutat Victor să-mi alunge frica ce încă mă stăpînea. Hai, liniștește-te. Ne așteaptă musafirii...

— Nu, dragul meu, a fost un urs. Un urs adevărat...

— L-ai electrizat cu privirea ta, altfel pleca. Tu, pînă și sălbăticiunile pădurii le pui la respect... Îți închipui ce ușor a fost cu mine!

15

S-a sfîrșit vara, a venit toamna, întreaga pădure a prins o culoare arămie, cădeau frunzele îngroșînd covorul. Totre bătrînii copaci, diminețile ca și serile erau tot mai reci, mai înghițitoare, zilele erau pline de-o ceață groasă, lăptoasă și umedă ce se tîra printre picurile muntelui și umplea văile adînci și întunecate, apoi au început ploile, nesfîrșitele ploi mărunte și dese ce parcă-ți picurau în suflet tristețe, neliniște și o amară nostalgie. Plecam la școală pe poteca norioasă acoperită de frunzele putrede ce mi se lipeau de pantaloni, pădurea era liniștită, se auzea numai ploaia cum picură sus prin rămurile încă vii în unele locuri, mergeam și, cu cît coboram totul mi se lumina în cale-mi ca zorii unei dimineți, orizontul se lărgea și îndată zăream îngrămădite casele satului cu acoperișurile de draniță, stînd mohorîte sub cenușul zilei. Seara, venea Victor și mă lua, urcam muntele împreună, el îmi ducea caietele de desen ale copiilor, luate pentru studiu, și cărțile, și poșeta, și umbreluța, nu mă lăsa să-mi încarc brațele cu greutate, spunînd că sînt plîndă și drumu-i greu și anevoios. Apoi s-a înfriurat deodată, pîmîntul a înghețat și, nu după mult timp a început să ningă...

— O să fie frumos, îmi spunea Victor, privind fulgii ce roiau în văzduh și se așterneau tot mai des în curtea picheului Iarna la munte e cu totul deosebită decît cea pe care ai cunoscut-o tu pînă acum...

Într-adevăr, în câteva zile peisajul a devenit ceva mirific. Piscurile muntelui s-au albit, văile la fel zarea era și ea albă, un alb imaculat, intens, ce aproape îți făcea ochii să lăcrimeze privind-o. Pichetul a devenit o căsuță ca din povești, pitită sub căciula înaltă de zăpadă, prin care abia răsăreau hornurile, cu fumul lor liniștit ce se ridica în fuioare subțiri spre văzduh. Mai fusesem la munte, nu-i spuseseam lui Victor, atunci, într-o iarnă a studenției, însoțindu-l pe Alin Costiniu la Predeal, când pictasem câteva peisaje și el mă învățase cum să folosesc pasta pentru a întări albul și a-i da culoarea s.nonimă naturii. Mă învățase și să schiez, el era un maestru în privința asta, îmbrăca un frumos costum sport cumpărat din străinătate, de pe acolo își achiziționase și o pereche de schiuri cu bete din bambus și exhibiturile pe care le făcea, coborînd pante repezi, în slalomuri largi, elegante atrăgeau atenția tuturor, dar mai ales a femeilor care-l admirau, complimentîndu-l direct, spre neascunsă lui satisfacție ce-i dădea un sentiment de mîndrie și o evidentă superioritate masculină. Se socotea un Don Juan, un ins de neegalat față de restul bărbaților, nu-mi dădeam seama atunci, lucrul acesta l-am înțeles mult mai târziu...

Venind iarna, grănicerii pichetului umblau și ei cu schiurile îi vedeam în costumele lor albe, cu armele în mînu-lie, binocurile agățate pe piept, cu bidonul de apă la șold lîngă tocul de pînză al pistolului de rachete. îi urmăream cum se lăsau lin la vale, avîntîndu-se printre copaci ca niște năluci sau urcînd pantele spre culmile înzăpezite, îmi plăcea deci să-i privesc și nu o dată, Victor, observînd acest lucru, îmi spusese că-mi va cumpăra o pereche de schiuri și-mi va da primele lecții de coborîre, de slalom sau frînă în plug...

— Ai pus vreodată un bocanc de schi în picioare? m-a întrebat el într-o zi, dornic să-mi satisfacă orice plăcere.

— Nu, am mințit eu.

— Deci, nici schiuri?

— Evident...

— De fapt este explicabil, n-ai avut vreo posibilitate în acest sens... Dar am să te învăț. Dacă ai puțină voință, și știi că o ai, o să prinzi repede sportul ăsta nemișcămînit de frumos!

Îmi petreceam serile lângă el, în mica noastră căsuță de lângă pichet, viscolul zgâlțîia ferestrele și suiera în hornuri, dar nouă nu ne păsa, ascultam radio, jucam șah, citeam sau pur și simplu stăteam de povești, în fotolii, la gura sobei, amintindu-ne întâmplări din copilărie, mai mult eu decît el, pentru că mă puneă să-i spun cîte ceva despre felul cum am crescut și despre pasiunea mea pentru pictură. Apoi ieșea afară în viscol, se ducea la pichet, trecînd curtea prin nămeți, se interesa care este situația în zonă și revenea cu ninsoarea în păr și pe umeri, o scutura în pragul odăii, zîmbindu-mi de parcă venea de la o joacă, după care iar începeam să tălăsuim despre cîte ne treceau prin minți. Era cald și bine în cameră, mirosea a cetină de brad și a rășină arsă, o liniște desăvîrșită ne înconjură și numai cînd și cînd, în grajdul lor de lângă pichet, măgărușii răgeau pe rînd, sperînd noaptea.

Oricît a fost timpul de potrivit — nu mai spun că în cîteva zile, zăpada a troienit cărarea din munte —, n-am lipsit niciodată de la școală. Cînd se destrămau zorile și lumina albastră a dimineții se împrăstia blîndă peste sat, eu eram în pragul școlii. Controlam focurile, aerisirea claselor, curățenia, vîind să văd cum își făceau datoria cei ce erau de serviciu în gospodăria școlii. De la catedră, în timp ce le dădeam elevilor să deseneze ceva după natură, priveam pe fereastră afară cum ninge, cum trec săniile pe uliță, cu salbe de clopoței la gîtul cailor, priveam oamenii încotoșmănați, umblînd de colo pînă colo după treburi ascultîndu-le glasurile vătuite, dar lîmpezi sub ninsoare cum își dădeau binele, se întrebau de sănătate sau ce mai rostuiesc pe la casele lor.

Aveam, cum să spun, o liniște a mea, o liniște adîncă, odihnitoare, la fel ca a naturii înconjurătoare, o împăcare totală a sufletului, a inimii, găsisem bărbatul potrivit, cei doriti în visele mele, îl iubeam și mă iubea știindu-mă fericită. Îmi făcusem o gospodărie, aveam casa mea, simțeam satisfacția muncii mele, stăpînindu-mă sentimentul unei mari împliniri, într-un cuvînt îmi dobîndisem un ideal dincolo de așteptări și socoteam că nicicînd și nici o altă împrejurare n-ar fi putut aduce unui om bucuria de a trăi așa cum o realizasem eu, nesperat de repede și de bogată în semnificațiile ei. În definitiv, ce și-ar mai fi putut dori o femeie? Ce-mi mai puteam dori eu? Este adevărat, sus în munte nu aveam

confortul unei locuințe de la oraș, drumul către și înapoi de la școală din sat mă obosea uneori, nu aveam la îndemână distracțiile ce ți le oferă un centru urban, dar viața ce-o duceam și cu care mă acomodasem din primele zile, avea totuși frumusețea ei, poezia ei, farmecul ei. Victor mă înconjură clipă de clipă cu dragostea lui, cu atenția lui, mereu îl aveam lângă mine, venind în calea mea la școală. Însoțindu-mă la cumpărături prin sat, ajutându-mă în gospodărie, se interesa de viitoarea mea expoziție pe care în ediționam s-o deschid în primăvară, de preocupările mele, într-un cuvânt mă secunda în totul, socotindu-se — în ghină — umbra mea, fără contur și totuși prezentă în orice împrejurare. Îmi plăcea când îl știam alături, eram nespus de fericită, după cum eram și tristă când trebuia să plece în zonă pe vreme potrivnică, pîndit de vreo primejdie a naturii sau a răufăcătorilor. De Anul Nou plănuiisem să mergem în micul meu orașel, să petrecem sărbătorile cu mama și cu surorile, cu Traian care se făcuse mărișor și apoi să stăm cîteva zile în București și la Brașov, întrucît își lua o parte din concediu, iar eu mă aflam în vacanța de iarnă a elevilor și deci lipsa mea de la școală nu constituia o problemă.

Așadar trăiam, iubeam, munceam și dacă în trecut nu prea îndepărtat, copilăria, adolescența avuseseră și zile întunecate pentru mine, destinul îmi hărăzise acum numai lumină, o lumină care îmi mîngîia sufletul și-mi încălzea inima așa cum poate nu visasem cu ani în urmă.

Dar deodată, pe cerul limpede al acestei mult rîvnite liniști, al acestei depline fericiri, s-au ivit nori negri aducători de furtună, de blestem și suferință, de chin și oropsite clipe de zbucium.

Nici nu bănuiam în dimineața aceea de iarnă, când am plecat de acasă spre școală că seara nu mă voi mai întoarce în camera mea, la rostul meu, ci voi fi obligată în așteptarea anchetei să-mi petrec timpul în odaia pregătită pentru oaspeți, la pichet. Nu bănuiam nici că mina ce scrie aceste rînduri va fi în stare să țină un pistol și să apese pe trăgaci. Cum nu bănuiam că avea să vină vreodată timpul, când apărînd dragostea, liniștea căminului, a hotarului a tot ceea ce însemna fericire pentru mine și pentru semenii mei, voi fi nevoită să curm o viață de om!

Nu bănuiam nimic!

Am venit la școală ca de obicei, am intrat în cancelarie semnând condica de prezență, schimbând câteva cuvinte cu colegii și colegele mele, după care am luat catalogul și am intrat în clasă. Era frig, focul duduia în sobă, dar încă nu se încălzise încăperea, așa încît copiii stăteau mai mult zgribuliți, încotoșmănați în fulare, suflînd în palme și tropăind ușor din picioare să se încălzească. Pe sub bănci, zăpada căzută de pe ghetetele lor făcuse dire de apă, ce șiroiau ici, colo ca niște riulețe pe dușumeaua dată cu vopsea...

— Vă este frig, copii? am întrebat, așezîndu-mă pe scaun la catedră.

— Daaaa! au răspuns toți în cor.

— Așa este întotdeauna la prima oră. Colegul vostru a venit devreme, a făcut focul, dar soba asta se încălzește mai greu. Și uitați, afară tot continuă să ningă...

Copiii priveau pe geam, dimineata era albă, fulgii jucau prin dreptul ferestrelor, pomii din livada școlii stăteau și ei aplecați de povara zăpezii ce parcă îi copleșea. Nici gînd să-i pun încă să deseneze. Le cerusem ca, în dimineata aceea, fiecare să aducă de acasă cîte un obiect, care li se părea lor mai deosebit, aveam să le punem toate pe catedră și care hotărau ei că este mai frumos, pe acela să-l deseneze privindu-l din diferite unghiuri. Pe bănci vedeam la fiecare cîte o ulcică de pămînt, un ulcior, o ramă pentru fotografii, un fier de călcat, o doniță, o cratiță, o lampă de gaz, un măr din ghips și cîte și mai cîte, felurite obiecte pe care le socotiseră ei, sfătuindu-se și cu părinții, că ar putea constitui un model pentru desen. Și privind totul de acoio, de la catedră, luînd la rînd fiecare bancă, l-am zărit în fundul clasei pe Tomiță, băiatul unui pădurar, elev destul de bun dealtfel, dar strengar fără pereche, l-am zărit că ține în brațe o pisică, pe care o mîngîia de zor, încercînd pe șoptite s-o liniștească. Mi-a venit pe dată să izbucnesc în ris. La așa ceva nu mă așteptasem. M-am stăpînit însă și am întrebat cu un aer plin de seriozitate:

— Ce v-am spus eu, Tomiță, să aduceți fiecare de acasă?

— Cîte un obiect! a răspuns băiatul istet, ridicîndu-se în picioare, dar fără să lase pisica din brațe. Cîte un obiect care credem noi că e cel mai frumos...

— Și tu ce ai adus?

— Am adus motanul. Știți, la noi în casă el este cel mai frumos obiect. Așa a spus și mama și soia-mea. E vârgat, vedeți, și are și un bănuț alb în frunte. Are și mustăți frumoase. Și toarce...

— Dar pisoiul este obiect? l-am luat la rost, abia stăpînindu-l risul. Așa ai învățat tu, că pisoiul este un obiect?

— Este o ființă!

— Păi atunci?

— Da, dar este o ființă frumoasă. A zis și tata să-i facem un tablou, că merită. Știți cîți șoareci a prins? Oho, o mulțime! Și la noi și la vecini. Și e și dresat, stă în două labe ca la circ. Zău, pe viața mea dacă vă mint... Ia să vedeți...

Zicînd acestea, a încercat să pună pisoiul pe bancă, în două labe dar cum l-a lăsat din mînă acesta a și zbughit-o ca apucat printre picioarele copiilor, cățărîndu-se pe dulapul cu insectare și rămînînd acolo între două glastre cu flori, speriat și neliniștit. Clasa a izbucnit în ris. Rîdeam, bineînțeles și eu. Copiii uitaseră de frig, de tot. Băteau acum din palme, chiuiau, se înghionteau, cu ochii numai la pisoi, iar Tomiță, călare pe spîneara unui coleg, încerca să-l ia dintre glastre.

— De-ajuns, Tomiță! i-am spus, Treci la loc în bancă!

— Și cu pisoiul ce fac? m-a privit el neliniștit, îngrijorat. Trebuie să-l duc acasă. Mă bate tata...

— Lasă-l acolo. Are să coboare el, dacă-i dați pace. Pînă la prînz o să fie iar jos numai să nu-l speriați...

În clipa aceea, a intrat în clasă un băiat mai mărișor, într-o scurtă de oaie, pe cap cu o căciulă mițoasă, plină de zăpadă, pe care a scos-o, a dat „bună ziua”...

Îl cunoșteam, era în clasele mari, învăța după-amiaza, dimineața îl mai ajuta pe tatăl său, gaterist la exploatarea forestieră de dincolo de sat.

— Ce dorești, Ștefăniță? l-am întrebat și i-am făcut semn să se apropie.

— Vă caută cineva la noi acasă.

— La voi acasă? Cine mă caută? am devenit dintr-o dată curiosă.

— Nu știu cine este, un domn, a venit azi-noapte și a dormit la noi. Zice că vă cunoaste de multă vreme și ar vrea să vă spună vreo două vorbe...

— De ce nu vine aici?

— Nu știu! a înălțat din umeri copilul. Cum a plecat tala la gatere și mama la scos cartofi, s-a sculat, a venit în odaie la mine, m-a întrebat dacă vă cunosc și, după ce m-a cinstit cu douăzeci de lei, m-a rugat să vă dau de veste despre el...

Cine să fie? am rămas o clipă pe gânduri. Și ce dorește de la mine? În orice caz, insul nu este din apropiere, din moment ce noaptea s-a odihnit la o gazdă din sat.

— Nu a spus cum îl cheamă? l-am întrebat eu pe băiat, căutînd să aflu ceva mai devreme cine ar putea fi enigmatică persoană. Și de unde este?

— Nu știu. a răspuns evaziv băiatul. Cred că e ceva sportiv, că are schiuri și rucsac, le-am văzut de dimineată lăsate în săliță la noi...

— Bine, du-te. am să vin de îndată...

După plecarea lui Ștefăniță, m-am dus la cancelarie, am vorbit cu directoarea și m-am învoit pentru o oră, spunîndu-i că am o treabă urgentă de rezolvat în sat. Un coleg, de la o clasă învecinată a rămas să supravegheze și clasa mea. Le dădusem copiilor să deseneze un ulcior și o lampă cu gaz...

După un sfert de oră, înotînd prin nămeții ce umpleau ulița, am intrat pe poarta casei unde mă aștepta cel ce, după spusa lui, mă cunoștea mai de mult și vroia să-mi spună... vreo două vorbe". Ce fel de vorbe? Și în legătură cu ce? Dar de ce nu a venit la școală dacă avea ceva de discutat cu mine? Din moment ce l-a trimis pe copil stia, desigur, că sînt profesoară și evident unde mă poate găsi.

Am urcat scările cerdacului, întîmpinată de Ștefăniță care și ajunge acasă înaintea mea, am trecut printr-o săliță friguroasă și de acolo am intrat în odaia în care se afla musafirul. Și cum am trecut pragul, văzîndu-l, am rămas stană de piatră! Alin Costiniu!

S-a ridicat de pe pat, înalt, voinic, așa cum îl știam, zîmbind mi-a luat și mi-a sărutat mîna, cu aceeași tandrețe pe care i-o cunoșteam, m-a privit o clipă lung și stăruitor în ochi...

— Ce-i cu dumneavoastră? am întrebat mirată și mi-am deschiat paltonul, că mă sufocam de căldură. Cum ați ajuns aici? Și pentru ce m-ați chemat?

— Spune mai întîi ce faci? a căutat el să schimbe vorba. Te așteptai la vizita asta? Desigur că nu...

Zîmbea, zîmbetul acela al lui superior, nonșalant, de siguranță și certitudine, așa cum îi fusese comportarea în întreaga viață.

— Uite care-i chestiunea, domnule Costiniu, nu știu ce doriți și de ce mă căutați, dar trebuie să vă spun că eu am fost deranjată de la ore, m-am învoit pentru puțină vreme și nu pot să stau la taclale, în timp ce am o slujbă, nu ? Și o răspundere...

— Evident.. Evident...

— Apoi, să știți că m-am măritat și deci, nu găsesc un temei pentru gestul dumneavoastră... Mai ales că ne-am despărțit în condițiile, pe care le cunoașteți...

— Tot categorică, nu ? Nu te-ai schimbat de loc ! Dar mai uită omul...

— Nu am de ce să uit !

Fierbeam, eram toată un clocot de revoltă, i-auzi ce îndrăzneală, să vină pînă aici la sute de kilometri depărtare, dornic, pesemne iar de vreo aventură sentimentală.

— Spuneți ce doriți, că mă grăbesc ! am reluat precipitat, încărcată de nervi. V-am spus, n-am timp de conversații. Mai ales cu dumneavoastră...

— Mi-a fost dor să te văd, asta e ! a zîmbit el din nou, fără să se piardă cu firea. Și cui îi este dor de cineva, trece peste orice fel de opreliști, peste orice conveniențe, face, cum se spune, pe dracu-n patru și caută pînă găsește. Eu te-am căutat și te-am găsit. Clar, nu ?

Nu știam ce să spun. Eram de-a dreptul uluită pentru impertinența cu care-mi vorbea. În definitiv, ce vroia ? Cum de mă aflase tocmai aici, la margine de țară ? Cărui fapt real, subliniez „real” se datora efortul pentru a fi aici, acum, în dimineața asta ? Să-mi răscolească trecutul, să-mi amintească niște clipe dureroase, pricinuite de mirșăvia lui ? Să-mi strice căsătoria, prin cine știe ce netrebnicie ?

N-am vrut să mai stau. Mi-am pus fularul, mi-am încheiat paltonul, mi-am potrivit căciulița pe cap, am hotărît să plec. prezența lui Alin Costiniu nu prevestea nimic bun, dimpotrivă... Ce-ar fi zis Victor auzind că m-am întâlnit cu acest ins, despre care îi spuseseam vag cîte ceva, aici, într-o casă străină ? Satul era mic, ochii oamenilor vedeau totul, nu le scăpa nimic. Unde era prestigiul meu, onoarea mea, demnitatea mea ?

— Stai, ce faci? Pleci? m-a oprit puțin speriat Alin Costiniu, ridicându-se brusc de pe pat și apropiindu-se mi-a luat fularul de la gât, căciulița de pe cap. Dar n-ai stat nici un minut, n-am schimbat decât câteva cuvinte, se poate?

— Ce putem vorbi? l-am privit eu aspru, încercând să-mi reiau fularul și căciulița din mînile lui. Ce avem atît de comun ca să putem vorbi?

— Nu avem? a zîmbit el iar, tot așa, superior și nonșalant, căutînd să-mi prindă privirea.

— Nu! Nimic! Absolut nimic...

— Ei, nu-i chiar așa! a protestat sigur pe el. Te roq ia loc pe scaun și ai să vezi că-mi dai dreptate...

— Ce doriți, domnule, de la mine? m-am infuriat eu pe dată și i-am smuls din mînă fularul și căciulița. Cum vă permiteți să mă deranjați cu prezența dumneavoastră, total nedorită?

— Ei, ușurel... ușurel fetițo, nu-ți lua un asemenea avînt, că nu te prinde, pe onoarea mea! a vorbit domol Alin Costiniu, privindu-mă de astă dată scrupulos pe sub sprîncene. Te-ai supărat? Dar de ce, oare? Pe cuvînt dacă înțeleg ceva! Nu te-am jignit cu nimic, nu ți-am spus nimic nelalocul lui, m-am purtat destul de civilizat. Și atunci? În loc să-mi fii recunoscătoare pentru toate cîte le-am făcut pentru tine, mă tratezi, cum se vede, cu sictir. Străbat sute de kilometri să te găsesc, să te revăd și drept răsplată ridici tonul la mine, ca la un ins oarecare, ca la un om de nimic! Păi se poate? Noblesse oblige, draga mea, cred că ești de acord cu mine, nu?

Nu știam ce să mai cred. Ce să fac? Ce atitudine să iau față de acest om lipsit de scrupule, stăpînit de prejudecățile lui meschine, josnic și murdar, ce căutase să-mi întineze tinerețea cu purtarea lui nedemnă și care mă tortura cu prezența lui enigmatică, vorbindu-mi cu o obrăznicie fără seamăn?

— Domnule, v-am spus, eu nu am timp să...

— Te grăbești chiar atît de mult?

— V-am spus motivul.

— N-ai să te întorci la școală pînă ce nu vom rezolva o problemă, a vorbit categoric de astă dată Alin Costiniu. O problemă deosebit de importantă și care nu comportă amîinare...

— Ce problemă?

— O problemă în care ești direct interesată.
— Eu?
— Da, tu!
— Anume?
— Dacă nu-ți păstrezi calmul și ești mereu agitată, nu facem nimic, să știi! m-a avertizat el, vorbindu-mi liniștit, domol. Pentru că atât eu cât și tu avem nevoie de calm. De cât mai mult calm. Și de curaj...

— Vă rog să fiți mai explicit, am cerut și m-am așezat pe scaun, dindu-i să înțeleagă că sînt dispusă să-l ascult. Despre ce este vorba?

— Ți-am spus despre o problemă în care ești direct interesată.

— Dar, vorbiți odată, pentru numele lui Dumnezeu! m-am infuriat iarăși și am lovit cu palma în tăblia mesei. Ce mă fierbeți atîta? Despre ce problemă e vorba?

— Ei, iar te agiți și nervozitatea asta nu duce la nimic bun! a căutat el să mă liniștească. Ți-am spus că avem nevoie de calm. Mai ales din partea ta. Ori tu te-ai înfierbîntat deja și pe ce motiv? Total gratuit!

— Vă ascult!

Doamne, mă gîndeam, ce vroia omul ăsta de la mine! Despre ce problemă o fi vorba? Și în care să fiu direct „interesată”?

— Deci, mă ascuți, da!

— Da...

— Și o să faci tot posibilul să rezolvăm chestiunea, problema respectivă...

— Nu promit nimic, pentru că nu știu despre ce este vorba..

— Și dacă ai să știi, dar mai ales dacă ai să-ți dai seama că în joc este propria ta situație, chiar propria ta libertate viață, mă rog, ai să mă ajuți?

Cuvintele acestea m-au îngrozit de-a binelea! Ce tot bătea cimpii? Unde vroia să ajungă? Ce acuzații intenționa să mi aducă? Și ce lecă'nă avea viața mea demnă, cînsită cu a lui, Josnică și murdară? Libertatea mea? Dar pentru ce putea fi în pericol libertatea mea? Se juca, oare, cu cuvintele? Cu acuzațiile? Chiar că eram, pe lângă intrigată, din și curioasă să văd ce-mi mai putea debita acest ins total compromis în ochii mei

— Să încep, deci... a murmurat el și s-a așezat mai bine pe pat, aprinzându-și și o țigară. Uite despre ce este vorba...

Și încet, încet povestea era următoarea :

Pe vremuri, în București, a existat un mare negustor, un bogătaș, Caton Ghiulamila care, înainte de venirea lui Antonescu la putere, a cerut plecarea din țară și s-a stabilit prin Canada, pare-se la Montreal. Drept mulțumire pentru faptul că statul român i-a înlesnit cu multă ușurință această doleanță, el a donat unui așezămînt cultural o întreagă colecție de tablouri, unele dintre ele de-o valoare inestimabilă. Printre aceste opere de artă s-a numărat și una dintre celebrele lucrări ale lui Caspar Netscher, tabloul Mariei a II-a Stuart, soția prințului Willhem al III-lea. Se știe, tabloul a fost executat în cel puțin trei variante, dintre care una se află la Ermitaj în Leningrad și este datată 1683. Dintre aceste variante, un tablou a intrat și în posesia lui Caton Ghiulamila și implicit, ulterior, în acea a așezămîntului cultural. Lucrarea este reprezentativă pentru epoca respectivă și pentru maniera artistică a pictorului german, stabilit ulterior în Olanda și cunoscut ca unul dintre cei mai buni portretisti ai timpului. Tînăra prințesă este îmbrăcată într-o rochie din satin, larg decoltată, cu o mantie de hermină, purtând numeroase bijuterii. Printre aceste bijuterii, la gîtul ei se vede prins un colier desenat într-o tentă foarte ușoară, aproape invizibilă, dar care marchează totuși conturul umerilor dezgoliti. Urmărindu-se achiziționarea principalelor opere de artă pentru a se crea fondul de stat, sarcină ce-o avusese printre alții și Alin Costiniu ca mare expert în materie a dat și pe se acest celebru portret una din variantele lui Netscher, pe care, după inventariere l-a repartizat unei săli de muzeu. Încitat de alții sau pornind de la propria sa idee Costiniu a sustras cu timpul cîteva din aceste opere celebre, pe care în desele sale călătorii le-a vîndut peste hotare înlocuindu-le în muzee cu copii de-ale lor, de-o fidelitate excepțională. Nimeni nu s-a sesizat că în cutare sală, pe un anume perete, ceea ce pînă mai ieri a fost un tablou original, astăzi nu era decît o simplă copie, dar executată cu măiestrie la proporțiile și în culorile respective cu tenta de vechime caracteristică epocii și cu rama inițiativă. Cine se îndeletnicea cu asemenea treabă ? Diferiți studenți solicitați de către Alin Costiniu contra unor sume de bani și cărora le argumenta execuția copiei prin aceea

că în turneul unei expoziții prin țară, anumite originale de mare valoare nu pot circula, dar e bine pentru cultura noastră de vizitatori ai sălilor de artă, să figureze și acele opere prin reprezentările lor fidele. Printre cei care au primit de lucru în acest sens, s-a aflat și Talida, la timpul cunoscut, tablourile fiindu-i aduse în București Noi la gazda ei, de către trimisul lui Costiniu, nimeni altul decât bătrînul evreu Isac Finstein omul care se ocupa totodată și de ridicarea lor...

— Asta ar fi o primă parte a povestii, a căutat să fie mai explicit Alin Costiniu. Pe urmă...

— Și eu cu ce mă fac vinovată în toată chestiunea asta? am întrebat înmărmurită de toate cîte le auzisem. În afacerea asta de înstrăinare a unor tablouri peste hotare? Dumnezeuastră m-ați indus în eroare, ați mințit așa după cum singur recunoașteți, ați contat pe naivitatea mea și a altor tineri, ademenindu-ne cu bani să vă lucrăm copiile...

— Dacă executai tabloul întocmai, fără vreo omisiune, totul era bine în ceasul ăsta și evident nu mă aflam aici! a spus Alin Costiniu categoric, fără niciun fel de echivoc. Dar lucrînd copia de altfel bine executată, ai uitat de colierul prințesei...

— Cum am uitat?

— Foarte bine. N-ai pictat acel colier pe care în original, regina îl poartă în jurul gîtului...

— Vai, se poate? am rămas eu perplexă. Cum asta?

— Uite că se poate!

— M-a grăbit Finstein, acesta este motivul, dacă s-a întîmplat așa am căutat eu să explic situația. În definitiv, am venit pe dată cu un argument și în tabloul lui Jan Steen, dacă nu mă înșel intitulat „Pereche de îndrăgostiți” un copist n-a pictat și iepurele simbolul fertilității. Motivul explicat de el? Zice-se din decență pentru privitori...

— Situația este atît de gravă dragă Talida încît nu ne arde acum să venim cu asemenea puerile argumente!

— Vă cred dar cum de-a devenit această situație atît de gravă?

— Observarea lipsei colierului a dus la temnoscarea înțregii opere tînu aceea cu folosirea originalului.

— Și cine a observat lipsa colierului? am fost curioasă să aflu.

— Chiar băiatul lui Gaton Ghiulamila, un mare proprietar de ferme, ce ne-a vizitat de curând țara și care a văzut tabloul la muzeu. El a sesizat autorităților despre falsul tabloului dăruit de tatăl său și bineînțeles că primul care a fost chemat să dea explicații am fost eu...

— Și le-ai dat? am întrebat îngrozită.

— Încă nu, deoarece am fugit. Am reușit să scap...

— Cum asta?

— Auzind cele întâmplate, bătrînul Finștein a murit de cord, chiar în seara aceea; deci un martor incomod pentru noi și prețios pentru autorități nu mai poate fi luat în seamă. Dar eu n-am dat încă nici o declarație. Îți dai însă seama că de voi cădea în mîna anchetatorilor, trebuie să le spun că tu ai executat copia, că ai făcut parte din colectivul de substituire a originalelor, deci din această afacere, că...

— Destul! am strigat ca o dementă și m-am ridicat brusc în picioare. Nu vreau să mai aud nimic! Ce vreți, dumneavoastră, domnule? Să mă faceți părtaşă dumneavoastră în această afacere murdară, de care nu am știut nimic pînă-n clipa asta?

— De ce tipi, dragă? m-a prins Alin Costiniu de-un umăr și m-a așezat cu încetul jos pe scaun. De ce te dai în spectacol? Vrei să te audă oamenii ăștia din odaia vecină? Calmează-te, te rog, încă nu s-a întîmplat nimic care să te facă să-ți ieși din fire!

— Sînteți un șantajist, domnule, asta sînteți! am replicat eu cu vehemență. Un escroc ordinar! Un om rusnic, murdar, asta sînteți!

— Mă rog, debitează tot arsenalul tău de insulte nu mă supăr, a zîmbit moale, înghăduitor Alin Costiniu. Te înțeleg... Îți înțeleg starea în care te afli dar totodată aștept să te liniștesti ca să putem discuta în voie, să găsim o ieșire din impasul în care ne aflăm.

— În care vă aflați dumneavoastră, nu eu!

— Ba, pardon în care ne aflăm amîndoi! mi-a tăiat el vorba. Pentru că să nu uiți fetițo, ai primit bani ca să execuți copiile. Chitanțele sînt la mine le-am luat de la Finștein. Și-n aceste hîrtii scrise negru pe alb pentru ce ai primit banii; „... să execut copia fidelă a cutărui și cutărui tablou după originalul cutare și cutare” îți amintești? Eu posed aceste acte sînt probele cele mai evidente că a luat parte la această afacere. Iar din hîrțiile astea nu rezultă —

cum mă condamni — că ai fost indusă în eroare. Nu! Categorical, nu! Ceea ce rezultă, ți-am spus, este faptul că ești părtașă la afacere și alăta tot. Lucru suficient pentru o urmărare penală!

— N-am luat parte la nici o afacere, nu cunosc nimic, nu știu nimic! am răbufnit iară, ridicând glasul plin de enervare. M-ați mințit, m-ați indus în eroare, asta este și așa am să spun la judecată!

— Probe, dragă Talida, probe ai? mi-a cerut sfidător și imperturbabil Alin Costiniu. Cu ce ai să dovedești că ai fost mințită și că nu a fost o înțelegere inițială între noi, cei ce am întreprins această acțiune? Spune, cu ce?

Am rămas mută pe scaun, fără să mai scol o vorbă. Eram ametită, se învîrtea odaia cu mine, treceau sănii pe uliță, nu le auzeam, nu auzeam nici vorba femeii de dincolo ce venise de la cules cartofii și-i spunea ceva băiatului, tremuram și un gol mi se ridica din stomac, dîndu-mi o senzație de leșin, Doamne, în ce murdărie mă găseam fără voia mea! Ce considerație avusesem pentru omul din fața mea, și care-i era adevăratul caracter! Îl credeam cinstit, corect, împărțea cu generozitate bani în dreapta și-n stînga, oferea cocktail-uri, mese, petreceri, oferea cadouri și apreciate atenții se îmbrăca în cele mai distinse costume și-și ținea casa într-un rang de înflăcă mină și toate astea din ce venituri? Din respectivelor afaceri cu tablouri și poate din altele necunoscute mie pînă în clipa de față. Pentru mine, radiografia morală a acestui ins era acum limpede, clișeul ei îmi spusese totul, într-adevăr tîrziu, dar îmi confirma unele presupuneri inițiale, îmi întărea o anume convingere ce mă stăpînise de la început. Ah, cum de nu-i spuseseam lui Victor totul, ar fi fost avertizat din capul locului, cum de nu-i vorbisem de la început despre relațiile mele cu acest individ degradant prin comportarea lui? Dar, oare ce-i puteam spune? Ce cunoscusem eu pînă acum din toate cîte îmi auzeau urechile în clipele astea? Cu ce eram vinovată, chiar față de propria mea conștiință pentru tot ceea ce făcusem, pentru tot ceea ce întreprinsesem? Naivitate? Incredere în oameni? Lipsă de discernămint în alegerea prietenilor? Poate numai una din acestea sau toate la un loc. Nu știu... Ceea ce știu este faptul că mă socoteam o femeie corectă și corectă rămăsesem în limitele demnității nu gresisem cu nimic nu făptuisem nimic înjositor. De unde să-mi dau seama că

fusesem amestecată, fără voia mea într-o afacere detestabilă din care nu știam cum am să ies și în ce fel să-mi totvedesc nevinovăția? Totuși, gândul meu era la Victor, îi voi spune tot cum a fost, mă va înțelege prin bunătatea lui, va rezolva totul, nu se poate să nu mă ajute, să găsească o argumentare justificabilă. Și, pînă la urmă, poate să-l pună la punct pe acest șantajist de ultimă speță!

— Fetițo! m-a trezit din gânduri Alin Costiniu, timpul trece și trebuie să facem ceva. Ceva care să ne elibereze pe amîndoi de această grea povară. Pentru că trebuie să recunoști, nu este ușor nici pentru tine, cu atît mai mult pentru mine...

— Ce să facem? am șoptit eu, ca dusă pe altă lume și am simțit cum mi se umezesc ochii. Ce puteam face?

— Vezi că putem discuta? mi-a vorbit liniștit, oarecum satisfăcut că reușise să mă ingenuncheze într-un fel. Ei, vezi?

— Spuneți...

— Iată planul meu, ușor de realizat, ușor de întreprins și peste o oră nu mai știm nimic unul de altul nu mai ai nici o supărare...

— Care?

— Mă duci sus la pichet, chipurile să mă prezinti soțului tău ca pe un vechi cunoscut. Îi voi povesti totul și el va înțelege și dacă te iubește, te va salva...

— Cum mă va salva?

— Lăsîndu-mă să trec dincolo. Sînt singurul care te pot acuza ca fiind părtașă la afacere. Ori, dacă eu am dispărut, implicit dispare și acuzația împotriva ta. Iar dacă el nu face acest lucru pentru tine, repet — pentru tine în primul rînd eu mă reîntorc la București și declar totul. Cu riscul unei condamnări, bineînțeles, dar de care am să fac tot posibilul să scap. Pentru că, îți mărturisesc, dacă știam ce are să se întîmple, la ultima mea ieșire în străinătate nu mă mai întorceam. Acum pașaportul meu de serviciu este blocat. Dar cine și-ar fi putut închipui că fiul lui Ghiulamila, mirîndu-se că „s-a furat donația tatălui său” avea să procedeze așa cum a procedat? Ei, ce zici?

— Soțul meu nu va fi de acord, o știu...

— De ce să anticipezi? a căutat să-mi întoarcă gîndul Alin Costiniu? Dacă ține la tine și știu că ține, tu mi-ai spus, îi va fi ușor să te salveze...

Mi-am cuprins fruntea în palme să nu mă vadă că plîng și am căzut pe gânduri, copleșită de durere. Ce să fac? Cum să scap de acest șantaj ordinar ce viza, în primul rînd, reputația lui Victor?

— Bine, sînt de acord, am acceptat eu într-un tîrziu, incoltindu-mi în minte un plan năstrușnic, ce-mi luminase pe dată sufletul ca o rază de soare: îl conduceam la pichet, și-l dădeam pe mîna grănicerilor a lui Victor. În rest, aveam să mă dezvinovățesc eu în vreun fel în fața autorităților. Nu se putea ca adevărul să nu iasă la iveală în vreun fel.

— Serios vorbești? m-a întrebat cam neîncrezător, Alin Costiniu.

— Foarte serios, am spus categoric. Pentru că nu văd altă ieșire din această situație...

— Ei, îmi pare bine draga mea, și și-a frecat palmele de bucurie. Îmi pare bine!

Ochii îi străluceau viu, aprins, cîștigase jocul, era victorios, desigur se și vedea dincolo de hotar, scăpînd de urmărirea anchetatorilor și de sentința judecătii. Fără să mă mai întrebe ceva, s-a ridicat, a luat rucsacul l-a pus pe pat și a început să scotocească prin el. Căuta ceva...

— Și dincolo ce-o să faceți? am vrut să aflu. Dacă vă prind grănicerii lor?

— Nici o grijă, mă descurc eu! m-a asigurat el. Important este să scap de autoritățile române...

Tot umblînd prin rucsac, a dat la iveală un pistol, cu țeava brunată, lungă învelit într-o bucată de pînză. l-a tras afară încărcătorul, a controlat carusele, apoi l-a vîrît la loc.

— Ce vreți să faceți? am întrebat puțin înfricoșată văzîndu-l cum umbla cu arma încărcată.

— Nimic deosebit, mi-a arătat el pistolul. L-am luat ca să mă apăr în caz că voi fi incolțit. Dar pînă sus, la pichet ne putem întîlni cu vreun polițai sau grănicer care, văzîndu-mă străin de locurile astea mă poate percheziționa. Și un asemenea pistol, dă de bănuil. Ba mai mult e chiar un capăt de acuză. Așa că te rog să-l ții tu în poșetă. Ești soție de grănicer, te știe toată lumea. Cu tine e altceva.

— Eu? m-am apărut întru totul. Nu... nu... nu-l primesc. Mi-e teamă, credeți-mă!

De ce? Să nu-ți fie. Dacă nu apeși pe trăgaci nu se mîplă nimic. Te rog...

După o oră de mers prin pădurea albită de ninsoare, străbătind cărările troienite, am ajuns aproape de creastă, unde deodată locul s-a luminat, încît se zăreau limpede piscurile înalte, de stîncă, înconjurînd pichetul. Ne-am întîlnit prin sat cu oameni, îmi dădeau bună ziua, cu grăniceri care mă salutau cu mult respect, dar nimeni nu s-a sesizat de prezența lui Alin Costiniu și asta, datorită faptului că era însoțit de mine. Poate că-l socoteau un prieten de-al familiei și mergea către locuința noastră, așa cum mai veniseră și alții, cu alte prilejuri să ne viziteze, sus, în vîrfurile muntelui. Sau poate o rudă... Dar nici nu ne vorbeam. El cu rucsacul în spinare și schiurile pe umăr, călca voinicește în urma mea, fără să scoată vreun cuvînt, eu mergînd înainte, cu poșeta în mînă și în poșetă cu blestematul de pistol pe care-l duceam cu o teamă de nedescris. Și cu cît înaintam, cu atît mă gîndeam mai stăruitor ce va zice Victor cînd îi voi duce o asemenea pradă, de-acum și puțin liniștită în privința acuzațiilor ce mi-ar fi fost aduse ca fiind chipurile amestecată în murdara afacere descoperită de autorități. Aveam conștiința curată că nu făcusem nimic rău și asta era totul...

Ningea. Fulgii se învîrtejeau în aer ca amețiți, încetînd zarea. Împrejur, totul alb, un alb imaculat, intens, chiar obositor ochilor. Uneori creasta muntelui se ondula ușor și nămeții îi conturau spinări strani, nefirești, cu linii paralele desenate în urcusuri și coborîșuri sinuoase. Picheul nu era departe, dar abia se zărea prin perdeaua tot mai deasă a ninsorii. Ne-am oprit pe-o ridicătură de piatră acoperită cu gheață și Alin Costiniu a privit jur-împrejur, încîntat de frumusețea peisajului montan în vreme de iarnă.

— O splendoare! a spus el și a dat jos rucsacul din spinare, să se mai odihnească. Magnific, pe onoarea mea! Cît mai este pînă la pichet?

— Se vede deja! am arătat eu în depărtare.

— Căsuța aceea minusculă?

— Da aceea...

— Și acolo locuiești tu cu soțul tău?

— Acolo.

— Păi, înseamnă că granița nu e departe.

— Deloc! Uitați chiar se vede.

— Unde? Unde? a devenit deodată curios Alin Costiniu. Nu disting nimic, e totul atît de alb!

— Lingă bradul acela înalt, jos către vale, se vede o bornă, i-am arătat eu. Cred că e troienită, dar acolo este în mod sigur. Pe creastă. Linia ce le leagă, este chiar linia hotarului.

— O adevărată pîrtie de schi pînă acolo! a spus el zîmbind.

— Să mergem, am propus. Aici, sus, viscolul începe să se întîțească. Nu mai este mult...

— Îndată, să-mi pun schiurile, a spus și s-a aplecat să și le lege la picioare. Rucsacul este destul de „greu” și, în felul acesta, îl pot duce la vale mai ușor...

— Cum credeți...

După cîteva clipe porneam din nou la drum. Dar n-am făcut decît cîteva pași că l-am văzut pe Alin Costiniu înfi-gînd cu putere bețele de bambus în zăpadă, încercînd să-și ia avînt pe pîrtie la vale. Aplecat sub greutatea rucsacului, îndîrjit și precipitat...

— Ei, ce faceți? i-am strigat, dar viscolul mi-a luat vorba și a purtat-o peste văile albe. Treceți peste linia ho-tarului!

Nu m-a auzit sau n-a vrut să mă audă. I se înfundaseră prea mult schiurile în nămeți și încerca să le scoată, să le așeze pe un loc potrivit. În sfîrșit, a reușit. Apoi a înfipt din nou bețele să-și facă vînt, fără să mă mai privească. Și în clipa următoare, a pornit la vale, către graniță, ca o nă-lucă albă...

Dar tot în clipa aceea, cu un curaj pe care nu mi l-am știut, am scos repede pistolul din poșetă, l-am întins în di-recția aceea și am tras. Un singur glonț. Și glonțul i-a fost fatal fuگارului. S-a prăvălit rostogolindu-se la vale, cu schiu-rile prin aer și s-a tot dus pînă ce a pierit înghițit de hău-rișe albe. Iar eu, încremenită de groază, am rămas cu arma în mînă, din teava căreia încă mai ieșea un firicel de fum albăstrui privind în gol cu o uitătură cred demențială, stra-me, plină de groază. Pentru cele ce făptuisem într-o clipă, o singură clipă ce însemnase de fant viața unui om...

A lui Alin Costiniu...

Niciodată, mărturisesc, nu am ținut în mînă, pînă atunci, un pistol, deci n-am avut posibilitatea să învăț a ocîr. Ar-mele mă înfricoșau de moarte și evitam chiar să le văd. Iar în clipa aceea nu știu nu-mi erau seama ce putere ascunsă m-a împins ca, fulgător, să scot unealta uciderii din po-

șetă și să trag Ceea ce știu și sînt conștientă de acest lucru, îmi amintesc ca acum, m-am gîndit pentru o secundă la Victor și la misiunea lui, aici la frontieră, la marea lui răspundere pentru paza hotarului. Și atunci, în secunda aceea, am tras. Și s-a nimerit să ochesc. Cu sînge rece, îngrijorată totuși să nu-i fac lui Victor un rău...

Îndată am văzut o rachetă roșie, cu trei stele, înălțîndu-se prin fulguirea deasă către cer. Apoi stelele coborînd ca trei petale de trandafir spre întinderile albe. După cîteva minute numai, patru grăniceri au fost lîngă mine...

Scriu și mă gîndesc acum la toate cele întîmplate. Mă gîdesc la Victor... Mă va ierta el, oare? Mărturisesc că l-am iubit și-l iubesc, așa cum poate și-a dorit și-și dorește orice bărbat. Și că tot ce am făcut, am făcut ca să-i apăr demnitatea, onoarea, munca lui plină de răspundere, aici la marginea țării...

În tindă se aud pași. Tresar. Se deslușește și glasul cuiva. Cineva își scutură picioarele de zăpadă.

— Aici este, domnule căpitan, îndată deschid...

În sfîrșit, a venit ofițerul anchetator. El trebuie să fie, Victor este numai locotenent, nu este vorba despre el. Las tocul, las gîndurile ce m-au apăsât două zile și două nopți, las totul...

Tu, conștiința mea, căreia îți scriu, fii propria mea apărare!

În sfîrșit, a venit ofițerul anchetator. El trebuie să fie, Victor e numai locotenent, nu este vorba despre el. Las tocul, las gîndurile ce m-au apăsât două zile și două nopți, las totul...

Tu, conștiința mea, căreia îți scriu, fii propria mea apărare!

Aci, însemnările, sîngaci caligrafiate, cu un scris mărunt, dezordonat, luau sfîrșit. Am închis, deci, caietul cu sentimentul că las o lespede de granit peste o viață de om. O

viață al cărei destin m-a cutremurat și m-a făcut să retrăiesc clipe răscolitoare, emoționante...

Tu, conștiința mea, căreia îți scriu, fii propria mea apărare!

Dar, oare, Talida a avut nevoie de această apărare? Chemarea ei a trebuit să găsească vreun ecou în inima cui-vă anume?

Se făcuse ziua. Trenul alerga vertiginos spre punctul terminus trecînd ca un bolid pe lîngă stații și cantoane, iar perdeaua ce acoperea fereastra ușor lăsată, flutura în voie lovindu-se aprig de marginea paaului. Am stins lampa de noapte; nu mai folosea la nimic; am pus caietul pe valiza coșului meu de călătorie, care dormea încă învelit cu cearceaful. Omul nu știe, desigur, că datorită lui, cunoscusem în orele ce ur fi trebuit să fie de somn, o femeie. O adevărată femeie!

Nu după mult timp, am auzit și glasul conductorului pe culoar, anunțînd stația de coborîre. Maiorul s-a trezuit, s-a dat jos din pat, mi-a spus „bună dimineața”, aranjîndu-și părul înfocat și a început în grabă să se îmbrace. Avea umezii țaji, puternici, arși de soare, venea doar de pe litoral. Foarte amabil, s-a prezentat, spunîndu-și numele, gradul, după care a continuat să-și aranjeze valiza, în timp ce-și privea mereu ceasul de la mîină, îngrijorat, pesemne, să nu întârzie. La fereastra compartimentului, începuseră deja să doileze primele case de la periferia orașului unde trebuia să coborîm.

— Sînteți din poliție? am întreat, stăpînit de-o evidentă curiozitate. Sau din justiția militară?

— Nu, a zîmbit el, neștiind pentru care motiv fac asemenea presupunerii. Nici dintr-una, nici din alta. Sînt finanjist, omul cifrelor cum se spune, am urmat Academia de studii economice și deci, în armată mă ocup, cum e și firesc de probleme financiare...

Trenul a oprit și am coborît pe peron. Ploua. În dreptul vagonului de dormit, sub o umbrelă, pe maior îl aștepta o femeie încă tînără, distinsă, cu ochi verzi și părul negru, dar a cărei față trăda o trecută și neascunsă suferință. Purta un fulgarin bleumarin, strîns cu un cordon pe talia-i subțire, pe braț o poșetă și, nerăbdătoare, cerceta fiecare călător ce cobora scara vagonului. Cînd l-a zărit pe maior, s-a

îndreptat degrabă către el, iar el a sărutat-o pe frunte și a prins-o imediat de după umeri cu o mână, în cealaltă avînd valiza.

— Cum ai călătorit ? am auzit-o întrebîndu-l și glasu-i avea ceva tandru, plin de afecțiune.

— Bine, a răspuns el și a cerut să-i țină umbrela. Timpul la mare a fost excelent, păcat că n-ai venit și tu...

— Ți-am spus, inima...

— Da, m-am gîndit.

— Mi-ai adus caietul de la Comandantul grănicerilor ? a întrebato-o mai apoi călcînd zveltă, cu pasul ușor lîngă ei. L-ai găsit ?

— Desigur. Mi l-a dat un colonel, foarte amabil. Era într-un dosar prăfuit, spunea că sînt ani de zile de cînd zace acolo, nu-i mai trebuia nimănui. Dacă ți-ar fi cunoscut adresa și știa că-ți folosește, ți-l trimitea de mult...

— Te-ai oprit în București la ducere sau la întoarcere ?

— La întoarcere...

Mergeam în urma lor, le ascultam conversația și eram de-a dreptul mișcat că la un pas înaintea mea, se afla femeia a cărei viață, prin mărturisirile ei scrise, făcuse obiectul unui adevărat roman. Era așa cum mi-o închipuisem, cum o întrezărisem între filele acelea îngălbenite de vreme. Mai matură însă, cu urmele suferinței pe obrazul încă tînr, cu privirea puțin tristă, obosită, dar din care răzbătea totuși o lumină de speranță către viața ei de acum. Dar, oare, maiorul Teodorian era soțul ei ? Sau cine era el ? Vreo rudă sau cunoștință apropiată ! Și unde era Victor ? Soțul cel atît de iubit în scrisul ei, în gîndurile ei, în inima ei ?

Misterul avea să-mi fie dezlegat, abia peste două zile, seara, la unul din restaurantele orașului. La o masă am zărit-o pe Talida împreună cu maiorul, de astădată el îmbrăcat în haine militare, ea într-o superbă rochie bleu, cu decolteu larg, frumos pieptenată, cu părul lung, negru, revărsat pe umeri. Ospătarul, care s-a întreținut cu ei cîteva minute, semn că-i cunoștea mai îndeaproape, a venit mai apoi la masa mea să-mi ia comanda. Locuia în același bloc cu cei doi și chiar pe aceeași scară. Așa că informațiile lui amabile, n-au întîrziat să-mi satisfacă curiozitatea...

— Este o mare pictoriță, domnule, mi-a șoptit el, profesoră, aici, în oraș, e dirigintă la clasa fiicei mele. Cu mulți ani în urmă a fost măritată cu un grănicer, un locotenent

după cîte am auzit. Într-o noapte însă, cînd ea a prins un infractor sau așa ceva, sau într-una din nopțile alea, nu știu exact, el nu s-a mai întors la pichet. A murit sub o avalanșă de zăpadă, înghețat, acolo, între munți. L-au căutat cu elicopterele, cu schiorii, cu alpinistii, mă rog ce n-au întreprins grănicerii să dea de el, dar în zadar! L-au aflat abia în primăvară niște ciobani, stătea înțepenit în picioare, lângă un brad, cu gura deschisă, așa cum poate strigase după ajutor și nu-l auzise nimeni. Dînsa s-a măritat abia anul trecut cu maiorul...

Întreaga seară, tulburat de cele aflate și care-mi întregiseră într-un fel biografia Talidei, am stat cu ochii numai către masa ei, privind-o stăruitor, urmărindu-i fiecare gest, fiecare mișcare sau tresărire a chipului ei deosebit de frumos, dar încă învăluit de-o lumină tristă, cenușie și blîndă. Și amintindu-mi în clipele acelea aproape tot ce știam despre ea, aveam senzația că vizionasem pînă atunci un film, un film adevărat, despre viața unei ființe adevărate. Un film ale cărui secvențe aveau să mă urmărească încă multă vreme ca și cum le-aș fi trăit eu însumi, aș fi fost martorul tuturor celor întîmplate și pe care nu puteam să le uit. Pot fi, oare, uitate jertfirile de sine ale unei femei întru apărarea propriei ei demnități? Niciodată!

București, februarie 1975 — iulie 1976.

Lector : CONSTANTIN Frasin
Tehnoredactor : BRADLER CARMEN
Apărut 1991, Bun de tipar 23.05.91.
Coli tipe 16.

Tiparul executat sub c-da nr. 57 la
Societatea Comercială -- editare și imprimerie
"Porto-Franco" S.A. Galați
B-dul George Coșbuc nr. 223 A Galați
România

De același autor:

ROMANE

Bogăția unui sărac
La porțile Severinului
(tradus
în Cehoslovacia)
Moartea lebedei
Necunoscuta
Prizonier la nouă ani
Fata Morgana (tradus
în Bulgaria, Ungaria,
Polonia, Germania)
Viața nu iartă

NUVELE

Răzbunarea
Întoarcerea la viață
Ei doi și Pipo
(tradus în Germania)
Într-o singură oră

